

SOSYAL BİLGİLER DERSİNDE YAPILANDIRMACI ÖĞRENME İLKELERİNE
GÖRE HAZIRLANAN ÖĞRETİM MATERYALLERİNİN ÖĞRENCİLERİN DERSE
İLİŞKİN TUTUMLARINA, BAŞARILARINA VE HATIRLAMA DÜZEYLERİNE
ETKİSİ

Hıdır KARADUMAN

YÜKSEK LİSANS TEZİ

İlköğretim Anabilim Dalı

Danışman: Yard.Doç.Dr. Mehmet GÜLTEKİN

Eskişehir

Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü

2005

ÖZ**SOSYAL BİLGİLER DERSİNDE YAPILANDIRMACI ÖĞRENME
İLKELERİNE GÖRE HAZIRLANAN ÖĞRETİM MATERYALLERİNİN
ÖĞRENCİLERİN DERSE İLİŞKİN TUTUMLARINA, BAŞARILARINA VE
HATIRLAMA DÜZEYLERİNE ETKİSİ**

Hıdır KARADUMAN

İlköğretim Anabilim Dalı

Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, 2005

Danışman: Yard.Doç.Dr. Mehmet GÜLTEKİN

Günümüzde toplumlar, eğitim kurumları aracılığıyla kendilerine aktarılan bilgiyi ezberleyen, sorgulamayan, gerektiğinde bilgiyi hatırlayan bireyler yerine araştıran, sorgulayan, olaylara farklı açılardan bakan, gerektiğinde bilgiye ulaşabilen, problem çözme ve karar verme becerisine sahip, eleştirel ve yaratıcı düşünen ve öğrenmelerini anlamlandırabilen bireylerin yetiştirilmesini amaçlamaktadır. Özellikle, son zamanlarda güncellenen ve devletlerin eğitim politikalarında kendine yer bulan, bireyin öğrenmelerini önceki bilgilerine dayalı olarak zihninde yapılandırıldığını savunan yapılandırma kuramı, 21. yüzyılın gereksinim duyduğu bireylerin yetiştirilmesini sağlayabilecek önemli yaklaşımlardan biri olarak görülmektedir.

Öğretimin değil öğrenmenin nasıl gerçekleştiği ile ilgilenen yapılandırma kuramında, öğrenme ortamları bireylerin çevresiyle daha fazla etkileşimde bulunmalarına, zengin öğrenme yaşantıları geçirmelerine olanak sağlayacak biçimde düzenlenmektedir. Yapılandırma kuramının bu yaklaşımı, soyut bilgilerin çok fazla yer kapladığı, genellikle anlatım ve soru-yanıt gibi geleneksel yöntemlerin kullanıldığı ve ezbere öğrenmenin gerçekleştiği Sosyal Bilgiler dersinin daha etkili bir ders olmasını sağlayacak önerilere sahiptir. Sosyal Bilgiler dersinin yapılandırma kuramı doğrultusunda düzenlenmesi, bu derse yüklenen “ezber ders” anlayışının yıkılmasına, dersin ulusal ve

evrensel amaçlarının etkili bir biçimde gerçekleşmesine ve böylece 21. yüzyılın gereksinim duyduğu bireylerin yetiştirilmesine önemli katkılar sağlayabilecektir.

Bu araştırmanın amacı, ilköğretim beşinci sınıf Sosyal Bilgiler dersinde yapılandırmacı öğrenme ilkelerine göre hazırlanan öğretim materyallerinin öğrencilerin derse ilişkin tutumlarına, başarılarına ve hatırlama düzeylerine etkisini belirlemektir. Deneme modellerinden “öntest-sontest kontrol gruplu model”e göre desenlenen araştırma, 2004-2005 öğretim yılı güz döneminde Eskişehir Şehit Ali Gaffar Okkan İlköğretim okulunda deney ve kontrol grubu olarak belirlenen 5-B ve 5-C sınıflarında gerçekleştirilmiştir.

Araştırma probleminin çözümü için öğrencilerin denkleştirilmesinde kullanılmak üzere bir anket formu, öğrencilerin akademik başarılarını ve öğrenilenleri hatırlama düzeyini ölçecek çoktan seçmeli ve essay türünde açık uçlu sorulardan oluşan iki farklı türde başarı testi, Sosyal Bilgiler dersinin yapılandırmacı öğrenme materyalleri doğrultusunda işlenebilmesi için ders planları ve öğretim materyalleri, geliştirilen materyale ilişkin öğrencilerin görüşlerini almak amacıyla anket geliştirilmiştir. Öğrencilerin Sosyal Bilgiler dersine yönelik tutumlarını belirlemek için ise Deveci ve Güven (2002) tarafından geliştirilen “Sosyal Bilgiler Dersine Yönelik Tutum Ölçeği”nden yararlanılmıştır.

Araştırmayla ilgili tüm istatistiksel çözümlenelerde SPSS for Windows paket programından yararlanılmıştır. Grupların ortalama puanları ile puan dağılımlarının standart sapmaları hesaplanmıştır. Grup içi ve gruplararası karşılaştırmalarda t testinden yararlanılmış ve anlamlılık düzeyi olarak .05 güven düzeyi benimsenmiştir.

Yapılan veri çözümlenmelerinden sonra şu sonuçlara ulaşılmıştır:

1. Sosyal Bilgiler dersinde, yapılandırmacı öğrenme ilkelerine göre hazırlanan öğretim materyallerinin uygulandığı deney grubu ile geleneksel öğretimin uygulandığı kontrol grubundaki öğrencilerin derse ilişkin tutumları arasında istatistiksel bakımdan anlamlı bir fark oluşmamıştır. Bir başka deyişle,

yapılandırmacı öğrenme ilkelerine göre hazırlanan öğretim materyalleri, öğrencilerin Sosyal Bilgiler dersine ilişkin olumlu tutum geliştirmelerinde etkili olmamıştır.

2. Sosyal Bilgiler dersinde, yapılandırmacı öğrenme ilkelerine göre hazırlanan öğretim materyallerinin uygulandığı deney grubu ile geleneksel öğretimin uygulandığı kontrol grubundaki öğrencilerin akademik başarıları arasında deney grubu lehine istatistiksel bakımdan anlamlı fark vardır. Bir başka deyişle, yapılandırmacı öğrenme ilkelerine göre hazırlanan öğretim materyali, öğrencilerin Sosyal Bilgiler dersinde akademik başarılarını arttırmaktadır.
3. Sosyal Bilgiler dersinde, yapılandırmacı öğrenme ilkelerine göre hazırlanan öğretim materyallerinin uygulandığı deney grubu ile geleneksel öğretimin uygulandığı kontrol grubundaki öğrencilerin öğrenilenleri hatırlama düzeyleri arasında deney grubu lehine istatistiksel bakımdan anlamlı bir fark vardır. Bir başka deyişle, yapılandırmacı öğrenme ilkelerine göre hazırlanan öğretim materyali, öğrencilerin Sosyal Bilgiler dersinde öğrenilenleri hatırlama düzeylerini arttırmaktadır.
4. Deney grubundaki öğrencilerin yapılandırmacı öğretim materyaline ilişkin görüşlerinin tümünün aritmetik ortalamalarının ortalaması 3 üzerinden 2.64'tür. Bu ortalamaya göre öğrenciler yapılandırmacı öğretim materyallerinin belirlenen yapılandırmacı öğrenme ilkelerine uygun olduğu görüşündedirler.

ABSTRACT

THE EFFECT OF CONSTRUCTIVIST LEARNING PRINCIPLES BASED LEARNING MATERIALS TO STUDENTS' ATTITUDES, SUCCESS AND RETENTION IN SOCIAL STUDIES

Hıdır KARADUMAN

Department of Primary Education

Anadolu University Graduate School of Educational Sciences, 2005

Supervisor: Assistant Professor Dr. Mehmet GÜLTEKİN

Today, societies not only attempt to educate individuals who memorize, who don't question, who remember when only the knowledge is necessary, but also aim to grow up ones who are able to investigate, question, see facts from different perspectives, reach knowledge, solve problems and make decisions, think creatively and critically, make sense of their learning. Recently, especially constructivism, which takes place in education policy of governments and which defends that learners construct their learning based on their prior learning in their minds, is one of the most important teaching approaches that can educate the individuals for the 21st century.

In constructivism, which is interested in how learning, rather than teaching, takes place, learning environments are organized for learners to interact with their environments and to have rich learning experiences. This perspective of constructivism has foresights for Social Studies, which contains intangible knowledge and which is presented by traditional methods such as lecture, question and answer, to make it more effective. Presenting Social Studies along with constructivism can help to educate individuals for the 21st century, to destroy the reputation of the course as a 'memory course', and to achieve the national and international goals of course.

The present study aims to investigate whether constructivist learning principles based learning materials have an effect on fifth grade Social Studies students' attitudes, academic success and retention. The study was conducted at Şehit Ali Gaffar Okkan Elementary School, Eskişehir. The participants of the study were 5th grade students in Şehit Ali Gaffar Okkan Elementary School. The data was collected in fall term in 2004-2005 academic year. Participants were divided into two groups: the control group (5-B) and the experimental group (5-C).

In the present study, the following data collection instruments were used: a questionnaire for biographical information, pre- and post-tests and open-ended essay-type tests that were used to measure learners' academic success and retention level, lesson plans, various teaching materials for classroom activities, and a questionnaire to gather the learners' perspectives. Social Studies Attitude Scale, developed by Deveci and Güven (2002), was used to determine students' attitudes.

The data obtained were analyzed using the SPSS program. The means and standard deviations were calculated for each group. The data were subjected to t-tests for inter- and between- group comparisons. The significance level was taken as .05.

The following results were obtained in the present study:

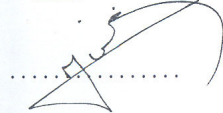
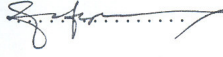

1. There wasn't a significant difference between the attitude of the control group and the experimental group. In other words, constructivist learning principles based learning materials do not have an effect on developing positive attitudes towards Social Studies.
2. There was a significant difference between the achievement of the control group and the experimental group; students in the experimental group were found to be more successful than the ones in the control group. It can be said that constructivist learning principles based learning materials have an effect on success.

3. There was a significant difference between the control group and the experimental group in terms of how much information is retained for the essay-type tests whereas no difference was found for the multiple-choice test.

4. The mean score of students' perceptions on constructivist learning principles based learning materials is 2.64 out of 3. According to this mean, they seemed to think that the constructivist learning principles based learning materials were appropriate to the constructivist learning principles. Therefore, it can be said that the experiment was implemented according to the pre-determined principles.

JÜRİ VE ENSTİTÜ ONAYI

Hıdır KARADUMAN'ın, "Sosyal Bilgiler Dersinde Yapılandırıcı Öğrenme İlkelerine Göre Hazırlanan Öğretim Materyallerinin Öğrencilerin Derse İlişkin Tutumlarına, Başarılarına ve Hatırlama Düzeylerine Etkisi" başlıklı tezi 20/07/2005 tarihinde, aşağıda belirtilen jüri üyeleri tarafından Anadolu Üniversitesi Lisansüstü Eğitim-Öğretim ve Sınav Yönetmeliğinin ilgili maddeleri uyarınca İlköğretim Anabilim Dalı Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Programı yüksek lisans tezi olarak değerlendirilerek kabul edilmiştir.

	Adı-Soyadı	İmza
Üye (Tez Danışmanı)	: Yard.Doç.Dr.Mehmet GÜLTEKİN	
Üye	: Prof.Dr.Şefik YAŞAR	
Üye	: Yard.Doç.Dr.Abdullah KUZU	

Prof.Dr. İlknur KEÇİK
Anadolu Üniversitesi
Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürü

ÖNSÖZ

21. yüzyıla girerken yaşanan olaylara koşut olarak dünyada ve Türkiye’de Sosyal Bilgiler dersinin önemi giderek artmaktadır. Sosyal Bilgiler dersi, insanı ve sürdürdüğü yaşamı tüm boyutlarıyla anlayabilen, birbirinden farklı bireylerin bulunduğu toplumda diğerleriyle uyum içinde yaşayabilen ve diğerlerine saygı gösterebilen demokratik bir toplumun üyelerini yetiştirmeyi amaçlamaktadır. Bu ders bir taraftan çocuğun toplumsallaşmasını sağlarken bir taraftan da problem çözme ve karar verme becerilerini geliştirerek olaylara farklı açılardan bakmalarını ve eleştirel düşüncelerini sağlamaktadır. Ancak, Sosyal Bilgilere yüklenen bu önemli görevlerin tersine, bu ders genellikle geleneksel öğretim yöntemleri ile yürütülmekte, öğretmen merkezli etkinliklerle, öğrencilerden olgu ve kavramları ezberlemesi beklenmektedir. Sosyal Bilgiler dersinin doğası ve amaçları göz önüne alındığında geleneksel öğretimin sınırlı bir değere sahip olduğu görülmektedir. Bu nedenle, eğitim kurumlarında yeni yöntem ve yaklaşımların etkililiğini sınamaya yönelik araştırmaların yapılmasına gereksinim duyulmaktadır. Özellikle son zamanlarda güncellenen ve geleneksel kuramlara alternatif bir yaklaşım olarak gelişen yapılandırmacı kuram, savunduğu öğrenme ilkeleriyle, Sosyal Bilgiler dersinin ulusal ve evrensel amaçlarının gerçekleştirilmesine, bir bakıma etkili ve demokratik vatandaşların yetiştirilmesine katkı sağlayabilecektir. Bu araştırma ile geliştirilecek yapılandırmacı öğrenme ilkelerine uygun öğretim materyallerinin, daha zengin ve nitelikli öğretim etkinliklerinin uygulanmasını sağlayacağı, bu yolla öğrencilerin derse ilişkin tutumlarını, akademik başarılarını artırmaları ve kalıcı öğrenmeler gerçekleştirmeleri umulmaktadır.

Bu araştırmanın gerçekleştirilmesinde yardımcı ve katkısı olan birçok değerli insana teşekkür etmeyi bir borç bilirim.

Araştırmanın gerçekleşmesi sürecinde bana rehberlik eden, karşılaştığım zorlukları yenmemde bana yardımcı olan, sürecin her aşamasında katkısı, yardımcı ve desteğiyle bana güç veren değerli hocam Sayın Yard. Doç. Dr. Mehmet Gültekin’e sonsuz teşekkürlerimi sunarım. Araştırma konusunun belirlenmesinden sürecin tamamlanmasına kadar ilgisini ve desteğini esirgemeyen; engin bilgisi ve deneyimi ile bana yardımcı olan değerli hocam Sayın Prof. Dr. Şefik Yaşar’a çok teşekkür ederim.

Araştırma sürecinde desteğini esirgemeyen değerli hocam Sayın Prof. Dr. Ersan Sözer'e sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Araştırmanın uygulama aşamasında bana okulunun kapılarını açan, her türlü olanağı sağlayan Şehit Ali Gaffar Okkan İlköğretim Okulu Müdürü Sayın Hulusi Karslı'ya minnet ve şükranlarımı sunarım. Yapılandırmacı öğrenme ilkelerine göre hazırlanan öğretim materyallerini 5-C sınıfında uygulamam için yardımlarını esirgemeyen İbrahim Şahin'e teşekkür borçluyum. Deney grubu olan Şehit Ali Gaffar Okkan İlköğretim Okulu 5-C sınıfı öğrencilerine, yaratıcılıkları ve bitmek tükenmek bilmeyen enerjileri ile araştırmaya kattıkları sıcaklık ve dinamizm için çok teşekkür ederim.

Araştırmanın birçok aşamasında desteğini esirgemeyen, Sosyal Bilgiler Tutum ölçeğini kullanmama izin veren Sayın Yard.Doç.Dr. Handan Deveci'ye ve Yard.Doç.Dr. Bülent Güven'e sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Çalışmanın çeşitli aşamalarında katkısı ve desteği ile bana yardımcı olan hocalarım Sayın Yard.Doç.Dr. Aysin Küçükyılmaz'a, Yard.Doç.Dr. Gülsüm Kurubacak'a, Öğr. Gr. Ali İhsan Yıldız'a, Öğr.Gr. Kemal Polat'a, Öğr.Grv. Arife Figen Ersoy'a, Arş. Gr. Ali Ersoy'a , Arş.Gr. Nil Yıldız Duban'a ve Öğr.Grv. İlkay Öner Badurlar'a teşekkür borçluyum.

Çalışmalarımnda yanımda olan, katkısı ve desteklerini benden esirgemeyen dostlarım Arş. Gr. Tuba Çengelci'ye, Arş. Gr. Aslı Yıldırım'a ve Arş. Gr. Sayım Aktay'a sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Yaşamım boyunca bana sevgi ile yol gösteren, çektikleri bütün sıkıntılara rağmen bana sürekli destek olan anneme ve babama; araştırma sürecinde sürekli yanımda olan ve bana büyük destek veren kardeşlerim Yusuf, Ali ve Hülya'ya ne kadar teşekkür etsem azdır.

Hıdır Karaduman

ÖZGEÇMİŞ

Hıdır KARADUMAN

İlköğretim Anabilim Dalı

Yüksek Lisans

Eğitim

Lisans	2002	Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Bölümü
Lise	1998	Eskişehir Hoca Ahmet Yesevi Lisesi, Sosyal Bilimler Bölümü

İş

2002-	Araştırma Görevlisi, Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü
-------	--

Kişisel Bilgiler

Doğum yeri ve yılı: Tercan, 1980

Cinsiyet: Erkek

Yabancı dil: İngilizce

İÇİNDEKİLER

	<u>Sayfa</u>
ÖZ	ii
ABSTRACT	v
JÜRİ VE ENSTİTÜ ONAYI	viii
ÖNSÖZ	ix
ÖZGEÇMİŞ	xi
İÇİNDEKİLER	xii
TABLO LİSTESİ	xiv
ŞEKİL LİSTESİ	xvi
1. GİRİŞ	1
1.1. Problem	1
1.1.1. Sosyal Bilimler ve Sosyal Bilgiler	2
1.1.2. Sosyal Bilgilerin Doğası	5
1.1.3. Sosyal Bilgiler Dersinin Amaçları	7
1.1.4. Sosyal Bilgilerin İçeriği ve Yararlandığı Bilgi Kaynakları.....	12
1.1.5. Sosyal Bilgilerde Öğretme-Öğrenme Süreci	20
1.1.6. Yapılandırmacılık	24
1.1.6.1. Yapılandırmacı Yaklaşımlar	27
1.1.6.2. Yapılandırmacı Kuramda Öğretme-Öğrenme Süreci	29
1.1.6.3. Yapılandırmacılıkta Değerlendirme	35
1.1.6.4. Yapılandırmacı Öğretim Uygulamaları	36
1.1.6.5. Yapılandırmacılıkta Öğretmen ve Öğrenci Rollerini	39
1.1.7. Yapılandırmacılık ve Sosyal Bilgiler Dersi	43
1.1.8. Öğretimde Materyal Kullanımı ve Yapılandırmacılık	46
1.1.9. İlgili Araştırmalar	49
1.2. Araştırmanın Amacı	52
1.3. Araştırmanın Önemi	53

1.4. Sınırlılıklar	55
1.5. Tanımlar	55
2. YÖNTEM	56
2.1. Araştırma Modeli	56
2.2. Denekler	56
2.2.1. Denkleştirme	57
2.3. Veriler ve Toplanması	58
2.3.1. Kişisel Bilgiler Anket Formu	59
2.3.2. Başarı Testleri	59
2.3.3. Öğrencilerin Yapılandırmacı Öğrenme İlkelerine Göre Hazırlanan Öğretim Materyaline İlişkin Görüşlerini Belirlemeye Yönelik Anket Formu	61
2.3.4. Yapılandırmacı Öğrenme İlkelerine Dayalı Öğretim Materyali	62
2.3.5. Denel İşlem	64
2.4. Verilerin Çözümlemesi ve Yorumlanması	67
3. BULGULAR VE YORUM	68
4. SONUÇLAR VE ÖNERİLER	76
4.1. Sonuçlar	76
4.2. Öneriler	77
EKLER	79
KAYNAKÇA	290

TABLO LİSTESİ

Tablo		Sayfa
1.	Genel İnsan İlişkileri Bakımından Sosyal Bilgilerin Odaklandığı Sorular	13
2.	1998 Sosyal Bilgiler Programının İçeriği.....	19
3.	2004 Sosyal Bilgiler Programının İçeriği.....	20
4.	Geleneksel ve Yapılandırmacı Sınıfların Karşılaştırılması.....	34
5.	Geleneksel ve Yapılandırmacı Öğretmenin Kullandığı İletişim Diline İlişkin Bir Örnek	41
6.	Gruplardaki Deneklerin Özellikleri.....	58
7.	Yapılandırmacı Öğrenme İlkelerine Göre Hazırlanan Öğretim Materyallerine İlişkin Uzman Görüşleri.....	63
8.	Deney ve Kontrol Gruplarının Sosyal Bilgiler Dersi Tutum Ölçeğinden Aldıkları Öntest Puanlarına İlişkin Bulgular.....	68
9.	Deney ve Kontrol Gruplarının Sosyal Bilgiler Dersi Tutum Ölçeğinden Aldıkları Sontest Puanlarına İlişkin Bulgular	69
10.	Deney ve Kontrol Gruplarının Çoktan Seçmeli Başarı Testinden Aldıkları Öntest Puanlarına İlişkin Bulgular.....	70
11.	Deney ve Kontrol Gruplarının Başarı Testlerinden Aldıkları Sontest Puanlarına İlişkin Bulgular.....	71

Tablo	Sayfa
12. Deney ve Kontrol Gruplarındaki Öğrencilerin Öğrenilenleri Hatırlama Düzeylerine İlişkin Uygulanan Başarı Testlerinden Aldıkları Puanlara İlişkin Bulgular.....	73
13. Yapılandırmacı Öğrenme İlkelerine Göre Hazırlanan Öğretim Materyaline İlişkin Öğrenci Görüşleri.....	75

ŞEKİL LİSTESİ

Şekil	Sayfa
1. Sosyal Bilgiler Şemsiyesi.....	14
2. Sosyal Bilgilerde Yapılandırmacı Öğrenme Süreci.....	45

1. GİRİŞ

1.1. Problem

Sanayi toplumundan, bilgi toplumuna geçildiği 21. yüzyılda olumlu ve olumsuz gelişmeler bir arada yaşanmakta, bu gelişmeler toplumdaki bütün kurumları etkilemektedir. Bilim ve teknolojinin her alanında yaşanan gelişmeler insanlar için yeni olanaklar sunarken buna koşut olarak dünya üzerinde yaşanan doğal afetler, savaşlar, terör olayları, çevre ve gözlenen nüfus sorunları, küreselleşmenin yol açtığı sorunlar önlem alınmadığı takdirde büyük tehlikeler oluşturmaktadır.

Yaşanan bu gelişmelere koşut olarak toplumların bireylerden beklentileri de değişmektedir. Toplumlar, her şeyi kabullenen, ezberci ve duyarsız bireyler yerine araştıran, sorgulayan, bilgiye ulaşabilen, öğrenmeyi öğrenmiş, problem çözme becerisine sahip, grup çalışmasına ve işbirliğine önem veren, iyi iletişim kuran, yaratıcı, empatik, çevre ile bütünleşmiş, demokratik değerleri ve ekonomik yaşamayı benimsemiş bireyler yetiştirmeyi amaçlamaktadırlar. Toplumların bu niteliklere sahip bireylerin yetiştirilmesi görevini eğitim üstlenmekte ve geleceğin toplumuna eğitim aracılığı ile yön verilmektedir.

Bir ülkede eğitim, örgün ve yaygın eğitim ile sağlanmakta, örgün eğitimin önemli bir basamağını ilköğretim oluşturmaktadır. 6–14 yaş grubundaki öğrencilere temel bilgi ve becerileri kazandırarak onları hayata ve daha sonraki eğitim kurumlarına hazırlayan ilköğretim, eğitim sisteminin temel taşıdır. Bu dönemde bireylere toplum içindeki diğer üyelerle uyum içinde yaşamaları ve çağın getirdiği yaşam koşullarına uyum sağlayabilmeleri için gerekli olan temel bilgi ve beceriler kazandırılmaktadır (Fidan ve Erden, 1998, s.214).

Özellikle, çocuğun ilk kez düzenli bir biçimde eğitim-öğretim olgusuyla karşılaştığı, gelişim açısından en kritik dönemlerini yaşadığı, gelecek öğrenim yaşamının temellerinin atıldığı bir süreç olan ilköğretimin önemi bu noktada ortaya

çıkmaktadır. Toplumlar için istenilen yönde bireylerin yetiştirilmesinin yolu, nitelikli bir ilköğretim sürecinden geçmektedir (Gürkan ve Gökçe, 1999, s.1).

İlköğretimde öğrencilere istenilen davranışların kazandırılması önceden hazırlanan ve uygulanan eğitim programları yoluyla sağlanmaktadır. İlköğretim programında farklı dersler yer almakta; bu dersler mihver dersler, ifade ve beceri dersleri olarak adlandırılmaktadır. İlköğretim okulu programında yer alan mihver derslerden biri de Sosyal Bilgilerdir.

Sosyal Bilgiler dersi, öğrencilere önemli sosyal becerileri kazandırarak, onların toplumsallaşmalarına ve iyi birer vatandaş olarak yetişmelerine katkı sağlamaktadır. Toplumlar, kendi toplumsal yapılarına uygun bireyleri Sosyal Bilgiler dersi ile yetiştirmektedirler (Deveci, 2003, s.1). Bu nedenle, Sosyal Bilgiler öğretimi çağdaş bilime ve insan haklarına dayalı, özgürlükçü, demokratik, lâik ve ulusal kültür birikiminden kaynaklanarak evrensele ulaşan eğitim ve öğretim uygulamalarında önemli ve belirleyici bir rol oynamaktadır (TED, 1987, s.2). O halde, demokratik topluma etkili birey katılımını sağlamak amacıyla ilköğretim okullarındaki Sosyal Bilgiler dersinden yararlanılarak çocuklara çeşitli tutumlar, kişilik özellikleri, değer sistemleri ve davranış kalıpları kazandırılmaya çalışmalıdır (Kaltsounis, 1987, s.4).

1.1.1.Sosyal Bilimler ve Sosyal Bilgiler

İnsanların bilgiye olan gereksinimi, onların doğuştan getirdiği en temel özelliklerden biridir. Bununla birlikte, insanların sürekli gelişen ve değişen dünyada, bilimsel araştırmalarla ortaya çıkan bütün bilgileri edinmesi ve uygulaması mümkün değildir. Bu nedenle, insanlar araştırmalar yoluyla edindikleri bilgileri belirli yöntemler ışığında işlemek ve bir araya getirmek zorundadırlar. Bu zorunluluk ise, “bilim” kavramının ortaya çıkmasını sağlamıştır (Dönmez, 2003, s.31). Bilim, “nesnel sağlamlığı olan bilgiler bütünü”, “insanoğlunun biriktirdiği kaydedilmiş sistematik bilgi”, “kanıtlanmış ve sistemli hale getirilmiş bilgiler”, “geçerliliği kanıtlanmış sistemli bilgiler bütünü” ... gibi çeşitli biçimlerde tanımlanabilir (Yaşar, 1998a, s.156).

Gerçeğin somut, soyut; doğal, insan tarafından üretilen veya gelecekte var olacaklar biçiminde ele alınması; bilimin değişik biçimlerde sınıflandırılmasına olanak vermektedir (Sönmez, 1997, s.2). Bilimler matematik bilimleri, doğa bilimleri ve insan bilimleri olarak üçe ayrılır (İçli, 2002, s.3). İnsanın, diğer insanlarla ve insan grupları ile ilişkilerini inceleyen Sosyal Bilimler insan bilimleri ile aynı alanı paylaşmaktadır (Sözer, 1998b, s.8).

Sosyal Bilimler, toplum içerisinde yaşayan insanları incelemekte ve bu amaçla insan gruplarının, topluluklarının ve toplumlarının irdelenmesi ile ilgilenmektedir (Duverger, 1973, s.8). Sosyal Bilimler, toplumların oluşum ve gelişim süreçleri ile, insanların toplumsal yaşamlarını ve toplumsal yaşamdan kaynaklanan olguları çeşitli yönleriyle araştırma konusu yapan bilimlerin tümünü içermektedir (Cemal, 1998, s.22). Sosyal Bilimlerin içinde yer alan disiplinleri Tarih, Coğrafya, Antropoloji, Sosyoloji, Ekonomi, Yönetim Bilimleri, Psikoloji, Siyasal Bilimler, Hukuk ve Kent Planlaması olarak sıralamak olanaklıdır (Paykoç, 1991, s.2).

Toplumların yaşamında önemli bir yere sahip olan Sosyal Bilimler; bireylerin gereksinimleri ile toplumun beklentileri arasında dengeyi sağlayacak bilgi, beceri ve tutumları bireylere kazandırma (aktarma) görevini üstlenmektedir (Paykoç, 1991, s.2) Bu nedenle Sosyal Bilimlerin öğretimi büyük önem taşımaktadır. Özellikle ilköğretimin birey yaşamındaki önemi düşünüldüğünde, Sosyal Bilimlere ilişkin bilgi, beceri, değer, tutum ve davranışların çocukların gelişim özelliklerine uygun bir biçimde kazandırılması Sosyal Bilgiler kavramının ortaya çıkmasına yol açmıştır.

Sosyal Bilimler ve Sosyal Bilgiler çoğu zaman aynı anlama gelecek şekilde kullanılmakla birlikte eğitim ve öğretim açısından farklı anlamlara gelmektedir (Özoğlu, 1974, s.10). Sosyal Bilimler ile Sosyal Bilgiler arasındaki farklılığı belirten ilk eğitimcilerden biri olan Wesley'e göre (1950, s.36) Sosyal Bilimler akademik ve ileri düzeyde insan ilişkilerini incelemekte; bu alanda yapılan çalışmalarla insanın oluşturduğu değerler ve insanın çevresiyle etkileşimiyle ilgili bilgiler arttırılmaya çalışılmaktadır. Sosyal Bilgiler ise, en genel anlamda okul programlarında Sosyal Bilimler disiplinlerinden seçilen içeriğin, basitleştirilerek bireylere kazandırılmasıdır.

Varış'a (1996, s.31) göre Sosyal Bilimler bilgi; Sosyal Bilgiler ise program yapısı ile ilgilidir. Sosyal Bilimler bilgi kategorisi iken Sosyal Bilgiler program kategorisidir. İnsanoğlunun sosyal ilişkilerini konu edinen bilgi kategorileri Sosyal Bilimleri oluşturmaktadır.

Sosyal Bilgilerin herkes tarafından kabul edilen tanımını yapmak zordur (Öztürk ve Otluoğlu, 2003, s.5). Sosyal Bilgiler ile ilgili bütün farklı görüşleri kapsayacak tanımlama girişimleri başarısız olmuştur (Martorella, 1998, s.6). Bu alanda çalışmalar yapan bilim adamları ve kuruluşlara göre Sosyal Bilgiler değişik biçimlerde tanımlanabilmektedir.

John Dewey (1938) "Sosyal Bilgiler sosyal şeylerin çalışmasıdır." diyerek bilinen en kısa Sosyal Bilgiler tanımını yapmıştır (Welton ve Mallan,1999, s.10). Barr, Barth ve Shermis (1978, s.18) Sosyal Bilgileri "vatandaşlık eğitimi amacıyla Sosyal Bilimler ve İnsan Bilimlerinin bütünleştirilmesi" olarak tanımlamaktadır. Engle ve Ocha (1988, s.13) ise, Sosyal Bilgileri "demokratik vatandaşlık için sosyalizasyon süreci" olarak tanımlamaktadırlar. Amerika Birleşik Devletleri Sosyal Bilgiler Ulusal Konseyi (NCSS) ise Sosyal Bilgileri, "vatandaşlık yeterlilikleri kazandırmak için, sanat, edebiyat ve Sosyal Bilimlerin disiplinlerarası bir yaklaşımla birleştirilmesinden oluşan bir çalışma alanı" olarak kabul etmektedir (NCSS, 1993, s.3).

Sözer (1998a, s.3) Sosyal Bilgileri "temel kültür öğelerini, bir çok alandaki çalışmalardan sağlanan bulgulardan, disiplinlerarası bir yaklaşımla seçilip yoğrularak oluşturulmuş bilgileri içinde bütünleştiren; ilköğretim düzeyine ve çocuğun küresel algılama özelliğine uygun duruma getirilmiş bir ders" olarak görmektedir. Erden (..?, s.8) Sosyal Bilgileri "ilköğretim okullarında iyi ve sorumlu vatandaş yetiştirmek amacıyla, Sosyal Bilimler disiplinlerinden seçilmiş bilgilere dayalı olarak, öğrencilere toplumsal yaşamla ilgili temel bilgi, beceri, tutum ve değerlerin kazandırıldığı bir çalışma alanı" olarak tanımlamaktadır. Sönmez (1994, s.17) ise, Sosyal Bilgilerin "toplumsal gerçeklerle kanıtlamaya dayalı bağ kurma süreci ve bunun sonunda elde edilen dirik bilgiler" olduğunu vurgulamaktadır.

Gerek Türkiye’de gerek dünyanın çeşitli yerlerinde bu alanda çalışmalar yapan bilim adamlarının Sosyal Bilgiler dersine yönelik tanımlarının ortak noktaları şöyle özetlenebilir:

- Sosyal Bilgiler dersi ilköğretim programlarında yer alan temel bir derstir.
- Sosyal Bilgiler dersinin en genel amacı etkili ve demokratik vatandaş yetiştirmektir.
- Sosyal Bilgiler dersinin içeriği, çocukların gelişim özelliklerine, küresel algılamalarına göre genel olarak Sosyal Bilimlerden bazen de insanbilimleri, sanat ve edebiyat konularının disiplinlerarası bir yaklaşımla bütünleştirilmesi ile oluşturulur.
- Sosyal Bilgiler dersi bireylere sadece bilgi kazandırmaya değil; bilginin yanı sıra Sosyal Bilimlere ilişkin çeşitli beceri, tutum, değer ve davranışların kazandırılmasına yöneliktir.

Buradan yola çıkarak Sosyal Bilgilerin, yetişmekte olan bireylerin toplumsallaşması için gerekli vatandaşlık yeterliliklerini kazandırmaya yönelik bilgi, beceri, tutum, değer ve davranışların; öğrencilerin gelişim özelliklerine uygun bir biçimde ve Sosyal Bilimlerin farklı disiplinlerinden seçilerek kazandırıldığı bir çalışma alanı olduğu söylenebilir.

1.1.2. Sosyal Bilgilerin Doğası

Sosyal Bilgiler alanında çalışan eğitimciler, Sosyal Bilgilerin doğası hakkında farklı görüşlere sahiptirler. Barr, Barth ve Shermis (1978) Sosyal Bilgiler öğretimine yol gösteren yaklaşım ya da gelenekleri üçe ayırmışlardır. Bunlar:

- Vatandaşlık bilgisi aktarımı olarak Sosyal Bilgiler
- Sosyal Bilimler olarak Sosyal Bilgiler
- Yansıtıcı İnceleme Alanı Olarak Sosyal Bilgilerdir.

Vatandaşlık Bilgisi Aktarımı Olarak Sosyal Bilgiler: Vatandaşlık bilgisi aktarımı, Sosyal Bilgiler dersinin en temel ve en eski yaklaşımlarından biridir. Bu yaklaşım, “gençlerin ne tür bilgi, değer ve tutumları kazanmaları gerektiğini

yetişkinler daha iyi bilir” anlayışı üzerine odaklanmıştır. Programın içeriği yetişkinler tarafından oluşturulan bilgi, ilke değer ve tutumlardan oluşmaktadır. Geçmiş ve gelenekleri öğrenme, gurur duyma, sorumluluk alma, otoriteye bağlı olma bu yaklaşımın içeriğinde yer alan konulardır (Doğanay, 2002, s.20).

Vatandaşlık aktarımı yaklaşımı varolan düzeni korumaya yönelik değerler, inançlar, yönelimler ve toplumsal kuruluşlara yönelik bilgileri aşılama (Dönmez, 2003, s.35); öğrencilerden bunları benimsemesi istenmektedir.

Sosyal Bilimler Olarak Sosyal Bilgiler: Sosyal Bilimler olarak Sosyal Bilgiler yaklaşımında amaç iyi yurttaş yetiştirmek olmakla birlikte, öncelikli olarak öğrencilere Sosyal Bilimlerdeki disiplinlere ait bilgi ve beceriler kazandırılmaya çalışılır (Öztürk ve Otluoğlu, 2003, s.6). Bu yaklaşıma göre, bireylerin iyi vatandaşlar olabilmeleri, Sosyal Bilimler disiplinlerindeki bilgi, beceri ve değerleri kazanmalarına bağlıdır (Erden, ?, s.7). Bu nedenle, bu yaklaşım Sosyal Bilim disiplinlerinin yapısının öğrenilmesinin önemini vurgulamakta; bu disiplinlere ait kavramları, genellemeleri, kuramları, Sosyal Bilimcilerin bilgi üretme süreçlerini kapsamaktadır (Dönmez, 2003, s.35). Bir bakıma çocukların dünyayı Sosyal Bilimcilerin araştırdığı ve düşündüğü gibi anlamaları sağlanmaya çalışılmaktadır (Doğanay, 2002, s.21).

Yansıtıcı İnceleme Olarak Sosyal Bilgiler: Yansıtıcı inceleme olarak Sosyal Bilgiler yaklaşımının temel amacı, öğrencilerin bireysel ve toplumsal sorunları tanımlama, analiz etme, karar verme süreç ve becerilerini geliştirmektir (Erden, ?, s.7; Öztürk ve Otluoğlu, 2003, s.6). Bu yaklaşım araştırma-inceleme ve problem çözme üzerine odaklanmaktadır. Yöntemi Sosyal Bilim yaklaşımına benzemektedir (Doğanay, 2002, s.21). Fakat içerikte Sosyal Bilgilerin belli bir kapsamı yoktur, çağdaş sorunlar çalışmanın temelini oluşturmaktadır (Erden, ?, s.7). Öğrencilere olaylara eleştirel bakma alışkanlığı kazandırmak ve egemen olan inanç, değer ve uygulamaları inceleme fırsatı sağlanmaktadır (Dönmez, 2003, s.36).

Sosyal Bilgiler eğitimcileri, Sosyal Bilgiler öğretiminde sözü edilen üç yaklaşımı birlikte kullanmaktadırlar. Toplumun kültürel mirası, Sosyal Bilimlerle ilgili

disiplinlerden seçilerek öğrencilere aktarılırken, bir taraftan da öğrencilerin araştırma-inceleme, problem çözüme, eleştirel düşünme yetenekleri geliştirilmeye çalışılmaktadır (Erden, ?, s.8).

1.1.3. Sosyal Bilgiler Dersinin Amaçları

Bir eğitim programı amaç, içerik, öğretme-öğrenme süreci ve değerlendirme boyutlarından oluşmaktadır. Programın amaç boyutunda, “Bireyleri niçin, neden eğitiyoruz?” sorularına yanıt aranmaktadır (Gürkan, 2003, s.17). Sosyal Bilgiler dersi amaçları bakımından ilköğretim programında yer alan en önemli derslerden biridir. Çünkü, Sosyal Bilgiler dersi çocukların toplumsallaşma sürecinde son derece önemli bir yere sahiptir. Bu durum Sosyal Bilgiler dersinin evrensel ve ulusal düzeydeki amaçlarına da yansımaktadır.

Eğitim kurumlarının temel görevi topluma etkili, katkı sağlayıcı vatandaşlar yetiştirilmesine yardımcı olmak ve çocukların kendi kapasitelerini gerçekleştirerek mutlu bir yaşam sürmelerini sağlamaktır. Bu aynı zamanda Sosyal Bilgilerin ne amaçladığını ve ilköğretim programında neden yer aldığını da açıklamaktadır. Sosyal Bilgiler dersinin en genel amacı, birbirine bağımlı bir dünyada, kültürel farklılıkları barındıran demokratik bir toplumda yaşayan bireylerin bilgi edinme ve karar verme becerilerini geliştirerek, etkili ve sorumlu vatandaş yetiştirmektir (NCSS, 1994a, s.7). Evrensel bakış açısıyla Sosyal Bilgiler demokraside vatandaşlığa hazırlık olarak algılanmaktadır (Barr, Barth ve Shermis,1978, s.18).

Bir bakıma etkili ve sorumlu vatandaşın sahip olması gereken özellikler, Sosyal Bilgiler dersinin evrensel düzeydeki amaçlarını oluşturmaktadır. Sosyal Bilgiler programlarında genellikle listelenen amaçlar şunlardır (Turner, 1994, s.8):

- Ulus, devlet ve toplum için demokratik vatandaşlar yetiştirme
- Çocuğa ileriki öğrenim yaşamında gereksinim duyacağı Sosyal Bilgilere ilişkin bilgi ve beceriler kazandırma
- Çağdaş sosyal konulara ilişkin bilinç ve anlayış geliştirme
- Sosyal bilgilere ilişkin kavram gelişimini sağlama

- Sosyal bilgilerin yöntemlerini kavratma
- Sosyal bilgileri öğrenmeye isteklilik sağlama
- Problem çözüme ve karar verme becerilerini geliştirme
- Dünya vizyonuna sahip vatandaşlar yetiştirme

Amerika'da yer alan Sosyal Bilgiler Ulusal Konseyi (NCSS) ise Sosyal Bilgilerin amaçlarını oluşturacak temel öğeleri bilgi, demokratik değerler ve inanışlar, düşünme becerileri ve vatandaşlık katılım becerileri olmak üzere dört bölüme ayırmıştır (NCSS, 1992). Düşünme becerilerinin, demokratik değerlerin ve sosyal becerilerin kazanılmasında **bilginin**; sorunların çözümünde, bilgiye ulaşma, işleme ve değerlendirme süreçlerinin işe koşulmasında **düşünme becerilerinin**; (Sözer, 1998b, s.40) bilgi ve becerilerin toplum yararına kullanılmasında ise **demokratik değer ve inanışların** önemli rolü bulunmaktadır.

Sosyal Bilgiler öğretimi ile bir yandan evrensel birtakım bilgi, beceri, değer ve tutumlar bireylere kazandırılmaya çalışılırken; bir yandan da ulusal gurur, vatanseverlik gibi ulusal inanç ve değerlere sahip vatandaşlar yetiştirilmesi amaçlanmaktadır (Öztürk ve Otluoğlu, 2003, s.9). Bu nedenle, ülkelerin Sosyal Bilgiler programlarında evrensel amaçların yanı sıra ulusal kültüre ilişkin amaçlar da önemli yer tutmaktadır.

Türkiye'de, Sosyal Bilgiler dersi çocuğun toplumsallaşmasında son derece önemli bir işlev görmektedir. Bu durum Sosyal Bilgiler dersinin ulusal amaçlarında açık bir şekilde görülmektedir. Sözer'e (1998a, s. 18) göre, ilköğretimdeki Sosyal Bilgiler dersinin öğretiminde en önemli amaç öğrenciye toplumsal kişilik kazandırmaktır. Kısakürek (1989, ss. 8-9) ise Sosyal Bilgiler öğretimiyle öğrencinin düşünme yeteneğinin, insanlar arası ilişkilerinin ve ekonomik bakış açısının geliştirilmesi; temel yurttaşlık hak ve sorumluluklarının kavratılması, anayasanın ve öteki yasaların öngördüğü davranış biçimlerinin benimsetilmesi gibi amaçların gerçekleşeceğini belirtmektedir.

Milli Eğitim Bakanlığı'nca hazırlanarak 1998 yılının Nisan ayında yayımlanan 2487 sayılı Tebliğler Dergisi'ndeki "İlköğretim Okulu Sosyal Bilgiler Öğretim

Programı”nın başlangıcında “Türk Milli Eğitiminin Genel Amaçları”na yer verilmiştir. Sözer’e (1998a, s.22) göre Türk Milli Eğitiminin Amaçları, Sosyal Bilgiler dersinin özüne ve ruhuna uygun düşmektedir. İlköğretim Sosyal Bilgiler Programında, Türk Milli Eğitiminin Amaçları’nın ardından Sosyal Bilgiler Dersi Programının Amaçları ayrıntılı olarak yer almaktadır. Bu amaçlar dört boyutta dile getirilmiştir :

- Vatandaşlık görev ve sorumlulukları yönünden,
- Toplumda insanların birbiriyle olan ilişkileri yönünden,
- Çevreyi, yurdu ve dünyayı tanıma yetenekleri yönünden,
- Ekonomik yaşama fikrini ve yeteneklerini geliştirmek yönünden.

İlköğretim Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programının genel amaçlarına aşağıda ayrıntılı olarak yer verilmiştir (MEB, 1998, s.537-538):

Öğrenciler bu derste:

A. Vatandaşlık görevleri ve sorumlulukları yönünden;

1. Ailesine, milletine, vatanına, Atatürk inkılap ve ilkelerine bağlı, çalışkan, araştırmacı, özverili, erdemli, girişimci iyi insan, iyi vatandaş, olarak yetişirler.
2. Türk Milletinin dünya tarihindeki önemini, milletler ailesi içindeki onurlu geçmişini ve yerini insanlığa yaptığı hizmetleri kavrayarak büyük bir milletin evlatları olduklarını anlar, milletin geleceğine olan güvenlerini artırır ve Türk milletinin ülküsünü gerçekleştirmek için her fedakarlığı göze alabilecek bir karakter kazanırlar.
3. Türkiye Cumhuriyeti’nin insan haklarına dayanan milli, demokratik, lâik ve sosyal bir hukuk devleti olduğunu bilir; cumhuriyet rejiminin özelliklerini ve önemini kavrarlar.
4. Topluluk halinde yaşamının bir zaruret olduğunu, millet kavramını ve Türk milletinin karakterini kavrar; Türk Milletine, Türk Askerine ve ordusuna sevgi, saygı ve güven duygularını kuvvetlendirirler.
5. Türk Milletinin zeka ve kabiliyetini, çalışkanlığını, ilim ve sanatseverliğini, estetik zevkini insanlık duygusunun yüceliğini benimseyerek bu üstün özellikleri davranış haline getirirler.
6. Millet ve yurt işlerini her şeyin üstünde tutarak milleti ve yurdu için canla başla hizmet etmeyi alışkanlık ve ilke haline getirirler.
7. Tarihte milletimize ve insanlığa hizmet etmiş olan Türk Büyüklerini tanıır: tarihi olaylara yön veren kişilerin yerinde ve zamanında gösterdikleri ileri görüşlülük, yüksek kavrayış, cesaret, fedakarlık ve kahramanlıklarının tarihin akışını nasıl etkilediğini kavrarlar.
8. Toplumunu yönlendiren Mustafa Kemal Atatürk ve diğer Türk Büyüklerinin sadece milli değil, evrensel yönlerini de kavrayarak ve takdir ederek; milletimize de düşen insanlık görevleri bulunduğunu görür, insanlığa sevgi, saygı ve hizmet verme bilincine varırlar.
9. Türk İnkılabının anlamını, ayrı yönlerden önemini, Türkiye’nin refah ve mutluluğuna yaptığı ve ülkenin geleceğine yapacağı etkiyi kavrar; Türk İnkılabının değerlerine bağlı ve bunları her zaman korumaya hazır, fedakar birer Türk evladı olarak yetişirler.

10. Bugünkü uygarlığın uzun bir geçmişin eseri olduğunu kavrar; bu uygarlıkta Türk milletinin hizmetini ve payını anlayarak Atatürk'ün direktifleri uyarınca "milli kültürümüzü çağdaş, uygarlık seviyesinin üstüne çıkarma" yolunda her fedakarlığı göze alabilme bilincini kazanırlar.
11. Bugünü daha iyi değerlendirebilmeleri için geçmiş çağlardaki sosyal, ekonomik ve siyasi olayların neden ve sonuçlarını günümüzle kıyaslama yaparak düşünme, araştırma ve akıl yürütme yeteneğini geliştirirler.
12. Her yerde görev ve sorumluluk alabilecek hale gelir, aile bütünlüğüne bağlılık kazanır.
13. Kanun kavramını benimser; kanunlara ve devlet otoritesine uyma duygusunu ve alışkanlığını kazanırlar.
14. Çevresindeki eski, yeni sanat ve kültür eserlerini, müze ve anıtlar gibi milli değerlerimizi tanıır, onları korumak gerektiğini öğrenirler.

B. Toplumda İnsanların Birbirleriyle Olan İlişkileri Yönünden;

1. İnsanların birbirlerine muhtaç olduklarını anlar; grup faaliyetlerine katılmamın, başkalarına yardım etmenin önemini takdir eder ve bunu uygulayabilir hale gelirler,
2. İnsanların karşılıklı hak ve sorumluluk taşıdıklarını ve birbirlerinin görüş ve inanışlarını, saygı ve hoşgörü ile karşılamaları gerektiğini benimserler.
3. Beraber çalışma, sorumluluk alma yardımlaşma ve karar verme kurallarını uygulamayı öğrenirler.
4. Bütün çalışmalarını demokratik yaşamın kurallarına göre düzenlemeyi öğrenirler.
5. Aile, okul ve toplum hayatının dayandığı temel ilkeleri ve topluluk halinde yaşamının zorunluluğunu kavrarlar.
6. Trafik kurallarına uymayı alışkanlık haline getirirler.

C. Çevreyi, Yurdu ve Dünyayı tanıma yetenekleri yönünden;

1. Yurdumuzun, dünya üzerindeki yerinin önemini kavrar, ülkemizin kalkınmasında severek sorumluluk alma duygularını geliştirirler.
2. Türkiye'nin, yakın ve uzak komşu ülkeler ve diğer dünya ülkeleri ile olan ilişkileri hakkında genel bilgi kazanırlar.
3. Türklerin yaşadığı diğer ülke ve bölgelerin coğrafi özelliklerini öğrenirler, Türklerin geniş bir alanda yaşayan büyük bir millet olduğunu kavrarlar.
4. İnsanların birbirleriyle ve coğrafi çevreleriyle karşılıklı etkilerini, insan topluluklarının yaşama şekillerini ve geçinme yollarını inceler, yurdun ekonomik kalkınmasında bilgili ve etkili birer vatandaşı olarak yetişirler.
5. Plan, kroki, harita ve grafik bilgileri kazanarak onlardan yararlanabilir hale gelirler.
6. Çevreyi korumanın günümüz ve gelecek yıllar için önemini kavrarlar.
7. Yaşanabilir bir çevrenin temel insan hakkı olduğunu kavrarlar.

Ç. Ekonomik yaşama fikrini ve yeteneklerini geliştirmek yönünden:

1. Yakın çevrenin ekonomik değerleri ile milli kaynaklarımızı tanıır ve bunları tanımanın bir ödev olduğunu kavrarlar.
2. Kendi eşyasını, okulunu, okul eşya ve araçlarını dikkatli kullanma ve koruma alışkanlığını kazanırlar.
3. Tutumlu olma ve planlı çalışma alışkanlığı elde ederler,
4. Üretim, tüketim ve dağıtımla ilgili temel bilgileri öğrenirler.
5. İnsan topluluklarını yaşama şekillerini ve geçinme şekillerini inceler ve bunlar arasındaki ekonomik ilişkileri öğrenirler.
6. Turizmin anlamını, özellikle yurdumuz için önemini kavrarlar.
7. Nüfus artış hızının eğitime ve ekonomiye olan etkisini kavrarlar.

Sosyal Bilgiler dersinin ulusal amaçlarının “vatandaşlık aktarımı olarak Sosyal Bilgiler” anlayışı çerçevesinde oluşturulduğu görülmektedir. Amaçların birçoğu ulusal kültür ve kurumların öğretilmesi ve bunlara ilişkin değer ve tutumların benimsetilmesini hedeflemektedir (Öztürk ve Dilek, 2002, s.62). Amaçlarda bilgi boyutu ön planda iken özellikle beceri boyutu sınırlıdır.

Milli Eğitim Bakanlığı 2004 yılında taslak uygulamasını yaptığı yeni Sosyal Bilgiler Programında Sosyal Bilgileri, “bireyin toplumsal varoluşunu gerçekleştirebilmesine yardımcı olması amacıyla; Tarih, Coğrafya, Ekonomi, Sosyoloji, Antropoloji, Psikoloji, Felsefe, Siyaset Bilimi ve Hukuk gibi Sosyal Bilimleri ve vatandaşlık bilgisi konularını yansıtan; öğrenme alanlarının bir ünite ya da tema altında birleştirilmesini içeren; insanın sosyal ve fizikî çevresiyle etkileşiminin geçmiş, bugün ve gelecek bağlamında incelendiği; toplu öğretim anlayışından hareketle oluşturulmuş bir ilköğretim dersi” olarak tanımlamıştır. Yeni programın genel amaçlarını şu şekilde belirtmiştir (MEB, 2004, s.95):

8. sınıf sonunda öğrenci;

1. Özgür bir birey olarak fiziksel, duygusal özelliklerinin; ilgi, istek ve yeteneklerinin farkına varır.
2. Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı olarak, vatanını ve milletini seven, haklarını bilen ve kullanan, sorumluluklarını yerine getiren, ulusal bilince sahip bir vatandaş olarak yetişir.
3. Atatürk İlke ve İnkılâplarının, Türkiye Cumhuriyetinin sosyal, kültürel ve ekonomik kalkınmasındaki yerini kavrar; lâik, demokratik, ulusal ve çağdaş değerleri yaşatmaya istekli olur.
4. Hukuk kurallarının herkes için bağlayıcı olduğunu, tüm kişi ve kuruluşların yasalar önünde eşit olduğunu gerekçeleriyle bilir.
5. Türk kültürünü ve tarihini oluşturan temel öge ve süreçleri kavrayarak, milli bilincin oluşmasını sağlayan kültürel mirasın korunması ve geliştirilmesi gerektiğini kabul eder.
6. Yaşadığı çevrenin ve dünyanın coğrafî özelliklerini tanıyarak, insanlar ile doğal çevre arasındaki etkileşimi açıklar.
7. Bilgiyi uygun ve çeşitli biçimlerde (harita, grafik, tablo, küre, diyagram, zaman şeridi vb.) kullanır, düzenler ve geliştirir.
8. Ekonominin temel kavramlarını anlayarak, kalkınmada ve uluslararası ekonomik ilişkilerde ulusal ekonominin yerini kavrar.
9. Meslekleri tanır, çalışmanın toplumsal yaşamdaki önemine ve her mesleğin gerekli olduğuna inanır.

10. Farklı dönem ve mekânlara ait tarihsel kanıtları sorgulayarak insanlar, nesnelere, olaylar ve olgular arasındaki benzerlik ve farklılıkları belirler, değişim ve sürekliliği algılar.
11. Bilim ve teknolojinin gelişim sürecini ve toplumsal yaşam üzerindeki etkilerini kavrayarak bilgi ve iletişim teknolojilerini kullanır.
12. Bilimsel düşünmeyi temel alarak bilgiye ulaşma, bilgiyi kullanma ve üretmede bilimsel ahlâkı gözetir.
13. Birey, toplum ve devlet arasındaki ilişkileri açıklarken, Sosyal Bilimlerin temel kavramlarından yararlanır.
14. Katılımın önemine inanır, kişisel ve toplumsal sorunların çözümü için kendine özgü görüşleri sunar.
15. İnsan hakları, ulusal egemenlik, demokrasi, lâiklik, cumhuriyet kavramlarının tarihsel süreçleri ve günümüz Türkiye'si üzerindeki etkilerini kavrayarak, yaşamını demokratik kurallara göre düzenler.
16. Farklı dönem ve mekânlardaki toplumlararası siyasal, sosyal, kültürel ve ekonomik etkileşimi analiz eder.
17. İnsanlığın bir parçası olduğu bilincini taşıyarak, ülkesini ve dünyayı ilgilendiren konulara duyarlılık gösterir.

Yukarıda belirtilen amaçların gerçekleştirilmesi için Sosyal Bilgiler dersinin çeşitli bilgi kaynaklarından yararlanılarak içeriği oluşturulmakta ve hazırlanan bu içerik ile öğrencinin Sosyal Bilimlere ilişkin anlayış geliştirmesi sağlanmaya çalışılmaktadır.

1.1.4. Sosyal Bilgilerin İçeriği ve Yararlandığı Bilgi Kaynakları

Öğretim programlarının içerik boyutunda “Ne öğretilim?” sorusuna yanıt aranmaktadır (Gürkan, 2003, s.17). “Sosyal Bilgiler ne içerir?” sorusuna bilim adamları çok farklı yanıtlar vermişlerdir. Sosyal Bilgilerin neyi içermesi gerektiği konusunda hala fikir birliğine varılamamıştır. Sosyal Bilgiler içeriğinin ne olması gerektiği konusunda fikir birliğine varılamaması nedeniyle bu ders Tarih, Coğrafya ya da Vatandaşlık dersi olarak algılanmaktadır (Savage ve Armstrong, 1996, s.9). Sosyal Bilgiler dersi tanımlarından da anlaşılacağı gibi Sosyal Bilgilerin içeriği Tarih, Coğrafya ve Vatandaşlık ile sınırlı değildir. Tablo 1. de görüldüğü gibi bu ders insanların ilişkilerinde yaşadıkları çelişiklere yönelik sorularına yanıt bulmalarına yardımcı olmaktadır.

Tablo 1. Genel İnsan İlişkileri Bakımından Sosyal Bilgilerin Odaklandığı Sorular

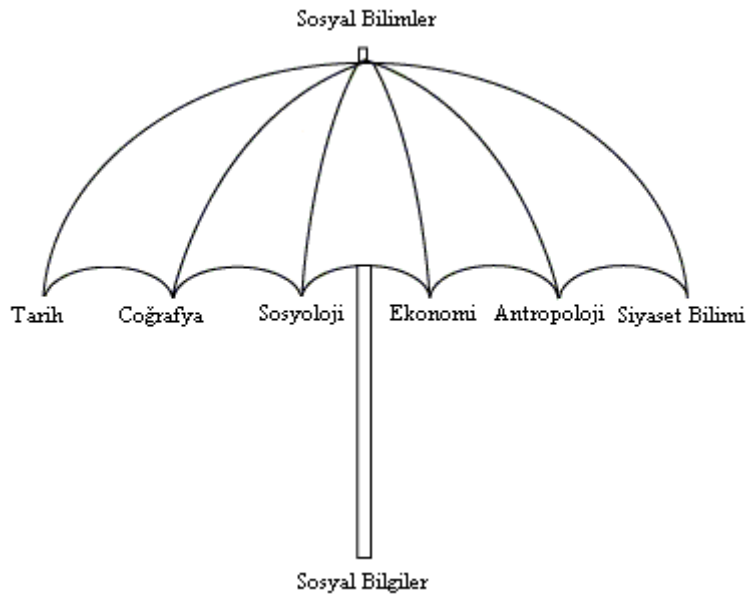
İkilemler	Seçilen Odak Sorular
Denge ve değişim	Değişen toplumda uyum sorunları nasıl önlenir?
Farklılıklara tepki	Farklı insanlarla uyum içinde nasıl yaşayabiliriz? Mantıksız önyargılardan nasıl kurtulabiliriz?
Gereksinimleri karşılama	Ekonomik üretim için nasıl organize olmalıyız? Ne üretmeli? Üretilenler nasıl dağıtılmalı?
Bireysel özgürlük ve sosyal kontrol	Diğerlerinin gereksinimlerine saygı göstererek, bireysel özgürlüğümüzü nasıl sürdürebiliriz? Bireyler ve devlet arasındaki uyum ilişkisi nasıl olmalıdır?
Nüfus sorunları	Uygun nüfus dengesi nasıl sağlanabilir? Azınlıkların gereksinimleri nelerdir? Farklılıkların kabul edilme düzeyi nedir?
Çevresel konular	Dünya kaynaklarını nasıl kullanabiliriz? Gelecek nesillere kaliteli bir yaşamı nasıl bırakabiliriz?
Teknolojik değişimler	Teknolojinin hızlı değişimine nasıl ayak uydurabiliriz? Teknolojideki yeniliklere bağlı olarak çok farklı kültürlerden gelen insanlar arasındaki ilişkiler nasıl düzenlenir?

Kaynak: Savage ve Armstrong, 1996, s.3'den alınmıştır.

Sosyal Bilgiler dersi, Tablo 1. de belirtilen sorulara farklı Sosyal Bilim alanındaki bilgi kaynakları tarafından yanıtlamaya çalışır. Sosyal Bilgilerle ilgili yapılan ilk tanımlamalarda, içeriğin sadece Sosyal Bilim disiplinlerinden oluşturulduğu görülmektedir. Ancak son zamanlarda Sosyal Bilgiler, Sosyal Bilimlerin yanı sıra insanla ilgili tüm bilimlerden ve bilgilerden yararlanan bir program olarak görülmektedir (Doğanay, 2002, s.18).

Sosyal Bilgilerin bilgi temelinin büyük bir kısmını Sosyal Bilimler oluşturmaktadır (Doğanay, 2002, s.23). Okul programlarında Sosyal Bilgiler, Antropoloji, Arkeoloji, Ekonomi, Coğrafya, Tarih, Hukuk, Felsefe, Siyaset Bilimi, Psikoloji, Din ve Sosyoloji gibi Sosyal Bilim disiplinlerinden uygun içeriği sistemli ve koordineli biçimde bir araya getirmektedir (Mcguire, 2002; Sunal, Haas, 2002, s.7; NCSS, 1994b)

Sosyal Bilim disiplinlerinin her biri farklı bir içeriği vurgulamakta ve diğerlerinden farklı araştırma yöntemlerini kullanarak birçok kavram, genelleme ve olgu üretmektedir. Özellikle, ilköğretim Sosyal Bilgiler dersinde Antropoloji, Ekonomi, Coğrafya, Tarih, Siyaset Bilimi, Psikoloji ve Sosyoloji gibi Sosyal Bilim disiplinleri önemli ve gerekli bir rol üstlenmektedir (Turner, 1994, s.66). Bir bakıma ilköğretimdeki Sosyal Bilgiler dersi Şekil 1’de görüldüğü gibi Sosyal Bilimleri birleştiren bir şemsiye görevi üstlenmektedir.

Şekil 1. Sosyal Bilgiler Şemsiyesi

Tarih: Sosyal Bilim disiplinleri içinde Tarihin özel ve önemli bir rolü vardır (Paykoç, 1991, s.5). Tarih geçmişteki olayları inceler, açıklar, yorumlar ve bu olaylarla ilgili sorulara yanıt arayarak bunları kaydeder (Erden, ?, s.36). Tarih bir bakıma geçmişin yaşayan kayıdır. Ancak Tarih, insanın sadece geçmişiyile sınırlı değildir; sanatı, edebiyatı, politikayı, devleti, dini, bilimi ve keşifleri de içerir. Bununla birlikte, ilköğretim Sosyal Bilgiler programlarının devletlerin tarihsel olguları kendi amaçları doğrultusunda öğretmek için geliştirmeleri çeşitli eleştirilere neden olmaktadır (Turner, 1994, s.67).

Black'e (2003, s.29) göre Tarih olaylarla uğraşıldığında çok katıdır; yorumlamaya geçildikçe yumuşamaya başlar. Katı bir Tarih anlayışı, öğrencilere konu başlıklarını yazdığımızda, olayların ve tarihlerin listesini yapmaya çalıştığımızda ortaya çıkmaktadır. Bu geleneksel ortamda fazla kaynağa gereksinim duyulmamakta; öğretmen, öğrenci ve aile kendini rahat hissetmektedir. Bu durum ezberlemeye yol açmaktadır. Öğrencilere Ne? Nerede? Neden? Nasıl? soruları sorularak; sorguya, sorulara ve farklı kaynakların yorumlanmasına dayalı olarak gerçekleştirilen öğretim ise, öğrenciyi etkinleştirmekte ve öğrenmeye teşvik ederek yumuşatmaktadır. Örneğin bir karikatür gülümsetirken, olayın farklı bir açıdan kavranmasını sağlamaktadır. Bu nedenle öğretmen Sosyal Bilgiler dersinde, geçmişteki yaşama ilişkin merak uyandırmaya çalışmalı, öğrencilere birtakım gizemli sorular yönelterek tarihi incelemelerine ve tarihçinin kullandığı birincil kaynakları kullanmalarına olanak sağlamalıdır (Turner, 1996, s.67).

Coğrafya: Coğrafyanın çeşitli tanımları yapılabilmektedir. Buna göre Coğrafya (Baydil, 2003, s.18);

- yeryüzüne bağlı olayları inceleyen bilimdir.
- yeryüzündeki doğal, beşeri ve ekonomik olayları, insan ilişkileri bakımından inceleyen bilimdir.
- insan ve çevre arasındaki ilişkiyi ve etkileşimi inceleyen bilimdir.
- yeryüzüne bağlı olayları tanıtan ve açıklayan bilimdir.

Tanımlardan da anlaşılacağı gibi Coğrafya yerin ve uzayın bilimidir. Coğrafyanın iki temel çalışma alanı bulunmaktadır. Bunlar, dünya üzerindeki yerler ve üzerinde yaşayan insanlar arasındaki etkileşimdir (Welton ve Mallan, 1999, s.45).

Coğrafi bilgi, dünya ve insanlara ilişkin bilgiyi ve dünyada yaşanan coğrafya ile ilgili sorunları kapsamaktadır. İlköğretim düzeyindeki çocukların birçoğu, aşırı nüfus artışı, ozon tabakasının delinmesi, fosil yakıtların aşırı hızla tüketilmesi, dünyanın çeşitli bölgelerinde yaşanan kıtlık ve kuraklık gibi sorunların farkındadır. Bu nedenle, bu sorunların etkileri konusunda bilgilendirilmeye gereksinim duyarlar (Turner, 1996, s.68).

Coğrafya ile ilgili olarak çocukların neler öğrenmesi gerektiği konusunda Coğrafya Eğitimi Ortak Konseyi ve Coğrafya Eğitimi Ulusal Konseyi 5 tema belirlemiştir. Bu temalar şunlardır (Welton ve Mallan, 1999, s.47; Turner, 1996, ss.68-69; Arı, 2003, s.141):

- Konum
- Yer
- İnsan-çevre etkileşimi
- Hareketlilik
- Bölgeler

Welton ve Mallan (1999, s.48) bu temaların yanında Sosyal Bilgiler dersinde Coğrafya disiplini çerçevesinde toprak çeşitleri, coğrafi alan özellikleri, nüfus, göç, canlı türleri, nüfus dağılımı, kaynaklar, ekosistem, iklim, uzaysal iletişim gibi konulara yer verilmesi gerektiğini belirtmektedirler.

1984 yılında yayınlanan “Coğrafi Eğitim Rehberi”nde ve 1994 yılında yayınlanan “Hayat İçin Coğrafya: Amerikan Standartları” adlı çalışmalarda öğrencilerin; coğrafi soru sorabilme, coğrafi bilgi elde etme, bu bilgiyi düzenleme, düzenlenen bilgiyi analiz etme ve coğrafi soruları cevaplayabilme gibi coğrafi becerileri kazanmaları amaçlanmaktadır (Arı, 2003, s.145).

Coğrafya ilköğretimdeki çocuklar için önemlidir, çünkü bu disiplin aracılığıyla insanlar, yerleşimler ve yaşama ilişkin çalışmalar yaparlar (Turner, 1996, s.69). Coğrafyadan sağlanan bilgilerle öğrenciler çeşitli bölge, ülke ekonomisi, siyasal ilişkiler ve toplumsal yaşam hakkında denenceler kurabilir ve çeşitli sorunlara çözümler üretebilirler (Erden, ?, s.39).

Sosyoloji: Sosyoloji, insanları ve gruplarıyla toplumların incelenmesidir. İnceleme alanı sokaktaki insandan, küresel süreçlere kadar uzanabilmektedir (İçli, 2002, s.1). Sosyoloji hiçbir zaman bireyi tek başına ele alarak sorunlarına çözüm aramaya çalışmaz. İnsanoğlunun yaşamını çeşitli gruplar içinde yürütmesi nedeniyle bireyin içinde bulunduğu grubu ve grubun davranışlarını inceler (Özkalp, 2004, s.4).

İçli'nin (2002, s.8) Bauman'dan aktardığına göre (1998, ss.16-28) Sosyoloji;

- hayatı bilinçli bir biçimde yaşamamıza ve kavramamıza yardımcı olur.
- çevremizdeki insanları daha iyi tanımamıza ve anlamamıza yardımcı olur.
- kendimizden farklı yaşam tarzlarını anlamamıza yardımcı olur.
- çevremizdeki insanların düşüncelerini, kaygılarını daha iyi anlamamıza yardımcı olur.
- diğerlerini tanımamızı ve haklarına daha fazla saygı göstermemizi sağlar.

Bir bakıma Sosyoloji bireylere yeni bir bakış açısı ve dünya görüşü sunmaktadır (Özkalp, 2004, s.5). İlköğretim çağındaki çocuklar Sosyal Bilgiler dersi aracılığıyla aile, sınıf, okul, toplum ve çeşitli kurumları incelerler. Böylelikle grup içi davranışlar hakkında; sosyal ilişkilerde insanların oynadıkları farklı roller hakkında bilgilenirler (Turner, 1996, s.73).

Ekonomi: İnsanlar çeşitli istek ve gereksinimlerini karşılamak amacıyla fiziki ve beşeri kaynaklara gereksinim duyarlar. Bu istek ve gereksinimler, varolan kaynaklardan fazla olduğu zaman kıtlık doğar (Doğanay, 2002, s.32). Ekonomi insanların kıtlık sorununa yanıtlarını içermektedir (Savage ve Armstrong, 1996, s.35).

İlköğretim çocukları açısından ekonominin önemi, onların yaşamları boyunca üretici, tüketici ve vatandaş rollerini üstlenecek olmalarıdır. Bu derste çocuklar Sosyal Bilgiler içinde birleştirilen ekonomik değerleri ve ekonomik tüketici olma becerilerini öğrenmeye gereksinim duyarlar (Turner, 1996, s.70).

Bu noktada Erden'in (?, s.41) Ord'dan aktardığına göre ilköğretim düzeyinde ekonomi ile ilgili bazı temel kavram ve ilkeler çocuklara öğretilir. Bunlar:

- Kıtlık
- İş bölümü
- Bağımlılığın ticareti zorunlu hale getirmesi
- Ticareti geliştirmek amacıyla, neyin, ne kadar, nasıl üretileceğine ilişkin yöntemler geliştirilmesi

- Ticaret ve üretimin geliştirilmesi amacıyla devlet yöneticilerinin ekonomik gelişmeyi sağlaması, kanunlar yapması, emniyeti ve adaleti sağlaması

Antropoloji: Antropoloji farklı biçimlerdeki insan yaşayışına ilişkin kültür çalışmasıdır (Welton ve Mallan, 1999, s.48). Kültür kavramı, ilköğretim Sosyal Bilgiler öğrencileri için gerekli ve önemlidir. Çünkü öğrenciler bu disiplin aracılığıyla diğer kültürler hakkında daha fazla şey öğrenirler (Turner, 1996, s.70). Ragan ve Mcaulay'a (1973) göre antropolojinin ilköğretim okullarında ele alınmasının iki temel amacı vardır. Bunlar çocuğun çevresindeki farklı kültürlerle ilgili nesnel veri toplamasını ve çocuğun yaşadığı kültürle diğer kültürleri karşılaştırmasını sağlamaktır. Bu nedenle, ilköğretim Sosyal Bilgiler dersinde Antropoloji disiplini içinde arkeoloji ve tarih öncesi, insanın evrimi, kültürü tanımlama, farklı kültürleri karşılaştırma, insanı ve varoluşunu tanımlama ve kültürel değişim gibi konular vurgulanmalı; öğretim etkinlikleri gerçekleştirilirken kültür çatışmaları tanımlanmalı; yerel kültürlere ve kültürlerle ilgili öykü anlatımlarına yer verilmelidir (Savage ve Armstrong, 1996, s.79).

Psikoloji: Psikoloji insan davranışlarını inceleyen bilimdir. Bu disiplin öğrencilere sınıf içindeki çeşitli davranışlara ve öğrenme ile ilgili çeşitli öğelere ilişkin görüş kazandırır. İlköğretim çocukları, diğer insanların davranışlarının nedenlerini anlamaya gereksinim duyarlar (Turner, 1996, s.71). Bu nedenle, ilköğretim Sosyal Bilgiler dersinde insanları gözleme, insanlar arasındaki farklılıkları tanımlama, algıdaki farklılıkları dikkate alma ve duygulara değer verme gibi etkinlikler üzerinde durularak öğrencilerin bu ihtiyacı giderilebilir (Savage ve Armstrong, 1996, s.79).

Siyaset Bilimi: Devlet ve yönetim biçimleriyle ilgilenen Sosyal Bilim disiplini. İlköğretim düzeyindeki öğrenciler, devletin görevleri ve oluşumu konusundaki bilgilerin farkındadır. Araştırmalar 12 yaşından itibaren çocukların siyaset konusundaki görüşlerinin şekillenmeye başladığını göstermektedir. Sosyal Bilgilerde bu disiplin aracılığıyla öğrenciler çeşitli politik kavramları (doğru-yanlış, hak, otorite, güç, güvenlik, politika) geliştirirler (Turner, 1996, s.71). Bu nedenle, Sosyal Bilgiler

dersinde, kural koyma, çatışmalara çözüm üretme ve demokratik devletin kurumları ile ilgili etkinlikler düzenlenmelidir (Savage ve Armstrong, 1996, s.79).

İlköğretim çocukları açısından Sosyal Bilgilerin bir şemsiye gibi bütünleştirdiği Sosyal Bilim disiplinlerinin oldukça önemli işlevleri vardır. Ancak, Tablo 2’deki 1998 Sosyal Bilgiler Programının içeriğine bakıldığında, genellikle Tarih ve Coğrafya disiplinlerinin ağırlıklı olduğu görülmektedir. Kimi ünitelerin ise Vatandaşlık Bilgisi ağırlıklı olduğu görülmektedir.

Tablo 2. 1998 Sosyal Bilgiler Programının İçeriği

4. Sınıf Üniteleri	5. Sınıf Üniteleri
Aile, Okul ve Toplum Hayatı	Vatan ve Millet
Yakın Çevremiz	Cumhuriyete Nasıl Kavuştuk?
İlimiz ve Bölgemizi Tanıyalım	Güzel Yurdumuz Türkiye
Tarih, İlk Yurdumuz ve Tarihte Anadolu	İslamiyet’in Doğuşu, Yayılışı ve Türkler

Türkiye’de Sosyal Bilgiler öğretimi programları, ilkeleri bakımından çağdaş olmasına rağmen içerik bakımından aynı özelliği göstermemektedir. İçerik Sosyal Bilim disiplinlerinin ve Sosyal Bilgilerin doğası ile bağdaşmayacak bir biçimde, gereksiz bilgi yığınının öğrencilere aktarmaktadır (Çağlar, 1992). Konu alanının daha çok sözel nitelik taşıması ve genellikle geleneksel biçimde derslerin işlenmesi, bu dersin öğrenciler tarafından ezber ders olarak algılanmasına yol açmaktadır (Deveci, 2003, s.13). Oysa, Sosyal Bilgiler dersi öğrencilerin, insanı ve sürdürdüğü yaşamı tüm boyutlarıyla anlamalarında kilit rol üstlenmektedir (Doğanay, 2002, s.16). Bu ders küreselleşen dünyada, kültürel farklılıkları barındıran demokratik bir toplumun vatandaşları olarak, bilgiye dayalı, mantıklı kararlar verebilme yeteneklerini geliştirerek genç insanlara yardımcı olmaktadır (NCSS, 1993). Sosyal Bilgiler öğretimi ile öğrencide ezberci bir kişilik değil, vatandaşlık görev ve sorumluluklarının bilincinde, demokratik, ekonomik yaşam biçimini benimsemiş, insan ilişkileri kuvvetli, çevreyi, doğayı seven ve koruyan bir kişilik geliştirmek istenmektedir. Bu noktadan hareketle Milli Eğitim Bakanlığı tarafından hazırlanan ve 2004-2005 öğretim yılında kimi illerde pilot uygulaması

yapılan yeni Sosyal Bilgiler Öğretimi Programının içeriğinde Tablo 3’de görüldüğü gibi eski programdaki Tarih ve Coğrafya ağırlığının ortadan kalktığı Sosyal Bilimlerin farklı disiplinlerinin öğrenme üniteleri içerisinde yer aldığı görülmektedir.

Tablo 3. 2004 Sosyal Bilgiler Programının İçeriği

4. Sınıf Üniteleri	5. Sınıf Üniteleri
Birey ve Kimlik: Herkesin Bir Kimliği Var	Birey ve Kimlik: Haklarımı Öğreniyorum
Kültür ve Miras: Geçmişimi Öğreniyorum	Kültür ve Miras: Adım Adım Türkiye
İnsanlar, Yerler ve Çevreler: Yaşadığımız Yer	İnsanlar, Yerler ve Çevreler: Bölgemizi Tanıyalım
Üretim, Dağıtım ve Tüketim: Üretimden Tüketime	Üretim, Dağıtım ve Tüketim: Ürettiklerimiz
Bilim, Teknoloji ve Toplum: İyi ki Var	Bilim, Teknoloji ve Toplum: Gerçekleşen Düşler
Gruplar, Kurumlar Sosyal Örgütler: Hep Birlikte	Gruplar, Kurumlar Sosyal Örgütler: Toplum İçin Çalışanlar
Güç, Yönetim ve Toplum: İnsanlar ve Yönetim	Güç, Yönetim ve Toplum: Bir Ülke, Bir Bayrak
Küresel Bağlantılar: Uzaktaki Arkadaşlarım	Küresel Bağlantılar: Hepimizin Dünyası

Milli Eğitim Bakanlığı, yeni programda özellikle öğrenme alanları ve öğrenme alanlarına ait üniteyi belirlemiş fakat öğretme-öğrenme sürecinde yapılacak etkinlikleri öğretmenlerin belirlemesini istemiştir. Ayrıca, ünitelere ilişkin örnek etkinliklere programda yer verilmiştir. Böylelikle öğrenci ve etkinlik merkezli, bilgi ve beceriyi dengeleyen, öğrencinin kendi yaşantılarını ve bireysel farklılıklarını dikkate alan ve çevreyle etkileşimine olanak sağlayan yeni bir anlayışın yaşama geçirilmesi amaçlanmıştır.

1.1.5. Sosyal Bilgilerde Öğretme-Öğrenme Süreci

Öğretim programlarının öğretme-öğrenme süreci boyutunda “Nasıl öğretilim?” sorusunun yanıtı aranmaktadır. Dersin amaçları doğrultusunda hazırlanan içeriğin bireylere nasıl kazandırılacağı, sınıf içi ve dışı etkinliklerde hangi yöntem, ilke ve

tekniklerin kullanılacağı, hangi araçlardan yararlanılacağı bu boyutta ele alınmaktadır (Gürkan, 2003, s.18).

Sosyal Bilgiler dersinde etkili bir öğretme-öğrenme süreci ile öğrenciler hem çevredeki değişimlere uyum sağlama, kültürel etkinlikler, insanlığın oluşturduğu eserler, geleceğin biçimlendirilmesine yönelik eğilimler gibi konularla ilgili sosyal anlayış geliştirebilecekler, hem de etkili vatandaşlık becerileri kazanabileceklerdir. Gelişmiş bir toplum da iyi bilgilendirilmiş, demokratik geleneklere bağlı vatandaşlık bilincine sahip, her geçen gün değişen dünyaya ve farklılıkları barındıran topluma uyum sağlayabilen bireylere dayanmaktadır (NCSS, 1992). Bu nedenle, Sosyal Bilgiler dersinin amaçlarının ilköğretim çağındaki çocuklara etkili bir öğretme-öğrenme süreci ile kazandırılması önemlidir.

Sosyal Bilgiler Ulusal Konseyi'ne (NCSS) göre ilköğretim Sosyal Bilgiler dersinin etkili olabilmesi için öğretme-öğrenme sürecinin anlamlı, bütünleştirici, değer temelli, zorlayıcı ve etkin olması gerekmektedir (NCSS, 1992):

Öğretme-öğrenme sürecinin anlamlı olması: Öğrenciler ayrıntılı bilgiyi ezberlemek ya da tekrarlamak yerine öğrendikleri bilgi, beceri, inanç ve tutumları okulda ve okul dışında nasıl kullanacaklarını bulmaya çalışırlar. Araştırma ve düşünme becerilerini kullanarak yakın çevrelerinde ve dünyada neler olduğunu yorumlamaya çaba gösterirler. Bu nedenlerle, Sosyal Bilgiler dersinde öğretme-öğrenme sürecinin anlamlı olabilmesi için:

- İçerik öğrencilerin konular arasındaki ilişkileri görebilecekleri bir biçimde düzenlenmelidir.
- Anahtar kavramlar, grafik ve resim gibi görsel öğeler yardımıyla sunulmalıdır.
- Öğretme-öğrenme sürecinde öğrenciler cesaretlendirmelidir.
- Düşük düzeydeki olgusal bilgiden, yüksek düzeydeki düşünme becerilerine doğru bir sıra izlenmelidir.
- Öğrencilere yeni öğrenmeleri ile önceki bilgileri arasında ilişki kurmalarını sağlayacak sorular sorulmalı, konu hakkında eleştirel düşünceleri sağlanmalı ve tartışmalar ışığında bilgiyi yapılandırılmaları sağlanmalıdır.

- Değerlendirme öğrencilerin ne öğrendiklerine ilişkin önemli bilgilere odaklanmalıdır.
- Özgün etkinliklere önem verilmelidir (Örneğin, öğrencinin sadece haritayı göstermek yerine, kendi gezi rotasını çizmesinin istenmesi).
- Öğretmen planlamada, uygulamada ve değerlendirmede yansıtıcı olmalıdır.

Öğretme-öğrenme sürecinin bütünleştirici olması: Sosyal Bilgiler dersi doğası gereği bütünleştiricidir. Çünkü, geniş bir öğrenme içeriğini çeşitli eğitim kaynaklarını ve öğrenme etkinliklerini kullanır. Bu nedenle, öğretme-öğrenme süreci bütünleştirilmiş Sosyal Bilgiler öğretimi;

- zaman boyunca insanın evrimine ilişkin bilgi sağlar.
- geçmiş deneyimler ve geleceğe bakışla ilişkili olarak zaman ve mekanı bütünleştirir.
- bilgi, beceri, inanç, değer ve tutumları birleştirir.
- teknolojinin etkili bir biçimde kullanılmasını gerektirir.
- programın içeriğindeki konular aracılığıyla okuma, yazma, iletişim, araştırma, gözlem, verileri çözümleme, sentez gibi tüm derslere yönelik becerilerin bütünleştirilmesini kapsar.

Öğretme-öğrenme sürecinin değer temelli olması: Etkili Sosyal Bilgiler öğretimi, konuların etik boyutlarını ve toplumun genelini ilgilendiren yansıtıcı gelişim alanlarını ve sosyal değerlerin uygulanmasını kapsamalıdır. Öğrenciler derste etkileşimde bulunurken diğerlerinin haklarına saygılı olmayı, temel demokratik değer ve ilkeleri, karar verme becerilerini ve vatandaşlık konusunda katılım sağlamayı öğrenmelidirler. Bu nedenle öğretmen;

- değerler konusunda politik yada kişisel görüş belirtmekten kaçınmalıdır.
- öğrencilerin konu içeriğinde yer alan değerlerin, zıtlıkların ve ikilemlerin farkında olmalarını sağlamalıdır.
- toplumsal grupların yararlarını ve bireye yükledikleri sorumlulukları kavratmalıdır.
- öğrencilerin demokratik, sosyal, politik değerlere dayanan mantıklı ve tutarlı görüş açıları geliştirebilmelerine yardımcı olmalıdır.

Öğretme-öğrenme sürecinin zorlayıcı olması: Öğrencilerin dersin amaçlarını kazanabilmeleri için bireysel ya da grubun üyesi olarak etkinliklere katılmaları ve kendilerine verilen sorumlulukları dikkatli ve özenli bir biçimde yerine getirmeleri beklenir. Bu nedenle, öğretmen üretici ve zorlayıcı öğretme-öğrenme sürecini desteklemek amacıyla;

- öğrencileri öğrenme topluluğunun işlevsel bir parçası oldukları konusunda desteklemeli ve cesaretlendirmelidir.
- öğrencilerin yansıtıcı tartışmaların amacını, işbirliği içinde çalışarak içeriğin anlamını ve ilgili bağlantıları keşfetmelerini sağlamalıdır.

Öğretme-öğrenme sürecinin etkin olması: Öğrenciler öğretme-öğrenme sürecinde etkin yapılandırma süreci ile yeni anlayışlar gerçekleştirirler. Öğrenciler öğretme yöntemlerini birebir izlemek yerine önemli bilgileri, inançları, deneyimleri ile yeni konu arasında bağlantılar geliştirerek, içeriği anlamlandırma yoluna giderler. Bu nedenle, Sosyal Bilgiler dersinde öğretme-öğrenme sürecinin etkin olabilmesi için;

- etkileşimli eğitim ortamları oluşturulmalıdır.
- içeriğin yaşamda uygulanabilmesine olanak sağlayan özgün etkinliklere yer verilmelidir.
- öğrenciler eleştirel düşünmeye, sorgulamaya, düşüncelerini paylaşmaya, tarihsel olaylarla ilgili demokratik değerleri ve vatandaşlık gereklerini içeren yaratıcı dramalara, benzetim etkinliklerine, aile üyeleriyle görüşmeye, yerel toplumdan veri toplamaya, vatandaşlık görevlerine ilişkin çalışmalar yapmaya (gönüllü hizmetler gibi) yönlendirilmelidir.

Sosyal Bilgiler Ulusal Konseyi'nin (NCSS) belirttiği gibi, Sosyal Bilgiler dersinde öğretme-öğrenme sürecinin güçlü ve etkili olması; öğrenenlerin dikkatlerinin sunulan fikirler üzerine odaklanmasına; eğitim boyunca öğrenenlerin olgularla, insanlarla ve nesnelere, zihinsel ve fiziksel olarak etkileşimde bulunmasına ve önceki bilgilerini varolan duruma aktarmalarına bağlıdır (Sunal ve Haas, 2002, s.23). Öğrenci tarafından yapılandırılarak içselleştirilmiş olan bilginin, ileriki yaşamında da onu bırakmayacağı düşünüldüğünde, toplumsal kişilik kazandırmayı hedefleyen Sosyal Bilgiler dersinde öğretmenin, bilginin öğrenciye aktarıldığı geleneksel anlayışın dışına

çıkması beklenmektedir. Çünkü, geleneksel öğretim anlayışının egemen olduğu öğrenme ortamlarında çok fazla ve farklı sorunlarla karşılaşmaktadır.

Geleneksel öğretim uygulamalarının getirdiği sorunların başında; öğrenilen bilginin kalıcı olmaması, sınavlar için ezberlenip daha sonra unutulması, bilgilerin büyük bir bölümünün öğrenciler tarafından eksik ya da yanlış anlaşılması ve öğrencilerin öğrendikleri bilgi ve becerileri gelecek yaşamlarında etkin bir biçimde kullanamayacak olmaları gelmektedir. Bu nedenle, geleneksel yaklaşımdan kaynaklanan bu tür sorunlar eğitimcileri daha etkili, verimli, çekici ve anlamlı eğitim uygulamalarını geliştirmek üzere çalışmalara yöneltmiştir (Deryakulu, 2000, s.53). Kuşkusuz, geleneksel kuramlara alternatif bir yaklaşım olarak ve teknoloji çağının getirdiği gereksinimlere yanıt vermek için geliştirilen yapılandırmacı kuram (İşman ve diğerleri, 2003, s.2), Sosyal Bilgiler dersinde güçlü ve etkili öğrenme sürecini sağlayabilecek yaklaşımlardan biridir.

1.1.6. Yapılandırmacılık

Bilgi kuramları öğretme ve öğrenmeye yaklaşımımızı etkilemektedir. Geleneksel eğitim anlayışını biçimlendiren pozitivist felsefe, bilginin nesnel olduğunu benimsemiş, bilginin kişinin dışında oluştuğunu ve keşfedilerek ortaya çıkarıldığını savunmuştur (Özden, 2003, s.54). Nesnelci bakış açısına göre nesnelere anlama sahiptir ve bilgi gerçekliğin yansımasıdır. Bu gelenekte bilgi gerçek dünyayı temsil etmelidir, öğrenenden bağımsız olarak vardır ve bu bilgi ancak bağımsız dünyayı doğru biçimde yansıtırorsa dikkate alınmalıdır (Murphy, 2005). Nesnelciler dünyaya ilişkin güvenilir bilginin varlığına inanırlar. Öğrenenler gibi eğitimcilerin de amacı bu bilgiyi kazanmak ve iletmeştir. Nesnelcilik, öğrenenlerin, kendilerine iletilenlerden aynı şeyleri anladıklarını ve aynı anlayışları kazandıklarını varsaymaktadır. Öğrenme nesnel gerçekliğin özümsemesine dayanır ve eğitimin amacı, öğrencilere gerçek dünyanın kavranması konusunda yardım etmeştir. Öğrenenlere dünya hakkında bilgi verilir, bu içerik ve yapıyı kendi düşüncelerine yerleştirmeleri beklenir (Jonassen, 1991, s.28).

Yirminci yüzyılın başlarında şekillenmeye başlayan ve ikinci yarısından sonra yaygınlık kazanan yeni paradigma nesnelci anlayışa zıt görüşleri sürmektedir. Yeni paradigma, bilginin keşfedilmediğini, yorumlandığını; ortaya çıkarılmadığını, oluşturulduğunu, yani birey tarafından yapılandırıldığını savunmaktadır (Özden, 2003, s.54). Bu paradigmaya göre bilgi artık kişinin dışında nesnel değildir; aksine onun kendi deneyimleri, gözlemleri, yorumları ve mantıksal düşünceleri ile oluşur ve öznedir. Özne gerçeklik üzerine kurulan bu yaklaşım “yapılandırımcılık” olarak adlandırılmaktadır (Kılıç, 2001, s.9).

İngilizce’de “Constructivism” olarak adlandırılan “yapılandırımcılık”, Türkçe’de “oluşturmacılık, yapısalcılık ve yapılandırımcılık” gibi değişik isimlerle adlandırılmaktadır (Yaşar ve Gültekin, 2002, s.1). Uzun yıllar boyunca felsefe, epistemoloji ve psikoloji dergilerinde adı geçen “yapılandırımcılık” terimine son yıllarda devletin eğitim programında, eğitimde reform ile ilgili literatürde, eğitim araştırmalarında ve eğitim ile ilgili dergilerde sıkça rastlanmaktadır (Brooks ve Brooks, 1999).

Yapılandırımcılık yeni bir kavram değildir. Köklerini felsefeden almış sosyoloji, antropoloji, bilişsel psikoloji ve eğitim alanında uygulanmıştır. İlk yapılandırımcı filozofun tezinde “bir şeyi bilen onu açıklayabilendir” yorumunu yapan Giambatista Vico olduğu ileri sürülmektedir. Ancak, Vico’nun yapılandırımcılıkla ilgili görüşleri, o yüzyıllarda eğitimcilerin ilgisini çekmemiştir (Yager, 1991; Duffy ve Cunningham, 1996, ss.170-198). Bugünkü anlamıyla yapılandırımcılık, Piaget’in bilişsel gelişim ve bilginin oluşumu ile ilgili çalışmalarına dayandırılarak geliştirilmiş bir öğrenme kuramıdır (Kindsvatter, Wilen ve Ishler, 1996, s.112).

Öğrenenlerin bilgiyi nasıl öğrendiklerine ilişkin bir kuram olarak gelişmeye başlayan yapılandırımcılık, zamanla öğrenenlerin bilgiyi nasıl yapılandırıdıklarına ilişkin bir kuram haline almıştır (Perkins, 1999, s.8). Yapılandırımcılık öğretimle değil, bilgi ve öğrenmeyle ilgili bir yaklaşımdır (Demirel, 2001, s.132). Bir bakıma nasıl öğrendiğimizin kuramıdır (Marlowe ve Page, 1998, s.9). Yapılandırımcı kuramda, öğrencilerin yeni karşılaştıkları durumlara önceki deneyimlerinden ve ön bilgilerinden

yararlanarak anlam verebilecekleri savunulmaktadır (Asan ve Güneş, 2003, s.1; Richardson, 2003). Böylelikle öğretme-öğrenme süreci eleştirel düşünen, güdülenmiş, bağımsız öğrenciler yaratmayı hedeflemektedir (Gray, 1997).

Yapılandırmacı kuramın temelinde, bilginin ya da anlamın dış dünyada bireyden bağımsız olarak varolmadığı ve edilgen olarak dışardan bireyin zihnine aktarılmadığı, tersine etkin bir biçimde birey tarafından zihninde yapılandırıldığı görüşü yer alır (Cunningham, 1991; Duffy ve Jonassen, 1991; Applefield ve diğerleri, 2000). Yapılandırmacılığa göre bilgi sıralardaki öğrencilere masa başındaki öğretmen tarafından aktarılacak bir şey değildir (Gray, 1997). Birey, diğer birey, kitap vb. öğelerden bilgi elde edebilir ancak önemli olan bilgiyi elde etmesi değil; bu bilginin zihinde yapılandırılarak içselleştirilmesidir (Marlowe ve Page, 1998, s.9). Kısaca anlamlı bir öğrenmenin meydana gelmesi için öğrenci etkin bir şekilde yeni bilgiyi varolan zihinsel yapısının üzerine inşa etmelidir (Hanley, 1994).

Yapılandırmacı kuram, öğrencilere birtakım bilgi ve becerilerin kazandırılması gerektiğini inkar etmemekle birlikte, eğitimde bireylerin daha çok düşünmeyi, anlamayı, kendi öğrenmelerinden sorumlu olmayı ve kendi davranışlarını kontrol etmeyi öğrenmeleri gerektiğini vurgular (Saban, 2000, s.123). Bu nedenle, yapılandırmacılık bilginin doğası ile ilgili olarak bilgi, genelleme ve yapılandırma üzerinde durmakta; araştırma, bilimsel süreçler ve verilerden yola çıkarak bireyin kendi bilgisini yapılandırmasını vurgulamaktadır (Stahl, 1995).

Yapılandırmacı kuramın kabul ettiği temel varsayımlar genel olarak şunlardır (Fosnot, 1989,s.19; Olsen,1999; Bruning, Royce ve Denison, 1995; Pressley, Harris ve Morles, 1992; İşman ve diğerleri, 2003, s.2):

- Bilgi önceki deneyimler üzerine yapılandırılır.
- Öğrenme gelişimin sonucu değildir, öğrenme gelişimdir.
- Dengesizlik öğrenmeyi kolaylaştırır.
- Yeni öğrenmeler eski bilgilerimizi değiştirip uyum sağladığımız zaman meydana gelir.
- Öğrenme, dünyanın bireysel yorumudur.

- Öğrenme mekanik bir alma sürecinden çok organik bir keşif sürecidir.
- Anlamli öğrenme bilişsel çatışmanın çözümü ve yansıtılması yoluyla oluşur.
- Anlamli öğrenme için özgün öğrenme görev ve ödevleri gereklidir.
- Öğrenme gerçek yaşamda meydana gelir.
- Sosyal etkileşim öğrenmede kritik bir öneme sahiptir.

Bilim adamlarının yapılandırmacılığın temel varsayımlarına ilişkin farklı vurgulamaları, yapılandırmacılığa ilişkin farklı yaklaşımların ortaya çıkmasına neden olmuştur (Doolittle, 1999).

1.1.6.1. Yapılandırmacı Yaklaşımlar

Yapılandırmacı kuramda bilginin nasıl oluştuğuna ilişkin üç farklı anlayış vardır. Bunlar; bilişsel, sosyal ve radikal yapılandırmacılıktır.

Bilişsel yapılandırmacılar, öğrenmeyi Piaget'in öne sürdüğü özümleme, düzenleme ve bilişsel denge teorisiyle açıklamaktadırlar (Özden, 2003, s.58). Piaget (1977)'e göre birey sahip olduğu bilgilerle ve bilgilerin oluşturduğu bilişsel yapıyla çatışan bir durumla ya da olayla karşılaştığında, düşüncelerini yeniden gözden geçirmektedir (Gray, 1997). Bireyin o ana kadar sahip olduğu bilgiler ve bu bilgilerin oluşturduğu bilişsel yapı yani denge öğrenmede başlangıç noktasıdır. Birey, yeni bilgiyi önceki bilgileriyle çelişmeden ilişkilendirebiliyor ve bilişsel yapısının içinde özümlüyorsa yeni bir bilişsel dengeye ulaşır. Eğer yeni bilgi bireyin önceki bilişsel yapısıyla çelişiyorsa, birey bilişsel dengesizlik yaşar ve yeni bilgiyi özümseyebilmek için bilişsel yapısında düzenlemeye gitmek zorunda kalır. Bu düzenleme gerçekleştirilirken, yeni bilgi özümsemekte ve birey yeni bir bilişsel dengeye ulaşmaktadır (Kılıç, 2001, s.10). Bir bakıma bilgi dışsal gerçekliğin içselleştirilmesi ve yeniden yapılandırılmasının ürünüdür. Dışsal gerçeklik, içselleştirme sonucu bilişsel süreçlerle birlikte içsel yapılara dönüşmektedir. Dışsal gerçekliğin birey tarafından bilinebileceği iddiası bilişsel yapılandırmacılığı sosyal ve radikal yapılandırmacılıktan ayırmaktadır. Bilişsel yapılandırmacılıkta öğrenmenin odaklandığı üç nokta vardır. Bunlar, öğrenme süreçleri ve bu süreçte gerçekleştirilen işlemler, öğrenilenlerin bireyin

zihninde nasıl sembolize edildiği, sembollerin zihinde nasıl organize edilip düzenlendiğidir (Doolittle, 1999).

Piaget'in kuramında öğretmenin rolü önemlidir. Öğretmen sınıfa ilginç materyaller getirmeli, öğrencileri kendi bilgilerini oluşturmaları için yüreklendirmeli ve buluş yeteneğini geliştirmelidir (Epstein ve Ryan, 2002).

Sosyal yapılandırımcılar, öğrenmeyi açıklarken Lev Vygotsky'nin sosyo-kültürel öğrenme kuramını kullanmaktadırlar. Vygotsky, öğrenmede kültürün ve dilin önemli bir etkisi olduğunu savunmuş ve bilginin sosyal etkileşimlerle oluştuğunu öne sürmüştür (Kılıç, 2001, s.12). Sosyal yapılandırımcılığın doğasında işbirliği ve sosyal etkileşim vardır. İşbirliği ve sosyal etkileşim, bilişsel yapılandırımcılıktaki bireysel araştırmanın yerine geçmektedir. Birey, sosyal etkileşim ve bilişsel süreçler sonunda kendi bilgisini yapılandırmaktadır (Applefield ve diğerleri, 2000). Sosyal yapılandırımcılıkta bilginin sosyal etkileşim ve dil kullanımının ürünü olduğu savunulduğundan bireysel deneyimden çok paylaşım sürecine vurgu yapılmaktadır. Sosyal yapılandırımcılıkta gerçeklik bilişsel yapılandırımcılığın savunduğu gibi nesnel ya da radikal yapılandırımcılığın savunduğu gibi deneysel değildir. Sosyal yapılandırımcılıkta bilgi sosyal etkileşimlerle yapılandırılır ve kültürel uygulamaların içinde çok katımlı çabanın sonucunda oluşur (Doolittle, 1999).

Sosyal etkileşim yoluyla gerçekleşen öğrenme, bireyin diğer insanlarla yaptığı bilgi alışverişleri, tartışmalar ve paylaşımlar oranında artar ya da azalır. Bu nedenle, öğrenme ortamının, öğrencinin birbiriyle etkileşime girebileceği, işbirliği ve dayanışma yapabileceği bir şekilde yapılandırılmalıdır (Aydın, 2002, s.20). Öğretmen öğrencilerin problemlere yaklaşımlarında onlara rehberlik eder, grupla çalışmalarını destekler, konu ve sorular hakkında düşünmeye yönlendirir ve öğrencileri yüreklendirir (Epstein ve Ryan, 2002).

Sosyal yapılandırımcılar, sosyal çevrenin öğrenme üzerindeki etkisinin çok büyük olduğunu vurguladıklarından, eğitimciler çocukların arkadaşlarıyla ve öğretmenleriyle işbirliğini desteklemeli ve yüreklendirmelidir. Böyle bir ortam çocukları

bilişsel gelişiminin yanında, diğer gelişim alanlarının (duygusal,sosyal) gelişiminde de oldukça önemli bir rol üstlenmektedir (Çeçen, 2000, s.25).

Radikal yapılandırmacılar, bireyin zihninde kendi gerçeğinin yine kendisi tarafından oluşturulduğunu belirtmektedirler. Birey edindiği bilgileri kendi deneyimleri ve düşünceleri ile yapılandırmaktadır. Bireylerin deneyimleri farklı olduğundan, sunulan bilgi de farklı yorumlanabilmekte; bu nedenle, bireylerin oluşturduğu gerçekler birbirine ya da dış dünyadakine benzemeyebilmektedir. Bireyin öğrendikleri birebir dış dünyanın yansıması olmamaktadır (Aydın, 2002, s.20). Stahl'a (1995) göre radikal yapılandırmacılığın dört ilkesi vardır. Bu ilkeler şöyle sıralanabilir:

- Bilgi duyular aracılığıyla edilgen bir biçimde alınmaz, iletişim yoluyla dışsal kaynaklardan doğrudan transfer edilemez.
- Bilgi öğrenen tarafından etkin olarak yapılandırılır.
- Bilişin temel işlevi uyum sağlamadır.
- Biliş öğrenenin dünyasını düzenlemesine yardım eder. Bilişin amacı gerçeği keşfetmek değil, kişinin deneyimlerini düzenlemektir.

Bu bağlamda bilişsel yapılandırmacılık yapıyı, sosyal yapılandırmacılık anlamı, radikal yapılandırmacılık her ikisini vurgulamaktadır (Doolittle, 1999). Yapılandırmacı yaklaşıma yönelik bu üç yaklaşım öğretme-öğrenme süreçlerine ilişkin önemli ipuçları sağlamaktadır. Bu üç yaklaşımın eğitimsel çıkarımları doğrultusunda düzenlenen öğretme-öğrenme süreçleri öğrencinin kendi bilgisini, çevresi ile etkileşime geçerek kalıcı bir şekilde zihninde yapılandırmasını kolaylaştırmaktadır.

1.1.6.2. Yapılandırmacı Kuramda Öğretme-Öğrenme Süreci

Bireyin öğrenmesinin nasıl gerçekleştiği konusunda yapılandırmacılığı etkileyen filozoflar ve psikologlar kendi öğrenme kuramlarını farklı yollarla açıklasalar da belirli noktalardaki önerilerinde görüş birliği içindedirler. Bu öneriler şunlardır (Page,1990):

- Öğrenme, öğrencinin öğrenme sürecine etkin katılımıyla daha verimli hale gelmektedir.

- Araştırarak, kendileri için keşfederek, yeniden oluşturarak, çevre ile etkileşime girerek öğrenciler kendi bilgilerini yapılandırır.
- Öğrenme etkin olarak, eleştirel düşünme ve problem çözmeye dayanır.
- Etkin öğrenme yaklaşımı ile öğrenciler içeriği ve süreci aynı zamanda öğrenirler.

Yukarıda belirtilen öneriler yapılandırmacılığa işaret etmektedir. Çünkü yapılandırmacı kuramda öğrenme, öğrencinin duyu organları yoluyla çevresinde algıladığı belirli bir nesne, olay, olgu ya da kavrama ilişkin zihinde kendi bilgilerini yapılandırması ya da en azından deneyimlerine dayalı olarak gerçeği yorumlama süreci olarak tanımlanmaktadır. Öğrenciler karşısına çıkan yeni bilgileri, kendi zihinsel yapılarındaki bilgilerle karşılaştırarak, yeni bilgiyi zihninde uygun bir yere yerleştirmeyi denerler (Deryakulu, 2000, s.61). Bireyin öğrenmesi, ona sunulan bilgilerin ham biçimiyle kaydedilmesi ile değil, kendi zihninde yapılandığı biçimde gerçekleşmektedir (Saban, 2000, s.123). Yapılandırma sürecinde birey, karşılaştığı yeni bilgiyle ilgili anlam oluşturmaya ve bu anlamı kendisine mal etmeye çalışır (Yaşar, 1998b, s.69). Bir bakıma öğrenme araştırma ve buluş sürecinin sonunda ortaya çıkmaktadır. Birey anlamlı öğrenmeyi gerçekleştirmek için bilgiyi eski deneyimlerine bağlı olarak defalarca yapılandırmaktadır (Alesandirini ve Larson, 2002).

Marlowe ve Page (1998, s.10) yapılandırmacı kuramda öğrenmenin gerçekleşmesi için duymanın ve görmenin yeterli olmadığını, öğrenmenin; bilgiyi sorgulama, yorumlama, çözümlenme süreci ve bu sürecin sonuçlarını; sürecin sonunda elde edilen bilgiyi kullanmayı ve bu yolla düşünme becerilerini geliştirmeyi, kendi anlamını yapılandırmayı, kavramları ve fikirleri anlamayı ve geçmiş deneyimlerle şimdiki deneyimlerin birleştirilmesini kapsadığını belirtmektedirler.

Yapılandırmacılık, bireylerin nasıl öğrendiğinin kuramıdır. Birey bilgiyle uğraşır ve o bilgi alanında derinleşirse, o bilgi, bireyi ileriki yaşamında bırakmayacaktır. Yapılandırmacılıkta temel olan, bilginin öğrenen tarafından aynen alınıp kabul görmesi değil, bireyin bilgiden nasıl bir anlam çıkardığıdır (Demirel, 2001, s.132). Bu açıdan

yapılandırmacılık, öğrencinin ezberleyebildiği bilginin miktarından çok düşünme ve düşünme süreçleriyle ilgilenir (Marlowe ve Page, 1998, s.11).

Saban'ın (2000, ss.126-127), Glatthorn'dan (1994) aktardığına göre, yapılandırmacı kuram on temel öğrenme ilkesi öne sürmektedir. Bu ilkeler şöyle sıralanabilir:

- Öğrenme, bilgiyi edilgen bir şekilde alma süreci değil, etkin bir anlam oluşturma sürecidir.
- Öğrenme, kavramsal bir değişmeyi içermektedir.
- Öğrenme, bireyin kendi zihnindeki yapılandırması ile ilgili olduğundan öznedir.
- Öğrenme durumsaldır ve çevresel olanaklara göre biçimlenir.
- Öğrenme sosyaldır.
- Öğrenme duygusaldır.
- Öğrenme işinin niteliği, öğrenme süreci içerisinde önemlidir.
- Öğrenme gelişimseldir.
- Öğrenme, öğrenci merkezlidir.
- Öğrenme süreklidir.

Bu ilkeler doğrultusunda yapılandırmacı eğitim ortamları, bireylerin öğrenme sürecinde daha fazla sorumluluk almalarını ve etkin olmalarını gerektirir. Çünkü, öğrenilecek yeni bilgilerle ilgili zihinsel yapılanmalar, bireyin kendisi tarafından gerçekleştirilir. Bu nedenle, yapılandırmacı eğitim ortamları, bireylerin çevreleri ile daha fazla etkileşimde bulunmalarına ve zengin öğrenme yaşantıları geçirmelerine olanak sağlayacak şekilde düzenlenmektedir. Böyle bir eğitim ortamında bireyler, önceden yapılandırdıkları bilgilerin doğruluğunu sınama, yanlışlarını düzeltme ve yanlışların yerine yenilerini yerleştirme olanağı elde ederler (Yaşar, 1998b, s.70; Yaşar ve Gültekin, 2002).

Yapılandırmacı sınıflar, bireylere bilgilerin aktarıldığı yerler değil, öğrenmenin öğrenci etkinlikleriyle sağlandığı, sorgulamaların, araştırmaların yapıldığı, problemlerin geliştirildiği ve çözüldüğü ortamlardır (Demirel, 2001, s.133). Öğrencilere gereksinim

duydukları bilgileri hazır olarak vermek yerine, uygun ortamın hazırlanarak doğru yanıtın öğrenciler tarafından bulunmasının sağlanmaya çalışıldığı “yapılandırmacı öğrenme ortamları” öğrencileri ezberden kurtarmaya ve bilgiyi kullanmayı öğrenmeye yönlendirmektedir (Şen, 2002, s.44).

Yapılandırmacılık, bilgi ve öğrenme kuramı olduğundan, yapılandırmacı öğrenme ortamları, bilginin anlamlı bir biçimde yapılandırılmasını ve etkili öğrenmelerin gerçekleşmesini sağlayacak biçimde düzenlenir (Gültekin, 2004, s.35). Yapılandırmacı kurama göre oluşturulmuş bir öğretme-öğrenme ortamından beklenen özellikler şöyle sıralanabilir (Brooks ve Brooks, 1993; Honebein,1996; Marlowe ve Page, 1998, s.24; Özden, 2003, s.45):

- Öğretmen tarafından belirlenen araştırma konularının ve içeriğin özüne ilişkin öğrencilerin seçimleri dikkate alınmalıdır.
- Temel kavramlar tanımlandıktan sonra, konularla ilgili problem, kuram ve sonuçlar tartışılmalıdır.
- Yeni bilgilerin kazanılması sürecinde öğrencinin yaşantı geçirmesini sağlayabileceği ortamlar oluşturulmalıdır.
- Öğrencilerin kendi görüşlerini sahiplenmesine ve savunmasına izin verilmelidir.
- Öğrencinin özerkliği ve girişimciliği desteklenmelidir.
- Öğretim materyalleri ile eğitim ortamı zenginleştirilerek, öğrencinin bilgiyi denemesine olanak verilmelidir.
- Öğretim sırasında “sınıflandır”, “çözümle”, “düzenle”, “ tahmin et”, “oluştur” gibi kelimeler kullanılmalıdır.
- Öğrencilerin birbirleri ile ve öğretmenle rahatça etkileşim kurabilecekleri ortamlar oluşturulmalıdır.
- Bilginin yeniden üretilmesinden çok, varolan bilgilere dayalı yeni bilgilerin oluşturulması sağlanmalıdır.
- Öğretmen öğrencilerin sadece “Ne öğrendiği” ile değil; “Nasıl öğrendikleri” ile de ilgilenmelidir.
- Öğrenci merkezli bir öğretim yapıldığından ders içeriği ve öğretme yöntemleri değişiklik yapabilecek esneklikte olmalıdır.

- Karşıt düşünceler ileri sürülerek, öğrencilerin düşüncelerini savunmalarına izin verilmelidir.
- Farklı bakış açılarını destekleyen öğrenme deneyimleri sağlanmalıdır.
- Etkileşimli grup çalışmaları düzenlenmelidir.
- Özgün ürünler oluşturulmalı ve konuyla ilgili toplumun çeşitli kesimlerinden konuklar derse davet edilmelidir.
- Teknolojiden etkili bir biçimde yararlanılmalıdır.

Bu ilkeler ışığında yapılandırmacı sınıflar öğrencilerin sorular yöneltmelerine, eleştirmelerine, etkin olmalarına, canlandırmalar yapmalarına, ürünler ortaya çıkarmalarına, farklı iletişim yollarını kullanmalarına, varsayımları ve kişisel tepkileri çerçevesinde kendi deneyimlerini oluşturmalarına olanak sağlayacak bir biçimde düzenlenir. Ayrıca, anlamlı öğrenmelerin gerçekleşmesi için demokratik; öğrenci-öğretmen, öğrenci-öğrenci etkileşimini sağlayan; yetki ve kontrolün öğretmen ve öğrenci tarafından paylaşıldığı bir sınıf ortamı oluşturulur (Gray, 1997).

Brooks ve Brooks (1993) yapılandırmacı sınıfların beş ilkesini şu şekilde sıralamaktadırlar:

- Öğretmenler, öğrencilerin görüş açlarına değer verir ve araştırır.
- Sınıf uygulamaları öğrencilerin varsayımlarını zorlayacak bir biçimde yapılandırılır.
- Öğretmen, öğrencilerin öğretim programıyla ilişki kurmaları gerektiğinin farkındadır. Çünkü öğrenciler günlük etkinliklerinin program ile uyduğuna gördüklerinde öğrenmeye ilgileri de artar.
- Öğretmenler, dersleri bilgi kısıntıları üzerine değil; büyük fikirler etrafında yapılandırır.
- Öğretmenler günlük öğrenmeleri bağlamında öğrencileri sınıf içi katılımlarıyla değerlendirirler.

Yapılandırmacı sınıflar ve geleneksel sınıflar arasındaki farklılıklar Tablo 4'te verilmiştir.

Tablo 4. Geleneksel ve Yapılandırmacı Sınıfların Karşılaştırılması

Geleneksel Sınıflar	Yapılandırmacı Sınıflar
Program temel becerileri vurgulayarak parçadan bütüne gider.	Program büyük kavramları vurgulayarak bütünden parçaya gider.
Programa bağlılık çok önemlidir.	Öğrenci soruları, istekleri ve ilgileri önemlidir.
Program etkinlikleri yoğun şekilde ders kitabı ve çalışma kitaplarına bağlıdır.	Yapılandırmacı uygulamalar bilginin birincil kaynaklarına ve elle kullanılabilen materyalleri yoğun bir biçimde kullanır.
Öğrenciler, öğretmen tarafından bilgi ile doldurulacak boş kutular olarak görülür.	Öğrenciler dünya hakkındaki teorileri ortaya çıkaran düşünen kişiler olarak düşünülür.
Öğretmenler genellikle öğrencilere bilgi dağıtan öğretici bir tavır sergilerler.	Öğretmenler genellikle öğrencilere öğretme-öğrenme sürecinde rehberlik eden etkileşimli bir tavır sergilerler.
Öğretmenler öğrencilerin öğrenmelerini geçerli kılmak için doğru cevapları ararlar.	Öğretmenler sonraki derslerinde kullanmak üzere öğrencilerin varolan görüşlerini anlamak için öğrencilerin görüş açılarını araştırırlar.
Öğrencinin öğrenmesinin değerlendirilmesi, öğretim süreci sonunda kesin ve doğru yanıt gerektiren testler aracılığıyla yapılır ve öğretimden ayrı görülür.	Öğrencinin öğrenmesinin değerlendirilmesi öğretmenin öğrenci sergileri ve dosyalarıyla öğrenci çalışmalarının gözlemlenmesiyle ve süreçle iç içe yapılır. .
Öğrenciler çalışmalarını sınıfta bireysel olarak sürdürürler.	Öğrenciler çalışmalarını işbirliği içinde gruplarda sürdürürler.

Kaynak: Brooks ve Brooks, 1993'den uyarlanmıştır.

Geleneksel sınıflar ile yapılandırmacı sınıflar karşılaştırıldığında, yapılandırmacılığın öğrenciyi merkeze aldığı, bilgiye ulaşmada öğrencinin etkin rol oynadığı, öğrenilen bilgilerin yaşamsal değer taşıdığı, içeriğin ve öğrenme yaşantılarının oluşturulmasında öğrenci merkezli bir sınıf ortamının ortaya çıktığı görülmektedir (Deveci, 2003, s.22). Yapılandırmacı sınıflarda öğretme-öğrenme sürecinin yanı sıra, değerlendirme boyutunda da geleneksel anlayışın dışına çıkılmaktadır.

1.1.6.3. Yapılandırmacılıkta Değerlendirme

Eğitim programlarının vazgeçilmez parçası olan değerlendirme, geleneksel anlayışta belli bir süre yapılan öğretim sonucunda ve genellikle sınavlar yoluyla yapılmaktadır. Bunlar da genellikle çoktan seçmeli testler, tek bir doğru yanıtı olan, çok yönlülüğü ve eleştirel düşünmeyi yansıtmayan ölçme araçlarıdır (Aksu, 1997, s.103). Bilginin bireylerin deneyim ve inançları ile oluştuğu varsayımına dayanan yapılandırmacılıkta ise değerlendirme geleneksel yaklaşımdan farklıdır. Değerlendirme yapılandırmacı yaklaşımda her adımın ayrılmaz bir parçasıdır (Gagnon ve Collay, 2004).

Yapılandırmacı sınıflarda değerlendirme konunun en sonunda değil; tüm bir öğrenme süreci boyunca gerçekleştirilmekte ve öğrenci değerlendirme sürecinin içine katılmaktadır. Değerlendirme süreci, değerlendirmenin sonucundan bile önemli görülmektedir (Alesandirini ve Larson, 2002). Bu tür bir değerlendirme, öğrencilerin, öğrenilenlere ilişkin anlayışlarını ortaya koymalıdır. Kısa yanıtı nesnel testler uygulamaktansa, öğrencilerden araştırma raporları, dergiler, modeller, oyunlar, hikayeler, şarkılar, röportajlar gibi performanslar, tartışmalar, danslar ve sanatsal sunumlar oluşturmaları istenmektedir (Yanpar, 2001, s.466).

Erdem'in (2001, s.73) Jonassen'den aktardığına göre yapılandırmacı değerlendirme ölçütleri şöyle özetlenebilir:

- Değerlendirmede amaçlar ölçüt değildir.
- Değerlendirmenin amacını belirlemede öğrenen söz sahibidir.
- Bağlam merkezli, çoklu görüşleri yansıtan, sosyal yapılandırmayı gerçekleştirecek özgün çalışmalara göre değerlendirme yapılır.
- Ürün değil süreç değerlendirilir.
- Duruma uygun çoklu değerlendirme teknikleri kullanılır.

Görüldüğü gibi, yapılandırmacılıkta değerlendirme öğretim-öğrenme sürecinin her aşamasının vazgeçilmez bir parçasıdır. Sürecin her aşaması değerlendirme kapsamına girdiğinden geleneksel değerlendirme anlayışının dışına çıkılmakta ve portfolyo, dereceleme ölçekleri, tutum ölçekleri, projeler, öz değerlendirme formları gibi farklı değerlendirme tekniklerine yer verilmektedir.

1.1.6.4. Yapılandırmacı Öğretim Uygulamaları

Yapılandırmacı eğitim ortamında, genelde öğrencilerin öğretme-öğrenme sürecinde daha fazla sorumluluk almalarına ve etkin olmalarına olanak sağlayan öğretim uygulamalarına yer verilmektedir (Yaşar, 1998b, s.70). Bu öğretim uygulamalarının başlıcaları probleme dayalı öğrenme, proje tabanlı öğrenme, işbirliğine dayalı öğrenme ve örnek olaya dayalı öğrenmedir. Bu öğretim uygulamaları aşağıda kısaca tanıtılmıştır.

Probleme Dayalı Öğrenme: Probleme dayalı öğrenme, yapılandırmacı kuramın bir uygulaması olarak ortaya çıkmıştır (Demirel, 2001, s.72). Probleme dayalı öğretme-öğrenme sürecinde, öğrenciler karmaşık bir durum veya olay ile karşı karşıya bırakılır ve onlara, söz konusu olaya “sahiplenme” ya da olaydan “sorumlu olma” rolü yüklenir. Öğrenciler, gerçek problemleri tanımlar ve araştırma yoluyla geçerli bir sonuca ulaşmada ne gerekli ise öğrenirler. Öğretmen, gerçek yaşamdan problemler seçerek, öğrencilere çeşitli sorular sorarak ve öğrencileri kendileri ile mücadeleye yönlendirerek, onlara “bilişsel rehberlik” yapar (Saban, 2000, s.156).

Sınıfta problem çözme ortamının yaratılabilmesi için, öğrenci problemi çözülmeye değer ve ilgi çekici bulmalıdır (Aksu, 1997, s.103). Yani problem durumu öğrenci için anlamlı olmalı ve öğrencinin gerçek yaşamla bağ kurmasını sağlamalıdır.

Probleme dayalı öğretme-öğrenme sürecinde şu aşamalar yer almaktadır (Kaptan ve Korkmaz, 2001, s.193):

- Problemin farkına varılması ve problemin tanımlanması
- Problemlerin tam ve doğru olarak açıklanması
- Problemi çözmek için gerekli olan bilginin belirlenmesi
- Bilgi toplamak için gerekli olan kaynakların belirlenmesi
- Olası çözümlerin oluşturulması
- Çözümlerin gözden geçirilmesi
- Çözümün sözlü ya da yazılı rapor biçiminde sunulması.

Probleme dayalı öğrenme, öğrencilerin öğrenme sürecine etkin katılımlarına ve çalışmalarını kendi kendilerine yönlendirmelerine olanak sağlaması nedeniyle anlamlı ve kalıcı öğrenmelerin oluşmasına yol açmaktadır (Yaşar, 1998b, s.71).

İşbirliğine Dayalı Öğrenme: İşbirliğine dayalı öğrenme, küçük gruplar halindeki öğrencilerin bir problemi çözmek ya da bir görevi yerine getirmek üzere ortak bir amaç etrafında birlikte çalışarak bir konuyu öğrenmeleri temeline dayanmaktadır (Yaşar, 1998b, s.70). İşbirliğine dayalı öğrenmenin en önemli özelliği, öğrencilerin ortak bir amaç doğrultusunda, küçük gruplar halinde birbirlerinin öğrenmesine yardım ederek çalışmalarınıdır (Açıkgöz, 1993). Çünkü, grup çalışmalarını işbirliğine dayalı öğrenme ortamlarına dönüştüren en önemli özellik, öğrencilerin hem kendilerinin hem de arkadaşlarının kapasitelerini sonuna kadar geliştirmeye çalışmalarınıdır (Açıkgöz, 2002, s.172). Bu nedenle, grup üyelerinin birbirine katkısı, grup dinamiği, sorumlulukların paylaşılması işbirliğine dayalı öğrenmede oldukça önemlidir. İşbirliğine dayalı öğrenmenin temel ilkeleri şunlardır (Demirel, 1999, s.138):

- İşbirliğine dayalı öğrenme grupları en az iki, en çok beş ya da altı kişiden oluşur ve öğrenme oluşturulan bu gruplarda gerçekleştirilir.
- Öğrenmede, öğrencilerin grup içindeki etkileşimleri önemlidir.
- Öğrenciler arası yarışmadan çok; gruplar arasındaki yarışma daha önemlidir.
- Öğrenci başarısı ya da başarısızlığı bireylerden çok gruplara aittir.
- İşbirliğine dayalı öğrenme sınıftaki farklı yetenek ve kişilik özelliklerine sahip öğrencileri birleştirir ve dostluk duygularını geliştirir.
- İşbirliğine dayalı öğrenme, öğrencilerin sadece bilişsel yönlerini değil, duyuşsal ve sosyal yönlerini de geliştirir.

Temel ilkeleri bakımından benzerlik gösteren işbirliğine dayalı öğrenme grupları içerisinde bireylerin görev paylaşım yapılarında çeşitlilik gösteren bir takım tekniklere rastlanmaktadır. Bu tekniklerin başlıcaları, grup etkililiği öğretim tekniği, turnuva tekniği, öğrenci takımları-başarı grupları tekniği ve ayrılıp birleşme tekniğidir (Namlu, 1999, s.19).

Proje Tabanlı Öğrenme: Proje tabanlı öğrenme, günümüz eğitim sisteminin alması gereken biçimini göstermek üzere özenle seçilmiş üç temel kavramdan oluşmaktadır. Bu kavramlardan biri olan öğrenme, dikkati öğretene değil, öğrenene çekmek açısından kullanılmaktadır. Proje, tasarı ya da tasarı geliştirme anlamına gelen bir kavramdır ve öğrenmenin transferi ve tekil öğrenmeden çok belli bir amaca dönük ilişkisel öğrenmeye işaret etmektedir. Proje bir hedef değil, altyapı unsuru olarak ele alınmakta ve bu nedenle öğrenmenin ürün değil süreç boyutu vurgulanmaktadır (Erdem ve Akkoyunlu, 2002; <http://www.bilkent.edu.tr/~serpilt/pro.htm>).

Proje tabanlı öğrenme, belirli bir zaman süresinde devam eden, bir ürün, gösterim ya da bir performans ile sonuçlanan bireysel ya da grup etkinliği olarak tanımlanabilir (Moursund, 2001). Proje tabanlı öğrenme; öğretme-öğrenme sürecinde öğrencilerin edilgin bir alıcı konumundan, araştıran, inceleyen, bilgiye ulaşan ve elde ettiği bilgileri kullanarak anlamlı bütünler haline getiren ve bu bilgilerle problem çözen konumuna getirmeyi amaçlamaktadır (Demirel ve diğerleri, 2005).

Proje tabanlı öğrenmede öğrenciler, problemleri çözmek için gruplar halinde çalışırlar. Öğrenciler, bir probleme nasıl yaklaşacaklarına, ne tür etkinliklerin yapılması gerektiğine kendileri karar verirler. Bilgi kaynaklarından bilgi toplarlar ve topladıkları bilgiyi analiz ederler, senteze giderler ve yeni bilgi üretirler. Öğrenmeleri yaşam gerçekleriyle ilişkili olduğundan değerlidir ve işbirliği, yansıtma gibi yetişkin becerilerini içerir. Sonuçta öğrenciler, elde ettikleri yeni bilgileri gösterirler ve daha sonra onların ne kadar öğrendikleri ve öğrendiklerini ne kadar iyi ifade ettiklerine karar verilir (Solomon, 2003).

Örnekolaya Dayalı Öğrenme: Örnekolay yöntemi, gerçek yaşamda karşılaşılan problemlerin, durum ya da olguların senaryolaştırılarak metne dökülmesi ve bu metinde yer alan problemlerin sınıf ortamında tartışılarak çözüme ulaştırılması temeline dayanan bir yöntemdir (Saban, 2000, s.201; Demirel, 1999, s.85). Bu yöntemin amacı öğrencinin karar verme, seçme ve sonuca ulaşma ile ilgili yaşantı geçirmesini sağlamaktır (Bilen, 1999, s.177).

Örnekolaya dayalı öğrenme yöntemi öğrenci merkezlidir. Öğrenciler, bildiklerini ve kavradıklarını gerçek bir duruma uygulama şansına sahip olurlar ve bu süreçte bir problemi çözmeyi, analiz edip sonuca ulaşmayı öğrenirler (Demirel, 1999, s.85). Ayrıca, bu yöntemle tüm öğrencilerin sınıfta tartışmalara katılması sağlanır, öğrenciler ders kitabı dışındaki materyallerden de yararlanma fırsatı bulurlar (Küçükahmet, 2001, s.91).

Belirtilen öğretim uygulamalarının tümü öğrenciyi, öğretme-öğrenme sürecinin merkezine almakta; öğrencinin kendi bilgisini önceki bilgileriyle bağlantı kurarak, çeşitli bilgi kaynaklarından yararlanarak, analiz ve sentezler yaparak, arkadaşlarıyla ve öğretmeniyle işbirliği içinde çalışarak zihinlerinde yapılandırmalarını sağlamaktadır. Bir bakıma yapılandırmacı kuramda farklı öğretim uygulamaları bulunmasına rağmen, bu uygulamalar, temelde yapılandırmacı kuramın temel varsayımlarını, ilkelerini, değerlendirme yöntemlerini ve bunlara bağlı olarak öğrenci ve öğretmen rollerini yansıtmaktadır.

1.1.6.5. Yapılandırmacılıkta Öğretmen ve Öğrenci Rollerini

Yapılandırmacı eğitim ortamında öğretmen, geleneksel öğretimdeki rollerinden sıyrılmakta öğrenmeyi kolaylaştırıcı bir yardımcı, dost ya da herhangi bir gereksiniminde kendisine başvurulabilecek bir danışman rolü üstlenmektedir (Yaşar, 1998b, s.71).

Yapılandırmacı yaklaşımda öğretmenin rolü belirlenen amaçlara ulaşmak için öğrenciyi yönlendirecek belirlenmiş etkinlikler sunmak veya doğrudan öğretmek değildir (Alesandirini ve Larson, 2002). Yapılandırmacı öğretmen ve sınıf geleneksel öğretmen ve sınıftan belirli özellikleriyle ayrılmaktadır. Bu özellikler öğrencinin etkin katılımı, çevrenin demokratik olması, etkinliklerin öğrenci merkezli ve etkileşimli olması, öğretmenlerin öğrencileri sorumlu ve özerk olabilmeleri için yüreklendirmesi ve öğrenme sürecini kolaylaştırıcı rol üstlenmesi olarak sıralanabilir (Gray, 1997).

Yapılandırmacı bir sınıfta öğretmen öğrencilerin kavramlarla ilgili bilgilerini araştırır ve daha sonra zıtlıklar oluşturarak, yeni bilgiler sunarak, sorular sorarak, araştırma yapmaya yüreklendirerek ve güncel kavramlarla uğraşmaları için oluşturduğu

sorularla öğrenciyi etkin hale getirmek için fırsatlar sunar (Brooks ve Brooks, 1993). Ayrıca öğretmen (Yager, 1991; Julyan ve Duckworth, 1996, s.71; Özden, 2003, ss.72-73):

- Yazılı materyal ve alan uzmanlarından elde edilecek farklı bilgilerin kullanılmasını destekler.
- Kitap ve diğer kaynaklardaki fikirleri ve kendi düşüncelerini ifade etmeden önce öğrencilerin konu hakkında ne düşündüklerini anlamaya çalışır.
- Grup çalışmasını, iş bölümünü ve diğer bireylere saygıyı destekler.
- Öğrenmeyi sınıfın ve okulun dışına taşır.
- Sınıftaki farklı görüşleri dikkatlice dinler ve onların ciddiye alındıklarını gösterir.
- Bilmemenin de hayatın bir gerçeği olduğunu öğrencilere hissettirir.
- Öğrencileri özerk ve girişken olmaya yüreklendirir.
- Öğrenci görüşlerinin dersi yönlendirmesine izin verir.
- Öğrencilere soruları yanıtlamaları için uzun süre verir.
- Öğrencilerde merak uyandırır.
- Farklı görüş açıları sunarak öğrencilerin geniş bakış açısı kazanmalarına yardımcı olur.
- Öğrencinin düşünmeyi öğrenmesi ve nasıl öğrendiği üzerine kafa yormasını sağlar.
- Olayları yorumlarken basite indirgemek yerine, gerçek dünyanın karmaşıklığını göz önünde bulundurur.

Yapılandırmacı bir sınıfta öğretmenin derslerde kullandığı dilde de farklılıklar vardır. Tablo 5'te yapılandırmacı öğrenme yaklaşımını benimseyen öğretmen ile geleneksel biçimde öğretimi sürdüren öğretmenin kullandığı iletişim dili karşılaştırılarak verilmiştir.

Tablo 5. Geleneksel ve Yapılandırmacı Öğretmenin Kullandığı İletişim Diline İlişkin Bir Örnek

Geleneksel Öğretmenin Kullandığı İletişim Dili	Yapılandırmacı Öğretmenin Kullandığı İletişim Dili
1. Bugün size Kurtuluş Savaşını öğreteceğim.	1. Bugün Kurtuluş Savaşını öğreneceksiniz.
2. Ders planlarımı değiştirmeliyim.	2. Öğrenme planlarınızı yeniden düzenlemelisiniz.
3. Savaş dönemini bugün bitirmek zorundayım.	3. Savaş dönemini önümüzdeki hafta siz keşfedeceksiniz.
4. Hangi üniteye çalışıyorsunuz?	4. Ne hakkında araştırma yapıyorsunuz?
5. Kimlerin sunusu hazır.	5. Kimlerin etkileşimli öğrenme deneyimleri hazır.

Kaynak: Marlowe ve Page, 1998, s.51' den uyarlanmıştır.

Pyhne'e (1997) göre yapılandırmacı bir sınıfı oluşturmaya çalışan bir öğretmen mutlaka;

- öğrencileri güdüleyici durumlar oluşturmalı.
- problem durumları oluşturmak için sorumluluk almalı.
- önceki bilgilerin değiştirilmesini kuvvetlendirmeli.
- öğrenmeyi sağlayacak sosyal çevreyi oluşturmalıdır.

Sonuç olarak yapılandırmacı anlayış bilinçli, yaratıcı, neyi ve neden öğrendiğini bilen, araştıran, kendi teknolojisini üretebilen çağdaş nitelikli öğretmenlere gereksinim duymaktadır (Erdem, 2001, s.51).

Yapılandırmacılıkta vurgunun, öğreticiden daha çok öğrenen üzerinde olması geleneksel öğrenci rollerinde de değişimi gündeme getirmiştir (Özden, 2003, s.54). Yapılandırmacı eğitim ortamında öğrenciler, geleneksel eğitim ortamındaki gibi edilgen olmayıp etkindirler ve öğretme-öğrenme sürecinde daha fazla sorumluluk üstlenirler (Yaşar, 1998b, s.73). Yapılandırmacılık soru soran, araştıran, mantıklı düşünen, özerk, meraklı öğrenciler yetiştirmeyi amaçlar. Yapılandırmacı sınıfta öğrenciler kavramları, onları uygularken yaptıkları araştırma ve incelemeler sayesinde öğrenirler. Bu süreç

boyunca öğrenciler farklı çözümleri tartışır ve keşfederek öğrenirler. Değerlendirme sürecinde etkin, eleştirel ve sürekli rol oynarlar. Kendi ürünlerini değerlendirerek ve öğrendiklerini yansıtarak ne öğrendiklerinin ve hangi deneyimleri kazandıklarının farkına varırlar (Alesandirini ve Larson, 2002).

Öğrenciler ilerideki öğrenme yaşantılarını kolaylaştıracağı düşüncesiyle, zihinsel yapılarının gelişmesine katkıda bulunabilecek çevredeki her türlü fırsat ve olanaktan yararlanmaya çalışırlar. Kendi paylarına düşen sorumlulukları yerine getirirler, değerlendirme sürecine katılırlar, eleştiriye ve etkileşime açıktırlar, öğrendiklerini yeni ortamlarda kullanmak ve uygulamak için her türlü fırsatı değerlendirirler (Yaşar, 1998b, s.73). Yapılandırmacı bir sınıfta öğrenciler öğretmen onlara bir şeyler sormadan kendi kendilerine düşünebilirler. Başka bir deyişle öğrenciler, öğretmene bağımlı olmaktan kurtulup, kendi görüşlerini ifade ederler (Airasian ve Walsh, 1997).

Yapılandırmacılığın öğrenen açısından yararları şöyle sıralanabilir (Marlowe ve Page, 1998, s.32):

- Öğrenenlerin düşünme ve planlama yeteneğini geliştirir.
- Girişimciliği geliştirir.
- Yaşamı daha iyi anlamalarını sağlar.
- Farklı öğrenen-öğretmen ilişkilerini yaratır.
- Güdülemeyi sağlar.
- Öğrenenin okula ilgisini arttırır.
- Öğrencinin kendisini ifade etmesine olanak tanır.

Yapılandırmacılıkta öğrenci, geleneksel öğrenme yaklaşımına göre daha fazla rol üstlenmektedir. Öğrenen araştırır, kaynaklardan bilgi toplar, yeni elde ettiği bilgiyi eski bilgiyle ilişkilendirerek zihninde yapılandırır, problemlere çözümler üretir, projeler geliştirir, kendini ve arkadaşlarını değerlendirir. Bu nedenle, öğrenci öğretme-öğrenme sürecinde sürekli etkindir.

1.1.7. Yapılandırıcılık ve Sosyal Bilgiler Dersi

İçinde yaşadığımız yüzyılda Sosyal Bilgiler eğitimcilerinin görevi gittikçe zorlaşmaktadır. Çünkü, Sosyal Bilgilere ilköğretim programlarında yeni görevler düşmektedir. Sosyal bilgilerin yeni görevlerinden biri çocukların siyaset, ekonomi ve yaşadıkları sosyal dünyaya ilişkin geniş bir anlayış geliştirmelerine yardım etmektir. Sosyal Bilgilerin yeni görevlerinden ikincisi topluma geniş ve bilinçli katılım için gerekli olan “zihin alışkanlıkları” olarak anılan eleştirel ve entelektüel becerileri geliştirmektir. Sosyal Bilgilerin yeni görevlerinden bir diğeri ise, öğrencilerin sınıfta kendi uygulamaları, kazandıkları anlayış ve zihin alışkanlıkları ile sınıf dışındaki yaşam arasında bağ kurmalarına yardım etmektir (Grant ve Vansledrigt, 1996).

Geleneksel öğretimde, Sosyal Bilgiler olgu ve kavramları ezberlemeyi vurgulayan öğretmen merkezli etkinliklerle öğretilmektedir (Teague, 2000). Fakat Sosyal Bilgiler öğretiminin amaçları, konu alanının nitelikleri ve öğretimiyle ilgili temel ilkeler gibi etmenler açısından bakıldığında, geleneksel öğretimin yetersiz kaldığı ve boyutlarının genişletilmesi gerektiği kolaylıkla görülebilir (Alkan ve Kurt, 1998, s.94).

Gün geçtikçe bilgiyi güncelleme, gerektiğinde uygulama, eleştirme, bilgiyi analiz etme gibi becerilerin önemi daha da artmaktadır. Eğitimde son zamanlarda güncellenen yapılandırmacı kuram, öğrencilerin yaprak-yaşayarak öğrenme, problem çözme ve karar verme becerileri ile ilgili etkili programlar konusunda Sosyal Bilgiler eğitimcilerinin duyarlılığını arttırmaktadır. Sosyal Bilgiler programının bütün öğelerinin öğrencilerin kazandıkları bilgileri, problem çözmeye ve karar vermeye transfer edebilecekleri entelektüel becerileri geliştirmelerine yardım edecek bir biçimde düzenlenmesi (Fontana, 1996, s.5) Sosyal Bilgiler dersinde geleneksel öğretim anlayışının dışına çıkılmasına ve Sosyal Bilgilerin yeni görevlerinin etkili bir biçimde yerine getirilmesine ortam hazırlayacaktır.

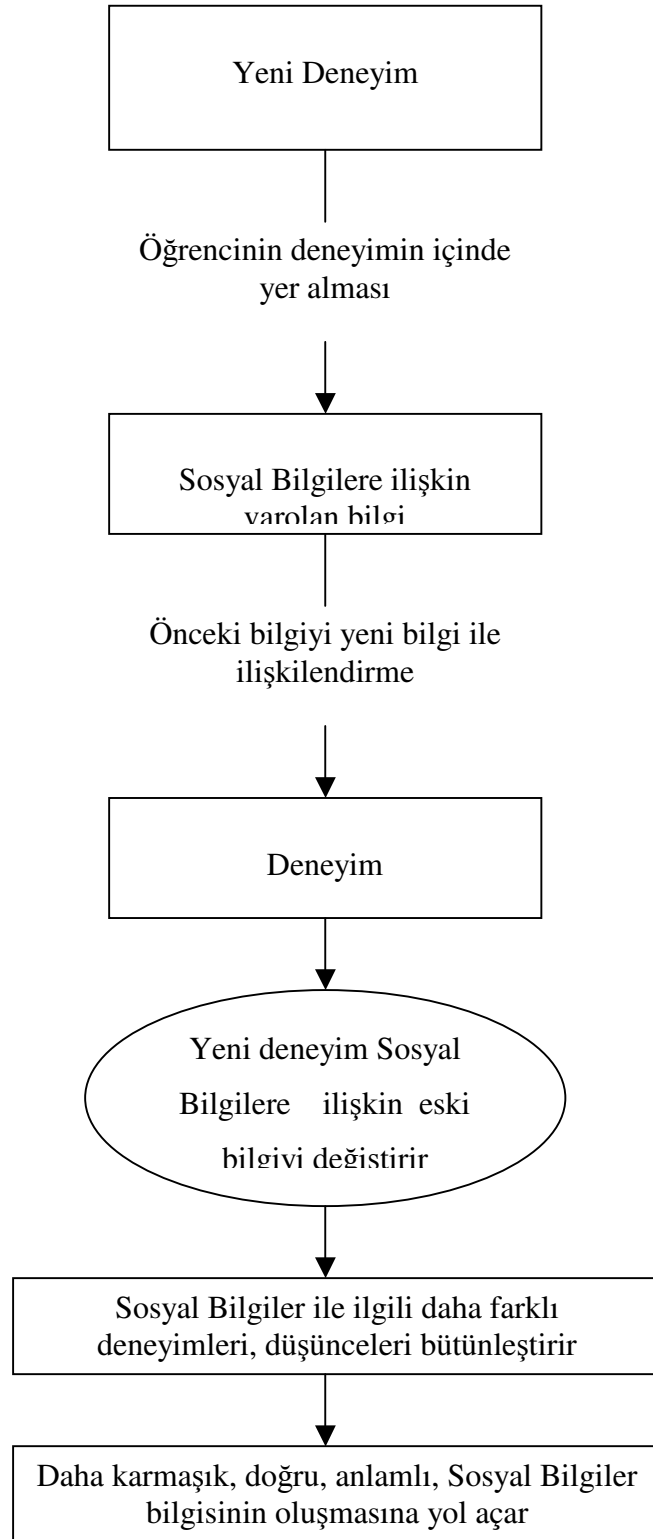
Sosyal Bilgiler dersinin ulusal ve evrensel düzeyde amaçlarının gerçekleştirilmesi bir bakıma etkili ve demokratik vatandaşların yetiştirilebilmesi, Sosyal Bilgilerin doğasını yansıtan üç farklı yaklaşımı kaynaştıran bir içeriğin etkili ve

güçlü bir öğretme-öğrenme süreci ile sunulmasıyla sağlanabilir. Bu bağlamda, yapılandırmacı kuramın, Sosyal Bilgiler dersinde anlamlı ve güçlü bir öğretme-öğrenme sürecini sağlayabileceği düşünülmektedir.

Özellikle Sosyal Bilgilerin bazı amaçları yapılandırmacı öğrenme ilkelerinin vurguladığı etkin zihinsel ve fiziksel katılımı gerektirmektedir. Bu amaçlar şunlardır (Sunal ve Haas, 2002):

- Kavramları anlama (Örneğin değişim ve süreklilik).
- Genellemeleri anlama (Toplumdaki farklılıkları ve bunlar arasındaki ilişkileri anlama).
- Yüksek düzeydeki düşünme becerilerini geliştirme (Farklı politik durumları sınıflama, eleştirel düşünme, karar verme, problem çözme gibi Sosyal Bilgilere ilişkin süreç becerileri).
- Sosyal dünyaya ilişkin tutum ve görüş geliştirme (Örneğin, yeterli kanıtları görmeden yüzeysel bilgilerle yargıya varmama).

Bu nedenle, Sosyal Bilgiler öğretmenleri öğrencilerini, yüksek düzeyde düşünme becerilerini kullanmaları, işbirliği yapmaları, Sosyal Bilgiler kavramlarına ilişkin kendi bilgilerini yapılandırmaları ve sınıf dersleri ile kendi yaşamları arasında bağlantı kurmaları konusunda yüreklendirmelidir (Rice ve Wilson,1999,s.32). Anlamlı Sosyal Bilgiler öğrenimi etkin bir yapılandırma sürecidir. Anlamlı Sosyal Bilgiler dersinde öğrenciler Şekil 2’de görüldüğü gibi önceki deneyimleri doğrultusunda, kendi bilgi, beceri ve tutumlarını yapılandırır (Sunal ve Haas, 2002, s.23).

Şekil 2. Sosyal Bilgilerde Yapılandırmacı Öğrenme Süreci

Kaynak: Sunal ve Haas. 2002, s.24'den uyarlanmıştır.

Sosyal Bilgiler derslerinde anlamlı öğrenmeyi sağlayacak sınıf ortamı yapılandırmacı kuramın öğrenme ilkelerinin, öğretmen ve öğrenci rollerinin işe koşulmasıyla oluşturulabilir. Çünkü, yapılandırmacı kuramın temel varsayımı öğrencinin öğrenmesini önceki bilgileriyle yeni bilgilerini etkileşimli bir öğrenme ortamında ona sağlanan deneyimler yoluyla ilişkilendirerek yapılandırdığıdır. Bu ortamda öğrenci sosyal yaşamla ilgili deneyimlerini sınıfa getirmekte, kanıt toplamakta, deneyimleri arasında ilişki kurmakta, yeni bilgi ve becerilerle deneyimlerini farklı bir bakış açısıyla görmekte, deneyimleri ile yaşamını birleştirmektedir. Ayrıca, bu ortamda öğrenci kendini güvende hissetmekte, öğrenmelerini zengin materyallerle ve deneyimlerle desteklemektedir (Sunal ve Haas, 2002, s.7).

Özellikle yapılandırmacı öğrenme ortamlarında, öğrenenin anlamı yapılandırmasının temel olması (Tezci ve Gürol, 2001) nedeniyle, öğrenme ortamları, bireylerin çevreleriyle daha fazla etkileşimde bulunmalarına, zengin öğrenme yaşantıları geçirmelerine olanak sağlayacak biçimde düzenlenmektedir. Bu nedenle, yapılandırmacı öğrenme ortamında, öğretmenlerin öğretimi gerçekleştirirken verileri ve temel kaynakları, becerili ve etkileşimli materyallerle desteklemeleri önemlidir (Demirel, 2001, s.134). Anlamı yapılandırmayı sağlayacak etkileşimli ders materyalleri Sosyal Bilgiler dersinde de öğretme-öğrenme sürecini güçlendirir ve öğrencinin anlamasını kolaylaştırır (NCSS, 1994b).

1.1.8. Öğretimde Materyal Kullanımı ve Yapılandırmacılık

Günümüzde bireyde davranış değişikliği meydana getirmede ne kadar çok duyu organına hitap edilirse o kadar başarılı olunacağı açık bir gerçektir ve bu yapılan araştırmalarla da belirlenmiştir. Bir başka deyişle, bir öğrenme etkinliği, ne denli çok duyu organına hitap ederse, öğrenme olayının o denli iyi ve kalıcı izli olduğu, unutmanın da o denli geç olduğu bilimsel araştırmalarla kanıtlanmıştır (Sözer, 1998a, s.123).

Nitekim bilimsel araştırma bulgularına göre insanlar, öğrendiklerinin %83'ünü görme, %11'ini işitme, %3,5 ini koklama, %1,5 ini dokunma, %1,5'ini tatma

duyularıyla edindikleri yaşantılar yoluyla kazanmaktadırlar. Yani öğrendiklerimizin %95'i görsel-işitsel duyularımıza hitap eden öğrenme ortamlarında gerçekleşmektedir (Yalın, 2000, s.14).

Eğitim bir iletişim sürecidir. Etkili bir öğrenme, iyi bir iletişim sonucu gerçekleşmekte, iyi bir iletişim ise, öğrencileri etkilemesi söz konusu olan materyallerin öğretim sürecinde kullanılmasıyla olanaklı olabilmektedir. Öğrenme ortamlarında materyallerin işlevi öğretmen adına öğretimi gerçekleştirmek değil; öğrenen ile öğrenilen arasındaki etkileşimi kolaylaştırarak daha etkili ve somut öğrenmelerin oluşmasına katkıda bulunmaktır (Yaşar, 2001, s.145). Özellikle yapılandırmacı öğrenme ilkelerine göre hazırlanan materyaller öğrencilerin bilgiyi ve anlamı yapılandırmalarını sağlayarak etkileşimli öğrenme ortamları yaratmaktadır.

Yapılandırmacı öğrenme ortamında, öğrenenin anlamı yapılandırmasının temel olması (Tezci ve Gürol, 2001) nedeniyle, öğrenme ortamları, bireylerin çevreleriyle daha fazla etkileşimde bulunmalarına, zengin öğrenme yaşantıları geçirmelerine olanak sağlayacak biçimde düzenlenmektedir. Yapılandırmacı öğrenme ortamlarında, öğretmenler öğretimi gerçekleştirirken verileri ve temel kaynakları etkileşimli materyallerle desteklemelidirler (Demirel, 2001, s.134).

Yapılandırmacı kuramda amaç, öğrenenlerin ne yapacaklarını önceden belirlemek değil, bireylere, bilgiyi anlamlı ve kullanışlı hale getirecek materyallerle öğrenmeye kendi istekleri doğrultusunda yön vermeleri için fırsat sağlamaktır (Erdem ve Demirel, 2002, s.81). Öğrenenler, düşüncelerini dile getirmede probleme ilişkin bilgilerin toplanabileceği (görüşme, alan gezileri vb.) ve gösterilebileceği (karikatür, grafik, fotoğraflar, sergi, teleskop, drama, oyun, senaryo yazma vb.) çeşitli kaynaklardan yararlanırlar (Cunningham, 1992). Bilginin elde edileceği her kaynak, problemlerle ilgili farklı bakış açıları sağlamaktadır. Bu nedenle, yapılandırmacı öğrenme ilkelerine göre hazırlanacak öğretim materyallerinin tasarlanarak işe koşulması önemlidir. Bu materyaller tasarlanırken yapılandırmacı öğrenme ilkeleri göz önüne alınmalı ve teknolojinin sunduğu olanaklardan olabildiğince yararlanılmalıdır. Yapılandırmacı öğrenme ilkelerine göre hazırlanacak öğretim materyallerinin Sosyal Bilgiler dersinde

de uygulanması, öğrencinin anlamlı öğrenmeler gerçekleştirmesini ve etkili bir öğretme-öğrenme sürecini sağlayacaktır. Bu noktada “Yapılandırmacı kurama uygun bir öğretim materyali nasıl olmalıdır?” sorusu gündeme gelmektedir. Yapılandırmacılık ile ilgili yerli ve yabancı alanyazın taraması sonucu, yapılandırmacı kuramın genel öğrenme ilkeleri ortaya çıkarılmış ve öğretim materyallerine uygulanabilen öğrenme ilkeleri belirlenmiştir. Yapılandırmacı öğrenmeye uygun bir materyalin kimi özelliklere sahip olması gerekir. Buna göre yapılandırmacı öğrenme ilkelerine uygun bir materyal (Aydın, 2002; Brooks ve Brooks, 1993; Özden, 2003, s.45; Tezci ve Gürol, 2001; Yaşar ve Gültekin, 2002; Olsen, 1999 ; Deryakulu, 2000; Şen, 2002; Marlowe ve Page, 1998, s.24):

- Öğrencinin bilgiyi, eski bilgileriyle bağlantı kurarak keşfetmesine olanak sağlamalıdır.
- Konularla ilgili bilgi verilmeden önce, öğrencilerin o konuya ilişkin görüşlerini ve bakış açılarını saptamalıdır.
- Öğrenme döngüsü modelini (keşfetme, kavramı tanıma, uygulama) kullanarak öğrencinin doğal merakını beslemelidir.
- Öğrenciyi öğrenme sürecinde harekete geçirecek “karşılaştır”, “belirle”, “sınıflandır”, “çözümle”, “tahmin et”, “oluştur” gibi ifadelerine yer vermelidir.
- Çoklu bakış açısını desteklemeli, öğrencilerin kendi bakış açılarını sahiplenmesine ve ifade etmesine olanak sağlamalıdır.
- Örnekler vererek öğrencilerin gerçek yaşamla bağ kurmasını sağlamalıdır.
- Öğrencinin özerkliğini ve girişimlerini desteklemelidir.
- Öğrencinin diğer öğrencilerle ve öğretmenle etkileşimini sağlamalıdır.
- Açık uçlu, düşündürücü ve merak uyandırıcı sorularla öğrenciyi farklı kitap, ansiklopedi, web adresi gibi kaynaklara yönlendirmelidir.
- Öğrencinin “Ne” öğrendiğine ilişkin soruların yanında “Nasıl” öğrendiğine ilişkin sorulara da yer vermelidir.
- Öğrenciyi birincil kaynaklara yönlendirmelidir.
- Öğrenme sürecinde öğrenciyi etkin hale getirecek probleme dayalı öğrenme, işbirliğine dayalı öğrenme, proje tabanlı öğrenme, örnek olay incelemesi gibi öğretim stratejilerine yer vermelidir.

Görülmektedir ki, Sosyal Bilgiler dersinde, anlamlı ve kalıcı öğrenmelerin gerçekleşebilmesi için öğrenme ortamlarının, öğrenciyi harekete geçiren, düşünmeye, sorgulamaya, araştırmaya, bilgiyi kullanmaya, kendi bilgisini oluşturmaya, problem çözmeye, işbirliğine ve sorumluluk üstlenmeye yönlendiren etkinlikleri içeren materyallerle zenginleştirilmesi gerekmektedir. Dünyada meydana gelen değişme ve gelişmeleri, eğitim sistemine ve programlara yansıtmayı amaçlayan Milli Eğitim Bakanlığı, 2004-2005 öğretim yılında pilot uygulamaya başladığı yeni Sosyal Bilgiler Öğretimi Programını da bu anlayış çerçevesinde hazırlanmıştır. Bu nedenle, gerçekleştirilecek bilimsel araştırmalarla, yapılandırmacı öğrenme ilkelerine göre geliştirilen materyallerin etkililiği sınanmalı ve bu materyaller öğretme-öğrenme sürecini yürüten öğretmenlerin kullanımına sunulmalıdır. Sosyal Bilgiler dersinde yapılandırmacı öğrenme ilkelerine göre hazırlanan öğretim materyallerinin öğrencilerin derse ilişkin tutumlarına, başarılarına ve hatırlama düzeylerine etkisini sınavacak olan bu araştırma sözü edilen bu gereksinimlerden kaynaklanmıştır.

1.1.9. İlgili Araştırmalar

Bu bölümde yapılandırmacı kuramın öğretme-öğrenme sürecinde kullanımına ilişkin kimi araştırmalara yer verilmiştir.

Soeharto (1998) tarafından yapılan “Endonezya İlkokullarında 6. Sınıf Matematik Dersinde Yapılandırmacı Öğrenme Ortamının Öğrenci Tutum ve Başarısına Etkisi” adlı araştırmada 15 öğretmen yapılandırmacı teknikler üzerine eğitilmiş ve sınıflarında bu teknikleri kullanmak üzere deney grubu öğretmenleri olarak seçilmişlerdir. Bir diğer 15 öğretmen ise, kontrol grubu olarak seçilmiş ve bunlar derslerini geleneksel biçimde göre işlemişlerdir. Öntest ve sontest için 6.sınıf Matematik başarı testi uygulanmıştır. Ayrıca, tutumları ölçmek için Simon ve Schifler (1993)’in geliştirdiği “Matematik Tutum Ölçeği” sürecin başında ve sonunda uygulanmıştır. Sonuçlar kovaryans analizi ile çözümlenmiştir. Araştırma sonuçlarına göre deney ve kontrol grubu arasında yapılandırmacı öğretmenlerin sınıfları lehine tutum ve başarı açısından istatistiksel bakımdan anlamlı fark bulunmuştur.

Lord (1999) tarafından yapılan “Çevre Bilimi Dersinde Geleneksel ve Yapılandırmacı Sınıfların Karşılaştırılması” isimli deneysel çalışmada, Çevre Bilimi dersini alan dört sınıftan ikisi deney, ikisi kontrol grubu olarak belirlenmiştir. Tüm gruplar haftada iki kez 90 dakikalık Çevre Bilimi dersini almışlardır. Kontrol grubunda dersler geleneksel öğretimle işlenmiş ve öğrenci etkileşimine fırsat verilmemiştir. Deney gruplarının öğretiminde ise 5E modeli kullanılmıştır. Denel işleminden önce öğrenciler yapılandırmacı kuram hakkında bilgilendirilmiştir. Öğrenciler grup arkadaşlarıyla işbirliği yapmışlar, senaryolara çözümler üretmişler, kavram haritaları yapmışlardır. Araştırmanın verileri tüm öğrencilere uygulanan sınav ve anket soruları ile elde edilmiştir. Araştırma sonucunda, deney gruplarının ortalama test puanlarının kontrol gruplarının ortalamasından daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Öğrenilen bilgileri hatırlama ile ilgili sorularda deney grubuna yakın puan alan kontrol grubu öğrencileri; yorumlama, çözümlenme ve eleştirel düşünme gerektiren sorularda daha düşük puanlar almışlardır. Yapılandırmacı grup üyeleri dersleri daha zevkli ve daha bilgi verici bulmuşlardır.

Dethlefs (2002) tarafından yapılan “Lise Matematik ve Fen Derslerinde Yapılandırmacı Öğrenme Çevresi ile Öğrenci Tutum ve Başarısı Arasındaki İlişki” adlı araştırma, yapılandırmacı öğrenme ve geleneksel öğretim uygulamalarının cebir ve biyolojide öğrenci başarısı ve tutumlarına etkisini incelemektedir. Çalışmanın örneklemini 804 lise öğrencisi oluşturmaktadır. Araştırmanın verileri öğretmen ve gözlemcilerin raporları ve öğrencilere uygulanan üç ayrı tutum ölçeği ile elde edilmiştir. Öğretmen raporlarına göre yapılandırmacı öğrenme ortamı ile öğrenci başarı ve tutumları arasında ilişki yoktur. Gözlemcilerin raporlarına göre yapılandırmacı öğrenme ortamı, tutumları olumlu yönde etkilemektedir. Öğrencilere uygulanan tutum ölçeği yapılandırmacı öğrenme ortamlarının tutumları olumlu yönde etkilediğini ortaya çıkarmıştır.

Abbott, Jefferey ve Duane (2003) tarafından yapılan “Yapılandırmacı Öğretim ve Öğrenci Başarısı: Washington Gözlem Çalışması Teknik Raporu” adlı çalışmada Washington’da 2001-2002 öğretim yılında K-12 okullarında gözlemler yoluyla yapılandırmacı öğretimin öğrenci başarısına etkisi belirlenmeye çalışılmıştır. Araştırma

kapsamında gözlemlenen derslerin % 17'sinde tamamen yapılandırmacı öğretim gözlenirken, % 83'ünde yapılandırmacı öğretim öğelerinin yanında geleneksel öğretim öğelerine de rastlanmıştır. Araştırma bulgularına göre yapılandırmacı öğretim ve öğrenci başarısı arasında olumlu bir ilişki bulunmuştur. Önbilgileri fazla olan öğrencilerde bu etki daha da artmıştır.

Özkan (2001) tarafından yapılan “Yapılandırmacı Öğrenme Ortamlarında Özgün Etkinlik ve Materyal Kullanımının Etkisi” adlı araştırma, Amerika'nın Des, Moines, Iowa bölgelerinde yer alan okullarda, özgün etkinlik ve materyal kullanan 3 öğretmenin sınıfında gerçekleştirilmiştir. Bu çalışmada örnek olay incelemesi kullanılmıştır. Veriler, sınıf içerisinde yapılan gözlemler, öğretmen ve öğrencilerle yürütülen formal ve informal görüşmeler, alan notları, öğrenci ödev ve projeleri, bireysel değerlendirme formları, yansıtıcı günlükler, öğretmen yorum ve notları gibi farklı tekniklerle toplanmıştır. Araştırma sonucuna göre özgün etkinlik ve materyallerin düzenli olarak kullanıldığı yapılandırmacı öğrenme ortamlarının çeşitli özellikleri belirlenmiştir: Öğretmenler gerçek yaşam materyalleri kullanmaktadırlar. Anlamli eğitim yaşantıları, birçok etkinliğin temelini oluşturmaktadır. Öğrenciler farklı el etkinlikleri için farklı öğrenme merkezlerini kullanmaktadırlar. Bağlam içinde öğrenme önemlidir. Tüm etkinlikler öğrencilerin bilişsel gelişim özelliklerine uygundur. Bu sınıflar, öğrenci merkezlidir ve teknoloji kullanımı ayırıcı özelliklerinden biridir.

Turgut (2001) tarafından yapılan “Fen Bilgisi Öğretiminde Yapılandırmacı Öğretim Yaklaşımı İle Modellendirilmiş Etkinliklerin Öğrencide Kavramsal Gelişime ve Başarıya Etkisi” adlı çalışmada Fen öğretiminde yapılandırmacı öğretim yaklaşımı ile modellendirilmiş etkinliklerin öğrencilerde kavramsal gelişime ve başarıya etkisi incelenmiştir. Araştırmada deneme modellerinden öntest-sontest deseni kullanılmış , 8. sınıf öğrencilerinin “İş-Güç-Enerji” ünitesindeki kavramsal öğrenme düzeyleri ve akademik başarılarıyla yapılandırmacı öğretim modeli arasındaki ilişkiye bakılmıştır. Araştırma sonucunda Fen Bilgisi öğretiminde yapılandırmacı öğretim yaklaşımı ile geleneksel öğretim arasında, yapılandırmacı öğretim lehine akademik başarı ve kavramsal öğrenme düzeyi açısından anlamlı fark bulunmuştur. Ayrıca, bu yaklaşımın öğrencilerin başarı ve motivasyonunu arttırdığı görülmüştür.

Yanpar (2001) tarafından yapılan “Oluşturmacı Yaklaşımın Sosyal Bilgiler Dersinde Bilişsel ve Duyuşsal Öğrenmeye Etkisi” adlı araştırmada, yapılandırmacı yaklaşımın Sosyal Bilgiler dersinde bilişsel ve duyuşsal öğrenmeye etkisi incelenmiştir. Araştırmada nitel (gözlem ve görüşme) ve nicel (kontrol gruplu deneysel yöntem) araştırma teknikleri bir arada kullanılmıştır. Deney grubunda öğrenciler sürekli etkin olmuş ve ders materyallerini kendileri hazırlamışlardır. Araştırma sonucunda oluşturmacı yaklaşımla derslerin yürütüldüğü deney grubunda, geleneksel yaklaşımın benimsediği kontrol grubuna göre bilişsel başarı ve öğrenci tutumlarında anlamlı derecede fark bulunmuştur.

Koç (2002) tarafından yapılan “Yapılandırmacı Öğrenme Yaklaşımının Duyuşsal ve Bilişsel Öğrenme Ürünlerine Etkisi” adlı araştırma, Gazi Üniversitesi Mesleki Eğitim Fakültesi Çocuk Gelişimi ve Okul Öncesi Eğitimi Öğretmenliği Bölümlerinde 89’u deney ve 91’i kontrol grubunda olmak üzere 180 kişi üzerinde gerçekleştirilmiştir. Araştırmada nicel ve nitel araştırma teknikleri birlikte kullanılmıştır. Araştırma sonucunda, yapılandırmacı ve geleneksel öğrenme sınıflarındaki öğrencilerin üst düzey öğrenmeleri erişimi ve kalıcılık puanları ile problem çözme becerisi erişimi puanları arasında yapılandırmacı sınıflar lehine anlamlı fark bulunmuştur. Ayrıca, yapılandırmacı öğrenme ortamlarında, öğrenenlerin dersten daha fazla zevk aldığı, etkinliklere istekle katıldığı, daha fazla kendine güvendiği, arkadaşlarının görüşlerini dinlediği, saygı duyduğu ve onlarla işbirliği yaptığı görülmüştür.

Yapılandırmacı kuram ile ilgili araştırmalara bakıldığında, bu araştırmaların birbirinden farklı alanlarda gerçekleştirildiği görülmektedir. Araştırmaların bir çoğunda yapılandırmacılık öğrenci tutumlarını ve başarısını arttırmaktadır.

1.2. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın temel amacı, “Sosyal Bilgiler dersinde yapılandırmacı öğrenme ilkelerine göre hazırlanan öğretim materyallerinin öğrencilerin derse ilişkin tutumlarına, başarılarına ve hatırlama düzeylerine etkisi”ni belirlemektir.

Belirtilen bu temel amaca bağlı olarak, aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır:

1. Sosyal Bilgiler dersinde, yapılandırmacı öğrenme ilkelerine göre hazırlanan öğretim materyallerinin kullanıldığı deney grubu ile geleneksel öğretimin uygulandığı kontrol grubu öğrencilerinin derse ilişkin tutumları arasında fark var mıdır?
2. Sosyal Bilgiler dersinde, yapılandırmacı öğrenme ilkelerine göre hazırlanan öğretim materyallerinin kullanıldığı deney grubu ile geleneksel öğretimin uygulandığı kontrol grubu öğrencilerinin akademik başarıları arasında fark var mıdır?
3. Sosyal Bilgiler dersinde, yapılandırmacı öğrenme ilkelerine göre hazırlanan öğretim materyallerinin kullanıldığı deney grubu ile geleneksel öğretimin uygulandığı kontrol grubu öğrencilerinin öğrenilenleri hatırlama düzeyleri arasında fark var mıdır?
4. Sosyal Bilgiler dersinde yapılandırmacı öğrenme ilkelerine göre hazırlanan öğretim materyalinin uygulandığı sınıfta, öğrencilerin yapılandırmacı öğrenme ilkelerine göre hazırlanan öğretim materyaline ilişkin görüşleri nelerdir?

1.3. Araştırmanın Önemi

Bireye toplumsal kişilik kazandırmayı amaçlayan Sosyal Bilgiler öğretimindeki geleneksel anlayış; öğretmen merkezli ders anlatımı, plan ve eğitim programı oluşturma, sınıf sessiz olursa öğrenme daha iyi gerçekteşir inancı, sınıftaki öğretmen masasının otoriteyi ve bilgiyi işaret eden imgesi ve öğretmeni sınıftan soyutlaması, materyal olarak ders kitabının kullanımı ve öğrencilerin tek başına çalışmaları gibi öğelerden oluşmaktadır. Bu nedenle, soyut bilgiler daha fazla yer kaplamakta, bu da anlatım ve soru-yanıt yöntemlerinin ağırlık kazanmasına neden olmaktadır. Bunun sonucunda ise ezbere öğrenme gerçekteşmektedir (Yanpar, 2001, s.466).

Sosyal Bilgiler dersi, bireylerin, insanı ve sürdürdüğü yaşamı tüm boyutlarıyla anlamalarını sağlamayı ve birbirine bağımlı küresel bir dünyada, kültürel farklılıkları

olan demokratik bir toplumun vatandaşları olarak, bilgiye dayalı, mantıklı kararlar verebilme yeteneğini geliştirmeyi amaçlamaktadır (NCSS, 1992). Yoğun bir bilgi yığınının ezberlenmesi bu amaçları gerçekleştiremeyecektir. Sosyal Bilgiler dersinin amaçlarına ulaşması bireyin elde edeceği bilgileri zihin süreçlerinden geçirerek anlamlandırması, yeni bilgiler üretmesi, ürettiği bilgileri problemlerin çözümünde kullanması ile sağlanabilecektir. Bunu sağlayacak önemli yaklaşımlardan biri de yapılandırmacı kuram ve onun öne sürdüğü öğrenme ilkeleridir.

Temel odak noktası, öğretimin değil öğrenmenin nasıl gerçekleşeceği olan yapılandırmacılıkta, öğrenme ortamı ve etkileşiminin düzenlenmesi önemlidir. Yapılandırmacı öğrenme ortamları, bireylerin çevreleriyle daha fazla etkileşimde bulunmalarına, zengin öğrenme yaşantıları geçirmelerine olanak sağlayacak bir biçimde düzenlenmektedir. Bu nedenle, yapılandırmacı öğrenme ortamında, öğretmenler öğretimi gerçekleştirirken verileri ve temel kaynakları etkileşimli materyallerle desteklemelidirler. Özellikle, yapılandırmacı öğrenme ilkelerine göre hazırlanan materyaller, öğrencilerin bilgiyi ve anlamı yapılandırmalarını sağlayarak etkileşimli öğrenme ortamları yaratacaktır. Sosyal Bilgiler dersinin yapılandırmacı öğrenme ilkelerine dayalı materyallerle gerçekleştirilmesi, Sosyal Bilgiler dersinin etkililiğini arttıracaktır. Bu nedenle araştırma:

- Yapılandırmacı öğrenme ilkelerinin, öğretim materyallerine uygulanabilirliğini göstermesi,
- Yapılandırmacı öğrenme ilkelerine göre hazırlanmış öğretim materyallerinin kullanılmasının Sosyal Bilgiler dersinin etkililiğini arttırıp arttırmadığını ortaya koyması,
- Milli Eğitim Bakanlığı tarafından yapılandırmacı öğrenme anlayışına uygun olarak geliştirilen yeni Sosyal Bilgiler Öğretimi Programının uygulanabilirliğine katkı getirmesi,

bakımlarından önemlidir.

1.4. Sınırlılıklar

1. Araştırmada elde edilen bulgular, 2003-2004 öğretim yılında Eskişehir il merkezindeki Şehit Ali Gaffar Okkan İlköğretim Okulu 5/B ve 5/C sınıflarına devam eden öğrencilerden elde edilen verilerle sınırlıdır.
2. Araştırma ilköğretim 5. sınıf Sosyal Bilgiler dersi “Cumhuriyet’e Nasıl Kavuştuk?” ünitesi ile sınırlıdır.
3. Yapılandırmacı öğrenme ilkelerine göre hazırlanan materyaller ve bu materyallerde yer alan etkinliklerle sınırlıdır.

1.5. Tanımlar

Sosyal Bilgiler: Vatandaşlık yeterlilikleri kazandırmak için, sanat, edebiyat ve Sosyal Bilimlerin disiplinlerarası bir yaklaşımla birleştirilmesinden oluşan bir çalışma alanı (Sosyal Bilgiler Ulusal Konseyi, 1993, s.3).

Yapılandırmacılık: Tüm öğrenmelerin zihindeki bir yapılandırma sonucu olduğu varsayımı üzerine temellenen yaklaşım (Yaşar, 1998b, s.73).

Öğretim Materyali: Genel olarak öğretim amaçlarını gerçekleştirmek amacıyla araçlardan faydalanılarak yapılan ders sunum içeriklerini kapsamaktadır (Yanpar, 2000).

2. YÖNTEM

Bu bölümde araştırma modeli, denekler, verilerin toplanması, çözümlenmesi ve yorumlanması konularında bilgi verilmiştir.

2.1. Araştırma Modeli

Sosyal Bilgiler dersinde yapılandırmacı öğrenme ilkelerine göre hazırlanan öğretim materyallerinin öğrencilerin derse ilişkin tutumlarına, başarılarına ve hatırlama düzeylerine etkisini sınamaya yönelik olan bu araştırma, deneme modellerinden “öntest-sontest kontrol gruplu model”e (Karasar, 1998, s.97) göre desenlenmiş ve gerçekleştirilmiştir. Öntest-sontest kontrol gruplu modelde biri deney diğeri de kontrol grubu olmak üzere yansız atama yöntemiyle iki grup belirlenmiş; iki grupta da deney öncesi ve deney sonrası ölçmeler yapılmıştır. Ayrıca, öğrencilerin yapılandırmacı öğrenme ilkelerine göre hazırlanan öğretim materyaline ilişkin görüşlerini belirlemek amacıyla bir anket formu uygulanmıştır.

2.2. Denekler

Bu araştırmaya, 2004-2005 öğretim yılının birinci döneminde Eskişehir Şehit Ali Gaffar Okkan İlköğretim Okuluna devam eden 5-B ve 5-C sınıflarındaki öğrenciler katılmıştır. Okulda bulunan diğer beşinci sınıflardan olan 5-A sınıfı ise öğrenci sayısının az olması nedeniyle araştırma dışında bırakılmıştır. Deney ve kontrol gruplarının belirlenmesinde, yansız atama yöntemi benimsenmiş ve bu amaçla 5-B ve 5-C sınıfları arasında kura çekilmiştir. Çekilen kura sonunda, 5-C sınıfı deney grubu, 5-B sınıfı da kontrol grubu olarak belirlenmiştir. Gerek deney grubu ve gerek kontrol grubunda 36 öğrenci bulunmaktadır.

Araştırmaya ilişkin uygulamanın Eskişehir Şehit Ali Gaffar Okkan İlköğretim Okulu'nda yapılmasında, okul yönetiminin ve öğretmenlerin araştırmacıyla işbirliği yapmada istekli olmaları; öğretmenlerin ve okul yönetiminin bilimsel araştırmalara ilgi duyması; okulun teknolojik olanaklara sahip olması ve yeterli bir kütüphaneye sahip olması gibi nedenler etkili olmuştur.

2.2.1. Denkleştirme

Bu araştırma deneysel araştırma deseniyle gerçekleştirildiğinden deney ve kontrol gruplarındaki denekler belirli özellikleri bakımından birbirleriyle denkleştirilmeye çalışılmıştır. Bu amaçla, öğrencilerin başarı testi ve araştırma öncesi uygulanan Sosyal Bilgiler dersine yönelik tutum ölçeğinden aldığı puanlar ve kişisel bilgiler anket formu uygulaması sonucu elde edilen verilerden yararlanılmıştır. Buna göre araştırma kapsamında yer alan sınıflardaki öğrencilere öntest olarak uygulanan başarı testinden birbirine yakın puanlar almışlardır. Deney ve kontrol grubunda öğrencilerin deney öncesi başarı puanları arasında istatistiksel bakımdan anlamlı bir fark olmadığı görülmüştür. Başarı testinin öntest uygulamasına ilişkin bulgular, Bulgular ve Yorum bölümünde verildiğinden burada yer almamıştır.

Araştırma kapsamındaki deneklerin denkleştirilmesi amacıyla uygulanan kişisel bilgiler anketine göre öğrenciler birbirleriyle eşleştirilmeye çalışılmıştır. Kişisel özellikleri bakımından dengi bulunmayan öğrenciler araştırma kapsamı dışında tutulmuştur. Ankette belirlenen özellikler doğrultusunda 36'şar öğrencinin bulunduğu her iki sınıftan 20'şer öğrenci olmak üzere toplam 40 öğrenci denkleştirilmiştir. Denkleştirilen deneklerin anket ile belirlenen özelliklere göre durumları Tablo 6'da gösterilmiştir.

Tablo 6'da görüldüğü gibi, gruplardaki denekler, cinsiyet, herhangi bir özel dershaneye gitme ya da özel öğretmenden Sosyal Bilgiler dersi alıp almama durumları ve dördüncü sınıf karnesinde Sosyal Bilgiler dersinden aldıkları notlar bakımından eşit sayı ve orandadır. Denekler, ailenin aylık ortalama gelir düzeyine göre de benzerlik göstermektedir. Bu durumda deney ve kontrol gruplarındaki öğrencilerin anket ile belirlenen özellikler bakımından birbirlerine denk olduğu söylenebilir.

Deneklerin tutumlar yönünden de denkleştirilmesi yapılmak istenmiş ise de, önceki yapılan denkleştirmelerde eşleştirilen denek çiftleriyle uyumlu tutum puanlarına sahip yeterince denek olmadığı görülmüştür. Bu nedenle, deney öncesinde deneklerin öntest tutum puanları arasında anlamlı bir fark olup olmadığına bakılarak, tutum

puanları arasında anlamlı bir fark olmaması halinde deneklerin öntest tutum düzeylerinin denk olduğuna, aksi halde deney sonrası istatistiksel çözümlerinin covarians analizi ile gerçekleştirilmesine karar verilmiştir. Buna göre araştırma kapsamında yer alan sınıflardaki öğrencilere öntest olarak uygulanan tutum ölçeğinden, deney ve kontrol grubunda yer alan öğrencilerin deney öncesinde, Sosyal Bilgiler dersine yönelik tutumları arasında istatistiksel bakımdan anlamlı bir fark olmadığı görülmüştür. Sosyal Bilgiler dersine yönelik tutum ölçeğinin öntest bulguları, Bulgular ve Yorum bölümünde verildiğinden burada yer almamıştır.

Tablo 6. Gruplardaki Deneklerin Özellikleri

Özellik	Deney Grubu		Kontrol Grubu	
	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde
Cinsiyet				
Kız	8	40.0	8	40.0
Erkek	12	60.0	12	60.0
Ortalama Aylık Gelir				
200 milyon ve altı	2	10.0	-	-
201-400 milyon	2	10.0	2	10.0
401-600 milyon	3	15.0	3	15.0
601-800 milyon	5	25.0	6	30.0
801 milyon-1 milyar	5	25.0	5	25.0
1 milyar ve üstü	3	15.0	4	20.0
Dershaneden ya da Öğretmenden Özel Ders Alıp Almama				
Alan	3	15.0	3	15.0
Almayan	17	85.0	17	85.0
Karne Notu				
1	-	-	-	-
2	-	-	-	-
3	-	-	-	-
4	2	10.0	2	10.0
5	18	90.0	18	90.0

2.3. Veriler ve Toplanması

Araştırmanın kuramsal boyutunun oluşturulmasında konuyla ilgili yerli ve yabancı kaynaklar taranmıştır.

Araştırma probleminin çözümü için öğrencilerin denkleştirilmesinde kullanılmak üzere bir anket formu, öğrencilerin akademik başarılarını ve öğrenilenleri hatırlama düzeylerini ölçecek başarı testleri, Sosyal Bilgiler dersinin yapılandırmacı öğrenme materyalleri doğrultusunda işlenebilmesi için ders planları ve öğretim materyalleri, geliştirilen materyale ilişkin öğrencilerin görüşlerini almak amacıyla anket geliştirilmiştir. Öğrencilerin Sosyal Bilgiler dersine yönelik tutumlarını belirlemek için ise Deveci ve Güven (2002) tarafından geliştirilen “Sosyal Bilgiler Dersine Yönelik Tutum Ölçeği”nden yararlanılmıştır.

Araştırmada veri toplama aracı olarak kullanılan başarı testleri, anket formu ve ders materyalleri araştırmacı tarafından geliştirilmiştir.

2.3.1. Kişisel Bilgiler Anket Formu

Deney ve kontrol gruplarında yer alan deneklerin denkleştirilmesinde kullanılmak üzere altı sorudan oluşan kişisel bilgiler anketi hazırlanmıştır. Anket önce taslak olarak hazırlanmış; hazırlanan taslak meslek grubu içinde tartışılmış, getirilen öneri ve eleştiriler ışığında ankete son biçimi verilmiştir (Ek 2).

2.3.2. Öğrencilerin Başarılarını ve Öğrenilenleri Hatırlama Düzeylerini Ölçmeye Yönelik Başarı Testleri

Bu araştırma ile Sosyal Bilgiler dersinde yapılandırmacı öğrenme ilkelerine göre hazırlanan öğretim materyallerinin öğrencilerin derse ilişkin tutumlarına, başarılarına ve hatırlama düzeylerine etkisi sınanmak istendiğinden programın amaçları doğrultusunda “Cumhuriyete Nasıl Kavuştuk?” ünitesinde öğrencilerin başarılarını ve öğrenilenleri hatırlama düzeylerini ölçmeye yönelik 40 soruluk dört seçenekli çoktan seçmeli ve 8 sorudan oluşan essay türünde açık uçlu sorulardan oluşan iki farklı başarı testi hazırlanmıştır (EK 6).

Çoktan seçmeli başarı testinin hazırlanmasında bilgi, kavrama ve uygulama yerine analiz, sentez ve değerlendirme basamaklarında sorular yazmaya çalışılmıştır. Ancak, Sosyal Bilgiler dersi programının özel amaçları incelendiğinde, programdaki amaçların

genelde bilgi ve kavrama düzeyinde olduğu görülmektedir. Bu nedenle, analiz, sentez ve değerlendirme basamaklarındaki soruların programdaki hangi amaç kapsamında yazıldığı düşünülerek belirtke tablosu hazırlanırken programdaki özel amaçlar temel alınmıştır. Belirtke tablosundaki amaçlar bölümüne analiz, sentez, değerlendirme basamakları yerine bilgi, kavrama ve uygulama basamakları yazılmıştır (EK 5).

Testin kapsam geçerliğinin sağlanması için testteki soruların tüm konu içeriğini örneklemesine ve kapsadığı soruların her birinin ölçmek istediği davranışı en iyi derecede ölçmesine (Tekin, 2000, s.45) özen gösterilmiş ve uzman görüşüne başvurulmuştur. Çoktan seçmeli başarı testine ilişkin olarak on ölçme değerlendirme ve konu uzmanının ile beş sınıf öğretmenin görüşleri alınmış; bu görüşler doğrultusunda gerekli düzeltmeler yapılmıştır. Düzeltmeler yapıldıktan sonra test tekrar ölçme değerlendirme uzmanlarına gösterilmiş ve son biçimi verilmiştir.

Testin güvenilirliğini belirlemek için, başarı testi, örneklem grubuna benzer gruplara uygulanarak testi iki yarıya bölme yöntemi ile güvenilirlik katsayıları hesaplanmıştır. Testi iki yarıya bölme yöntemine göre güvenilirlik katsayılarını hesaplamak üzere önce,

$$r_{oe} = \frac{\frac{\sum XY - \frac{(\sum X)(\sum Y)}{N}}{\sqrt{[(\sum X^2) - \frac{(\sum X)^2}{N}][(\sum Y^2) - \frac{(\sum Y)^2}{N}]}}{N}}{N}$$

formülü kullanılarak yarı testin güvenilirliği hesaplanmış; testin bütününün güvenilirliğini hesaplamak için Spearman- Brown formülü kullanılmıştır (Tekin, 2000, s.61).

$$r_{xx} = \frac{2r_{oe}}{1 + r_{oe}}$$

r_{oe} = yarı testin güvenilirliği

r_{xx} = testin bütününün güvenilirliği

Uygulama sonuçlarının yukarıdaki formüllere aktarılması ile “Cumhuriyete Nasıl Kavuştuk?” ünitesinin başarı testinin çoktan seçmeli bölümünün güvenilirlik katsayısı .88 olarak hesaplanmıştır. Bulunan değer, testin güvenilirliği için yeterli görülmüştür.

Araştırmada öğrenci başarısının ölçülmesinde çoktan seçmeli başarı testi dışında farklı ölçme araçlarının kullanılmasına gereksinim duyulmuştur. Çünkü, yapılandırmacılıkta değerlendirme, öğrencinin öğrendiklerine ilişkin anlayışını ortaya koymakta ve sürecin ayrılmaz bir parçası olarak görülmektedir. Değerlendirme sürecinde geleneksel anlayışın dışına çıkılmakta, özgün değerlendirme tekniklerine yer verilmektedir. Bu nedenle, çoktan seçmeli başarı testinin yanı sıra araştırmacı tarafından belirlenen yapılandırmacı öğrenme ilkeleri doğrultusunda on sorudan oluşan essay türünde başarı testi hazırlanmıştır. Hazırlanan essay türü başarı testi uzman görüşlerine sunulmuş ve uzman görüşleri doğrultusunda gerekli düzenlemeler yapılarak soru sayısı sekize düşürülmüştür. Essay türü başarı testi yoluyla elde edilen verilerin değerlendirilmesi iki alan uzmanı tarafından yapılmış ve iki uzmanın verdiği puanların ortalaması öğrencinin başarı puanı olarak kabul edilmiştir.

Başarı testlerinde elde edilen , sontest ve öğrenilenleri hatırlama düzeyine ilişkin puanlar, gerek çoktan seçmeli ve gerekse essay türü başarı testinin ortalaması alınarak belirlenmiştir.

2.3.3. Öğrencilerin Yapılandırmacı Öğrenme İlkelerine Göre Hazırlanan Öğretim Materyaline İlişkin Görüşlerini Belirlemeye Yönelik Anket Formu

Öğrencilerin araştırmacı tarafından geliştirilen öğretim materyaline ilişkin görüşlerini almak amacıyla yapılandırmacı öğrenme ilkelerini içeren bir anket formu hazırlanmıştır. Yapılandırmacı öğretim materyalinin değerlendirilmesine ilişkin olarak geliştirilen anket üçlü likert tipinde hazırlanmıştır. Anket soruları, öğrencilerin materyalin yapılandırmacı öğrenme ilkelerine uygun olup olmadığına katılma derecelerini belirlemek amacıyla hazırlanmıştır (EK 7).

2.3.4. Yapılandırmacı Öğrenme İlkelerine Dayalı Öğretim Materyali

Yapılandırmacı öğrenme ilkelerine dayalı öğretim materyallerinin geliştirilmesi sürecinde önce, Sosyal Bilgiler beşinci sınıf “Cumhuriyete Nasıl Kavuştuk?” ünitesinin özel amaçları ve davranışsal amaçları belirlenmiş; daha sonra bu amaçların öğrencilere kazandırılması için işlenecek dersin planları ve ders sırasında kullanılacak olan yapılandırmacı öğrenme ilkelerine dayalı öğretim materyalleri hazırlanmıştır. “Cumhuriyet’e Nasıl Kavuştuk?” ünitesinin seçilmesinde, ünitenin genellikle tarih ağırlıklı konulardan oluşması, içeriğinin yoğun tarihi bilgilerle dolu olması, bu nedenle öğretmenlerin bu konuyu işlemede ve öğrenci için anlamlı hale getirmede sorunlar yaşamaları gibi etmenler göz önüne alınmıştır.

Yapılandırmacı öğrenme ilkelerine uygun öğretim materyallerinin hazırlanması amacıyla ilk olarak yerli ve yabancı literatür taranmış ve yapılandırmacı öğrenme ilkelerinden öğretim materyallerine uygulanabileceği düşünülen ilkeler belirlenerek “Yapılandırmacı Öğretim Materyali Hazırlama İlkeleri” oluşturulmuştur. Belirlenen bu ilkeler ve “Cumhuriyete Nasıl Kavuştuk?” ünitesinin amaçları doğrultusunda, üniteye yer alan konular çalışma yaprakları şeklinde hazırlanmıştır.

Çalışma yaprakları yapılandırmacı öğrenme ilkelerine uygun bir şekilde hazırlanırken, programda yer alan amaçları gerçekleştirecek nitelikte öğrenci düzeyine uygunluğuna ve etkileşimli olmasına dikkat edilmiştir. Bu nedenle, materyal renkli ve dikkat çekici bir biçimde hazırlanmış, öğrencilerin etkinlikleri yaparken yazmalarını sağlayacak boşluklar bırakılmış, çeşitli fotoğraf, harita ve karikatürlere yer verilmiştir. Ayrıca, öğrencilerin etkinlikleri yaparken kullanabilecekleri kaynaklar materyalde belirtilmiş, kendilerinin buldukları kaynaklar için boşluk bırakılmıştır. Yine materyalde öğrencilerin hangi etkinlikleri yapacağını gösteren işaretlere yer verilmiştir. Hazırlanan tüm çalışma yaprakları bütünleştirilerek kitapçık biçimine getirildikten sonra yapılandırmacılıkla ilgilenen ve bu konuda çalışan on uzmana dağıtılmış ve uzmanlardan gelen öneriler doğrultusunda son biçimi verilmiştir. Daha sonra materyal tekrar uzmanlara dağıtılmış ve uzmanlardan materyali “Yapılandırmacı Öğretim Materyali Kontrol Listesi” (EK 8) doğrultusunda değerlendirmeleri istenmiştir. Materyal yapılandırmacılıkla ilgilenen 10 uzmana dağıtılmış ve sekiz uzmandan geri

dönüt alınmıştır. Materyalin “Yapılandırmacı Öğretim Materyali Kontrol Listesi” doğrultusunda değerlendirilmesine ilişkin sonuçlar Tablo 7’de gösterilmiştir.

Tablo. 7.Yapılandırmacı Öğrenme İlkelerine Göre Hazırlanan Öğretim Materyaline İlişkin Uzman Görüşleri

YAPILANDIRMACI ÖĞRETİM MATERYALİ KONTROL LİSTESİ		YETERLİ	KABUL EDİLEBİLİR	YETERSİZ	\bar{x}
1. Öğrencinin bilgiyi, eski bilgileriyle bağlantı kurarak keşfetmesine olanak sağlaması	<i>f</i> %	7 87.5	1 12.5	- -	2.87
2. Konularla ilgili bilgi verilmeden önce, öğrencilerin o konuya ilişkin görüşlerini ve bakış açılarını saptaması	<i>f</i> %	7 87.5	1 12.5	- -	2.87
3. Öğrenme döngüsü modeli (keşfetme, kavramı tanıma, uygulama) kullanılarak öğrencinin doğal merakını beslemesi	<i>f</i> %	8 100.0	- -	- -	3.00
4. Öğrenciyi öğrenme sürecinde harekete geçirecek “karşılaştır”, “belirle”, “sınıflandır”, “çözümle”, “tahmin et”, “oluştur” gibi ifadelerin kullanılması	<i>f</i> %	8 100.0	- -	- -	3.00
5. Öğrencilerin olaylara farklı açılardan bakmalarını sağlayacak örnek durumlara, sorulara yer vermesi	<i>f</i> %	8 100.0	- -	- -	3.00
6. Çoklu bakış açısını desteklemesi, öğrencilerin kendi bakış açılarını sahiplenmesine ve ifade etmesine olanak sağlaması	<i>f</i> %	8 100.0	- -	- -	3.00
7. Örnekler vererek öğrencilerin gerçek yaşamla bağ kurmasını sağlaması	<i>f</i> %	7 87.5	- -	1 12.5	2.75
8. Öğrencinin özerkliğini ve girişimlerini desteklemesi	<i>f</i> %	8 100.0	- -	- -	3.00
9. Öğrencinin diğer öğrencilerle ve öğretmenle etkileşimini sağlaması	<i>f</i> %	8 100.0	- -	- -	3.00
10. Açık uçlu, düşündürücü ve merak uyandırıcı sorularla öğrenciyi farklı kitap, ansiklopedi, web adresi gibi kaynaklara yönlendirmesi	<i>f</i> %	8 100.0	- -	- -	3.00
11. Öğrencinin “Ne” öğrendiğine ilişkin soruların yanında “Nasıl” öğrendiğine ilişkin sorulara yer vermesi	<i>f</i> %	7 87.5	1 12.5	- -	2.87
12. Öğrenciyi birincil kaynaklara yönlendirmesi	<i>f</i> %	8 100.0	- -	- -	3.00
13. Öğrenme sürecinde öğrenciyi etkin hale getirecek probleme dayalı öğrenme, işbirliğine dayalı öğrenme, proje tabanlı öğrenme, örnek olay incelemesi gibi öğretim stratejilerine yer vermesi	<i>f</i> %	6 75.0	1 12.5	1 12.5	2.62
Genel Ortalama					2.92

Uzmanların yapılandırmacı öğretim materyaline ilişkin görüşlerinin tümünün aritmetik ortalamalarının ortalaması 3 üzerinden 2.92'dir. Bu ortalamaya göre materyali incelemeleri için görüş alınan uzmanlar, yapılandırmacı öğretim materyallerinin belirlenen yapılandırmacı öğrenme ilkelerine uygun olduğu görüşündedirler.

2.3.5. Denel İşlem

Veri toplama araçlarının hazırlanması ve ilgili makamdan izin alınmasından (EK 1) sonra deney ve kontrol grupları yansız atama yoluyla belirlenmiştir. Deney grubunda dersler araştırmacı tarafından yürütülmüştür. Çünkü araştırmacı yüksek lisansta yapılandırmacılıkla ilgili dersler almış ve yapılandırmacılıkla ilgili düzenlenen çeşitli konferanslara katılmıştır. Bu nedenle araştırmacı yapılandırmacılık konusunda oldukça birikim sahibidir.

Deney ve kontrol grupları belirlendikten sonra, her iki gruptaki öğrencilere, Sosyal Bilgiler dersinde yapılandırmacı öğrenme ilkelerine göre hazırlanan öğretim materyallerinin öğrencilerin derse ilişkin tutumlarına, başarılarına ve hatırlama düzeylerini etkisini belirlemek amacıyla bir araştırmanın planlandığı ve kendilerinin de bu araştırmanın denekleri olarak seçildiği söylenmiştir. Daha sonra her iki gruba, araştırmacı tarafından geliştirilen “Cumhuriyete Nasıl Kavuştuk?” ünitesi başarı testleri ve Deveci ve Güven (2002) tarafından geliştirilen tutum ölçeği öntest olarak uygulanmıştır.

Öğretmen ve öğrencilere araştırmanın niteliğini ayrıntılı olarak açıkladıktan sonra, haftada altı ders saati olmak üzere altı hafta süreli bir öğretim uygulamasına geçilmiştir. Öğretim uygulaması 01 Kasım 2004 ile 10 Aralık 2004 tarihleri arasında gerçekleştirilmiştir. Sosyal Bilgiler dersi, deney grubunda yapılandırmacı öğrenme ilkelerine göre hazırlanan öğretim materyalleri aracılığıyla, kontrol grubunda ise geleneksel öğretimle işlenmiştir. Altı hafta sonunda ünite ile ilgili etkinlikler tamamlandığında her iki gruba “Cumhuriyete Nasıl Kavuştuk?” ünitesi başarı testleri ve Sosyal Bilgiler dersi tutum ölçeği sontest olarak uygulanmıştır. Başarı testlerinin sontest olarak uygulanmasından 20 gün sonra, öğrencilerin öğrenilenleri hatırlama düzeyini

ölçmek için başarı testleri tekrar uygulanmıştır. Öntest, sontest ve öğrenilenleri hatırlama testi uygulamaları ile öğrencilerin öntest, sontest ve öğrenilenleri hatırlama testi puanları elde edilmiştir (EK 12, EK 13, EK 14, EK 15, EK 16).

Yapılandırmacı öğrenme ilkelerine göre hazırlanan öğretim materyali ile gerçekleştirilen öğretim uygulaması şu şekilde olmuştur:

Araştırmacı tarafından hazırlanan materyal kitapçık şeklinde öğrencilere uygulama öncesi dağıtılmış ve kitapçığı gözden geçirmeleri istenmiştir. Araştırmacı tarafından, öğretim materyalinin uygulanması sürecinde öğrencilerin yararlanabileceği kaynaklar sınıfa getirilmiş ya da okulun kütüphanesine bırakılmıştır. Derslerin bazıları okul kütüphanesinde ve bilgisayar laboratuvarında yapılmıştır. Deney grubundaki öğretim, hazırlanan yönerge doğrultusunda yürütülmüştür. Buna göre, araştırmacı dersin amaçlarını ve konusunu belirttikten sonra yine araştırmacı tarafından önceden hazırlanarak öğrencilere dağıtılan materyaldeki etkinlikler doğrultusunda dersleri yürütmüştür.

Materyalde öncelikle konuyla ilgili olarak öğrencilerin bildiklerini ve bilmek istediklerini ortaya çıkaracak etkinliklere yer verilmiş ve bunlar sınıfla paylaşılmıştır. Daha sonra konuyla ilgili materyalde belirtilen diğer etkinliklere geçilmiştir. Bu etkinlikler önceden oluşturulan gruplarla yürütülmüştür. Her grup kendi çalışmasını yapmış daha sonra sınıfta diğer grupların yaptığı çalışmalar tartışılmış ve günümüz ile ilişkileri kurulmaya çalışılmıştır. Böylelikle öğrencilere kendi görüşlerini ifade etme fırsatı sağlanmıştır. Etkinlikler konulara göre farklılık göstermiştir. Öğrencilerden kimi konularla ilgili sınıflama, tahmin etme, fark ve benzerlik bulma, karşılaştırma, çözümlenme yapımları istenmiş, kimi zamanda materyalde yer alan karikatürleri, fotoğrafları, materyalle birlikte öğrencilere dağıtılan belgeleri incelemeleri ve materyalde boş bırakılan yere görüşlerini yazmaları istenmiştir. Materyalde ayrıca araştırmacı tarafından oluşturulan problem durumlarına ve örnek olaylara öğrencilerin çözüm üretmeleri istenmiştir. Öğrenciler ünitenin bir bölümünde proje çalışmalarına yönlendirilmiştir. Grupların yaptığı projeler drama, gazete, yarışma, power-point sunusu ve afiş-posterden oluşmuştur. Öğrenciler proje çalışmalarını yaparken farklı

kaynaklardan ve teknolojiden yararlanmışlardır. Ayrıca, kendilerinin yazdıkları şiirler, yaptıkları resimler projeler içerisinde yer almıştır. Öğrencilerin hazırladığı projeler yine öğrenciler tarafından değerlendirilmiş ve sınıf panosuna asılmıştır.

Deney grubundaki öğrenciler, öğrenme sürecine etkin bir biçimde katılmışlar; grup çalışmalarında ve diğer etkinliklerde etkin rol almışlardır. Öğrenciler, herhangi bir sorunla karşılaştıklarında, sorunu işbirliği yaparak çözümlenmeye çalışmışlar, sorunla başa çıkamadıklarında araştırmacıdan yardım istemişlerdir.

Deney grubunda araştırmacı, düzenleyicilik ve rehberlik rollerini yerine getirmiştir. Düzenleyicilik rolünün gereği olarak araştırmacı öğrencilere, yapılandırmacı öğrenme ilkelerine göre hazırladığı “Cumhuriyet’e Nasıl Kavuştuk?” ünitesi materyalini öğrencilere dağıtmış, materyal doğrultusunda yönergeler vermiş ve öğrencileri öğrenme sürecine etkin katılımları için güdülemiştir. Araştırmacı düzenleyicilik rolünü yerine getirirken materyalde yer alan etkinliklerin verimli olması için çaba göstermiştir. Araştırmacı rehberlik rolünün gereği olarak da çalışan gruplar arasında dolaşarak, gerektiğinde grubun bir üyesiymiş gibi öğretme-öğrenme etkinliklerine katılmış ve öğrencilerin öğrenmelerini kolaylaştırmaya çalışmıştır.

Deney grubunda gerçekleştirilen yapılandırmacı öğrenme ilkelerine göre hazırlanan öğretim materyalinin uygulanmasının gerektiği biçimde (yönergeye göre) yapılıp yapılmadığı bir başka araştırmacı tarafından izlenmiştir. Doldurulan gözlem formu (EK 10) raporlarının değerlendirilmesi sonucunda, uygulamanın belirlenen ilkeler doğrultusunda gerçekleştirildiği görülmüştür.

Kontrol grubunda ise, öğrencilerin Sosyal Bilgiler ders kitabındaki ilgili konuları okumaları, anlatmaları ve öğretmenlerinin konu ile ilgili açıklamalarını dinlemelerine yönelik öğretmen merkezli geleneksel bir öğretim gerçekleştirilmiştir.

2.4. Verilerin Çözümlemesi ve Yorumlanması

Araştırma için kullanılan ölçme araçları yoluyla toplanan veriler kontrol edilmiş; kontrol sonucu elde edilen veriler, veri formlarına işlenerek bilgisayara aktarılmıştır.

Deney ve kontrol gruplarının öntest ve sontest puanları elde edildikten sonra, grupların puan ortalamaları ile puan dağılımlarının standart sapmaları hesaplanmıştır. Gruplararası karşılaştırmalarda t testinden yararlanılmış ve anlamlılık düzeyi.05 olarak benimsenmiştir.

Öğrencilerin yapılandırmacı öğrenme ilkelerine göre hazırlanan öğretim materyaline ilişkin görüşlerini belirlemeye yönelik anket formu, 1.00-1.66 arasındaki ortalamalar “hayır”, 1.67-2.33 arasındakiiler “kısmen”, 2.34-3 arasındakiiler “evet” yargısı olarak değerlendirilip yorumlanmıştır.

Bu araştırmayla ilgili tüm istatistiksel çözümlenelerde SPSS (Statistical Package for the Social Sciences) paket programından yararlanılmıştır.

3. BULGULAR VE YORUM

Bu bölümde araştırmanın temel amacı doğrultusunda ele alınan problemin çözümü için araştırma kapsamındaki öğrencilerden toplanan verilerin istatistiksel çözümlenmeleri sonucunda ortaya çıkan bulgulara ve bu bulgulara ilişkin yoruma yer verilmiştir.

Bulgular ve yorumun sunulmasında “iç uygunluk” ilkesi gereği amaçlarda izlenen sıraya uyulmuştur.

1. Araştırmada ilk olarak “Sosyal Bilgiler dersinde, yapılandırmacı öğrenme ilkelerine göre hazırlanan öğretim materyallerinin kullanıldığı deney grubu ile geleneksel öğretimin uygulandığı kontrol grubu öğrencilerinin derse ilişkin tutumları arasında fark var mıdır?” sorusunu yanıtlamak amacıyla, deney ve kontrol grubundaki deneklerin Sosyal Bilgiler dersine ilişkin tutum ölçeğinden aldıkları puanların aritmetik ortalamaları ve standart sapmaları hesaplanmış, ortalamalar arasında fark t testi ile sınanmıştır. Deney ve kontrol gruplarının Sosyal Bilgiler dersi tutum ölçeğinden aldıkları öntest puanlarıyla ilgili bulgular Tablo 8’de gösterilmiştir.

Tablo 8. Deney ve Kontrol Gruplarının Sosyal Bilgiler Dersi Tutum Ölçeğinden Aldıkları Öntest Puanlarına İlişkin Bulgular

Öğrenci Grupları	Denek Sayısı (N)	Aritmetik Ortalama (\bar{X})	Standart Sapma (SS)	t Değeri	Serbestlik Derecesi (Sd)	Anlamlılık Düzeyi (P)
Deney Grubu	20	129.25	12.63	0.39	38	>0.05
Kontrol Grubu	20	130.30	13.51			

$t_{\text{Tablo}} = 2.021$

Tablo 8’de görüldüğü gibi, kontrol grubundaki öğrencilerle deney grubundaki öğrencilerin Sosyal Bilgiler dersi tutum ölçeğinin öntestinden aldıkları puan ortalamaları arasında kontrol grubu lehine 1.05 puanlık bir fark vardır. Bu farkın anlamlı olup olmadığını sınamak için, grupların puan ortalamalarına t testi uygulanmış; $t = 0.390$ değeri bulunmuştur. Bu değer 38 serbestlik derecesinin 0.05 anlamlılık düzeyindeki 2.021 değerinin altındadır. Bu sonuç, her iki grubun aritmetik ortalamaları arasındaki farkın istatistiksel bakımdan anlamlı olmadığını göstermektedir. Deney ve kontrol grubunda yer alan öğrencilerin deney öncesinde, Sosyal Bilgiler dersine yönelik tutumları arasında anlamlı bir fark yoktur.

Daha sonra, deneyin etkililiğini gözlemek amacıyla her iki grupta yer alan deneklerin sontest puan ortalamaları arasında anlamlı bir farkın bulunup bulunmadığına bakılmıştır. Deney ve kontrol gruplarının Sosyal Bilgiler dersine yönelik tutum ölçeğinden aldıkları sontest puanlarıyla ilgili bulgular Tablo 9’da gösterilmektedir.

Tablo 9. Deney ve Kontrol Gruplarının Sosyal Bilgiler Dersi Tutum Ölçeğinden Aldıkları Sontest Puanlarına İlişkin Bulgular

Öğrenci Grupları	Denek Sayısı (N)	Aritmetik Ortalama (\bar{X})	Standart Sapma (SS)	t Değeri	Serbestlik Derecesi (Sd)	Anlamlılık Düzeyi (P)
Deney Grubu	20	127.80	13.36			
				-1.19	38	>0.05
Kontrol Grubu	20	133.20	15.22			

$t_{\text{Tablo}} = 2.021$

Tablo 9’da görüldüğü gibi, deney grubundaki öğrencilerle kontrol grubundaki öğrencilerin sontestten elde ettikleri puan ortalamaları arasında kontrol grubu lehine 5.4 puanlık bir fark vardır. Bu farkın anlamlı olup olmadığı t testi ile sınanmış ve $t = 1.19$ değeri bulunmuştur. Bulunan bu değer, 38 serbestlik değerinin 0.05 anlamlılık düzeyindeki 2.021 değerinin altında bulunmaktadır. Bu sonuç, her iki grubun aritmetik

ortalamları arasındaki farkın istatistiksel bakımdan anlamlı olmadığını göstermektedir. Deney sonrası Sosyal Bilgiler dersi tutum ölçeği uygulamasından elde edilen puanlara göre deney ve kontrol grubunun tutum düzeyleri arasında anlamlı bir fark oluşmamıştır. Bu sonuç deney ve kontrol gruplarında uygulanan öğretimin birbirinden farklı etkililiğe sahip olmadığını göstermektedir. Ortaya çıkan bu sonuçla, tutumların yaşam içerisinde kazanıldığı ve bunları kısa bir sürede değiştirmenin çok kolay olmadığı görüşünün doğrulandığı düşünülebilir.

2. “Sosyal Bilgiler dersinde, yapılandırmacı öğrenme ilkelerine göre hazırlanan öğretim materyallerinin kullanıldığı deney grubu ile geleneksel öğretimin uygulandığı kontrol grubu öğrencilerinin akademik başarıları arasında fark var mıdır?” sorusunu yanıtlamak amacıyla, deney ve kontrol gruplarındaki öğrencilere başarılarını ölçmek amacıyla öntest niteliğinde çoktan seçmeli başarı testi uygulanmıştır. Deneklerin bu testten aldıkları puanların aritmetik ortalamaları ve standart sapmaları hesaplanmış, ortalamalar arasındaki fark t testi ile sınanmıştır. Deney ve kontrol gruplarının öntest niteliğindeki başarı testinden aldıkları puanlar Tablo 10’da gösterilmiştir.

Tablo 10. Deney ve Kontrol Gruplarının Çoktan Seçmeli Başarı Testinden Aldıkları Öntest Puanlarına İlişkin Bulgular

Öğrenci Grupları	Denek Sayısı (N)	Aritmetik Ortalama (\bar{X})	Standart Sapma (SS)	t Değeri	Serbestlik Derecesi (Sd)	Anlamlılık Düzeyi (P)
Deney Grubu	20	41.35	9.44	0.033	38	>0.05
Kontrol Grubu	20	41.25	9.93			

$t_{\text{Tablo}} = 2.021$

Tablo 10’da görüldüğü gibi, kontrol grubundaki öğrencilerle deney grubundaki öğrencilerin öntesten aldıkları puan ortalamaları arasında deney grubu lehine 0.10 puanlık bir fark vardır. Bu farkın anlamlı olup olmadığını sınamak için, grupların

ortalama puanlarına t testi uygulanmış; $t = 0.033$ değeri bulunmuştur. Bu değer 38 serbestlik derecesinin 0.05 anlamlılık düzeyindeki 2.021 değerinin altındadır. Elde edilen sonuç, her iki grubun aritmetik ortalamaları arasındaki farkın istatistiksel bakımdan anlamlı olmadığını göstermektedir. Deney ve kontrol grubundaki öğrencilerin, Sosyal Bilgiler dersindeki başarıları bakımından deney öncesi durumları arasında anlamlı bir fark yoktur.

Daha sonra, deneyin etkililiğini sınamak amacıyla her iki gruptaki deneklerin gerek çoktan seçmeli gerekse essay türü başarı testlerinden aldıkları sınav puan ortalamaları arasında anlamlı bir farkın bulunup bulunmadığına bakılmıştır. Deney ve kontrol gruplarının başarı testlerinden aldıkları sınav puanlarıyla ilgili bulgular Tablo 11’de gösterilmiştir.

Tablo 11. Deney ve Kontrol Gruplarının Başarı Testlerinden Aldıkları Sınav Puanlarına İlişkin Bulgular

Öğrenci Grupları	Denek Sayısı (N)	Aritmetik Ortalama (\bar{X})	Standart Sapma (SS)	t Değeri	Serbestlik Derecesi (Sd)	Anlamlılık Düzeyi (P)
Deney Grubu	20	64.40	10.69	3.53	38	<0.05
Kontrol Grubu	20	51.65	13.88			

$t_{\text{Tablo}} = 2.021$

Tablo 11’deki bulgulara göre, deney grubundaki öğrencilerle, kontrol grubundaki öğrencilerin sınavtan elde ettikleri puan ortalamaları arasında deney grubu lehine 12.75 puanlık bir fark vardır. Bu farkın anlamlı olup olmadığı t testi ile sıvanmış ve $t = 3.25$ değeri bulunmuştur. Bulunan değer, 38 serbestlik derecesinin 0.05 düzeyindeki 2.021 tablo değerinden büyüktür. Bu sonuca göre sınav uygulamasında deney grubu ve kontrol grubu arasında deney grubu lehine istatistiksel bakımdan anlamlı bir fark vardır.

Başarı testlerinden elde edilen sontest sonuçları, deney ve kontrol gruplarında uygulanan öğretimin birbirinden farklı etkililiğe sahip olduğunu göstermektedir. Bu araştırma, Sosyal Bilgiler dersinde öğrencilerin başarılarını artırmada, yapılandırmacı öğrenme ilkelerine göre hazırlanan öğretim materyallerinin uygulandığı öğrenme ortamlarının, geleneksel öğretimden daha etkili olduğunu ortaya koymaktadır.

Araştırmada elde edilen bu sonuç, Soeharto (1998), Lord (1999), Abbout ve Fouts (2003) ve Turgut (2001) tarafından yapılan araştırmaların sonuçları ile paralellik göstermektedir.

3. “Sosyal Bilgiler dersinde, yapılandırmacı öğrenme ilkelerine göre hazırlanan öğretim materyallerinin kullanıldığı deney grubu öğrencileri ile geleneksel öğretimin uygulandığı kontrol grubu öğrencilerinin öğrenilenleri hatırlama düzeyleri arasında fark var mıdır” sorusunu yanıtlamak amacıyla sontest uygulamalarından 20’şer gün sonra gerek çoktan seçmeli gerekse essay türü başarı testleri tekrar uygulanmış; öğrencilerin aldıkları puanların aritmetik ortalamaları ve standart sapmaları hesaplanmış; ortalamalar arasındaki fark t testi ile sınanmıştır.

Deney ve kontrol grubunda öğrenilenleri hatırlama düzeylerine ilişkin uygulanan başarı testlerinden aldıkları puanlarla ilgili bulgular Tablo12’de verilmiştir.

Tablo 12. Deney ve Kontrol Gruplarındaki Öğrencilerin Öğrenilenleri Hatırlama Düzeylerine İlişkin Uygulanan Başarı Testlerinden Aldıkları Puanlarla İlgili Bulgular

Öğrenci Grupları	Denek Sayısı (N)	Aritmetik Ortalama (\bar{X})	Standart Sapma (SS)	t Değeri	Serbestlik Derecesi (Sd)	Anlamlılık Düzeyi (P)
Deney Grubu	20	64.75	14.15	2.25	38	<0.05
Kontrol Grubu	20	54.40	14.92			

t_{Tablo} = 2.021

Tablo 12’de görüldüğü gibi, deney grubundaki öğrencilerle, kontrol grubundaki öğrencilerin öğrenilenleri hatırlama testinden elde ettikleri puan ortalamaları arasında deney grubu lehine 10.35 puanlık bir fark söz konusudur. Bu farkın anlamlı olup olmadığını sınamak için, grupların ortalama puanlarına t testi uygulanmış ve $t=2.25$ değeri bulunmuştur. Bulunan değer, 38 serbestlik derecesinin 0.05 düzeyindeki 2.021 tablo değerinden büyüktür. Bu sonuç, her iki grubun öğrenilenleri hatırlama düzeylerine ilişkin olarak uygulanan başarı testinin aritmetik ortalamaları arasındaki farkın istatistiksel bakımdan anlamlı olduğunu göstermektedir.

Başarı testlerinden elde edilen öğrenilenleri hatırlama düzeyi sonuçları, deney ve kontrol gruplarında uygulanan öğretimin birbirinden farklı etkililiğe sahip olduğunu göstermektedir. Bu araştırma, Sosyal Bilgiler dersinde öğrencilerin öğrenilenleri hatırlama düzeylerini artırmada, yapılandırmacı öğrenme ilkelerine göre hazırlanan öğretim materyallerinin uygulandığı öğrenme ortamlarının, geleneksel öğretimden daha etkili olduğunu ortaya koymaktadır.

Sosyal Bilgiler dersinde öğrencilerin öğrenilenleri hatırlama düzeyini arttırmada, yapılandırmacı öğrenme ilkelerine göre hazırlanan öğretim materyallerinin, geleneksel öğretimden daha etkili olduğunu ortaya koyan bu bulgu, Koç’un (2002) elde ettiği bulgularla örtüşmektedir.

4. Araştırmanın dördüncü aşamasında, “Sosyal Bilgiler dersinde yapılandırmacı öğrenme ilkelerine göre hazırlanan öğretim materyalinin uygulandığı sınıfta, öğrencilerin yapılandırmacı öğrenme ilkelerine göre hazırlanan öğretim materyaline ilişkin görüşleri nelerdir?” sorusuna yanıt aranmıştır. Bu amaçla araştırmanın uygulandığı sınıftaki öğrencilere yapılandırmacı öğrenme ilkelerine göre hazırlanan öğretim materyalinin değerlendirme anketi uygulanmıştır. Anket yoluyla elde edilen bulgular Tablo 13’de gösterilmiştir.

Tablo 13. Yapılandırmacı Öğrenme İlkelerine Göre Hazırlanan Öğretim Materyaline İlişkin Öğrenci Görüşleri

Yapılandırmacı Öğretim Materyali Kontrol Listesi		Evet	Kısmen	Hayır	\bar{x}
1. Bilgiyi, eski bilgilerinizle bağlantı kurarak keşfetmenize olanak sağladı mı?	<i>f</i> %	17 51.5	16 48.5	- -	2.60
2. Konularla ilgili bilgi vermeden önce, o konuya ilişkin görüşlerinizi ve bakış açınızı saptadı mı?	<i>f</i> %	23 69.7	10 30.3	- -	2.69
3. Keşfetmeye, kavramları tanıtmaya ve uygulamaya yer vererek merakınızı besledi mi?	<i>f</i> %	24 72.7	7 21.2	2 6.1	2.66
4. Öğrenme sürecinde sizi harekete geçirecek “karşılaştır”, “belirle”, “sınıflandır”, “çözümle”, “tahmin et”, “oluştur” gibi ifadelerle yer verdi mi?	<i>f</i> %	26 78.8	6 18.2	1 3.0	2.75
5. Olaylara farklı açılardan bakmanızı sağlayacak örnek durumlara, sorulara yer verdi mi?	<i>f</i> %	26 78.8	6 18.2	1 3.0	2.75
6. Kendi bakış açınızı sahiplenmenize ve ifade etmenize olanak sağladı mı?	<i>f</i> %	21 63.6	11 33.3	1 3.0	2.60
7. Örnekler vererek gerçek yaşamla bağ kurmanızı sağladı mı?	<i>f</i> %	17 51.5	16 48.5	- -	2.51
8. Özerkliğinizi ve girişimlerinizi destekledi mi?	<i>f</i> %	22 66.7	11 33.3	- -	2.66
9. Diğer öğrencilerle ve öğretmeninizle etkileşiminizi sağladı mı?	<i>f</i> %	25 75.8	7 21.2	1 3.0	2.72
10. Sizi, açık uçlu, düşündürücü ve merak uyandırıcı sorularla farklı kitap, ansiklopedi, web adresi gibi kaynaklara yönlendirdi mi?	<i>f</i> %	24 72.7	8 24.2	1 3.0	2.69
11. “Ne” öğrendiğinize ilişkin soruların yanında “Nasıl” öğrendiğinize ilişkin sorulara yer verdi mi?	<i>f</i> %	25 75.8	7 21.2	1 3.0	2.72
12. Sizi, belgeler, belgeseller vb. birincil kaynaklara yönlendirdi mi?	<i>f</i> %	13 39.4	13 39.4	7 21.2	2.18
13. Öğrenme sürecinde probleme dayalı öğrenme, işbirliğine dayalı öğrenme, proje tabanlı öğrenme ve örnek olay incelemesine yer verdi mi?	<i>f</i> %	28 84.8	3 9.1	2 6.1	2.78
Genel Ortalama					2.64

Tablo 13’de görüldüğü gibi, öğrenciler yapılandırmacı öğrenme ilkelerine göre hazırlanan öğretim materyali ile ilgili sorulardan “Öğrenme sürecinde probleme dayalı öğrenme, işbirliğine dayalı öğrenme, proje tabanlı öğrenme ve örnek olay incelemesine

yer verdi mi? ($\bar{X} = 2.78$)”, “Öğrenme sürecinde sizi harekete geçirecek “karşılaştı”, “belirle”, “sınıflandır”, “çözümle”, “tahmin et”, “oluştur” gibi ifadelere yer verdi mi? ($\bar{X} = 2.75$)”, “Olaylara farklı açılardan bakmanızı sağlayacak örnek durumlara, sorulara yer verdi mi? ($\bar{X} = 2.75$)”, “Diğer öğrencilerle ve öğretmeninizle etkileşiminizi sağladı mı? ($\bar{X} = 2.72$)”, “Ne” öğrendiğinize ilişkin soruların yanında “Nasıl” öğrendiğinize ilişkin sorulara yer verdi mi? ($\bar{X} = 2.72$)”, “Konularla ilgili bilgi vermeden önce, o konuya ilişkin görüşlerinizi ve bakış açınızı saptadı mı? ($\bar{X} = 2.69$)”, “Sizi, açık uçlu, düşündürücü ve merak uyandırıcı sorularla farklı kitap, ansiklopedi, web adresi gibi kaynaklara yönlendirdi mi? ($\bar{X} = 2.69$)”, “Keşfetmeye, kavramları tanıtmaya ve uygulamaya yer vererek merakınızı besledi mi? ($\bar{X} = 2.66$)”, “Özerkliğinizi ve girişimlerinizi destekledi mi? ($\bar{X} = 2.66$)”, “Bilgiyi, eski bilgilerinizle bağlantı kurarak keşfetmenize olanak sağladı mı? ($\bar{X} = 2.60$)”, “Kendi bakış açınızı sahiplenmenize ve ifade etmenize olanak sağladı mı? ($\bar{X} = 2.60$)” ve “Örnekler vererek gerçek yaşamla bağ kurmanızı sağladı mı? ($\bar{X} = 2.51$)” sorularına “**evet**” yanıtını vermişlerdir; ancak “sizi, belgeler, belgeseller vb. birincil kaynaklara yönlendirdi mi? ($\bar{X} = 2.18$)” sorusuna “**kısmen**” yanıtını vermişlerdir.

Öğrencilerin yapılandırmacı öğretim materyaline ilişkin görüşlerinin tümünün aritmetik ortalamalarının ortalaması 3 üzerinden 2.64’tür. Bu ortalamaya göre öğrenciler yapılandırmacı öğretim materyallerin belirlenen yapılandırmacı öğrenme ilkelerine uygun olduğu görüşündedirler. Buradan deneyin önceden belirlenen ilkelere uygun olarak gerçekleştirildiği söylenebilir.

4. SONUÇLAR VE ÖNERİLER

Sosyal Bilgiler dersinde yapılandırmacı öğrenme ilkelerine göre hazırlanan öğretim materyallerinin öğrencilerin derse ilişkin tutumlarına, başarılarına ve hatırlama düzeylerine etkisini belirlemek amacıyla yapılan bu araştırma, deneme modellerinden “öntest-sontest kontrol gruplu model”e göre gerçekleştirilmiştir. Araştırmaya, 2004-2005 öğretim yılının birinci döneminde Eskişehir Şehit Ali Gaffar Okkan İlköğretim Okulu’na devam eden 5-B ve 5-C sınıflarındaki öğrenciler katılmıştır. Araştırmacı tarafından geliştirilen başarı testi ve anketle belirlenen özellikler göz önünde bulundurularak her ikisinde de 36 öğrencinin bulunduğu iki sınıftan 20’şer kişi olmak üzere toplam 40 öğrenci denkleştirilmiştir.

Araştırmada veri toplama aracı olarak geliştirilen çoktan seçmeli başarı testi, essay türü başarı testi, anket formu ve ders materyalleri araştırmacı tarafından geliştirilmiştir. “Cumhuriyet’e Nasıl Kavuştuk?” ünitesi deney grubunda yapılandırmacı öğrenme ilkelerine göre hazırlanan öğretim materyalleri ile, kontrol grubunda ise, geleneksel öğretimle işlenmesinden sonra, toplanan verilerin istatistiksel çözümlenmeleri sonucunda elde edilen bulgular ışığında, aşağıdaki sonuçlar ortaya konmuş ve ilgililere katkı sağlayacağı düşünülen öneriler geliştirilmiştir.

4.1. Sonuçlar

1. Sosyal Bilgiler dersinde, yapılandırmacı öğrenme ilkelerine göre hazırlanan öğretim materyallerinin uygulandığı deney grubu ile geleneksel öğretimin uygulandığı kontrol grubundaki öğrencilerin derse ilişkin tutumları arasında istatistiksel bakımdan anlamlı bir fark oluşmamıştır. Bir başka deyişle yapılandırmacı öğrenme ilkelerine göre hazırlanan öğretim materyalleri, öğrencilerin Sosyal Bilgiler dersine ilişkin olumlu tutum geliştirmelerinde etkili olmamıştır.
2. Sosyal Bilgiler dersinde, yapılandırmacı öğrenme ilkelerine göre hazırlanan öğretim materyallerinin uygulandığı deney grubu ile geleneksel öğretimin

uygulandığı kontrol grubundaki öğrencilerin akademik başarıları arasında deney grubu lehine istatistiksel bakımdan anlamlı fark vardır. Bir başka deyişle, yapılandırmacı öğrenme ilkelerine göre hazırlanan öğretim materyali, öğrencilerin Sosyal Bilgiler dersinde akademik başarılarını arttırmaktadır.

3. Sosyal Bilgiler dersinde, yapılandırmacı öğrenme ilkelerine göre hazırlanan öğretim materyallerinin uygulandığı deney grubu ile geleneksel öğretimin uygulandığı kontrol grubundaki öğrencilerin öğrenilenleri hatırlama düzeyleri arasında deney grubu lehine istatistiksel bakımdan anlamlı bir fark vardır. Bir başka deyişle, yapılandırmacı öğrenme ilkelerine göre hazırlanan öğretim materyali, öğrencilerin Sosyal Bilgiler dersinde öğrenilenleri hatırlama düzeylerini arttırmaktadır.
4. Öğrencilerin yapılandırmacı öğretim materyaline ilişkin görüşlerinin tümünün aritmetik ortalamalarının ortalaması 3 üzerinden 2.64'tür. Bu ortalamaya göre öğrenciler yapılandırmacı öğretim materyallerinin belirlenen yapılandırmacı öğrenme ilkelerine uygun olduğu görüşündedirler.

Bu araştırma ile elde edilen sonuçlar, yapılandırmacı öğrenme ilkelerine göre hazırlanan öğretim materyalinin, öğrencilerin Sosyal Bilgiler dersine ilişkin akademik başarılarını ve öğrenilenleri hatırlama düzeylerini arttırdığını göstermiştir. Ayrıca, öğrenciler yapılandırmacı öğrenme ilkelerine göre hazırlanan öğretim materyalini, yapılandırmacı öğrenme ilkelerine uygun bulmuşlardır.

4.2.1. Öneriler

Gerçekleştirilen bu araştırmanın ortaya koyduğu bulgular ışığında şu öneriler getirilmiştir.

1. Bu çalışmada, yapılandırmacı kuramın öğrenme ilkelerine uygun olarak geliştirilen öğretim materyalleri, öğretmenler tarafından Sosyal Bilgiler dersinde uygulanmak üzere kullanılabilir ve örnek olarak alınabilir.

2. Öğretmenlere yapılandırmacı kuram ve öğrenme ilkelerine uygun materyal hazırlayabilmeleri konusunda hizmet içi eğitim verilebilir.
3. Yapılandırmacı öğrenme ilkeleri temel alınarak diğer Sosyal Bilgiler üniteleri de etkinlik kitapçıkları şeklinde hazırlanabilir.
4. Yapılandırmacı öğrenme ilkelerine göre hazırlanan öğretim materyallerine yönelik olarak şu araştırmalar yapılabilir:
 - Yapılandırmacı öğrenme ilkelerine uygun olarak hazırlanan materyallerin öğrencilerin derse ilişkin tutumları, başarıları ve öğrenmedeki kalıcılığına etkisi diğer dersler için de araştırılabilir.
 - Öğrencilerin eleştirel düşünme, yaratıcı düşünme ve problem çözme becerilerinin geliştirilmesinde, yapılandırmacı öğrenme ilkelerine göre hazırlanan öğretim materyallerinin etkililiği araştırılabilir.
 - Öğrencilerin işbirliği yapma ve grupla çalışmaya ilişkin tutum oluşturulmalarında, yapılandırmacı öğrenme ilkelerine göre hazırlanan öğretim materyallerinin etkililiğine ilişkin araştırmalar desenlenebilir.

EKLER

Sayfa

1. ESKİŞEHİR VALİLİĞİ MİLLİ EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜNÜN İZİN YAZILARI	84
2. SOSYAL BİLGİLER DERSİNE YÖNELİK TUTUM ÖLÇEĞİ.....	86
3. DENKLEŞTİRMEDE KULLANILAN KİŞİSEL BİLGİLER ANKETİ.....	88
4. “CUMHURİYET’E NASIL KAVUŞTUK?” ÜNİTESİNİN ÖZEL VE DAVRANIŞSAL AMAÇLARI İLE İÇERİĞİ	89
5. “CUMHURİYET’E NASIL KAVUŞTUK?” ÜNİTESİ BELİRTKE TABLOSU.....	106
6. “CUMHURİYETE NASIL KAVUŞTUK?” ÜNİTESİ BAŞARI TESTLERİ.....	107
7. ÖĞRENCİLERİN YAPILANDIRMACI ÖĞRENME İLKELERİNE GÖRE HAZIRLANAN ÖĞRETİM MATERYALİNE İLİŞKİN GÖRÜŞLERİNİ ALMAYA YÖNELİK ANKET FORMU.....	117
8. YAPILANDIRMACI ÖĞRENME İLKELERİNE GÖRE HAZIRLANAN ÖĞRETİM MATERYALİ UZMAN KONTROL LİSTESİ.....	118
9. YAPILANDIRMACI ÖĞRENME İLKELERİNE GÖRE HAZIRLANAN ÖĞRETİM MATERYALİ.....	129
10. YAPILANDIRMACI ÖĞRENME MATERYALİNİN UYGULANMASINA İLİŞKİN GÖZLEM FORMU	171
11. “CUMHURİYET’E NASIL KAVUŞTUK?” ÜNİTESİ DERS PLANLARI VE UYGULANMIŞ ÖĞRENME MATERYALLERİ ÖRNEKLERİ	172
12. DENEY VE KONTROL GRUPLARININ TUTUM ÖLÇEĞİNDEN ALDIKLARI ÖNTEST PUANLARI.....	285
13. DENEY VE KONTROL GRUPLARININ TUTUM ÖLÇEĞİNDEN ALDIKLARI SONTEST PUANLARI.....	286
14. DENEY VE KONTROL GRUPLARININ ÇOKTAN SEÇMELİ BAŞARI TESTİNDEN ALDIKLARI ÖNTEST PUANLARI.....	287
15. DENEY VE KONTROL GRUPLARININ BAŞARI TESTLERİNDEN ALDIKLARI SONTEST PUANLARI.....	288

16. DENEY VE KONTROL GRUPLARININ BAŞARI TESTLERİNDEN ALDIKLARI ÖĞRENİLENLERİ HATIRLAMA TESTİ PUANLARI.....	289
--	-----

EK 1. ESKİŞEHİR VALİLİĞİ MİLLİ EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜNÜN İZİN YAZILARI

T.C.
ESKİŞEHİR VALİLİĞİ
Millî Eğitim Müdürlüğü

SAYI : B.08.4MEM.4.26.00.02.310 () /
KONU : Anket

15.09.04 *025682

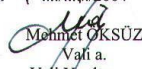
VALİLİK MAKAMINA

İlimiz Anadolu Üniversitesi Rektörlüğünün 03.09.2004 gün ve 3696 sayılı yazılarında; Eğitim Bilimleri Enstitüsü İlköğretim Anabilimdalı Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Yüksek Lisans programı öğrencisi Hıdır KARADUMAN'ın "Sosyal Bilgiler Dersinde Yapılandırmacı Öğrenme İlkelerine Göre Hazırlanan Öğretim Materyallerinin Öğrencilerin Dersle İlişkin Tutumlarına, Başarılarına ve Hatırlatma Düzeylerine Etkisi" konulu yüksek lisans tez çalışması kapsamında İlimiz Merkez Şehit Ali Gaffar Okkan İlköğretim Okulu 5. sınıflarında anket uygulaması yapmak istediği bildirilmektedir.

Adı geçen öğrencinin, İlimiz Merkez Şehit Ali Gaffar Okkan İlköğretim Okulu 5. sınıflarında yapmak istediği anket sonucundan Müdürlüğümüze bilgi verilmek kaydıyla uygun görülmektedir.

Makamlarınızca da uygun görüldüğü takdirde Olurlarınıza arz ederim.

Ekrem TOKLUCU
Millî Eğitim Müdürü

14 OLUR
...109/2004

Mehmet OKSÜZ
Vali a.
Vali Yardımcısı

EGİTİM
%100
DESTEK

DANISMA
444 0 632
H A T T I

Tel : 239 72 00
Faks : 239 39 22

E-Posta Adresi : eskisehirmem@meb.gov.tr
İnternet Adresi : <http://eskisehir.meb.gov.tr>

Ek – 1 devam

T.C.
ESKİŞEHİR VALİLİĞİ
Millî Eğitim Müdürlüğü

SAYI :B.08.4.MEM.4.26.00.02.000()
KONU: Anket

16.09.04*025817

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜNE

İLGİ : 03.09.2004 gün ve 3696 sayılı yazınız.

İlgi yazınız ekinde alınan Üniversiteniz Yüksek Lisans Programı Öğrencisi Hıdır AKARDUMAN'a ait anket uygulama isteği ile ilgili Valilik Makamından alınan 15.09.2004 gün ve 25682 sayılı onay ekte gönderilmiştir.

Anılan anket sonucundan Müdürlüğümüze bilgi verilmesi hususunda bilgilerinizi ve gereğini arz ederim.

Ekrem TOKLUCU
Millî Eğitim Müdürü

EKLER :
EK-1 Onay

Sa. g. gönderiler
E

- Eğitim Bil. Dns. Md.
- Sa. g. Sek. Y.
all

Anadolu Üniversitesi Rektörlüğü	
Evrak Kayıt Servisi	
K. TARİHİ	20 Eylül 2004
K. NOSU	5627

EGİTİM
%100
DESTEK
DANISMA
444 0 632
H A T T I

Tel : 239 72 00
Faks : 239 39 22

E-Posta Adresi : eskisehirmem@meb.gov.tr
İnternet Adresi : http://eskisehir.meb.gov.tr

Kayıt Tarihi :	20.9.2004
Kayıt No. :	971

EK 2
SOSYAL BİLGİLER DERSİNE YÖNELİK TUTUM ÖLÇEĞİ

Sevgili Öğrenci,

Bu ölçek, Sosyal Bilgiler dersine ilişkin tutumlarınızı ölçmek amacıyla hazırlanmıştır. Aşağıda Sosyal Bilgiler dersine ilişkin tutumunuzu belirlemek için cümleler bulunmaktadır. Her bir cümleyi okuduktan sonra, cümlelere ne derece katıldığınızı belirlemek için cümlelerin sağındaki seçeneklerden size en uygun olanını işaretleyiniz. İşaretlediğiniz seçeneklerin doğru ya da yanlış olması söz konusu değildir. Lütfen, her seçeneği okuduktan sonra aklınıza gelen ilk seçeneği (X) işareti koyarak işaretleyiniz. Cümlelerin hiçbirini yanıtızsız bırakmayız. Teşekkür ederiz.

Öğr.Grv. Handan DEVECİ

Arş.Grv. Bülent GÜVEN

Sosyal Bilgiler Dersine Yönelik Tutumlar	Tamamen Katılıyorum	Katılıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum	Hiç Katılmıyorum
1. Sosyal Bilgiler dersinin çok önemli ve yararlı bir ders olduğuna inanıyorum.					
3. Sosyal Bilgiler dersiyle bilgilerimin daha da arttığına inanıyorum.					
5. Sosyal Bilgiler dersinde öğrendiğimiz bazı bilgiler yararlı değildir.					
7. Sosyal Bilgiler derslerimiz çok zevkli geçiyor.					
9. Sosyal Bilgiler dersinin konuları bana çok eğlenceli geliyor.					
11. Sosyal Bilgiler dersinde merak ettiğim konuları öğreniyorum.					

Ek – 2 devam

Sosyal Bilgiler Dersine Yönelik Tutumlar	Tamamen Katılıyorum	Katılıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum	Hiç Katılmıyorum
13. Sosyal Bilgiler dersinde tarihleri ezberlemek bana zor geliyor.					
15. Sosyal Bilgiler dersinde geçmişte yaşanmış olayları öğrenmek hoşuma gidiyor.					
17. Sosyal Bilgiler, herkes için gerekli olan temel bir derstir.					
19. Sosyal Bilgiler dersinde bazı konular bana sıkıcı geliyor.					
21. Sosyal Bilgiler dersinde okuma, yazma, anlatma gibi çalışmalar hoşuma gitmiyor.					
23. Büyüyünce Sosyal Bilgiler öğretmeni olmak istiyorum.					
25. Sosyal Bilgiler dersi bende güzel duygular uyandırıyor.					
27. Sosyal Bilgiler dersine ayrılan sürenin azaltılmasını istiyorum.					
29. Sosyal Bilgiler dersini, bize çevreyi tanıttığı için çok seviyorum.					
31. Sosyal Bilgiler dersinde öğrendiğim bilgileri günlük yaşamda kullanmak hoşuma gidiyor.					

Öğr.Grv. Handan Deveci ve Arş. Grv. Bülent GÜVEN tarafından 2002 yılında geliştirilmiştir.

EK 3
DENKLEŞTİRMEDE KULLANILAN KİŞİSEL BİLGİLER ANKETİ

Sevgili öğrenci,

Elinizdeki bu anket bir araştırmada kullanılmak üzere hazırlanmıştır. Soruları yanıtlarken önce soruyu dikkatle okuyunuz. Sonra sorunun karşısında ya da altında bulunan seçeneklerden durumunuza en uygun seçeneğin önündeki parantez içine (X) işareti koyunuz. Yanıtsız soru bırakmamaya özen gösteriniz.

1. Adınız ve Soyadınız :
2. Sınıfınız :
3. Cinsiyetiniz : a. Kız b. Erkek
4. Ortalama aylık geliriniz :
 - a. 200 milyon ve daha az
 - b. 201–400 milyon arası
 - c. 401–600 milyon arası
 - d. 601–800 milyon arası
 - e. 801 milyon -1 milyar arası
 - f. 1 milyarın yukarısı
5. Anne ve babanızın öğrenim durumu:

	<u>Anne</u>	<u>Baba</u>
a. Okuma-yazma bilmiyor	()	()
b. Okur-yazar	()	()
c. İlkokul mezunu	()	()
d. Ortaokul mezunu	()	()
e. Lise mezunu	()	()
f. Fakülte ya da yüksekokul mezunu	()	()
6. Şu anda okul dışında herhangi bir özel dershaneden ya da özel öğretmenden Sosyal Bilgiler dersi alıyor musunuz?
 - a. Evet b. Hayır

EK 4
“CUMHURİYETE NASIL KAVUŞTUK?” ÜNİTESİNİN ÖZEL VE
DAVRANIŞSAL AMAÇLARI İLE İÇERİĞİ
Özel ve Davranışsal Amaçlar

Özel Amaç: “Cumhuriyete Nasıl Kavuştuk?” ünitesinde geçen kavramların anlam bilgisi

Davranışsal Amaçlar:

- a. Verilen kavramın anlamını söyleme-yazma
- b. Tanımı verilen kavramı diğer kavramlar arasından seçerek işaretleme

Özel Amaç: Mondros Ateşkes Antlaşması ile ilgili temel olgular bilgisi

Davranışsal Amaçlar:

- a. Mondros Ateşkes Antlaşmasının imzalanma tarihini söyleme-yazma
- b. Mondros Ateşkes Antlaşmasının hangi ülkeler arasında imzalandığını söyleme-yazma
- c. Mondros Ateşkes Antlaşmasının şartlarını söyleme-yazma
- d. Hangi İtilaf Devletinin Mondros Ateşkes Anlaşmasına dayalı olarak yurdumuzun hangi bölgelerini işgal ettiğini söyleme-yazma

Özel Amaç: Mondros Ateşkes Antlaşması ile ilgili temel olguları açıklayabilme

Davranışsal Amaçlar:

- a. Osmanlı Devleti'nin Mondros Ateşkes Antlaşmasını hangi koşullar altında imzalandığını açıklama
- b. Mondros Ateşkes Anlaşmasından sonra Osmanlı Devletinin içine düştüğü durumu açıklama
- c. Mondros Ateşkes Antlaşmasından sonra yurdumuzun içine düştüğü durumu açıklama
- d. İtilaf devletlerinin Mondros Ateşkes Antlaşmasının hangi maddelerine dayanarak işgallere başladığını açıklama

Ek – 4 devam

Özel Amaç: Kurtuluş Savaşı döneminde geçen temel olgular bilgisi

Davranışsal Amaçlar:

- a. Kurtuluş Savaşı başlamadan önce Mustafa Kemal'in yaptığı çalışmaları söyleme-yazma
- b. Mustafa Kemal'in Samsun'a hareketiyle Kurtuluş Savaşı'nın başladığını söyleme-yazma
- c. Kurtuluş Savaşı öncesinde milli bilinci güçlendirmek amacıyla Mustafa Kemal ve arkadaşlarının yaptığı kongreleri ve tarihlerini söyleme-yazma
- d. Misak-ı Milli'nin kabul edildiği yeri ve tarihi söyleme-yazma
- e. Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin açıldığı yeri ve tarihi söyleme-yazma
- f. Savaş döneminde hangi cephede kimlerle mücadele edildiğini söyleme-yazma
- g. Çeşitli cephelerde yapılan savaşları ve sonuçlarını söyleme-yazma
- h. Savaş sırasında yapılan barış anlaşmalarını ve tarihlerini söyleme-yazma
- i. Kazanılan zaferler sonrası yapılan barış anlaşmalarını söyleme-yazma

Özel Amaç: Kurtuluş Savaşı döneminde geçen temel olguları açıklayabilme

Davranışsal Amaçlar:

- a. Mustafa Kemal'in Kurtuluş Savaşı başlamadan yaptığı çalışmaların önemini açıklama
- b. Mustafa Kemal'in Samsun'a çıkışının önemini açıklama
- c. Kurtuluş Savaşı öncesinde yapılan kongrelerde alınan kararları ve bu kararların Kurtuluş Savaşı açısından önemini açıklama
- d. Misak-ı Milli kararlarının Türk ulusu açısından önemini açıklama
- e. Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin açılmasının Türkiye Cumhuriyeti ve Türk demokrasisi açısından önemini açıklama
- f. Cephelerde yapılan savaşlarda elde edilen başarının milli mücadele açısından önemini açıklama

Özel Amaç: Barış döneminde geçen temel olgular bilgisi.

Davranışsal Amaçlar:

- a. Barış döneminde yapılan anlaşmaların tarihlerini söyleme-yazma

Ek – 4 devam

- b. Barış döneminde yapılan anlaşmaların imzalandıkları yerleri söyleme-yazma

Özel Amaç: Barış döneminde geçen temel olguları açıklayabilme.

Davranışsal Amaçları:

- Savaşlarda kazanılan zaferlerin, imzalanan anlaşmalara olan etkisini açıklama
- Barış döneminde imzalanan anlaşmaların TBMM açısından önemini açıklama
- Cumhuriyetin ilanından önce yapılan inkılâpların önemini açıklama
- Cumhuriyet yönetiminin özelliklerini içeren bir kompozisyon veya resim hazırlayıp açıklama

Özel Amaç: “Cumhuriyete Nasıl Kavuştuk?” ünitesi ile ilgili haritaları kullanabilme

Davranışsal amaçlar:

- Mondros Ateşkes Antlaşmasından sonra işgal edilen toprakları haritada gösterme
- Çizdiği bir Türkiye haritasında, Mondros Ateşkes Antlaşmasından sonra işgal edilen toprakları renklendirme
- Çizdiği bir Türkiye haritasında, Mustafa Kemal ve arkadaşlarının Kurtuluş Savaşı öncesi yaptığı kongreleri renklendirme
- Kurtuluş Savaşındaki cepheleri haritada gösterme
- Çizdiği bir Türkiye haritasında, Kurtuluş Savaşındaki cepheleri renklendirme
- Barış anlaşması sonrasında oluşan sınırları harita üzerinde gösterme
- Günümüz Türkiye haritası ile barış sonrası çizilen haritayı karşılaştırma.

Özel Amaç: Türk İnkılabı ile ilgili sınıflamalar bilgisi

Davranışsal Amaç:

- Türk İnkılâbını gerçekleştirdiği alanlara göre sınıflama
- Şemalaştırılan Türk İnkılâpları içerisinde boş bırakılan yeri doldurma
- Gerçekleştirilen inkılâpları önem sırasına göre sınıflama

Özel Amaç: Türk İnkılâbı ile ilgili olgular bilgisi

Davranışsal Amaç:

Ek – 4 devam

- a. Çağdaşlaşma alanında yapılan inkılâpları söyleme-yazma
- b. Siyasal alanda yapılan inkılâpları söyleme-yazma
- c. Siyasal alanda yapılan inkılâpların tarihini söyleme-yazma
- d. Hukuk alanında yapılan inkılâpları söyleme-yazma
- e. Hukuk alanında yapılan inkılâpların tarihini söyleme-yazma
- f. Eğitim ve kültür alanında yapılan inkılâpları söyleme-yazma
- g. Eğitim ve kültür alanında yapılan inkılâpların tarihini söyleme-yazma
- h. Toplumsal alanda yapılan inkılâpları söyleme-yazma
- i. Toplumsal alanda yapılan inkılâpların tarihini söyleme-yazma
- j. Ekonomik alanda yapılan inkılâpları söyleme-yazma
- k. Ekonomik alanda yapılan inkılâpların tarihini söyleme-yazma

Özel Amaç: Türk İnkılâbının önemini kavrayabilme

Davranışsal Amaçlar:

- a. Türk İnkılâbının önemini kavrama
- b. Siyasal alanda yapılan inkılâpların önemini kavrama
- c. Hukuk alanında yapılan inkılâpların önemini kavrama
- d. Eğitim ve kültür alanında yapılan inkılâpların önemini kavrama
- e. Toplumsal alanda yapılan inkılâpların önemini kavrama
- f. Ekonomik alanda yapılan inkılâpların önemini kavrama
- g. Türk İnkılâbının bize kazandırdıklarını kavrama

Özel Amaç: İnkılâpların korunmasındaki sorumluluğumuzun farkında oluş

Davranışsal Amaçlar:

- a. İnkılâpların gerçekleştirildiği tarihlerde gerçekleştirilen tören ve kutlamalara coşkuyla katılma
- b. İnkılâplara yönelik tehditlere karşı uyanık olma
- c. İnkılâpların korunmasında kendisine düşen görevlerin farkında olma

Özel Amaç: Atatürk'ün hayatıyla ilgili olayları ve olguları kavrayabilme

Davranışsal Amaç:

Ek – 4 devam

- a. Akılcılığın ve bilimselliğın neden Atatürk'ün fikir hayatını oluşturan temel ilkeler arasında yer aldığını açıklama
- b. Dayanışma ve barışçılığın neden Atatürk'ün fikir hayatını oluşturan temel ilkeler arasında yer aldığını açıklama
- c. İnsan sevgisi ve evrenselliğın neden Atatürk'ün fikir hayatını oluşturan temel ilkeler arasında yer aldığını açıklama
- d. Atatürk'ün Trablusgarb Savaşı'nda kazandığı başarıyı açıklama
- e. Atatürk'ün Çanakkale Zaferi'nin kazanılmasındaki rolünü açıklama
- f. Atatürk'ün Kurtuluş Savaşı'nda kazandığı başarılarla örnekler verme
- g. TBMM'nin kimin önderliğinde açıldığını söyleme
- h. Cumhuriyet'in kimin önderliğinde ilân edildiğini söyleme
- i. İlk Cumhurbaşkanıımızın Atatürk olduğunu söyleme
- j. Atatürk'ün Cumhurbaşkanı olarak devleti en iyi şekilde yönettiğini söyleme
- k. Atatürk'ün en büyük eserinin neden Türkiye Cumhuriyeti olduğunu açıklama
- l. Atatürk'ün önderliğinde çeşitli alanlardaki inkılâpları açıklama

Özel Amaç: Atatürk'ün son günleri ile ilgili olaylar ve olgular bilgisi

Davranışsal Amaç:

- a. Atatürk'ün hastalığı sırasında bile görev ve sorumluluğunu yerine getirdiğini söyleme
- b. Son günlerinde bile memleketin iç işleri ile ilgilendiğini söyleme
- c. Hastalığı sırasında katıldığı yurt içi gezilerin hangileri olduğunu açıklama
- d. Memleketin dış işleri ile ilgilendiğini söyleme
- e. Atatürk'ün, Hatay'ın Türkiye'ye katılması için çok çalıştığını söyleme
- f. Atatürk'ün son günlerinde vasiyetini yazdığını ve servetinin büyük bir kısmını Türk milletine bıraktığını söyleme

Özel Amaç: Atatürk'le ilgili anılardan zevk alış

Davranışsal Amaç:

- a. Atatürk'ün siyasî hayatı/son günleri ile ilgili bir anıyı okuma
- b. Anıda geçen önemli olayları açıklama

Ek – 4 devam

- c. Anıda geçen olayların günümüz için önemini açıklama

Özel Amaç: Atatürk'ün kişiliğini ve özelliklerini tanımaya ilgi duyuş

Davranışsal Amaç:

- Atatürk'ün çok yönlü bir önder olduğunu söyleme
- Atatürk'ün öğreticilik yönünü açıklama
- Atatürk'ün iyi bir yönetici olduğunu açıklama
- Atatürk'ün ileri görüşlülüğüne örnekler verme
- Atatürk'ün gerçekleri milletine açıkça anlattığına örnekler verme
- Atatürk'ün Kurtuluş Savaşı'nda Türk milletini nasıl aynı amaç etrafında birleştirdiğini açıklama

Özel Amaç Atatürk'ün düşünce sistemini oluştururken dünyadaki ve ülkedeki olaylardan etkilendiğini açıklayabilme

Davranışsal Amaçlar:

- Atatürk'ün dünyada meydana gelen siyasî, ekonomik, sosyal, kültürel ve bilimsel gelişmeleri izlediğini söyleme
- Bunlardan yararlanarak devletin ve ülkenin içinde bulunduğu siyasî, ekonomik, sosyal, kültürel ve askerî durumu değerlendirdiğini söyleme
- Ülkenin içinde bulunduğu durumdan kurtarılması için çözüm yolları aradığını söyleme
- Atatürk'ün hürriyet ve bağımsızlığa verdiği önemi açıklama
- Atatürk'ün millî egemenliği esas alan yeni bir devlet kurmanın gerekli olduğuna inandığını söyleme
- Atatürk'ün yıkılmış olan Osmanlı Devleti'nin yerine yeni bir Türk Devleti'ni kurmak için çok çalıştığını söyleme
- Atatürk'ün, gücünü, tarih boyunca bağımsız yaşamayı ilke edinmiş olan Türk milletinden aldığını söyleme
- Atatürkçü düşünce sisteminin bu şartlarda oluştuğunu söyleme

Ek – 4 devam

Özel Amaç Atatürkçülüğü tanımlayabilme**Davranışsal Amaçlar:**

- a. Atatürkçülüğün, Türk milletinin bugün ve gelecekte tam bağımsız olmasını amaçladığını söyleme
- b. Atatürkçülüğün, Türk milletinin bugün ve gelecekte huzur ve refah içinde yaşamasını amaçladığını söyleme
- c. Atatürkçülüğün, devlet yönetiminde millet egemenliğini esas aldığını söyleme
- d. Atatürkçülüğün, aklın ve bilimin rehberliğinde Türk kültürünü çağdaş uygarlık düzeyi üzerine çıkarmayı amaçladığını söyleme
- e. Atatürkçülüğün dayandığı esasların Atatürk tarafından ortaya konulduğunu söyleme
- f. Atatürkçülüğün gerçekçi fikirlere dayandığını söyleme

Özel Amaç Atatürkçülüğün önemini kavrayabilme**Davranışsal Amaçlar:**

- a. Atatürkçülüğün amacının Türk milletinin bağımsız yaşaması olduğunu söyleme
- b. Atatürkçülüğün, Türk milletinin devlet idaresinde söz sahibi olmasına dayandığını söyleme
- c. Atatürkçülüğün, aklın ve bilimin rehberliğinde Türk toplumunun huzur ve esenlik içinde yaşamasını esas aldığını açıklama
- d. Atatürkçülüğün, Türk milletinin çağdaşlaşmasını hedeflediğini açıklama

Özel Amaç Atatürkçülüğün bir bütün olduğunu fark edebilme**Davranışsal Amaçlar:**

- a. Atatürkçülüğü oluşturan ilke ve esasların birbirini tamamladığını ve bir bütün oluşturduğunu söyleme
- b. Atatürkçülüğün Türk milletinin ihtiyaçlarından ve gerçeklerinden ortaya çıkan bir düşünce sistemi olduğunu söyleme

Özel Amaç Türk kadınının toplumdaki yerini kavrayabilme**Davranışsal Amaç:**

- a. Türk toplum hayatında kadına verilen önemi açıklama

Ek – 4 devam

- b. Kadının toplum hayatında sahip olduğu haklara Türk tarihinden örnekler verme
- c. Türk kadınının Kurtuluş Savaşı'ndaki yerini örnekler vererek açıklama

Özel Amaç: Atatürk'ün kadın haklarına önem verdiğini kavrayabilme

Davranışsal Amaçlar:

- a. Kadınların Cumhuriyet yönetimi sayesinde elde ettikleri sosyal ve siyasi hakları açıklama
- b. Türk kadınlarının Atatürk'ün sayesinde birçok Avrupa ülkesindeki kadınlardan daha önce siyasi haklara kavuştuğunu söyleme
- c. Atatürk'ün kadın hakları konusundaki görüşlerinden örnekler verme

Özel Amaç : Atatürk'ün barışçı bir devlet adamı olduğunu kavrayabilme

Davranışsal Amaçlar:

- a. Atatürk'ün yurttan barışa önem verdiğini söyleme
- b. Atatürk'ün dünyada barışa önem verdiğini söyleme
- c. Atatürk'ün barışçı bir devlet adamı olduğunu açıklama

Özel Amaç: Atatürk'ün çağdaşlaşma anlayışında taklitçilikten kaçınmanın önemini kavrayabilme

Davranışsal Amaçlar:

- a. Atatürk'ün çağdaşlaşma anlayışının temel özelliklerini açıklama
- b. Atatürk'ün çağdaşlaşma anlayışında taklitçiliğe yer olmadığını söyleme

Özel Amaç: Atatürk'ün millî eğitim konusundaki düşüncelerini/uygulamalarını fark edebilme

Davranışsal Amaçlar:

- a. Atatürk'ün eğitimin millî ve çağdaş olmasına önem verdiğini söyleme
- b. Atatürk'ün öğretim birliğine önem verdiğini söyleme
- c. Atatürk'ün karma eğitime neden önem verdiğini açıklama
- d. Atatürk'ün eğitim ve öğretimde lâiklik ilkesine önem verdiğini söyleme
- e. Eğitim ve öğretimde lâiklik ilkesine niçin bağlı kalmak gerektiğini açıklama
- f. Atatürk'ün eğitimin yaygınlaştırılmasını amaçladığını söyleme

Ek – 4 devam

- g. Atatürk'ün millî kültürümüzün yaygınlaştırılmasına önem verdiğini söyleme

Özel Amaç: Atatürk ilke ve inkılâplarının dayandığı esasları kavrayabilme

Davranışsal Amaçlar:

- a. Atatürk ilke ve inkılâplarının millî tarih bilincine dayandığını söyleme
- b. Atatürk ilke ve inkılâplarının vatan ve millet sevgisine dayandığını söyleme
- c. Atatürk ilke ve inkılâplarının millî dili esas aldığını söyleme
- d. Atatürk ilke ve inkılâplarının bağımsızlığı esas aldığını söyleme
- e. Atatürk ilke ve inkılâplarının özgürlüğü esas aldığını söyleme
- f. Atatürk ilke ve inkılâplarının egemenliğin millete ait olduğu anlayışını esas aldığını söyleme
- g. Atatürk ilke ve inkılâplarının millî kültürün geliştirilmesini esas aldığını söyleme
- h. Atatürk ilke ve inkılâplarının Türk milletini çağdaş uygarlık düzeyi üzerine çıkarmayı hedef aldığını söyleme
- i. Atatürk ilke ve inkılâplarının millî birlik ve beraberliği esas aldığını söyleme
- j. Atatürk ilke ve inkılâplarının ülke bütünlüğünü esas aldığını söyleme

Özel Amaç: Cumhuriyetçilik ilkesini kavrayabilme

Davranışsal Amaçlar:

- a. Cumhuriyetin bir yönetim şekli olduğunu söyleme
- b. Cumhuriyetin millet egemenliğine dayandığını söyleme
- c. Millet egemenliğinin milletin devlet yönetiminde söz sahibi olmasını sağladığını söyleme
- d. Cumhuriyetçilik ilkesiyle vatandaşların hak ve hürriyetlerinin güvenceye alındığını söyleme
- e. Cumhuriyetçilik ilkesiyle vatandaşların hak ve hürriyetlerinin güvenceye alındığını örneklerle açıklama
- f. Cumhuriyet yönetiminde yöneticilerin halkın oyu ile seçildiğini söyleme
- g. Cumhuriyet yönetiminde seçimle iş başına gelen yöneticilerin belli bir süre için seçildiklerini söyleme

Ek – 4 devam

- h. Cumhuriyet yönetiminin Türk milleti için en uygun yönetim şekli olduğunu söyleme
- i. Cumhuriyetçilik ilkesinde, yönetim şekli olarak cumhuriyetin kabul edildiğini söyleme
- j. Cumhuriyetin bir devlet şekli olarak anayasamızda yer aldığını söyleme
- k. Türkiye devletinin yönetim şeklinin cumhuriyet olduğunu belirten anayasa maddesinin değiştirilemeyeceğini söyleme
- l. Anayasamızda Türkiye Cumhuriyeti'nin demokratik, lâik ve sosyal bir hukuk devleti olduğu hükmünün yer aldığını söyleme
- m. Cumhuriyetçilik ilkesinin demokrasiyi esas aldığını söyleme
- n. Cumhuriyetçilik ilkesinde demokrasinin esas alındığını, Atatürk'ün sözleriyle açıklama
- o. Cumhuriyetçilik ilkesini benimsemenin cumhuriyet yönetimine bağlılığı sağladığını söyleme
- p. Cumhuriyetçilik ilkesinin, cumhuriyet yönetimini korumayı ve yüceltmeyi amaçladığını söyleme
- q. Atatürk'ün Türkiye Cumhuriyeti'nin sonsuza kadar yaşatılmasını istediğini söyleme
- r. Atatürk'ün Türkiye Cumhuriyeti'ni Türk gençliğine emanet ettiğini söyleme
- s. Türk gençliğinin görevlerinin Atatürk'ün Gençliğe Hitabesi'nde yer aldığını söyleme
- t. Cumhuriyet yönetiminin Türk milletine sağladığı yararları örneklerle açıklama

Özel Amaç: Milliyetçilik ilkesini kavrayabilme

Davranışsal Amaçlar:

- a. Atatürk milliyetçiliğinin Türk milletini sevmeye ve yüceltmeye dayandığını söyleme
- b. Atatürk'e göre, "Ben Türküm" diyen herkesin Türk olduğunu söyleme
- c. Milliyetçilik ilkesinin millî birlik ve beraberliğimizin temel taşı olduğunu söyleme
- d. Milliyetçilik ilkesinin milletin bağımsızlığını amaçladığını söyleme

Ek – 4 devam

- e. Milliyetçilik ilkesiyle insanlara ve insanlığa değer verildiğini söyleme
- f. Milliyetçilik ilkesine göre Türk vatandaşları arasında hiçbir ayırım yapılamayacağını söyleme
- g. Milliyetçilik duygusunun Kurtuluş Savaşı'nın kazanılmasında önemli bir rol oynadığını söyleme
- h. Atatürk'ün Türk milletine güvendiğini ve inandığını söyleme
- i. Atatürk'ün milliyetçilik konusu ile ilgili sözlerinden örnekler verme
- j. Atatürk milliyetçiliğinin yurtda ve dünyada barışa önem verdiğini söyleme
- k. Atatürk milliyetçiliğinin Türk toplumuna sağladığı yararları örneklerle açıklama

Özel Amaç: Halkçılık ilkesini kavrayabilme

Davranışsal Amaçlar:

- a. Bir ülkede oturan ve o ülkeyi vatan bilen insanlara halk denildiğini söyleme
- b. Halkçılık ilkesinin millî egemenliğin dayanağı olduğunu söyleme
- c. Halkçılık ilkesine göre herkesin kanun önünde eşit olduğunu söyleme
- d. Halkçılık ilkesine göre herkesin devlet hizmetlerinden yararlanma hakkına sahip olduğunu söyleme
- e. Halkçılık ilkesiyle, devlet ile vatandaş arasındaki ilişkilerin çağdaş bir anlayışla düzenlendiğini söyleme
- f. Halkçılık ilkesine göre bütün vatandaşların kanunların öngördüğü şekilde haklarını arayabileceğini söyleme
- g. Halkçılık ilkesinin, halkın refah ve mutluluğunu sağlamayı amaçladığını söyleme
- h. Halkçılık ilkesinin Türk toplumuna sağladığı yararları örneklerle açıklama
- i. Atatürk'ün halkçılık konusuyla ilgili sözlerinden örnekler verme

Özel Amaç: Devletçilik ilkesini kavrayabilme

Davranışsal Amaçlar:

- a. Devletçilik ilkesinin, Atatürk'ün ekonomi alanındaki görüşlerini ifade ettiğini söyleme

Ek – 4 devam

- b. Devletçilik ilkesinin Türk ekonomisini geliştirmek amacıyla ortaya atıldığını söyleme
- c. Devletçilik ilkesinin sosyal ve kültürel kalkınmayı da amaçladığını söyleme
- d. Devletçilik ilkesiyle devletin, ekonominin her alanındaki faaliyetleri başlattığını ve geliştirdiğini söyleme
- e. Devletçilik ilkesinde özel teşebbüse de yer verildiğini söyleme
- f. Devletçilik ilkesinde, devletin kişileri üretim ve ticaret gibi işlere özendirildiğini söyleme
- g. Devletin çıkardığı kanunlarla özel teşebbüsü koruduğunu söyleme
- h. Devletçilik ilkesinin Türk toplumuna sağladığı yararları örneklerle açıklama
- i. Atatürk'ün devletçilik konusuyla ilgili sözlerinden örnekler verme

Özel Amaç: Lâiklik ilkesini kavrayabilme**Davranışsal Amaçlar:**

- a. Lâikliğin, din ve devlet işlerinin birbirinden ayrı olarak yürütülmesi olduğunu söyleme
- b. Lâiklik ilkesiyle devlet yönetiminde din kuralları yerine millet egemenliğinin esas alındığını söyleme
- c. Cumhuriyetten önceki dönemde padişahların din ve devlet işlerini birlikte yürüttüğünü söyleme
- d. Lâiklik ilkesinin, akla ve bilime önem verdiğini söyleme
- e. Lâiklik ilkesi gereğince Türkiye Cumhuriyeti vatandaşlarının din ve vicdan hürriyetinin anayasa ile güvenceye alındığını söyleme
- f. Lâiklik ilkesiyle dinî inanç ve duyguların istismar edilmesine izin verilmediğini söyleme
- g. Atatürk'ün dinî istismar ve taassup konularındaki sözlerinden örnekler verme
- h. Lâiklik ilkesiyle, Türk milletine çağdaşlaşma yolunun açıldığını örneklerle açıklama
- i. Lâiklik ilkesinin, cumhuriyet yönetiminin güçlenmesi için gerekli olduğunu söyleme

Ek – 4 devam

- j. Lâiklik ilkesinin, ülkemizde demokrasinin yerleşmesine yardımcı olduğunu söyleme
- k. Atatürk'ün İslâm dinî hakkındaki görüşlerini örneklerle açıklama
- l. Atatürk'ün din ve vicdan hürriyeti ile ilgili sözlerinden örnekler verme
- m. Lâiklik ilkesinin, Türk toplumuna sağladığı yararları örneklerle açıklama
- n. Lâiklik ilkesinin millî birlik ve beraberliğimizin sağlanmasında çok önemli bir rol oynadığını açıklama

Özel Amaç: İnkılâpçılık ilkesini kavrayabilme

Davranışsal Amaçlar:

- a. İnkılâpçılık ilkesinin, yeniyi, iyiyi ve güzeli esas aldığını söyleme
- b. İnkılâpçılık ilkesinin, Türk toplumunu bütün yönleriyle ve sürekli olarak çağdaştırmayı hedef aldığını söyleme
- c. Çağdaş uygarlık düzeyine ulaşmanın yenilikleri kabul etmeye açık olmakla sağlanabileceğini söyleme
- d. Atatürk'ün inkılâpçılık konusu ile ilgili görüşlerinden örnekler verme
- e. İnkılâpçılık ilkesinin Türk toplumuna sağladığı faydaları örneklerle açıklama

Özel Amaç: Atatürk ilkelerine sahip çıkmanın ve devamlılığını sağlamanın önemini kavrayabilme

Davranışsal Amaçlar:

- a. Türkiye Cumhuriyeti'nin temelini Atatürk ilkelerine dayandığını söyleme
- b. Atatürk ilkelerine bağlı kalmakla Türkiye Cumhuriyeti'nin varlığının devam edeceğini söyleme
- c. Türkiye'de demokratik yönetimin Atatürk ilkelerinin uygulanmasıyla sürdürüleceğini söyleme
- d. Atatürk ilkelerine niçin sahip çıkılması gerektiğini açıklama
- e. Atatürk ilkelerinin devamlılığını sağlamak için neler yapılması gerektiğini açıklama

Ek – 4 devam

Özel Amaç: Atatürk'ün millî dış politika hakkındaki düşüncelerini fark edebilme

Davranışsal Amaçlar

- Atatürk'ün dış politikada bağımsızlık ilkesini esas aldığını söyleme
- Atatürk'ün dış politikada devletlerin eşitliği ilkesini esas aldığını söyleme
- Atatürk'ün, komşu devletlerle barış içinde yaşamamızı ilke edindiğini söyleme
- Atatürk'ün dış politikada "Yurtta sulh cihanda sulh" prensibini esas aldığını açıklama

Özel Amaç: Türk Silâhlı Kuvvetlerinin önemini fark edebilme

Davranışsal Amaçlar:

- Türk Silâhlı Kuvvetlerinin Türkiye Cumhuriyeti'nin varlığının teminatı olduğunu söyleme
- Türk Silâhlı Kuvvetlerinin millî birliğimizin simgesi ve geleceğimizin teminatı olduğunu söyleme
- Türk Silâhlı Kuvvetlerinin Türk milletinin içinden çıktığını söyleme
- Türk Silâhlı Kuvvetlerinin millet-ordu bütünlüğünün en güzel örneği olduğunu söyleme
- Türk Silâhlı Kuvvetlerinin Türk milletinin her zaman hizmetinde olmaktan gurur duyduğunu söyleme

Özel Amaç: Türk Silâhlı Kuvvetlerinin görevlerini kavrayabilme

Davranışsal Amaçlar:

- Türk Silâhlı Kuvvetlerinin Türk yurdunu ve Türkiye Cumhuriyeti'ni koruduğunu ve kolladığını söyleme
- Türk Silâhlı Kuvvetlerinin yurdumuzun güvenliğini sağladığını söyleme
- Türk Silâhlı Kuvvetlerinin ülkemizi iç tehlikelere karşı koruduğunu söyleme
- Türk Silâhlı Kuvvetlerinin ülkemizi dış tehlikelere karşı koruduğunu söyleme
- Atatürk'ün Türk Silâhlı Kuvvetleri ile ilgili sözlerinden örnekler verme

Özel Amaç: Eğitimin önemini kavrayabilme

Davranışsal Amaçlar:

- Bir ülkenin gelişmesinde eğitimin önemli bir etken olduğunu söyleme

Ek – 4 devam

- b. Eğitimin sayesinde bireylerin ülke kalkınmasına bilinçli olarak katkıda bulunduğunu söyleme
- c. Türk milletinin daha mutlu ve güçlü olmasının, eğitimde elde edilecek başarılarla bağlı olduğunu söyleme
- d. Eğitimin dünya barışına her zaman katkıda bulunduğunu söyleme
- e. Atatürk'ün eğitime önem verdiğini örneklerle açıklama

Özel Amaç: Türkiye Cumhuriyeti anayasaları ile ilgili olaylar ve olgular bilgisi

Davranışsal Amaçlar:

- a. Yeni Türk Devleti'nin ilk anayasasının 1921 yılında hazırlandığını söyleme
- b. Bu anayasanın esaslarının Atatürk tarafından belirlendiğini söyleme
- c. Bu anayasanın TBMM'nde kabul edildiğini söyleme
- d. 1921 Anayasasının, egemenliği kayıtsız şartsız Türk milletine veren ilk anayasa olduğunu söyleme
- e. 1921 Anayasasının Türk tarihinde ilk defa milleti devlet yönetiminde söz sahibi yaptığını söyleme
- f. Bu anayasanın Kurtuluş Savaşı'nın devam ettiği sırada hazırlandığını söyleme
- g. 1921 Anayasası ile bütün yetkilerin TBMM'nde toplandığını söyleme
- h. 1923 yılında, 1921 Anayasasına Türkiye Devleti'nin bir cumhuriyet olduğu hükmünün konulduğunu söyleme
- i. Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nin ihtiyaçlarına uygun olarak zaman içerisinde yeni anayasalar hazırlandığını söyleme
- j. Türkiye Cumhuriyeti anayasalarının hepsinde, egemenliğin millete ait olduğu hükmünün korunduğunu söyleme

Ek – 4 devam

“CUMHURİYET’E NASIL KAVUŞTUK?” ÜNİTESİNİN İÇERİĞİ

I. Bölüm: Mondros Ateşkes Anlaşması

- a. Mondros Ateşkes Antlaşmasından Sonra Osmanlı Devletinin Durumu
- b. Mondros Ateşkes Antlaşmasından sonra yurdumuzun durumu

II. Bölüm: Kurtuluş Savaşı

- a. Mustafa Kemal'in Samsun'a Çıkışı
- b. Milli Bilincin Güçlendirilmesi
- c. Genelgeler
- d. Kongreler
- e. Misak-ı Millî (Ulusal Ant) ve Önemi
- f. Türkiye Büyük Millet Meclisinin Açılışı

III. Bölüm: Savaş Donemi

- a. Doğu Cephesi
- b. Güney Cephesi**
- c. Batı Cephesi**

IV. Bölüm: Barış Dönemi

- a. Mudanya Ateşkes Anlaşması
- b. Lozan Barış Antlaşması

V. Bölüm: Türk İnkılâbı ve Önemi

- a. Çağdaşlaşma
- b. Siyasal Alanda İnkılâp
- c. Hukuk Alanında İnkılâp
- d. Eğitim ve Kültür Alanında İnkılâp
- e. Toplumsal Alanda İnkılâp

Ek – 4 devam

- f. Ekonomik Alanda İnkılâp
- g. Türk İnkılâbının Önemi, Bize Kazandırdıkları ve Bu Konudaki Sorumluluklarımız

VI. Bölüm: Atatürkçü Düşünce Sistemi

- a. Atatürk'ün Kendi Düşünce Sistemini Oluşturmasına Neden Olan Etkenler
- b. Atatürkçülüğün Tanımı ve Önemi
- c. Atatürkçülüğün Nitelikleri
- d. Atatürkçü Düşüncede Millî Güç Unsurları
- e. Atatürk İlke ve İnkılâplarının Dayandığı Esaslar
- f. Atatürk İlkeleri
- g. Atatürk İlkelerine Sahip Çıkmak ve Devamlılığını Sağlamak

VII. Bölüm: Cumhuriyetimizin Kurucusu: Atatürk

- a. Atatürk'ün Hayatı
- b. Atatürk'ün Kişiliği ve Özellikleri
- c. Atatürk'ün Son Günleri ve Ölümü
- d. Atatürk'le İlgili Anılar

EK 5

“CUMHURİYETE NASIL KAVUŞTUK?” ÜNİTESİ BELİRTKE TABLOSU

Konular	Amaçlar	Bilgi	Kavrama	Uygulama	Toplam
Mondros Ateşkes Antlaşması		2	2	1	5
Kurtuluş Savaşı		3	5	-	8
Savaş Dönemi		4	1	-	5
Barış Dönemi		1	-	-	1
Türk İnkılâbı ve Önemi		4	8	-	12
Atatürkçü Düşünce Sistemi		-	6	-	6
Cumhuriyetimizin Kurucusu Atatürk		-	2	1	3
Toplam		14	24	2	40

EK 6
"CUMHURİYETE NASIL KAVUŞTUK?" ÜNİTESİ BAŞARI TESTİ
ÇOKTAN SEÇMELİ BÖLÜM
AÇIKLAMA

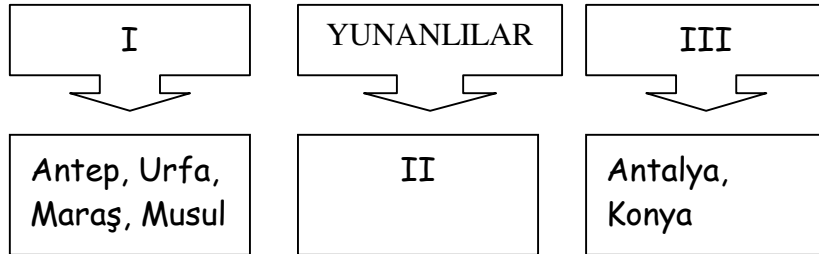
Bu test sizin "Cumhuriyete Nasıl Kavuştuk?" ünitesindeki bazı bilgi ve becerileri ne ölçüde öğrendiğinizi belirlemek amacıyla hazırlanmıştır. Testte 40 soru vardır. Soruları ve seçenekleri dikkatle okuduktan sonra doğru olabileceğini düşündüğünüz seçeneği yanıt kağıdı üzerine çarpı (X) koyarak işaretleyiniz. Süreniz 50 dakikadır. Başarılar dilerim.

SORULAR

1. Birinci Dünya Savaşı'ndan sonra imzalanan ve Osmanlı Devleti'nin sonunu hazırlayan anlaşma aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Mondros Ateşkes Antlaşması
- B) Lozan Anlaşması
- C) Brews-Litowsk Anlaşması
- D) Ankara Anlaşması

2.

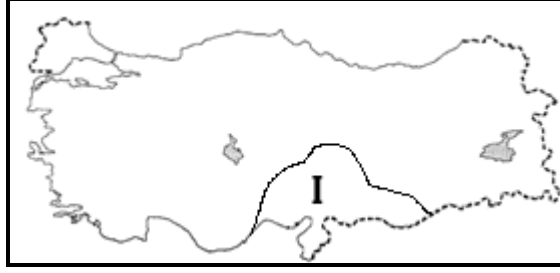

Yukarıdaki şekilde İtilaf Devletleri ve bu devletlerin işgal ettikleri yerler belirtilmiştir. Buna göre, I, II ve III numaralı kutucuklara sırasıyla aşağıdaki ülke ya da yer isimlerinden hangisi gelecektir?

I	II	III
A) İtalyanlar,	İstanbul,	İngiltere
B) Fransızlar,	Adana ve Çevresi,	İtalyanlar
C) İngiltere,	Batı Anadolu,	İtalyanlar
D) İngiltere,	Batı Anadolu,	Fransızlar

Ek – 6 devam

3.

Yukarıdaki haritaya göre I ile gösterilen bölgeyi I.Dünya Savaşı'nda aşağıdaki ülkelerden hangisi işgal etmiştir?

- A) İngilizler B) Fransızlar C) İtalyanlar D) Yunanlılar

4. Mondros Ateşkes Anlaşmasının işgallere olanak sağlayan en önemli maddesi aşağıdakilerden hangisidir?

- A) İtilaf devletleri, güvenliklerini tehdit edecek bir durumda istedikleri yeri işgal edebileceklerdir.
 B) İstanbul ve Çanakkale boğazları tüm gemilere açılacaktır.
 C) Ordu terhis edilecektir.
 D) Ulaşım ve haberleşme araçlarına el konulacaktır.

5. İtilaf devletlerinin Anadolu topraklarını işgal etmelerine, işgal edilen yerlerde Türk halkının tepkisi nasıl olmuştur?

- A) Olaylara seyirci kaldılar
 B) Osmanlı hükümetinin tepki vermesini beklediler
 C) İtilaf devletleriyle işbirliği yaptılar
 D) Birbirinden bağımsız savunma birlikleri oluşturdular

6.

- I- Anadolu'ya İtilaf devletlerinin girmesi
 II- Osmanlı hükümetinin bu duruma seyirci kalması
 III- İşgallere karşı kurulan birlik ve cemiyetlerin dağılık olması

Yukarıda ki olaylar sonucunda aşağıdakilerden hangisi meydana gelmiştir?

- A) Osmanlı hükümetinin işgallere daha fazla sessiz kalamamıştır.
 B) İşgallere karşı kurulan birlik ve cemiyetlerin birbirlerinden bağımsız olarak savaşmaya devam etmiştir.
 C) Türk milletinin önder ihtiyacı sonucu Mustafa Kemal'in ortaya çıkıp Kurtuluş Savaşı'nı başlatmıştır
 D) Diğer devletlerden alınan yardımla Kurtuluş Savaşı başlatılmıştır.

Ek – 6 devam

7. Kurtuluş Savaşı sırasında aşağıdakilerden hangisi ilk önce gerçekleştirilmiştir?

- A) Misak-ı Milli'nin kabul edilmesi
B) Amasya Genelgesi
C) Sivas Kongresi
D) Erzurum Kongresi

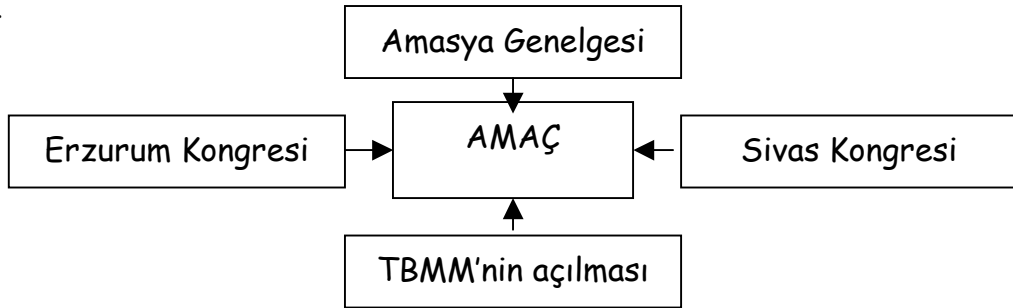
8. Erzurum Kongresini, Kurtuluş savaşı öncesindeki diğer çalışmalardan ayıran özellik aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Milli cemiyetlerin birleştirilmesi
B) Sivas'ta milli bir kongre toplanması kararının alınması
C) Milli sınırların çizilmesi
D) Bölgesel amaçla toplanıp, ulusal kararlar alınması

9. Sivas Kongresi'ni Erzurum Kongresinden ayıran temel özellik aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Vatanın bütünlüğü ve parçalanmazlığı dile getirildi.
B) İstanbul hükümetinin yetersizliği halinde yeni bir hükümet kurulma kararı alındı.
C) İşgallere karşı, millet birlikte karşı koyacaktır kararı alındı.
D) Yurdu savunmak için kurulan cemiyetler birleştirildi.

10.

Yukarıdaki şekilde AMAÇ olarak belirtilen kutucuğa aşağıdakilerden hangisi gelebilir?

- A) Ülkeyi işgallerden kurtarmak
B) İstanbul hükümetini desteklemek
C) Bölgesel kurtuluşu desteklemek
D) İşgalci devletleri desteklemek

11. Aşağıdakilerden hangisi Misak-ı Milli'nin Türk ulusu açısından önemini belirtir?

- A) Bütün milli cemiyetlerin birleştirilmesi
B) Osmanlı hükümetinin yetersizliğinin ilk defa dile getirilmesi
C) Kurtuluş Savaşı'nın amaçlarının belirlenerek milli sınırların çizilmesi
D) Milli bir kongre toplanması kararının alınması

12. Kurtuluş Savaşı'nda en uzun süren savaşlar kimlerle ve hangi cephede yapılmıştır?

- A) Batı cephesinde Yunanlılarla
B) Güney cephesinde İtalyanlarla
C) Doğu cephesinde Ermenilerle
D) Güney cephesinde Fransızlarla

Ek – 6 devam

13. Aşağıdakilerden hangisi TBMM'nin kurulduktan sonra yaptığı ilk işlerden biridir?

- A) Cumhuriyetin ilan edilmesi
- B) Düzenli ordunun kurulması
- C) Halifeliğin kaldırılması
- D) Erzurum Kongresi'nin toplanması

14. Aşağıda yapılan, Kurtuluş Savaşı'nda açılan cepheler ve savaşılan ülkeler eşleştirmelerinden hangisi yanlıştır?

- A) Güney Cephesi- Fransızlar
- B) Batı cephesi- Yunanlılar
- C) Doğu cephesi-Ermeniler
- D) Doğu cephesi- Ruslar

15. I. İstanbul'un İtilaf devletlerince işgal edilmesi
II. Düzenli ordunun kurulması
III. Son Osmanlı Mebusan Meclisi'nin kapatılması
IV. Amasya görüşmelerinin yapılması

Yukarıdakilerden hangisi ya da hangileri TBMM'nin açılmasına ortam hazırlamıştır?

- A) II,III ve IV
- B) III, IV
- C) I ve III
- D) I,II,III ve IV

16. Aşağıdakilerden hangisi Kurtuluş Savaşı'nda Batı cephesinde yapılan savaşlardan biri **değildir**?

- A) I. İnönü Savaşı
- B) Sakarya Meydan Savaşı
- C) Çanakkale Savaşı
- D) Büyük Taarruz

17. Büyük Taarruz ve Başkumandanlık Meydan Savaşı'nın amacı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Ankara'yı Yunan ordusundan korumak
- B) Yunanlıları yurttan kesin olarak çıkarmak
- C) Eskişehir ve Kütahya'yı almak
- D) Yunan güçlerini zayıflatmak

18. Kurtuluş Savaşı hangi olay sonucunda tamamlanmıştır?

- A) Büyük Taarruz
- B) Lozan Barış Anlaşması
- C) Mudanya Ateşkes Anlaşması
- D) Cumhuriyetin ilan edilmesi

Ek – 6 devam

19.

- ★ Mustafa Kemal'e gazi unvanı ve mareşal rütbesi verildi.
- ★ Sovyetler Birliği ile Kars anlaşması imzalandı.
- ★ Fransızlarla Ankara Anlaşması imzalandı.

Yukarıda verilenler aşağıdaki savaşlardan hangisinin sonuçlarıdır?

- A) Sakarya Meydan Savaşı
- B) II. İnönü Savaşı
- C) I. İnönü Savaşı
- D) Başkumandan Meydan Savaşı

20. Yaşanılan zamana ayak uydurmaya ve yeniliklere açık olmaya ne ad verilir?

- A) Kalkınma
- B) Özgürleşme
- C) Demokratikleşme
- D) Çağdaşlaşma

21. İtilaf Devletlerinin Lozan Konferansına TBMM ve Osmanlı hükümetini birlikte çağırımlarını önlemeye yönelik olarak Atatürk'ün aldirdığı karar aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Saltanatın kaldırılması
- B) Halifeliğin kaldırılması
- C) Cumhuriyetin ilan edilmesi
- D) Padişaha Konferansa katılma yasağı getirilmesi

22.

- *Egemenlik
- *Eşitlik
- *Özgürlük
- *Demokrasi

Yukarıda temel ilkeleri verilen yönetim şekli aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Monarşi
- B) Meşrutiyet
- C) Mutlakiyet
- D) Cumhuriyet

23. Aşağıdakilerden hangisi, Cumhuriyetin ilan edilmesinin Türk Devleti'ne sağladığı yararlardan **biri değildir**?

- A) Ulusun devlet yönetiminde söz sahibi olması
- B) Devlet yönetiminde bütün yetkileri Cumhurbaşkanına vermesi
- C) Çağdaş bir yönetim anlayışını getirmesi
- D) Devlet yönetiminde özgürlük, demokrasi, eşitlik gibi kavramlara yer vermesi

24. Aşağıdakilerden hangisi, halifeliğin kaldırılmasında rol oynayan etmenlerden **biri değildir**?

- A) Saltanat kaldırıldıktan sonra halifenin hiçbir etkisinin kalmaması
- B) Halifenin padişah gibi davranmaya başlaması
- C) Halifeliğin cumhuriyet yönetimi ile bağdaşmaması
- D) Halifenin TBMM aleyhinde propaganda yapması

Ek – 6 devam

25. *Bir devletin yönetim biçimini belirtir.
 *Yasama, yürütme ve yargı güçlerinin nasıl kullanılacağını gösterir.
 * Vatandaşların temel hak ve görevlerini bildirir.
 * Devletin temel kanunudur.

Yukarıda verilen özellikler hangi kavramı ifade etmektedir?

- A) Kanun B) Anayasa C) Tüzük D) Yönetmelik

26. Aşağıdakilerden hangisi, Medeni Kanunun düzenlediği konulardan biridir?

- A) İdari Hukuk B) Eğitim C) Ticaret D) Miras

27. Aşağıdakilerden hangisi, Türk milli eğitiminin amaçlarından **biri değildir**?

- A) Milli kültürü koruma ve geliştirme bilinci kazandırmak
 B) Ülke kalkınmasına katkı sağlama yeteneğini geliştirmek
 C) Olaylara tek yönlü bakma alışkanlığı kazandırmak
 D) Bilgisizliği ortadan kaldırmak

28. Atatürk'ün, "Milli eğitim ışığının memleketin en derin köşelerine kadar ulaşmasına, yayılmasına dikkat ediyoruz." sözü eğitim alanında yapılan aşağıdaki çalışmalardan hangisinin göstergesidir?

- A) Öğretim birliğinin sağlanması
 B) Öğretimin yaygınlaştırılması
 C) Milli eğitimin temel amaçlarının belirlenmesi
 D) Yeni Türk harflerinin kabul edilmesi

29. Aşağıdakilerden hangisi, Milli kültürü geliştirmek amacıyla yapılan çalışmalardan biridir?

- A) Türk Tarih Kurumunun açılması
 B) Kılık-kıyafet Kanununun çıkarılması
 C) Soyadı Kanununun çıkarılması
 D) Milli ekonominin kurulması

30. Aşağıdakilerden hangisi, toplumsal alanda yapılan devrimlerden **biri değildir**?

- A) Soyadı Kanunu
 B) Kadınlara seçme ve seçilme hakkı verilmesi
 C) Takvim, saat ve ölçülerde değişiklik yapılması
 D) Türk Dil Kurumunun açılması

Ek – 6 devam

31. Aşağıdakilerden hangisinde, diğer seçeneklerden farklı bir alanda yapılan devrime yer verilmiştir?

- A) Aşar vergisinin kaldırılması
- B) Sanayi teşvik yasasının çıkarılması
- C) Tevhid-i Tedrisat Kanunu'nun kabul edilmesi
- D) Köylüye ucuz ve kaliteli tohum dağıtılması

32. Aşağıda Atatürkçülük ile ilgili verilen bilgilerden hangisi **yanlıştır**?

- A) Akla ve bilime dayanır.
- B) Osmanlı düşüncesinden etkilenir.
- C) Yurtta ve dünyada barışın korunmasından yanadır.
- D) Türk milletinin çağdaşlaşmasını amaçlar.

33. Aşağıdakilerden hangisi Atatürk'ün çağdaşlaşma anlayışına uygun **değildir**?

- A) Bilim ve teknolojideki gelişmeleri takip etmek
- B) Yeniliklere açık olmak
- C) Bütün özellikleriyle batıya benzemek
- D) Yaşanılan çağa ayak uydurmak

34. Atatürk'e göre, millet olmanın, çağdaşlaşmanın, kalkınmanın ve demokratik bir toplum olmanın **en etkili** aracı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Ekonomi
- B) Eğitim
- C) Siyaset
- D) Silahlı Kuvvetler

35. Atatürk'ün Devrimcilik anlayışı aşağıdakilerden hangisini **içermez**?

- A) Sürekli olarak çağdaşlaşmak
- B) Eskiye, kötüyü kaldırıp; yerine yeniyi, iyiyi koymak
- C) Çağdaş uygarlık seviyesindeki batı toplumlarına ulaşmak
- D) Osmanlıdan kalan sistemi düzelterek devam ettirmek

36. Atatürk tarafından kısa sürede farklı alanlarda yapılan köklü devrimlerin **ortak amacı** nedir?

- A) Uygar ülkeleri taklit etme
- B) Gençleşme
- C) Çağdaşlaşma
- D) Demokratikleşme

37. Aşağıdaki Atatürk ilkelerinden hangisi devlet işlerinde din kurallarına yer verilmesini önlemiştir?

- A) Devrimcilik
- B) Devletçilik
- C) Laiklik
- D) Cumhuriyetçilik

Ek – 6 devam

38. Atatürk'ün **en büyük** eseri aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Türkiye Cumhuriyeti
- B) Nutuk
- C) Vatandaş İçin Medeni Bilgiler Kitabı
- D) Atatürk İlkeleri

39. " İnsan kendi milletinin varlığını düşündüğü kadar, başka milletlerin huzur ve refahını da düşünmelidir." sözü Atatürk'ün hangi özelliğini açıklar?

- A) İnsan sevgisini
- B) Vatan ve Millet sevgisini
- C) Birleştirme ve bütünleştirme gücünü
- D) Çok yönlülüğünü

40.

Yandaki resimde Atatürk'ün hangi özelliği ön plana çıkmaktadır?

- A) Önder oluşu
- B) Yöneticiliği
- C) Çok yönlülüğü
- D) Öğreticiliği

Ek – 6 devam

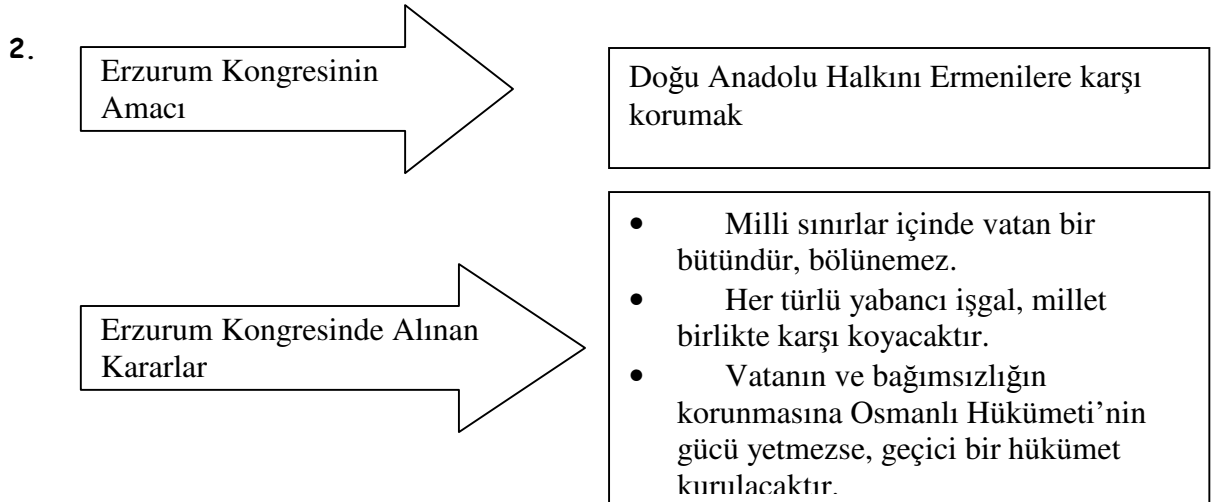
**"CUMHURİYETE NASIL KAVUŞTUK?" ÜNTESİ BAŞARI TESTİ
ESSAY BÖLÜMÜ**

Bu sınav sizin "Cumhuriyete Nasıl Kavuştuk?" ünitesindeki bilgi ve becerileri ne ölçüde kazandığınızı belirlemek amacıyla hazırlanmıştır. Sınavda 8 soru vardır. Soruları dikkatle okuduktan sonra yanıtınızı sorunun altında bırakılan boşluğa yazınız. Sınav süreniz 40 dakikadır. 6. soru 16 puan, diğer sorular 12 puandır. Başarılar dilerim.

Arş. Grv. Hıdır Karaduman

SORULAR

1. Mustafa Kemal'in önderliğinde Anadolu'da, Kurtuluş Savaşı'nın başlamasına yol açan gelişmeler nelerdir?

Yukarıda verilen, Erzurum Kongresi'nin toplanma amacı ile kongrede alınan kararları karşılaştırdığınızda, nasıl bir sonuca ulaşırsınız?

3. TBMM kurulduktan sonra aldığı ilk kararlardan biri düzenli ordu kurma kararıdır. TBMM neden öncelikle böyle bir karar almıştır?

Ek – 6 devam

4. Atatürk ilke ve devrimlerinin hedefi nedir?
5. 20 Ocak 1921'de ilk anayasa kabul edilen ilk anayasada yasama-yürütme ve yargı yetkileri TBMM'de toplanmıştır. Bu durumun günümüzdeki uygulamadan farkı nedir?
6. Aşağıda verilen Atatürk Devrimlerini ilgili başlıklar altına devrime ait harfi yazarak sınıflandırınız?
Örnek, "I" harfiyle belirtilen Milli Ekonominin kurulması, ekonomik alana ait bir devrimdir Ekonomi başlığı altına yazılmıştır.

- A- Saat, takvim ve ölçüler değiştirildi* *B- Aşar vergisi kaldırıldı*
C- Cumhuriyet ilan edildi *D- Demir Çelik Fabrikası açıldı.*
E- Şapka Kanunu çıkarıldı *F- Halifelik kaldırıldı*
G- Teşkilatı Esasiye kabul edildi *H- Yeni Türk Harfleri kabul edildi*
I- Milli Ekonomi kuruldu

<u>Siyasi</u>	<u>Hukuk</u>	<u>Eğitim-Kültür</u>	<u>Sosyal</u>	<u>Ekonomi</u>
				I

7. Atatürk'ün önder olma özelliğini kanıtlayan bir örnek veriniz?

8. Aşağıda verilen kavramların anlamlarını kısaca yazınız?

Çağdaşlaşma:

Kongre:

Cumhuriyet:

Laiklik:

EK 7

**ÖĞRENCİLERİN YAPILANDIRMACI ÖĞRENME İLKELERİNE GÖRE
HAZIRLANAN ÖĞRETİM MATERYALİNE İLİŞKİN GÖRÜŞLERİNİ
ALMAYA YÖNELİK ANKET FORMU**

Yapılandırıcı Öğretim Materyali	Evet	Kısmen	Hayır
1. Bilgiyi, eski bilgilerinizle bağlantı kurarak keşfetmenize olanak sağladı mı?			
2. Konularla ilgili bilgi vermeden önce, o konuya ilişkin görüşlerinizi ve bakış açınızı saptadı mı?			
3. Keşfetmeye, kavramları tanıtmaya ve uygulamaya yer vererek merakınızı besledi mi?			
4. Öğrenme sürecinde sizi harekete geçirecek "karşılaştır", "belirle", "sınıflandır", "çözümle", "tahmin et", "oluştur" gibi ifadelere yer verdi mi?			
5. Olaylara farklı açılardan bakmanızı sağlayacak örnek durumlara, sorulara yer verdi mi?			
6. Kendi bakış açınızı sahiplenmenize ve ifade etmenize olanak sağladı mı?			
7. Örnekler vererek gerçek yaşamla bağ kurmanızı sağladı mı?			
8. Özerkliğinizi ve girişimlerinizi destekledi mi?			
9. Diğer öğrencilerle ve öğretmeninizle etkileşiminizi sağladı mı?			
10. Sizi, açık uçlu, düşündürücü ve merak uyandırıcı sorularla farklı kitap, ansiklopedi, web adresi gibi kaynaklara yönlendirdi mi?			
11. "Ne" öğrendiğinize ilişkin soruların yanında "Nasıl" öğrendiğinize ilişkin sorulara yer verdi mi?			
12. Sizi, belgeler, belgeseller vb. birincil kaynaklara yönlendirdi mi?			
13. Öğrenme sürecinde probleme dayalı öğrenme, işbirliğine dayalı öğrenme, proje tabanlı öğrenme ve örnek olay incelemesine yer verdi mi?			

EK 8

**YAPILANDIRMACI ÖĞRENME İLKELERİNE GÖRE HAZIRLANAN
ÖĞRETİM MATERYALİ UZMAN KONTROL LİSTESİ**

YAPILANDIRMACI ÖĞRETİM MATERYALİ KONTROL LİSTESİ	YETERLİ	KABUL EDİLEBİLİR	YETERSİZ
1. Öğrencinin bilgiyi, eski bilgileriyle bağlantı kurarak keşfetmesine olanak sağlaması			
2. Konularla ilgili bilgi verilmeden önce, öğrencilerin o konuya ilişkin görüşlerini ve bakış açılarını saptaması			
3. Öğrenme döngüsü modeli (keşfetme, kavramı tanıtmaya, uygulama) kullanılarak öğrencinin doğal merakını beslemesi			
4. Öğrenciyi öğrenme sürecinde harekete geçirecek “karşılaştır”, “belirle”, “sınıflandır”, “çözümle”, “tahmin et”, “oluştur” gibi ifadelerin kullanılması			
5. Öğrencilerin olaylara farklı açılardan bakmalarını sağlayacak örnek durumlara, sorulara yer vermesi			
6. Çoklu bakış açısını desteklemesi, öğrencilerin kendi bakış açılarını sahiplenmesine ve ifade etmesine olanak sağlaması			
7. Örnekler vererek öğrencilerin gerçek yaşama bağ kurmasını sağlaması			
8. Öğrencinin özerkliğini ve girişimlerini desteklemesi			
9. Öğrencinin diğer öğrencilerle ve öğretmenle etkileşimini sağlaması			
10. Açık uçlu, düşündürücü ve merak uyandırıcı sorularla öğrenciyi farklı kitap, ansiklopedi, web adresi gibi kaynaklara yönlendirmesi			
11. Öğrencinin “Ne” öğrendiğine ilişkin soruların yanında “Nasıl” öğrendiğine ilişkin sorulara yer vermesi			
12. Öğrenciyi birincil kaynaklara yönlendirmesi			
13. Öğrenme sürecinde öğrenciyi etkin hale getirecek probleme dayalı öğrenme, işbirliğine dayalı öğrenme, proje tabanlı öğrenme, örnek olay incelemesi gibi öğretim stratejilerine yer vermesi			

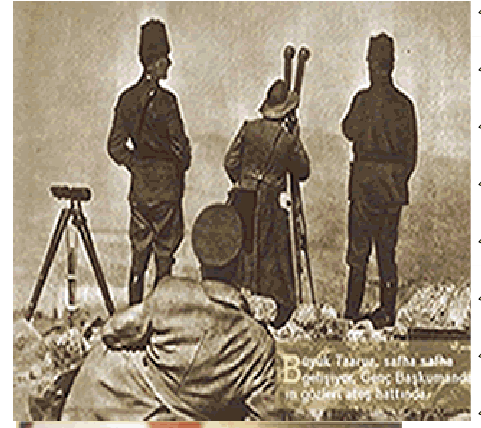
ÜNİTE 2

CUMHURİYET'E

NASIL

KAVUŞTUK?

ÜNİTE 2: CUMHURİYET'E NASIL KAVUŞTUK?

İÇİNDEKİLER

- A. MONDROS ATEŞKES ANLAŞMASI**
1. Mondros Ateşkes Anlaşması'ndan Sonra Osmanlı Devleti'nin Durumu
 2. Mondros Ateşkes Anlaşması'ndan Sonra Yurdumuzun Durumu
- B. KURTULUŞ SAVAŞI**
1. Mustafa Kemal'in Samsun'a Çıkışı
 2. Milli Bilincin Güçlendirilmesi
- C. SAVAŞ DÖNEMİ**
- Ç. BARIŞ DÖNEMİ**
1. Mudanya Ateşkes Anlaşması
 2. Lozan Barış Anlaşması
- D. TÜRK DEVRİMİ VE ÖNEMİ**
1. Çağdaşlaşma
 2. Siyasal Alanda Devrim
 3. Hukuk Alanında Devrim
 4. Eğitim ve Kültür Alanında Devrim
 5. Toplumsal Alanda Devrim
 6. Ekonomik Alanda Devrim
 7. Türk Devriminin Önemi ve Bize Kazandırdıkları, Bu Konudaki Sorumluluklarımız
- E. ATATÜRKÇÜ DÜŞÜNCE SİSTEMİ**
1. Atatürk'ün Kendi Düşünce Sistemini Oluşturmasına Neden Olan Etkenler
 2. Atatürkçülüğün Tanımı ve Önemi
 3. Atatürkçülüğün Nitelikleri
 4. Atatürkçü Düşünce Millî Güç Unsurları
 5. Atatürk İlke ve Devrimlerinin Dayandığı Esaslar
 6. Atatürk İlkeleri
 7. Atatürk İlkelerine Sahip Çıkmak ve Devamlılığını Sağlamak
- F. CUMHURİYETİMİZİN KURUCUSU : ATATÜRK**
1. Atatürk'ün Hayatı
 2. Atatürk'ün Kişiliği ve Özellikleri
 3. Atatürk'ün Son Günleri ve Ölümü
 4. Atatürk İle İlgili Anılar

MONDROS ATEŞKES ANLAŞMASI

A. MONDROS ATEŞKES ANLAŞMASI

Aşağıda yer alan kutucuklara, Mondros Ateşkes Anlaşması hakkında bildiklerinizi ve bilmek istediklerinizi yazınız.

Yazdıklarınızı öğretmeninizle ve arkadaşlarınızla paylaşınız.

<p>Mondros Ateşkes Anlaşması ile ilgili bildiklerim:</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p>	<p>Mondros Ateşkes Anlaşması ile ilgili öğrenmek istediklerim:</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p>
--	--

Mondros Ateşkes Anlaşması ile Osmanlı Devleti'nin yıkılışı arasında nasıl bir ilişki vardır?

Bildiklerinizi arkadaşlarınızla ve öğretmeninizle paylaşınız.

1. Osmanlı Devletinin Kuruluşundan Yıkılışına Kadar Genel Bakış

Osmanlı Devleti 1299 yılında Osman Bey tarafından kuruldu. Bu devlet kurulduğu yerin coğrafi ve siyasi koşulları sayesinde kısa sürede topraklarını genişletti.

2. ve 3. sayfada size Osmanlı Devletine ait **Harita I** (1299-1566 Osmanlı İmparatorluğu'nun Sınırları), **Harita II** (1683-1821 yılları arası Osmanlı İmparatorluğu'nun Sınırları) ve **Harita III** (1812-1923 yılları arası Osmanlı İmparatorluğu'nun Sınırları) verilmiştir.

Bu haritaları grup arkadaşlarınızla birlikte inceleyiniz ve daha sonra haritalara ilişkin 3. sayfada yer alan etkinlikleri gerçekleştiriniz.

MONDROS ATESKES ANLASMASI

Harita I: 1299-1566 Osmanlı İmparatorluğu'nun Sınırları

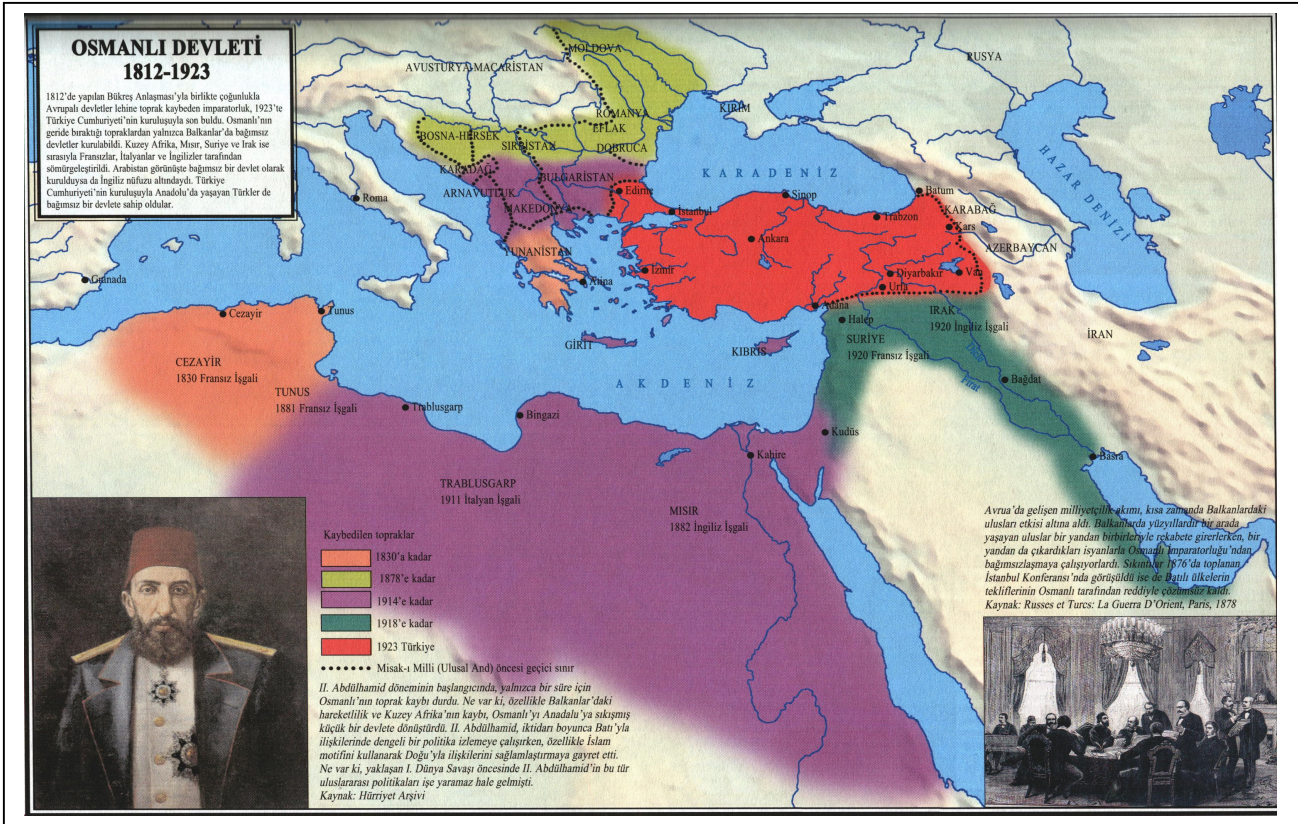

Harita II : 1683-1821 yılları arası Osmanlı İmparatorluğu'nun Sınırları

MONDROS ATESKES ANLASHMASI

Harita III: 1812-1923 yılları arası Osmanlı İmparatorluğu'nun Sınırları

- Harita 1'i grup arkadaşlarınızla birlikte, Osmanlı Devleti'nin çeşitli dönemlerdeki sınırlarını göz önüne alarak inceleyiniz. Harita üzerinde Osmanlı Devletinin nasıl bir gelişim gösterdiğini tartışınız.
- Osmanlı Devleti'nin küçük bir beylikten nasıl imparatorluk haline geldiğini, grup arkadaşlarınızla birlikte çeşitli kaynaklardan yararlanarak araştırınız. Elde ettiğiniz sonuçları maddeleştirerek diğer gruplarla karşılaştırınız ve ulaştığınız sonuçları aşağıdaki kutucuğa özetleyiniz.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

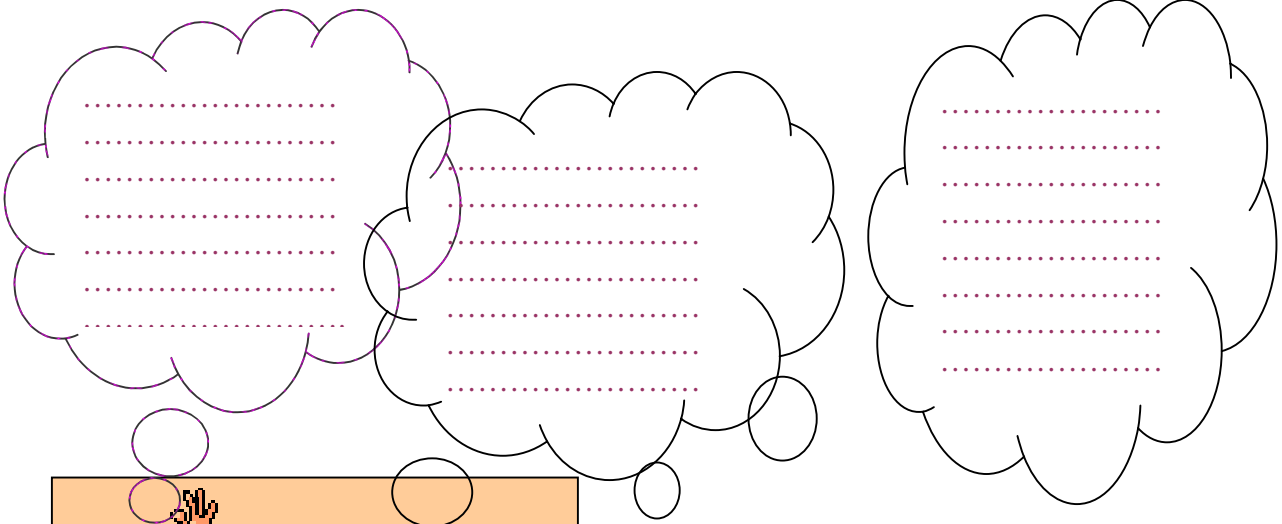
.....

.....

.....

MONDROS ATESKES ANLASMASI

- Grup arkadaşlarınızla, harita II ve harita III' inceleyiniz. Osmanlı İmparatorluğu'nun sınırları nasıl bir değişim göstermektedir?
- Bu değişimin nedenleri neler olabilir? Aşağıdaki baloncuklara arkadaşlarınızla tartışarak düşüncelerinizi yazınız.

Sizin ulaştığınız kaynaklar ve yararlanabileceğiniz kaynaklar

Kitaplar:

- Osmalı Tarihi 1 (Osman, Çakırtaş)
- Ansiklopediler
-
-

Web Adresleri:

- <http://www.osmanli700.gen.tr>
- <http://sosyalbilgiler.tripod.com>
-

Arama Motorları:

- www.google.com.tr
-

.....

.....

.....

.....

.....

.....

MONDROS ATESKES ANLASMASI

- Aşağıda yer alan kutucuğa Osmanlı İmparatorluğu'nun zayıflama ve gerileme nedenlerini çeşitli kaynaklardan yararlanarak grup arkadaşlarınızla birlikte sınıflandırınız.
- Grubunuzun yaptığı sınıflandırma ile, diğer grupların yaptığı sınıflandırmaları karşılaştırınız. Aradaki fark ve benzerlikleri tartışınız.

Yararlanabileceğiniz kaynaklar

Kitaplar:

- Osmalı Tarihi 1 (Osman, Çakırtaş)
- Atatürk İlke ve İnk. Tar.1. (Ahmet Mumcu)
- Atatürk İlke ve İnk. Tar (M. Akif Bal)
- Ansiklopediler

Web Adresleri:

- <http://www.osmanli700.gen.tr>
- <http://sosyalbilgiler.tripod.com>

Sizin Ulaştığınız Kaynaklar

Kitaplar:

-
-
-

Web Adresleri:

-
-
-

MONDROS ATESKES ANLASMASI

Aşağıda yer alan karikatürde ne anlatılmaktadır? Arkadaşlarınızla tartışınız.

Karikatür 1

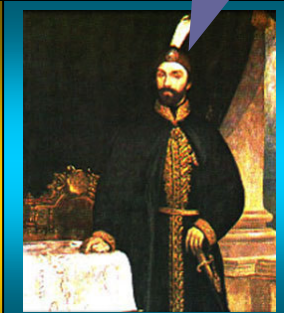
Sizce Osmanlı Padişahları duraklama devresinde olduklarını nasıl anladılar?

Aşağıdaki örneklerde gördüğünüz gibi Osmanlı Devleti'nde 18. yüzyıldan sonra padişahlar çeşitli alanlarda islahat hareketlerine girişti. 19. yüzyılda islahat hareketlerinin yanı sıra demokratikleşme çalışmaları başladı ve meşrutiyet yönetimi ilan edildi. Yapılan islahatlar ve demokratikleşme hareketlerine rağmen Osmanlı Devleti'nin gerilemesi devam etti.

Ben Askeri alanlarda Islahatlar yaptım.

Ben sosyal alanlarda Islahatlar yaptım.

Ben ekonomik alanlarda Islahatlar yaptım.

ÜÇÜNCÜ SELİM ABDÜLMECİD DÖRDÜNCÜ MURAT

- Grubumuz ile birlikte, Osmanlı padişahlarının duraklama ve gerileme dönemlerinde içinde buldukları durumu anlatan bir senaryo yazınız. Grupların hazırladıkları senaryolar içerisinde birini seçiniz ve sınıfta canlandırınız. Sınıfta canlandırdığımız senaryonun sonuçlarını tartışınız.
- Osmanlı İmparatorluğu'nun son zamanlardaki durumunu özetleyen bir paragraf yazınız ve arkadaşlarınızın yazdıklarıyla karşılaştırınız.

@H. KARADUMAN

MONDROS ATEŞKES ANLAŞMASI

2. Mondros Ateşkes Anlaşması

Grup arkadaşlarınızla birlikte, Mondros Ateşkes Anlaşması ile Osmanlı Devleti'nin yıkılışı arasında ilişkiyi anlatan bir cümleyi aşağıdaki boşluğa yazınız ve bu cümleyi diğer grupların yazdıkları cümlelerle karşılaştırınız.

.....

.....

Aşağıdaki kutucuğa I. Dünya Savaşı'nda birbirleriyle mücadele eden devletleri yazınız.

Araştırınız

İtilaf Devletleri:

İttifak Devletleri:

Osmanlı Devleti I. Dünya Savaşı'na İttifak Devletlerinin yanında katılmış ve savaşı İtilaf Devletleri kazanmıştır. Osmanlı Devleti bu savaş sonunda ateşkes anlaşması imzalamıştır. Sizce Osmanlı Devleti savaş sonucuna göre nasıl bir anlaşma imzalamış olabilir? Nedenini aşağıdaki boşluklara yazınız.

Osmanlı için olumlu bir anlaşma

ZAMAN ?

Osmanlı için olumsuz bir anlaşma

ZAMAN ?

Osmanlı Devleti I. Dünya Savaşı'nda özellikle Çanakkale cephesinde büyük başarı kazandı. Bu duruma göre Osmanlı Devleti'nin lehine kararlar içeren bir anlaşma neden imzalanmadı? Grup arkadaşlarınızla nedenleri maddeleştirelim.

MONDROS ATEŞKES ANLAŞMASI

Mondros Ateşkes Anlaşması'nın imzalandığı yeri ve tarihi yan taraftaki kutucuğa yazınız.

Tarih:
İmzalanan Yer:

Osmanlı Devleti ağır şartlar içeren Mondros Ateşkes Anlaşması'nı imzalayarak I.Dünya Savaş'ından çekilmiştir.

Aşağıda Mondros Ateşkes Anlaşması'nın bazı maddeleri verilmiştir. Maddeleri tek tek okuyarak ve günümüz Türkiye haritası üzerinde inceleyerek, anlaşma maddelerinin ne amaçla konulmuş olabileceğini tahmin etmeye çalışınız?

Mondros Ateşkes Anlaşmasının Maddeleri

İtilaf Devletleri'nin Amaçladıkları

İstanbul ve Çanakkale Boğazları bütün devletlere açılacak ve İtilaf devletleri'nin denetiminde olacak.

İtilaf devletleri güvenliklerini tehdit edecek bir durum ortaya çıkarsa istedikleri işgal edebilecekler.

Ordu dağıtılacak ve silahlarla donanma teslim edilecek. Haberleşme araçlarına el konulacak

Doğudaki altı ilde karışıklık çıkarsa bu illerin herhangi bir bölümü işgal edilebilecek.

Araştırınız

Osmanlı Devleti işgaller karşısında ne yaptı?

MONDROS ATEŞKES ANLAŞMASI

- Grubunuzla birlikte, Mondros Ateşkes Anlaşması'nın maddelerini önemine göre sıralayınız ve işgallere en fazla olanak sağladığını düşündüğünüz maddeyi yan taraftaki kutucuğa yazınız.
- Grubunuzun belirlediği en önemli madde ile diğer grupların belirlediği maddeleri karşılaştırınız.

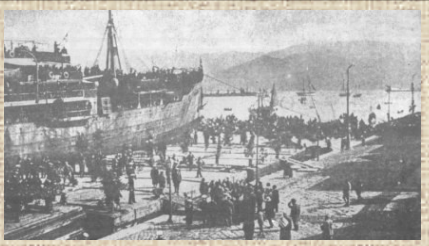
Mondros Ateşkes Anlaşmasının en önemli maddesi:

.....

.....

.....

.....

Fotoğraf 1: İstanbul'a gönderilen donanma

İtilaf Devletleri 13 Kasım 1918'de İstanbul'a bir donanma gönderip Osmanlı Devleti'nin başkentini denetim altına aldılar ve Anadolu'nun çeşitli bölgelerine girdiler. Aşağıdaki boşluklara işgal edilen yerleri grubunuzla birlikte **araştırarak** yazınız?

İtilaf Devleti

İngilizler

Fransızlar

İtalyanlar

Yunanlılar

Anadolu'da işgal ettiği bölge

.....

.....

.....

.....

Yukarıda yazdığınız bölgeleri aşağıda harita üzerine çizerek farklı renklerle boyayınız.

İtilaf devletlerinin yurdumuzu işgal etmesinden kimler yararlanmak istedi? Özellikle Mondros Ateşkes Anlaşması'nın 7. maddesini düşünün.

MONDROS ATEŞKES ANLAŞMASI

İşgallere karşı Osmanlı Devleti ne yapmıştı ve buna karşı halkın tepkisi ne oldu?
Örneklerden yararlanarak kendi görüşlerinizi ve nedenlerinizi yazdıktan sonra arkadaşlarınızla karşılaştırarak, sonuçlara ulaşmaya çalışınız?

Olaylara seyirci kaldılar.	İtilaf devletleriyle işbirliği yaptılar.
☐ Evet ☐ Havır	☐ Evet ☐ Havır	☐ Evet ☐ Havır	☐ Evet ☐ Havır
NEDEN?	NEDEN?	NEDEN?	NEDEN?
Çünkü;	Çünkü;	Çünkü;	Çünkü;

Kurtuluş Savaşı öncesinde Osmanlı ordusunun önemli komutanlarından birisi olduğunu düşün. Osmanlı İmparatorluğu çökmek üzere. Anadolu, İtilaf devletlerinin işgaline uğramış. Padişah ve hükümet bu duruma sesiz kalmakta.

BU DURUMDA NE YAPARDIN?

Mondros Ateşkes Anlaşması ile ilgili bilmek istedikleriniz ile öğrendikleriniz arasında bir değerlendirme yapınız. Değerlendirme sonucunu arkadaşlarınızla ve öğretmeninizle paylaşınız.

KURTULUS SAVASI

B. KURTULUŞ SAVAŞI

Aşağıda yer alan kutucuklara, Kurtuluş Savaşı ile ilgili bildiklerinizi ve bilmek istediklerinizi yazınız.

Yazdıklarınızı öğretmeninizle ve arkadaşlarınızla paylaşınız.

<p>Kurtuluş Savaşı ile ilgili bildiklerim:</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p>	<p>Kurtuluş Savaşı ile ilgili öğrenmek istediklerim:</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p>
---	---

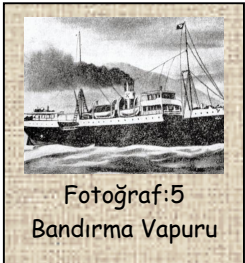
1. Mustafa Kemal'in Samsun'a Çıkışı

Mustafa Kemal'in Samsun'a çıkmasıyla Kurtuluş Savaşı arasındaki ilişkiyi açıklayınız.

Mustafa Kemal, Anadolu'nun işgalden kurtulması için, milletin hep birlikte mücadele etmesine ve bu mücadelenin de Anadolu'dan yürütülmesi gerektiğine inanıyordu. Bu nedenle kendine verilen görevi fırsat bilerek Anadolu'ya geçti.

Mustafa Kemal hangi görevle Anadolu'ya geçmiştir? Araştırınız. Ekte verilen belge 4 ve belge 7'yi grup arkadaşlarınızla inceleyerek maddeleştiriniz.

Mustafa Kemal'in Samsun'a 19 Mayıs 1919'da çıkmasıyla Kurtuluş Savaşı'nın ilk adımı atılmış oldu. Mustafa Kemal burada yurt çapında mitingler düzenlenmesini istedi. Bunun nedeni sizce ne olabilir?

Mitingin anlamını araştırınız. Günümüzde mitingler niçin düzenlenmektedir? Arkadaşlarımızla tartışınız, televizyon veya gazete haberlerinden örnekler veriniz.

KURTULUS SAVASI

Atatürk'ün içinde bulunduğu durumda siz olsaydınız ne yapardınız?

- Grubunuzla birlikte bu soruyla ilgili senaryo yazınız. Grup üyeleri ile birlikte bu senaryoları canlandırınız ve diğer grubun senaryolarıyla farklılıklarını ve benzerliklerini karşılaştırınız.

2. Milli Bilincin Güçlendirilmesi

Mustafa Kemal milli birlik ve beraberliği güçlendirmek için Samsun'dan sonra farklı yerlere gitti. Mustafa Kemal'in Kurtuluş Savaşı öncesinde izlediği bu yolu adlandırınız? Adlandırdığınız bu yolu aşağıdaki boşluğa harita üzerinde çiziniz.

Grup arkadaşlarımızla birlikte boş bir kağıda , Kurtuluş Savaşı öncesinde yapılan çalışmalarını içeren kavram haritası oluşturunuz. Oluşturduğumuz kavram haritasını diğer gruplarla karşılaştırınız.

KURTULUS SAVASI

a. Genelgeler

Amasya Genelgesi (22 Haziran 1919)

Genelge nedir? Grup arkadaşlarımızla anlamını araştırıp, bir cümlede tanımlayınız.

Amasya Genelgesi'nde
Alınan Kararlar

1. Vatanın bütünlüğü, milletin bağımsızlığı tehlikededir.
2. İstanbul'daki hükümet, üzerine aldığı sorumluluğun gereklerini yerine getirememektedir. Bu durum milletimizi yok olmuş gibi göstermektedir.
3. Milletin bağımsızlığını yine milletin azim ve kararı kurtaracaktır.
4. Milletin durumunu ve davranışlarını göz önünde tutmak ve haklarını dile getirerek dünyaya duyurmak için milli bir kurulun varlığı gereklidir.
5. Sivas'ta milli bir kongre toplanacaktır.

Yukarıda sıralanan Amasya Genelgesi'nin maddelerine ve elinizde bulunan kaynaklara bakarak Kurtuluş Savaşı'nın **amacını**, **gerekçesini** ve **yöntemini** grup arkadaşlarınızla birlikte belirleyiniz ve diğer gruplarla karşılaştırınız.

AMAÇ	NEDEN?
GEREKÇE	NEDEN?
YÖNTEM	NEDEN?

Yararlanabileceğiniz kaynaklar

Kitaplar:

- Atatürk İlke ve İnk. Tar.1. (Ahmet Mumcu)
- Atatürk İlke ve İnk. Tar (M. Akif Bal)
- Sosyal Bilgiler Ders Kitabı

Web Adresleri:

- .
- .

Sizin Ulaştığınız Kaynaklar

Kitaplar:

-
-
-

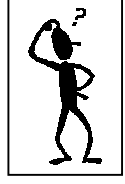
Web Adresleri:

-
-
-

KURTULUS SAVASI

b. Kongreler

Kongre nedir? Grup arkadaşlarımızla anlamını araştırıp, bir cümlede tanımlayınız. Günümüzde kongreler yapılmakta mıdır? Örnekler veriniz.

Erzurum Kongresi

Fotoğraf 6: Mustafa Kemal ve Arkadaşları Erzurum'da

Mondros Ateşkes Antlaşması'nın doğu illeriyle ilgili maddesini hatırla.

.....

Bu madde niçin konulmuştu?
 Önceki bilgilerini hatırla!

Bu maddenin Erzurum
 Kongresiyle ilişkisi sizce nedir?

Erzurum Kongresi'nde alınan kararları
 aşağıdaki boşluğa yazınız.

.....

Erzurum Kongresi'nin toplanma nedeni ile bu kongrede alınan kararları karşılaştırınız ve bir sonuç paragrafı yazınız.

KURTULUS SAVASI

Sivas Kongresi

Sivas Kongresi'nin toplanma kararı nerede alınmıştı?

Fotoğraf 7: Sivas Kongresi

4 Eylül 1919'da toplanan Sivas Kongre'sinde sınıftaki her grup Türkiye'deki farklı bölgelerden gelen temsilciler olsun. İçinde bulunduğunuz bölgelerin ve yurdun durumunu göz önüne alarak bu kongrenin ortak amacını tartışarak belirleyin.

Sivas Kongresi'nin amacı;.....

Sivas Kongresi'nde Alınan Kararları aşağıdaki boşluğa yazınız.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Kongrede alınan kararlara bakarak, kongrenin toplanma amacının gerçekleşip gerçekleşmediğini arkadaşlarınızla tartışınız?

.....

.....

.....

.....

.....

Sizin ulaştığınız kaynaklar ve yararlanabileceğiniz kaynaklar

Kitaplar:

- Atatürk İlke ve İnk. Tar.1. (Ahmet Mumcu)
- Atatürk İlke ve İnk. Tar (M. Akif Bal)
- Belge 90

Web Adresleri:

-
-

KURTULUS SAVASI

Misak-ı Milli (Ulusal Ant) ve Önemi

Sivas Kongresi'nden sonra Amasya'da Osmanlı Devleti'nin temsilcileri ile Anadolu ve Rumeli Haklarını Koruma Derneği'nin Heyeti Temsiliye görüşme masasına oturdu.

Fotograf 8: Mustafa Kemal Sivas'ta Heyeti Temsiliye üeleriyle birlikte

Osmanlı Devleti, Heyeti Temsiliye ile görüşmeyi neden kabul etmiştir? Arkadaşlarınızla tartışınız ve kabul etme nedenlerini maddeleştirerek aşağıdaki boşluğa yazınız.

.....

.....

.....

.....

Amasya görüşmelerinde Sivas Kongresi kararları kabul edildi. Padişah seçimlerin yapılmasını ve Meclis-i Mebusan'ın toplanmasını onayladı. Yapılan seçimlerin çoğunluğunu Anadolu ve Rumeli Haklarını Koruma Derneği üeleri kazandı.

Bu arada Mustafa Kemal ve Temsil Heyeti üeleri 27 Aralık 1919'da Ankara'ya geldiler.

Mustafa Kemal ve Heyeti Temsiliye üeleri neden Ankara'ya gelmiş olabilirler? Arkadaşlarınızla tartışınız ve nedenini bir cümle ile açıklayınız.

.....

.....

Meclise seçilen milletvekilleri İstanbul'a gitmeden Ankara'ya uğradılar ve burada mecliste neler yapılacağını kararlaştırdılar. Osmanlı Mebusan Meclisi 12 Ocak 1920'de çalışmalarına başladı. Müdafai Hukuk Cemiyeti üeleri "Vatanın Kurtuluşu" grubunu kurdular. 28 Ocak 1920'de Misak-ı Milli (Ulusal Ant) kararları kabul edildi.

.....

.....

.....

Grup arkadaşlarınızla, Belge 107'i inceleyiniz ve Mebusan Meclisi'nin neden İstanbul'da toplandığını yandaki kutucuğa kısaca açıklayınız. @H. KARADUMAN

KURTULUS SAVASI

Misak-ı Milli'de alınan kararları aşağıdaki boşluğa yazalım.

Sizin ulaştığınız kaynaklar ve yararlanabileceğiniz kaynaklar

Kitaplar:

- Atatürk İlke ve İnk. Tar.1. (Ahmet Mumcu)
- Türkiye Cumhuriyeti Devrim Yasaları (Mazher Erüreten)
- Sosyal Bilgiler Ders Kitabı
-
-

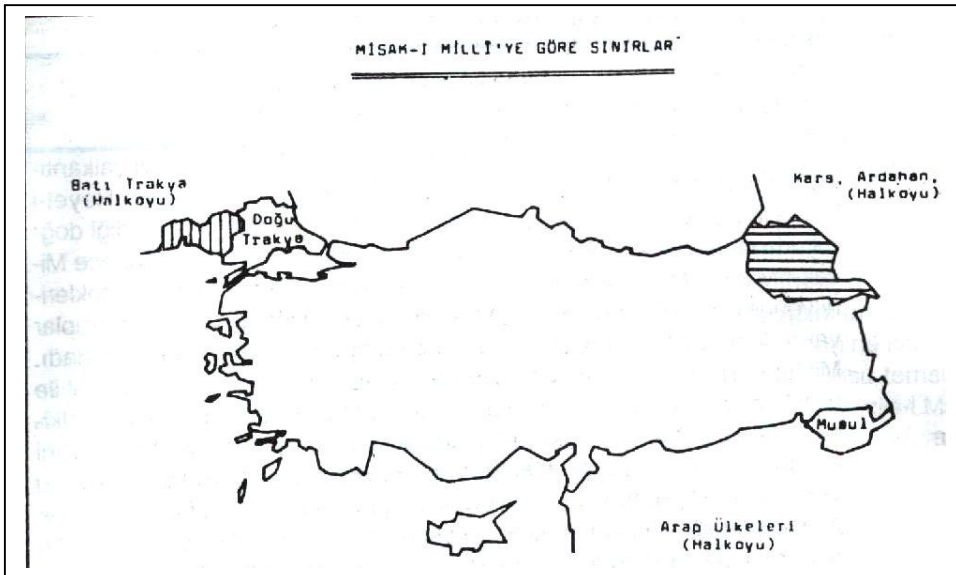
Web Adresleri

<http://www.ataturk.net/>

Misak-ı Milli'de alınan kararlar daha önce nerede alınan kararlara benzemektedir? Önceki bilgilerini hatırla!

Harita 4: Misak-ı Milli'ye göre Türkiye sınırları

Misak-ı Milli sınırları ile bu günkü sınırlarımızı karşılaştırınız. Aradaki fark ve benzerlikleri bulunuz

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Grup arkadaşlarınızla Misak-ı Milli'nin önemini belirleyiniz ve diğer gruplarla karşılaştırınız.

KURTULUS SAVASI

Misak-ı Milli kararları İtilaf devletleri'nin sert tepkilerine neden oldu.

İtilaf Devletleri, İstanbul'u 16 Mart 1920'de işgal etti. Meclis dağıtıldı. Milletvekilleri tutuklandı ve çoğu kaçmak zorunda kaldı.

Bu olayların yol açtığı **en önemli** gelişmeyi grubunuzla birlikte belirleyiniz, aşağıdaki boşluğa yazınız ve diğer gruplarla karşılaştırınız.

.....

.....

.....

.....

.....

Fotoğraf 9: İstanbul'un İşgali (16 Mart 1920)

Sizin ulaştığınız kaynaklar ve yararlanabileceğiniz kaynaklar

Kitaplar:

- Atatürk İlke ve İnk. Tar (M. Akif Bal)
- Türkiye Cumhuriyeti Devrim Yasaları (Mazher Erüreten)
-
-

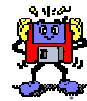
Web Adresleri:

- <http://www.ataturk.net/>
- <http://cumhuriyet.kulturturizm.gov.tr/>
-
-

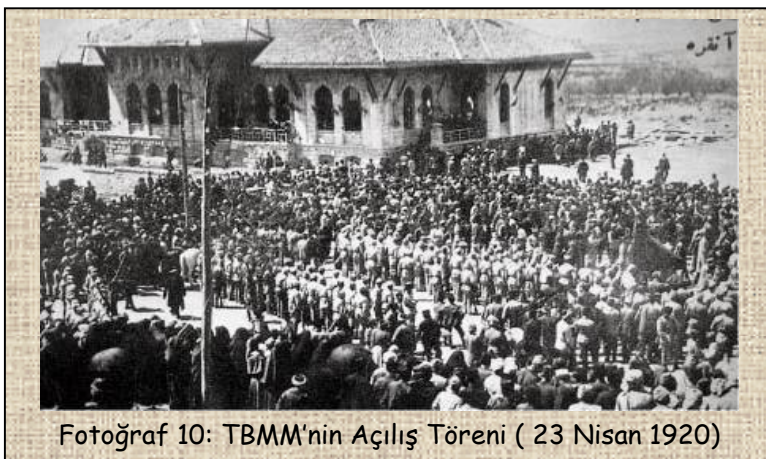
Türkiye Büyük Millet Meclisi 'nin (TBMM) Açılışı

İstanbul'un işgali ve Osmanlı Mebusan Meclisi'nin dağıtılması nelere yol açmıştır?

Bu durum Mustafa Kemal'in hangi düşüncesinin gerçekleşmesine ortam hazırladı? Önceki bilgilerinizi hatırlayınız!

Mustafa Kemal yayınladığı bir emirle seçimlerin yeniden yapılmasını ve İstanbul'dan Ankara'ya gelebilecek milletvekillerinin meclise katılmalarını istedi. TBMM 23 Nisan 1920'de büyük bir törenle açıldı.

Fotoğraf 10: TBMM'nin Açılış Töreni (23 Nisan 1920)

TBMM'nin açılışı niçin önemlidir? Arkadaşlarınızla tartışınız.

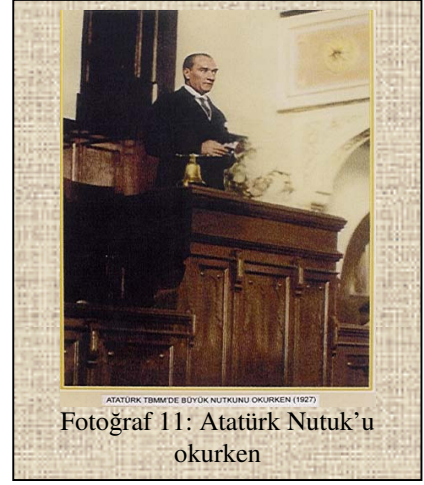
TBMM'nin açıldığı 23 Nisan'ı Atatürk kime armağan etmiştir?

KURTULUS SAVASI

TBMM'nin Açılışından Sonraki Olaylar

Atatürk'ün en önemli eserlerinden biri olan Nutuk'un 89-101 sayfaları arasını okuyunuz. Bu bölüme göre;

- TBMM açıldıktan sonra hangi olaylar meydana gelmiştir belirleyiniz!
- Belirlediğiniz olayların sonuçlarını arkadaşlarınızla tartışınız!

.....

.....

.....

.....

.....

TBMM açıldıktan bir süre sonra İtilaf Devletleri'nin baskısıyla 10 Ağustos 1920 tarihinde Osmanlı Hükümeti Sevr Anlaşmasını imzaladı.

Nutuk'ta Atatürk, Sevr Anlaşması'nın neden kabul edilmediğine ilişkin neler söylemiştir? Grubumuzla birlikte araştırınız ve aşağıdaki boşluğa özetleyiniz.

.....

.....

.....

TBMM kurulduktan sonra, aldığı ilk kararlardan biri düzenli bir ordu kurma kararıdır. Bu karar NİÇİN alınmış olabilir? Yan kutucuğu okuyarak tahmin ediniz.

Kuvayi Milliye birliklerini hatırlayınız!

Kurtuluş Savaşı ile ilgili bilmek istedikleriniz ile öğrendikleriniz arasında bir değerlendirme yapınız. Değerlendirme sonucunu arkadaşlarınızla ve öğretmeninizle paylaşınız.

SAVAS DÖNEMİ

C. SAVAŞ DÖNEMİ

Savaş denilince aklınıza neler gelmektedir? Arkadaşlarınızla ve öğretmeninizle paylaşınız.

Büyük Taarruz, safha safha geliyor. Genç Başkumandan'ın gözleri ateş hattında.

Fotoğraf 12: Büyük Taarruza Hazırlık

Grubumuz ile birlikte, Kurtuluş Savaş'ında açılan cepheleri, savaşılan ülkeleri, bu cephelerde yapılan savaşları ve savaşların sonuçlarını aşağıda belirtilen kaynaklardan yararlanarak araştırınız, ulaştığımız bilgileri bir bütünlük içinde düzenleyiniz ve resimlerden yararlanarak boş bir sayfaya şemalaştırınız. Grupların yaptığı şemaların benzer ve farklı yönlerini karşılaştırınız.

Günümüzde savaşlar yapılmakta mıdır? Örnekler veriniz ve savaşların dünyaya etkisini arkadaşlarınızla tartışınız.

Yararlanabileceğiniz kaynaklar

Sizin Ulaştığınız Kaynaklar

Kitaplar:

- Atatürk İlke ve İnk. Tar.1. (Ahmet Mumcu)
- Atatürk İlke ve İnk. Tar (M. Akif Bal)
- Türkiye Cumhuriyeti Devrim Yasaları (Mazher Erüreten)
- Sosyal Bilgiler Ders Kitabı
- Ansiklopediler

Web Adresleri:

- <http://www.ataturk.net/>
- <http://cumhuriyet.kulturturizm.gov.tr/>
- <http://www.byegm.gov.tr/YAYINLARIMIZ/yuzuil/giris.html>

Arama Motoru:

- www.google.com

Kitaplar:

-
-
-
-

Web Adresleri:

-
-

Arama Motoru:

-
-
-

BARIS DÖNEMİ

Ç. BARIŞ DÖNEMİ

1. Mudanya Ateşkes Anlaşması

Başkumandan Meydan Muharebesi'nin sonunda Batı Anadolu, tümüyle işgal kuvvetlerinden temizlendi. Fakat İstanbul ve denizlerde hala İngiliz donanması bulunmaktaydı. Ordularımız bu bölgeye yönelince işgal kuvvetleri ateşkes yapmak istediler. Mudanya'da bir konferans toplanmasına karar verildi.

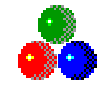
- Bu konferansa Türk devleti adına sizin ve grubunuzun katılması istendi. İçinde bulunduğunuz koşulları da göz önüne alarak bu konferansta hangi kararları aldırırdınız?
- Bu Konferansa işgal kuvvetleri adına katılsaydınız hangi kararları aldırırdınız.

Barış denilince aklınıza neler gelmektedir?

Türk Tarafı'nın almak istediği kararlar

İşgal kuvvetlerinin almak istediği kararlar

Mudanya Ateşkes Anlaşması'nda alınan kararları bulalım ve sizin aldığınız kararlarla karşılaştıralım.

Nasıl bir sonuca ulaştınız?

Fotoğraf 13: Mudanya Ateşkes Anlaşması

BARIS DÖNEMİ

2. Lozan Barış Anlaşması ve Önemi

Lozan Konferansı, 20 Kasım 1922'de toplandı. 24 Temmuz 1923'te imza töreni yapıldı. Lozan Konferansı'nda alınan kararları araştırınız.

Fotoğraf 14: Lozan Konferansı'nın Açılışı

Lozan Konferansı'nda alınan kararları aşağıdaki boşluğa yazınız.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Lozan hangi ülke sınırları içerisindedir?

Yukarıdaki maddeleri grubumuzla birlikte inceleyerek Lozan Barış Anlaşması'nın Türk Devleti açısından önemini belirleyiniz ve aşağıdaki boşluğa özetleyiniz. Özetinizi diğer gruplarla ve öğretmeninizle paylaşınız.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

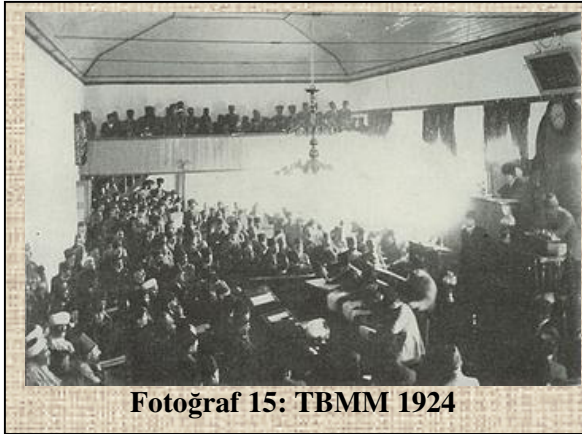
TÜRK DEVRİMİ VE ÖNEMİ

D. TÜRK DEVRİMİ VE ÖNEMİ

Türk Devrimi ve Önemi konusu ile ilgili bildiklerinizi ve bilmek istediklerinizi bir kağıda yazınız. Yazdıklarınızı arkadaşlarınızla ve öğretmeninizle paylaşınız.

1. Çağdaşlaşma

Çağdaşlaşmanın anlamını araştırınız. Günlük yaşamda çağdaşlaşmanın getirmiş olduğu yeniliklere örnekler veriniz.

Fotoğraf 15: TBMM 1924

Fotoğraf 16: TBMM 2004

Grubunuz ile birlikte, iki resmi benzerlik ve farklılıklar açısından karşılaştırınız.

İki resimdeki fark ve benzerliklerin çağdaşlaşma ile ilişkisini açıklayınız.

Türk milleti Kurtuluş Savaşı'nı kimlere karşı yapmıştı hatırlayınız? Bu ülkelerin **en belirgin** özellikleri nedir?

Atatürk 10. Yıl Nutuk'un da "Ulusumuzu çağdaş uygarlık seviyesinin üstüne çıkaracağız." demektedir. Uyar bir toplum olabilme yolunda ise batılı ülkeler örnek alınmıştır. Bu ülkelerle Kurtuluş Savaşı'nda mücadele edilmesine rağmen sizce neden örnek alınmıştır?

TÜRK DEVRİMİ VE ÖNEMİ

Atatürk ilke ve devrimleri ile çağdaşlaşma ve çağdaş uygarlık düzeyine ulaşma arasında nasıl bir ilişki vardır?

.....

.....

2. Siyasal Alanda Devrim

• Saltanatın Kaldırılması

Osmanlı Devleti saltanatla yönetilmekteydi. Saltanat yönetiminde, tüm yetki ve güç padişaha aitti. Halkın yönetimde söz ve karar yetkisi yoktu. Egemenliği sadece padişaha kullanmaktaydı.

Karikatür 2

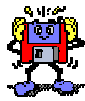
Kurtuluş Savaşı'nın temel amacını hatırlayalım! Bu amacı saltanatlık yönetimi ile karşılaştırdığımızda nasıl bir sonuca ulaşabiliriz? Aşağıdaki boşluğa kısaca açıklayınız.

.....

.....

.....

Kurtuluş Savaşı sona ermiş ve barış anlaşmasını yapma zamanı gelmişti. İtilaf Devletleri Lozan Barış Anlaşması'na Osmanlı Hükümeti'nin de katılmasını istediler. Kurtuluş Savaşı sırasında padişahın ve Osmanlı Hükümeti'nin tutumunu hatırlayınız!

Bu konferansa Osmanlı Hükümeti'nin katılmaya hakkı var mıdır?

Arkadaşlarınızla tartışınız!

.....

.....

.....

Atatürk bu duruma karşı TBMM'de hangi kararı aldırdı? Araştırınız!

TÜRK DEVRİMİ VE ÖNEMİ

• Cumhuriyet'in İlanı

Devletler yönetimlerinde esas aldıkları kurallara göre adlandırılırlar. Yasaları, kuralları farklı olan devletler vardır.

Lozan Barış Anlaşmasıyla yeni Türk Devleti kurulmuştu. Bu devletin yönetim biçimi sizce belli miydi?

Yan kutucukta anlamı verilen devlet biçimlerini okuyarak düşününüz?

Kurtuluş Savaşı'nın hazırlık döneminden itibaren hangi yönetim biçimine yönelik hangi çalışmalar yapılmıştır?

Mutlakiyet: Yönetimin (yasama, yürütme, yargı) tek kişinin elinde olduğu sistem.

Meşrutiyet: Hükümdarın kimi yetkilerini meclis ve diğer anayasal kurumlara devrettiği sınırlanmış yönetim.

Cumhuriyet: İktidarın, yetkisini toplumun verdiği vekaletle dayanarak kullandığı yönetim sistemi.

.....

.....

.....

.....

Mustafa Kemal'in benimsetmeye çalıştığı yönetim şekliyle günümüzde benimsenen yönetim şeklini karşılaştırınız! Nasıl bir sonuca ulaştınız?

.....

.....

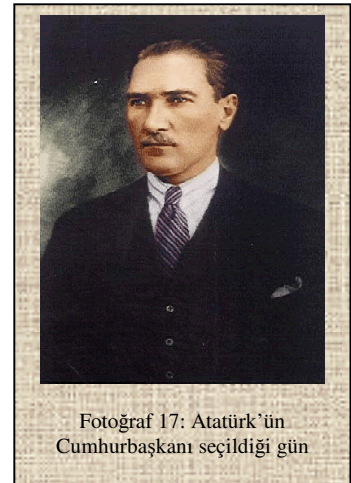
.....

.....

29 Ekim 1923'te Meclise bir anayasa değişikliği tasarısı sunuldu ve Cumhuriyet ilan edildi. Mustafa Kemal Atatürk oy birliğiyle Cumhurbaşkanı seçildi. Şimdiki cumhurbaşkanımız kimdir?

Cumhuriyet'in ilan edilmesi dolayısıyla Mustafa Kemal'e büyük tepkiler geldi. Bu tepkilerin nedeni ne olabilir? Arkadaşlarınızla tartışınız ve tepkilerin nedenlerini maddeleştiriniz.

Sizce, günümüzde Türkiye'de Cumhuriyet yönetimine karşı hareketler var mıdır? Varsa o dönemdeki hareketlerle benzerlik göstermekte midir?

Fotoğraf 17: Atatürk'ün Cumhurbaşkanı seçildiği gün

@H. KARADUMAN

TÜRK DEVRİMİ VE ÖNEMİ

- Halifeliğin Kaldırılması

Hazreti Muhammed'in ölümünden sonra onun yerine geçen devlet başkanlarına halife adı verilmişti. Osmanlı padişahları, halifeliğin dini niteliklerini kullanarak, İslam Devletlerine egemen olmaya çalıştılar.

Osmanlı Devleti ile halifeliğin ilişkisi nedir? Osmanlı padişahları ne zamandan itibaren halifelik unvanını kullandılar?

Osmanlı Devleti yıkıldıktan sonra Yeni Türk Devleti kurulmuş ve devletin yönetim biçimi olarak Cumhuriyet benimsenmişti.

Cumhuriyet yönetiminin özellikleri göz önüne alındığında halifelik Yeni Türk Devleti'nde devam ettirilebilir miydi? Nedenlerini açıklayınız ve arkadaşlarınızla tartışınız. Tartışma sonucunu aşağıdaki boşluğa özetleyiniz.

.....

.....

.....

3 Mart 1924'te halifelik kaldırıldı. Bu adım devlet yapısının laikleşmesi için önemli bir adım olarak kabul edilmektedir.

Laiklik NEYDİ ACABA?

Halifelik kaldırılmayıp İslam Devletleri üzerinde etkili olursa daha iyi olur muydu?

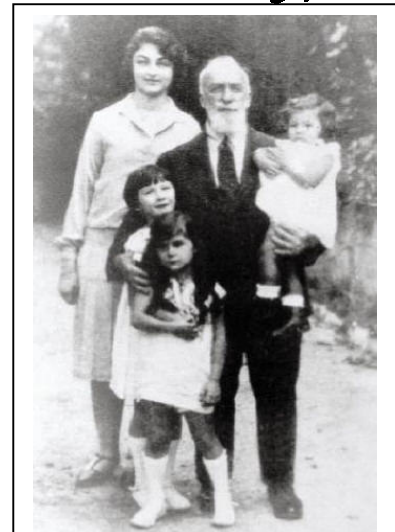
Halifeliğin kaldırılması neyi kolaylaştırmıştır? Son halife Abdülmecid Efendi'nin yaptıklarını düşünün.

.....

.....

Günümüzde halifeliği geri getirmeye yönelik etkinlikler yapılmakta mıdır?

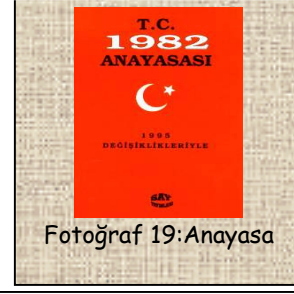

Fotoğraf 18: Son Halife Abdülmecid

@H.KARADUMAN

3. Hukuk Alanında Devrim

- **Teşkilatı Esasiye Kanunu (Anayasa)**

Fotoğraf 19: Anayasa

Anayasa bir devletin dayandığı esasları gösteren temel kanundur. Yasama (yasa yapma), yürütme (yasaları uygulama), ve yargı ile ilgili düzenlemeler anayasada yer almaktadır.

Yeni Türk Devleti'nin ilk anayasası 20 Ocak 1921'de kabul edilmiştir. Bu anayasada yasama, yürütme ve yargı yetkileri TBMM'de toplanmıştır. Neden bütün yetkiler TBMM'de toplanmış olabilir? O dönemki koşulları göz önüne alarak tahmin etmeye çalışınız? Tahminleriniz aşağıdaki boşluğa yazınız. Diğer gruplarla karşılaştırınız.

.....

.....

.....

Günümüzde yasama, yürütme ve yargı yetkilerini TBMM mi kullanmaktadır? TBMM, kullanmıyorsa bu yetkiler hangi kurumlara aittir?

.....

.....

.....

1921'de hazırlanan anayasa halen geçerliliğini sürdürmekte midir? Yoksa yeni yasalar hazırlanmış mıdır? Hazırlanmışsa neden? Grup arkadaşlarınızla birlikte araştırınız ve kısa bir rapor hazırlayınız. Hazırladığınız raporu öğretmeninizle ve sınıfınızla paylaşınız.

Anayasa ya da yasa değişiklikleriyle ilgili gazete haberi bulunuz ve bulduğunuz haberleri öğretmeninizle ve arkadaşlarınızla paylaşınız.

TÜRK DEVRİMİ VE ÖNEMİ

• Türk Medeni Kanunu ve Türk Ceza Kanunu

Bir toplumda, kişilerin hakları, borçları, aile kurması ve bunun işleyişi medeni kanunla düzenlenir. Medeni kanunda evlenme, boşanma, miras ve kişilerin birbiri ile ilgili işlemleri yer alır.

Fotoğraf 20:
Medeni Kanun

Osmanlı Devleti'nde medeni kanun bulunmakta mıydı ? Araştırınız.

4 Ekim 1926'da Türk Medeni Kanunu yürürlüğe girdi. Bu Kanun İsviçre Medeni Kanunu örnek alınarak hazırlandı.

Neden İsviçre
Medeni Kanunu
örnek alındı?

Medeni Kanunla getirilen yenilikler nelerdir? Grubumuzla birlikte bu yeniliklere ilişkin çeşitli sorular hazırlayınız ve bu soruları diğer gruplara sorunuz?

.....

.....

.....

.....

Türk Ceza Kanunu'nun hangi ülke örnek alınarak hazırlandığını araştırınız ve aşağıdaki boşluğa yazınız.

TÜRK DEVRİMİ VE ÖNEMİ

4. Eğitim ve Kültür Alanında Devrim

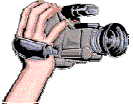
Eğitim kurumları aracılığıyla, toplumlar istenilen bilgi, beceri, tutum ve davranışları bireylere kazandırırılar. Bu nedenle, eğitim, toplum ve devlet hayatında önemli bir yere sahiptir.

Atatürk tarafından gerçekleştirilen devrimlerin daha sağlıklı bir şekilde hayata geçirilmesinde sizce eğitimin rolü nedir?

.....

.....

.....

TRT'nin yapımını üstlendiği, yönetmenliğini Ziya Öztan'ın yaptığı "KURTULUŞ" adlı filmin ilk bölümü olan "Şu Çılgın Türkler" in son 15 dakikasını izleyiniz. Bu bölümde, Atatürk'ün eğitimle ilgili düşüncelerini ve amacını belirleyiniz.

.....

.....

.....

.....

Atatürk eğitim sisteminin geliştirilmesi için hangi çalışmaları yapmıştır? Araştırınız.

.....

.....

Sizce günümüzde eğitim alanında yaşanan sorunlar nelerdir? Bu sorunlara örnekler veriniz (gazete, televizyon haberi vb.).

TÜRK DEVRİMİ VE ÖNEMİ

- Öğretim Birliğinin Sağlanması

Problem: Günümüzden 81 yıl önce bir devlet kuruldu. Bu devletin amacı geride kaldığı uygarlık seviyesine kısa sürede ulaşmaktı. Yöneticiler, bunu sağlayabilmenin en iyi yollarından birinin halkın eğitilmesi olduğunu düşünüyordu. Fakat bu devlette, eski sistemden kalan okullar, Avrupa ülkeleri örnek alınarak açılan yeni okullar ve yabancıların açtığı okullar olmak üzere üç farklı programın uygulandığı okul sistemi vardı. Bu nedenle, farklı düşünen insanlar yetişmekteydi.

Grubunuz ile birlikte:

- Bu devletin sorununu tanımlayınız:

.....

.....

- Bu sorunun çözümü için neler yapılabilir?

.....

.....

.....

- Çözüm seçeneklerinizi arkadaşlarınızla karşılaştırarak tartışınız ve en uygun çözümleri belirleyiniz.

.....

.....

.....

Yeni kurulan Türk Devleti'nde de yukarıda bahsedilen problem yaşanmaktaydı. Mustafa Kemal bu sorunun çözümü için neler yapmıştır? Kaynaklardan araştırınız.

Grubumuzun çözüm önerileri ile Mustafa Kemal'in bu soruna getirdiği çözümü karşılaştırınız.

.....

.....

Yararlanabileceğiniz kaynaklar

- Atatürk İlke ve İnk. Tar.1. (Ahmet Mumcu)
- Atatürk İlke ve İnk. Tar (M. Akif Bal)
- Çeşitli Yönleriyle Atatürk ve Atatürkçülük (İlbeyi Laçin)
- Sosyal Bilgiler Ders Kitabı
- <http://www.ataturk.net/>
- <http://cumhuriyet.kulturturizm.gov.tr/>
- <http://www.byegm.gov.tr/YAYINLARIMIZ/yuzuil/>
- www.google.com

TÜRK DEVRİMİ VE ÖNEMİ

• Öğretimin Yaygınlaştırılması

Atatürk yaptığı devrimlerle çağdaşlaşmayı amaçlamıştır. Böyle bir ülkede eğitim tüm ülke çapına yayılması gerekmektedir.

.....

.....

.....

.....

Ülkenin belli bir kısmına eğitim olanağı sağlansa ülke çağdaşlaşamaz mı? NEDEN

Fotoğraf 22

Milli eğitim ışığının memleketin en derin köşelerine kadar ulaşmasına, yayılmasına özellikle dikkat ediyoruz.

Mustafa Kemal ATATÜRK

Atatürk'ün yukarıdaki sözünde neden bahsetmektedir? Bu amaçla neler yapıldığını çeşitli kaynaklardan araştırınız ve aşağıdaki boşluğa özetleyiniz.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Yararlanabileceğiniz kaynaklar

- Atatürk İlke ve İnk. Tar.1. (Ahmet Mumcu)
- Atatürk İlke ve İnk. Tar (M. Akif Bal)
- Çeşitli Yönleriyle Atatürk ve Atatürkçülük (İlbeyi Laçin)
- "Cumhuriyetimiz 80 Yaşında" (Gazeteciler Cemiyeti)
- <http://www.ataturk.net/>
- <http://cumhuriyet.kulturtriviz.m.gov.tr/>
- <http://www.byegm.gov.tr/YAY>

• Milli Eğitim Siteminin Gözettiği Esaslar

Milli eğitim sisteminin planlanması ve uygulanmasında gereken esaslar şu şekilde belirlenmiştir:

- * Öğretim birliğinin sağlanması,
- * Eğitimde kız erkek eşitliğinin sağlanması,
- * Öğretimin yaygınlaştırılması ve kolaylaştırılması,

Hangi devrimle sağlanmıştı HATIRLAYALIM.

TÜRK DEVRİMİ VE ÖNEMİ

* Eğitim programlarının, sosyal hayatın ve çağımızın ihtiyaçlarını karşılayacak nitelikte olması,

* Eğitim programlarının bilimsel olması,

* Görevlerinin bilincinde öğretmenlerin yetiştirilmesi.

Bu esasların neden konulduğunu, Yeni Türk Devleti'nin durumunu düşünerek arkadaşlarınızla tartışınız ve önem sırasına diziniz.

.....

.....

.....

• Yeni Türk Harflerinin Kabulü

Türklerin kullandığı alfabeleri grubumuzla birlikte araştırınız ve aşağıdaki boşluğa yazınız.

.....

.....

Problem: Osmanlı Devleti'nde Arap harfleri kullanılmaktaydı. Bu alfabe Türk diline uygun değildi ve okuyup yazmak çok zordu. Bu nedenle, yeni Türk Devleti'nde okuma yazma bilenlerin sayısı azdı.

Bu durumda siz olsaydınız nasıl bir çözüm üretirdiniz?

ا ب پ ت ث ج چ ح خ د ذ
zel dal hı ha şim cim se te pe be elif
ز ژ س ش ص ض ط ظ ع غ
gayın ayın zı tı dat sat şın sin je ze n
ف ق ك ل م ن و ه ی
ye he vav nun mim lam kef kaf fe

Fotoğraf 23: Arap Alfabeti

.....

.....

.....

Çözüm önerilerinizi arkadaşlarınızla tartışınız.

Atatürk'ün bu soruna getirdiği çözümü kaynaklardan araştırarak kendi çözümünüzle karşılaştırınız. Fark ve benzerlikleri değerlendiriniz.

.....

.....

.....

Fotoğraf: 24 @H. KARADUMAN

TÜRK DEVRİMİ VE ÖNEMİ

Milli Kültür

Bir toplumun dili, gelenekleri ve sanat eserleri o toplumun kültürünü oluşturmaktadır. Her toplumun kendine özgü bir kültür anlayışı vardır.

Toplumların kültürlerinin katılımıyla oluşan geniş kültür topluluğuna uygarlık denir. Uygar toplumlar ise, bilim, teknik ve sanatta ilerlemiş toplumlarıdır.

Fotoğraf: 25

"Memleketler çeşitlidir, fakat uygarlık birdir ve milletin ilerlemesi için de uygarlığa ortak olması lazımdır."

Mustafa Kemal Atatürk

Atatürk'ün bu sözünden nasıl bir anlam çıkarabilirsiniz. Arkadaşlarınızla tartışınız.

Atatürk Milli kültürü geliştirmek için Türk Tarih ve Türk Dil kurumlarını kurdu muştur. Bunun nedenini tahmin etmeye çalışınız.

TÜRK DEVRİMİ VE ÖNEMİ

5. Toplumsal Alanda Devrim

• Kıyafette Değişiklik

Fotoğraf: 26

"Fikrimiz, zihniyetimiz, tepeden tırnağa kadar medeni olacaktır. Medeni ve milletlerarası kıyafet, milletimiz için lâyük bir kıyafettir. Onu giyeceğiz."

Mustafa Kemal Atatürk

Atatürk'ün yukarıda belirtilen sözünden yola çıkarak neden kılık, kıyafet alanında yenilikler yapmış olabileceğini grup arkadaşlarınızla birlikte tahmin ediniz? Tahminlerinizi aşağıdaki boşluğa yazınız.

.....

.....

.....

25 Kasım 1925'de "Şapka Giyilmesi Hakkında Kanun" kabul edildi. Türk halkının büyük bir çoğunluğu şapka giymeye başladı.

Günümüzde bu durum sürmekte midir? Neden?

.....

.....

.....

Günümüzde kılık ve kıyafetlerle ilgili yaşanan sorunlara örnekler veriniz.

• Takvim, Saat ve Ölçülerde Değişiklik

Takvim, saat ve ölçülerin hayatımızdaki önemini belirten senaryolar yazalım ve bu senaryoları canlandıralım?

Fotoğraf 27:

Takvim, Saat, Ölçü

@H.KARADUMAN

TÜRK DEVRİMİ VE ÖNEMİ

Atatürk neden Osmanlı Devleti'nden kalan takvim, saat ve ölçüleri yeni Türk Devleti'nde devam ettirmemiştir? Bu alanda hangi yenilikler yapılmıştır? Araştırınız ve aşağıdaki boşluğa özetleyiniz?

.....

.....

.....

.....

- **Soyadı Kanunu**

Osmanlı Devleti'nde ve Cumhuriyetin ilk dönemlerinde insanların soyadları yoktu. İnsanlar sadece adları ile çağrılmaktaydılar.

Bu durum ne gibi sorunlara yol açabilir? Arkadaşlarınızla tartışınız ve bu sorunlarla ilgili bir senaryo yazarak canlandırınız.

.....

.....

.....

.....

21 Haziran 1934'de çıkarılan Soyadı Kanunu ile her aileye bir soyadı alma zorunluluğu getirildi. TBMM, Mustafa Kemal'e **Atatürk** soyadını verdi.

Fotoğraf 28: Atatürk'ün Nüfus Cüzdanı

Atatürk'ün Nüfus cüzdanı ile kendi nüfus cüzdanınızı karşılaştırınız.

Ne tür farklılıklar görüyorsunuz?

TÜRK DEVRİMİ VE ÖNEMİ

• Türk Kadın Hakları

Günümüzde Türk kadınının Türk toplumundaki yeri sizce nedir?

.....

.....

.....

Türk Devleti kurulduktan sonra kadın haklarının geliştirilmesine yönelik atılan ilk adımı hatırlayınız.

.....

.....

Türk Kadınına sağlanan bu haklar yeterli miydi?

.....

.....

Günümüzde kadınlara sağlanan haklardan kadınlar nasıl ve ne derecede yararlanmaktadırlar? Kadınların günümüzde yaşadığı sorunlar nelerdir. Grubunuzla bu soruların yanıtlarını içeren kısa raporlar oluşturunuz.

Fotoğraf: 29

Bir toplum aynı amaca, bütün kadınları ve erkekleriyle birlikte yürümezse, ilerlemesine ve uygarlaşmasına olanak yoktur.

Mustafa Kemal ATATÜRK

Atatürk Türk kadınlarına büyük önem verirdi. Bu amaçla, Türk kadınına sağlanan hakları araştırınız?

Yararlanabileceğiniz kaynaklar

- Atatürk İlke ve İnk. Tar.1. (Ahmet Mumcu)
- Atatürk İlke ve İnk. Tar (M. Akif Bal)
- Çeşitli Yönleriyle Atatürk ve Atatürkcülük (İlbeyi Laçin)
- "Cumhuriyetimiz 80 Yaşında" (Gazeteciler Cemiyeti)
- <http://www.ataturk.net/>
- <http://cumhuriyet.kulturturizm.gov.tr/>
- [@H. KARADUMAN](http://www.byegm.gov.tr/YAY)

TÜRK DEVRİMİ VE ÖNEMİ

6. Ekonomik Alanda Devrim

Ekonomi kavramı sizin için ne ifade etmektedir?

.....

.....

.....

Osmanlı Devletini çöküşe götüren nedenlerin arasında ekonomik etkenler de yer almaktaydı. Bu etkenler nelerdi hatırlayınız.

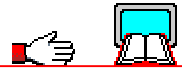

.....

.....

Türkiye Cumhuriyeti bu sorunları nasıl çözebilirdi? Mustafa Kemal Atatürk ekonominin gelişmesi için neler yapmıştır? Araştırınız.

Yararlanabileceğiniz kaynaklar

- Atatürk İlke ve İnk. Tar.1. (Ahmet Mumcu)
- Atatürk İlke ve İnk. Tar (M. Akif Bal)
- Çeşitli Yönleriyle Atatürk ve Atatürkçülük (İlbeyi Laçin)
- <http://www.ataturk.net/>
- Sosyal Bilgiler Ders Kitabı

7. Türk Devriminin Önemi, Bize Kazandırdıkları ve Bu Konudaki Sorumluluklarımız

Yapılan devrimler sizce neden önemlidir? Günümüz Türkiye'sini düşünerek arkadaşlarımızla tartışalım. Devrimlerin günlük yaşantımızdaki etkilerine örnekler verelim.

Bir sonraki sayfada karışık halde bulunan devrimleri belli bir sistematik içinde düzenleyerek şemalaştıralım.

Türk Devrimi ve Önemi konusu ile ilgili bilmek istedikleriniz ile öğrendikleriniz arasında bir değerlendirme yapınız. Değerlendirme sonucunu arkadaşlarınızla ve öğretmeninizle paylaşınız.

DEVİRİMLER

CUMHURİYET İLAN EDİLDİ

SAAT, TAKVİM, ÖLÇÜLER DEĞİŞTİRİLDİ

SOYADI KANUNU ÇIKARILDI

TÜRK MEDENİ KANUNU KABUL EDİLDİ

TEVHİD-İ TEDRİSAT KANUNU KABUL KABU EDİLDİ

DEMİR ÇELİK FABRİKASI AÇILDI

TEŞKİLATI ESASİYE KABUL EDİLDİ

BANKACILIK GELİŞTİRİLDİ

YOL, KÖPRÜ, LİMANLAR YAPILDI

YENİ TÜRK HARFLERİ KABUL EDİLDİ

AŞAR VERGİSİ KALDIRILDI

TÜRK TARİH KURUMU AÇILDI

MİLLİ EKONOMİ KURULDU

AŞAR VERGİSİ KALDIRILDI

DEMİR ÇELİK FABRİKASI AÇILDI

HALK OKULLARI AÇILDI

KADINLARA SEÇME SEÇİLM HAKKI
TANINDI

ATATÜRKÇÜ DÜŞÜNCE SİSTEMİ

E. ATATÜRKÇÜ DÜŞÜNCE SİSTEMİ

Atatürk ve Atatürkçü Düşünce Sistemi konusu ile ilgili bildiklerinizi ve bilmek istediklerinizi bir kağıda yazınız. Yazdıklarınızı arkadaşlarınızla ve öğretmeninizle paylaşınız.

1. Atatürk'ün Kendi Düşünce Sistemi'nin Oluşmasına Neden Olan Etmenler

Sizin düşüncelerinizi neler etkilemektedir?

.....

.....

Mustafa Kemal Atatürk'ün düşüncelerini neler etkilemiş olabilir? Araştırınız.

.....

.....

.....

2. Atatürkçülüğün Tanımı ve Önemi

Fotoğraf: 30

Atatürkçülük, Atatürk ilkelerinden oluşan bir düşünce sistemidir. Atatürkçülük, demokratik ve çağdaş bir düşünce sistemidir.

Atatürkçülüğün neleri amaçladığını Kurtuluş Savaşı sürecini düşünerek tahmin ediniz ve önemini belirtiniz.

.....

.....

.....

3. Atatürkçülüğün İlkeleri

- Akla ve bilime dayanır.
- İnsanın temel hak ve özgürlüklerine saygılıdır.
- İnanç ve düşünce özgürlüğünü savunur.
- Milli birlik ve bütünlüğe önem verir
- Yurtta ve dünyada barıştan yanadır.

Sizce
hangisi daha
önemlidir?

@H. KARADUMAN

Yukarıda sıralanan ilkelerin ne anlama geldiğini arkadaşlarımızla tartışalım.

ATATÜRKÇÜ DÜŞÜNCE SİSTEMİ

Atatürkçü Düşüncede Milli Güç Unsurları

Milli Güç ne demektir?

.....

.....

.....

.....

Atatürkçü düşünce sisteminde milli güç unsurları, toplumu bir arada tutmakta ve Atatürkçülüğü geliştirici bir nitelik göstermektedir.

Milli güç unsurları siyasi, ekonomik, askeri ve sosyo-kültürel güç olarak sınıflandırılmaktadır.

Aşağıda sınıflandırılan milli güç unsurlarının temel niteliklerini kaynaklardan araştırarak belirleyiniz.

Milli Güç Unsurları

Temel Nitelikleri

Siyasi Güç	
Ekonomik Güç	
Askeri Güç	
Sosyo-kültürel Güç	

Hangisi daha önemli? Önem sırasına diziniz.

5. Atatürk İlke ve Devrimlerinin Dayandığı Esaslar

Atatürk ilke ve devrimlerinin dayandığı esasları araştıralım ve arkadaşlarımızla tartışalım.

.....

.....

.....

Ulaştığınız Kaynaklar

Kitaplar:

-
-
-

Web Adresleri:

-
-
-

ATATÜRKÇÜ DÜŞÜNCE SİSTEMİ

6. Atatürk İlkeleri

CUMHURİYETİN TEMELİ ATATÜRK İLKELERİDİR.

Yukarıda belirtilen sözün anlamını arkadaşlarınızla tartışınız.

Fotoğraf: 31

Mustafa Kemal Atatürk, Türk Devleti'nin çağdaş uygarlık düzeyine ulaşması için bir çok devrim yaptı. Çağdaş uygarlık düzeyine erişmek için yapılan bu devrimlerle Atatürk ilkelerinin ilişkisi sizce nedir? Aşağıdaki boşluğa yazınız.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Yapılan devrimler ve Atatürk ilkeleri arasındaki ilişki neye benzetilebilir. Grup arkadaşlarınızla tartışınız ve en uygun benzetmeyi aşağıdaki boşluğa yazınız.

.....

.....

.....

Aşağıda, Atatürk ilkelerinin baş harfleri verilmiştir. Gerisini siz tamamlayınız.

C L D H M D

Atatürk ilkelerini grup arkadaşlarımızla birlikte, her gruba bir ilke gelecek şekilde ele alalım ve kaynaklardan yararlanarak o ilkenin **ne anlama geldiğini**, **neleri amaçladığını**, **Atatürk'ün o ilkeye yönelik düşüncelerini-sözlerini** belirleyelim. Senaryolar yazarak **günlük yaşantılarımızda ilkelerin bize sağladığı yararları** canlandıralım.

Yararlanabileceğiniz kaynaklar

Kitaplar:

- Çeşitli Yönleriyle Atatürk ve Atatürkcülük (İlbeyi Laçın)
- Atatürk Hayatı, Düşünceleri ve Kişiliği (Semih Yalçın, Ali Güler).
- Sosyal Bilgiler Ders Kitabı

Web Adresleri:

- <http://www.ataturk.net/>
- <http://cumhuriyet.kulturturizm.gov.tr/>
- [www.istanbul.edu.tr/ 4.boyut](http://www.istanbul.edu.tr/4.boyut)

Sizin Ulaştığınız Kaynaklar

Kitaplar:

-
-
-

Web Adresleri:

-
-

@H. KARADUMAN

ATATÜRKÜ DÜŞÜNCE SİSTEMİ

a. Cumhuriyetçilik

Cumhuriyetçilik Nedir?

.....

.....

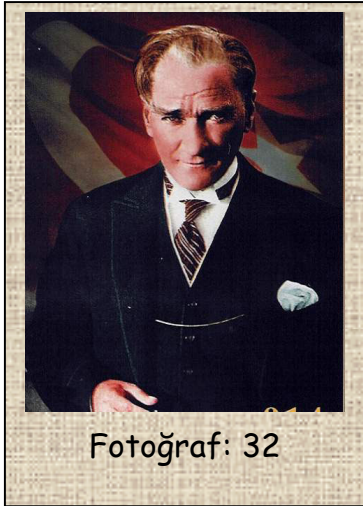
.....

.....

Atatürk'ün cumhuriyetçilik anlayışı neyi amaçlar?

.....

.....

Fotoğraf: 32

Cumhuriyetçiliğe yönelik Atatürk'ün görüş ve sözleri

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Cumhuriyetçilik ilkesinin Türk Devleti'ne sağladığı yararlar nelerdir?
Arkadaşlarımızla tartışalım.

.....

.....

.....

.....

b. Milliyetçilik

Milliyetçilik Nedir?

.....

.....

.....

.....

ATATÜRKÜ DÜŞÜNCE SİSTEMİ

Atatürk'ün milliyetçilik anlayışı neyi amaçlar?

.....

.....

Milliyetçiliğe yönelik Atatürk'ün görüş ve sözleri

.....

.....

.....

.....

.....

Fotoğraf: 33

Milliyetçilik ilkesinin Türk Devleti'ne sağladığı yararlar nelerdir?
Arkadaşlarımızla tartışalım.

.....

.....

.....

c. Halkçılık

Halkçılık Nedir?

.....

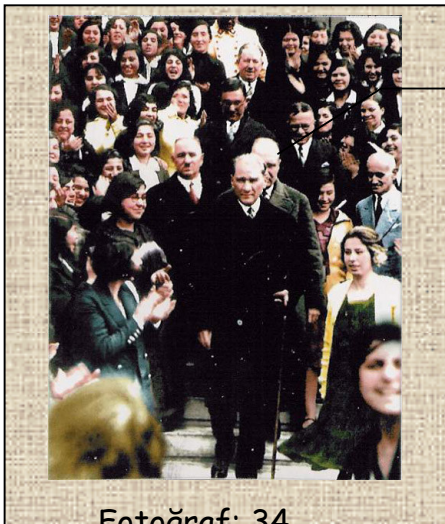
.....

.....

Atatürk'ün halkçılık anlayışı neyi amaçlar?

.....

.....

Halkçılığa yönelik Atatürk'ün görüş ve sözleri

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Fotoğraf: 34

ATATÜRKÇÜ DÜŞÜNCE SİSTEMİ

Halkçılık ilkesinin Türk Devleti'ne sağladığı yararlar nelerdir?
Arkadaşlarımızla tartışalım.

.....

.....

.....

ç. Devletçilik

Devletçilik Nedir?

.....

.....

.....

Atatürk'ün devletçilik anlayışı neyi amaçlar?

.....

.....

Fotoğraf: 35

Devletçiliğe yönelik Atatürk'ün görüş ve sözleri

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Devletçilik ilkesinin Türk Devleti'ne sağladığı yararlar nelerdir?
Arkadaşlarımızla tartışalım.

.....

.....

.....

d. Laiklik

Laiklik Nedir?

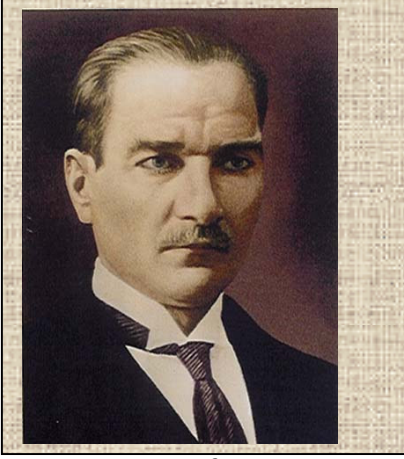
.....

.....

.....

ATATÜRKÇÜ DÜŞÜNCE SİSTEMİ

Atatürk'ün laiklik anlayışı neyi amaçlar?

Fotoğraf: 36

Laikliğe yönelik Atatürk'ün görüş ve sözleri

Laiklik ilkesinin Türk Devleti'ne sağladığı yararlar nelerdir? Arkadaşlarımızla tartışalım.

e. Devrimcilik

Devrimcilik Nedir?

Atatürk'ün devrimcilik anlayışı neyi amaçlar?

Devrimciliğe yönelik Atatürk'ün görüş ve sözleri

Fotoğraf: 37

Devrimcilik ilkesinin Türk Devleti'ne sağladığı yararlar nelerdir? Arkadaşlarımızla tartışalım.

UMHURİTİMİZİN KURUCUSU: ATATÜRK

7. Atatürk İlkelerine Sahip Çıkmak ve Devamlılığını Sağlamak

Atatürk ilkeleri neden önemlidir? Neden bu ilkelere sahip çıkmalıyız? Bu ilkelere sahip çıkmak ve devamlılığını sağlamak için neler yapmalıyız? Grup arkadaşlarımızla yukarıdaki soruları tartışalım ve yanıtlarını kısaca aşağıdaki boşluğa yazalım.

.....

.....

.....

.....

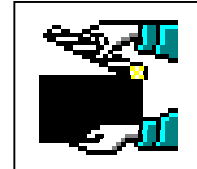
F. CUMHURİYET'İN KURUCUSU ATATÜRK

1. Atatürk'ün Hayatı

Mustafa Kemal Atatürk 1881 yılında Selanik'te doğdu. Annesinin adı Zübeyde Hanım, babasının adı Ali Rıza Efendi'dir.

Grubumuzla birlikte, Atatürk'ün eğitim ve öğretim, askeri, siyasi, fikir hayatını, eserlerini aşağıda belirtilen kaynaklardan araştırarak çeşitli projeler yapalım. Projeleri yaparken aşağıdaki noktalara dikkat edelim.

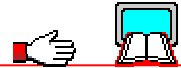
- Projeyi yapma amacımızı belirleyelim.
- Amacı belirledikten sonra yapılacak işi tanımlayalım.
- Projenin nasıl sunulacağını belirleyelim.
- Projeleri yürütecek grupları oluşturalım.
- Çalışma takvimini hazırlayalım.
- Projeye ilgili çeşitli kaynaklardan bilgiler toplayalım.
- Ulaşılan bilgiler doğrultusunda projelerimizi gerçekleştirilelim, sunalım ve raporlaştıralım. Projelerimizi diğer projelerle karşılaştıralım.

Örnek Proje: Atatürk Albümü

(Atatürk'ün doğumundan ölümüne çeşitli yıllarda çekilmiş resimlerinin kronolojik olarak bir albüme çeşitli açıklamalarla toplanması.)

Atatürk'ün hayatı ile ilgili yukarıdaki örnek dışında ne tür projeler yapılabilir? Düşünelim ve yukarıda belirtilen noktalara dikkat ederek projelerimizi gerçekleştirilelim.

Yararlanabileceğiniz kaynaklar

Kitaplar:

- Çeşitli Yönleriyle Atatürk ve Atatürklük (İlbeyi Laçın)
- Atatürk Hayatı, Düşünceleri ve Kişiliği (Semih Yalçın, Ali Güler).
-
-
-

Web Adresleri:

- <http://www.ataturk.net/>
- <http://cumhuriyet.kulturturizm.gov.tr/>
-
-

CUMHURİTETİMİZİN KURUCUSU: ATATÜRK

2. Atatürk'ün Kişiliği ve Özellikleri

Atatürk'ün sahip olduğu özellikler: Çok yönlülüğü, önder oluşu, öğreticilik yönü, yöneticiliği, ileri görüşlülüğü, açık sözlülüğü, insan sevgisi, birleştirme ve bütünleştirme gücü, vatan ve millet sevgisi.

Yukarıda belirtilen Atatürk'e ait özellikleri tek tek ele alalım ve Atatürk'ün neden bu özelliğe sahip olduğunu belirten kanıtlara ulaşalım. Bunun için eski bilgilerimizi hatırlayalım, çeşitli kaynaklardan ve resimlerden yararlanalım.

Örnek:

Öğreticilik Yönü:

Atatürk'ün eğitim ile ilgili devrimlerini hatırlayalım.

Atatürk bir ülkenin kalkınması için en önemli görevlerden birinin eğitim sistemine düştüğüne inanıyordu. Bu nedenle, harf devrimini gerçekleştiren, okuma-yazmayı kolaylaştırmıştı. Resimde görüldüğü gibi yeni harfleri bizzat kendisi tahta başına geçerek halka öğretmişti. Bu onun öğreticilik yönünün en önemli göstergesidir.

Fotoğraf: 38

Grup arkadaşlarımızla birlikte, her gruba bir özellik gelecek şekilde Atatürk'ün diğer özelliklerini kanıtlayan olayları, konuşmaları ve resimleri önceki bilgilerimizi hatırlayarak araştıralım. Grup araştırmalarını tamamlandıktan sonra sınıfa sunalım.

Atatürk'ün hangi özelliği daha önemli? Neden?

CUMHURİTETİMİZİN KURUCUSU: ATATÜRK

3. Atatürk'ün Son Günleri ve Ölümü

Atatürk'ün son günlerini anlatan **Sarı Zeybek** belgeselini izleyelim. Atatürk'ün son günlerinde gerçekleşen olayları, nerede hayata gözlerini yumduğunu, nereye defnedildiğini belirleyelim ve aşağıdaki kutucuğa yazalım.

.....

.....

.....

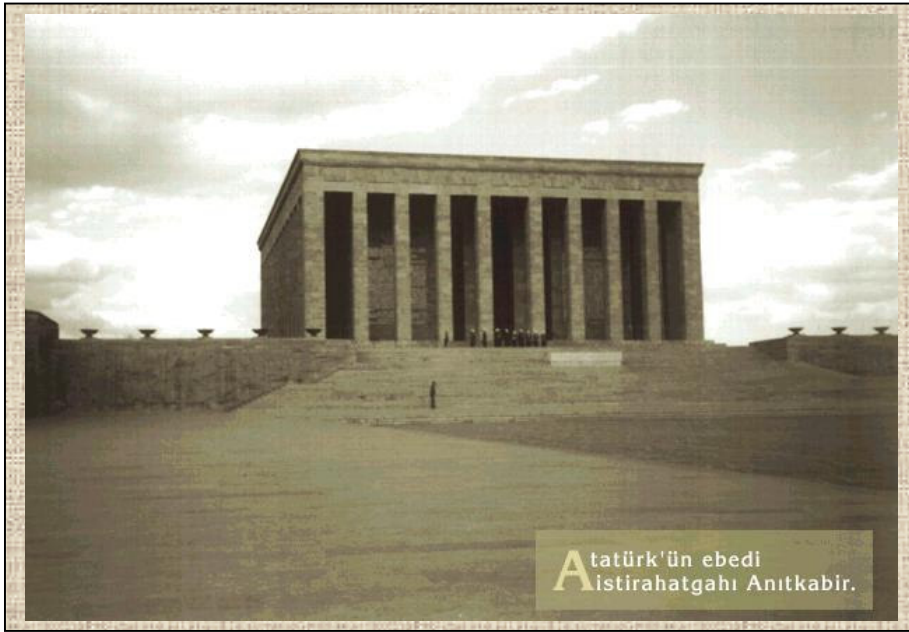
.....

.....

.....

.....

Filmi izlerken neler hissettiniz? Duygularımızı anlatan bir şiir yazalım.

Fotoğraf: 39

4. Atatürk'le İlgili Anılar

Atatürk ile ilgili çeşitli anılara ulaşınız ve anılarda meydana gelen olayları arkadaşlarınızla paylaşınız.

Atatürk ve Atatürkçü Düşünce Sistemi konusu ile ilgili bilmek istedikleriniz ile öğrendikleriniz arasında bir değerlendirme yapınız. Değerlendirme sonucunu arkadaşlarınızla ve öğretmeninizle paylaşınız.

"CUMHURİYETE NASIL KAVUŞTUK?" ÜNİTESİ KAYNAK LİSTESİ

1. Bal, M. Akif. **Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi**. Rize: Akademi Yayınevi, 2001.
2. "**Cumhuriyetimiz 80 Yaşında**", Gazeteciler Cemiyeti, Ankara: 2003.
3. Çakırtaş, Osman. **Osmanlı Tarihi 1 (Ders Kitabı)**. Ankara: Bem-Koza Eğitim Basım Yayım, 1997.
4. Çakmakçioğlu, A. Adnan. **Çocuklar İçin Nutuk**. Ankara: Atatürk Kültür, Dil, ve Tarih Yüksek Kurumu Atatürk Araştırma Merkezi.
5. Erüreten, Bahir-Mazhar, **Türkiye Cumhuriyeti Devrim Yasaları**. Yeni Gün Haber Ajansı Basın ve Yayıncılık, 1999.
6. Göksel, Burhan. **Atatürk'ün Soykütüğü Üzerine Bir Çalışma**. Ankara: T.C. Kültür Bakanlığı Yayınları, 1994.
7. Laçın, İlbeyi. **Çeşitli Yönleriyle Atatürk ve Atatürkçülük**. Ankara: Bağırhan Yayınevi, 1997.
8. Özerdim, N. Sami. **Yazı Devriminin Öyküsü**, Yeni Gün Haber Ajansı Basın ve Yayıncılık, 1998.
9. Taşkıran, Cemalettin ve diğerleri. **Atatürk'ün Samsun'a Çıkışı ve Kurtuluş Savaşı'nın Başlatılmasına Dair Belgeler**. Ankara: Genelkurmay Askeri Tarih ve Stratejik Etüt Başkanlığı Yayınları, 1999.
10.
11.
12.
13.
14.

Web Adresleri

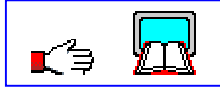
<http://www.afacancocuk.com/frame/ataturk.asp>
<http://www.tsk.mil.tr/anitkabir/index.html>
<http://www.basbakanlik.gov.tr/ataturk/ataturk.htm>
<http://www.ataturkiye.com>
<http://www.ataturk.com>
<http://www.mfa.gov.tr/grupe/ea/ea001.htm>
<http://www.ataturk.net/>
http://adayinlife.typepad.com/turk/historic_political/www.istanbul.edu.tr/4.boyut
<http://cumhuriyet.kulturturizm.gov.tr/> -
<http://www.atamer.sakarya.edu.tr/> -
http://sosyalbilgiler.tripod.com/yeni_sayfa2.htm
<http://www.byegm.gov.tr/YAYINLARIMIZ/yuzyl/>

.....

Arama Motorları

www.google.com.tr
www.arabul.com
www.arama.com

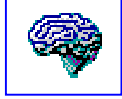
MATERYALDE KULLANILAN İŞARETLERİN ANLAMLARI

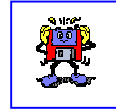
Kaynaklara ulaşınız

Örnek olayı inceleyiniz

Tahmin ediniz

Hatırlayınız

Sınıflandırınız

Günümüzle ilişkisini kurunuz

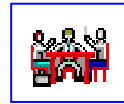
Belirleyiniz

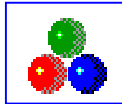
Araştırınız

Çiziniz

Arkadaşlarınızla ve öğretmeninizle işbirliği yapınız

Karşılaştırınız

Görüşünüzü belirtiniz

Oluşturunuz

Projelendiriniz

EK 10

**YAPILANDIRMACI ÖĞRENME İLKELERİNE GÖRE HAZIRLANAN
ÖĞRETİM MATERYALİNİN UYGULANMASINA İLİŞKİN GÖZLEM
FORMU**

Aşağıdaki etkinliklerin gerçekleşme düzeyini ilgili sözcüğün altına (X) koyarak belirtiniz.

Gözlenen Etkinlikler	Zayıf	Orta	İyi	Çok iyi
1. Öğrencilerin heterojen gruplara ayrılması				
2. Öğrenme ortamında öğrencilerin yararlanabileceği kaynakların bulundurulması.				
3. Öğrencilerin yeni öğrendikleri bilgileri, eski bilgileriyle bağlantı kurarak yapılandırmasına olanak sağlaması.				
4. Derslerden önce işlenecek konuya ilişkin öğrenci görüşlerinin alınması ve öğrencilerin bakış açılarının saptanması.				
5. Materyalde yer alan soruların, problem durumlarının ve örnek olayların çözümü için öğrencileri konu ile ilgili kaynaklara (kitaplar, web adresleri, ansiklopediler vb.) yönlendirilmesi ve etkinliklerin gerçekleştirilmesi için yeterli sürenin verilmesi.				
6. Öğrencilerin arkadaşlarıyla ve öğretmenle işbirliği içerisinde çalışmasının sağlanması.				
7. Öğretmenin, öğrenme sürecinde “karşılaştır”, “belirle”, “sınıflandır”, “çözümle”, “tahmin et”, “oluştur”, gibi ifadeleri kullanması.				
8. Öğrencilerin kendi bakış açılarını sahiplenmesine ve ifade etmesine olanak sağlayacak bir sınıf ortamı oluşturulması.				
9. Öğrencilere, olaylara farklı açılardan bakmalarını sağlayacak açık uçlu, düşündürücü ve merak uyandırıcı sorular yöneltilmesi.				
10. Öğrencilerin kitap, ansiklopedi, web adresi gibi kaynakların yanı sıra, birincil kaynaklara yönlendirmesi.				
11. Öğrencinin elde ettiği bilgiler ile gerçek yaşam arasında bağ kurmasına olanak sağlanması.				
12. Öğrenme-öğretme sürecinde probleme dayalı öğrenme, işbirliğine dayalı öğrenme, proje-tabanlı öğrenme ve örnek olaya dayalı öğrenme gibi öğretim stratejilerine yer verilmesi.				
13. Öğrencilerin kendi öğrenmelerini değerlendirmelerinin sağlanması.				
14. Araştırmacı tarafından hazırlanan aracın uygulanması konusunda öğrenciye rehberlik edilmesi.				

EK 11

“CUMHURİYET’E NASIL KAVUŞTUK?” ÜNİTESİ DERS PLANLARI VE UYGULANMIŞ YAPILANDIRMACI ÖĞRENME İLKELERİNE GÖRE HAZIRLANMIŞ MATERYAL ÖRNEKLERİ

DERS PLANI

Dersin Adı	: Sosyal Bilgiler
Sınıf ve Şube	: 5-C
Tarih	: 01/11/ 2004
Süre	: 80 Dakika
Konu	: Osmanlı Devleti’nin Kuruluşundan Yıkılışına Kadar Genel Bir Bakış, Mondros Ateşkes Anlaşması
Yöntem ve Teknikler	: İşbirliğine Dayalı Öğrenme, Örnek Olaya Dayalı Öğrenme, Soru-Cevap, Tartışma,
Kaynaklar, Araç ve Gereçler	: Öğretmen Tarafından Hazırlanan Yapılandırmacı Öğrenme Materyalleri, İlköğretim 5. Sınıf Sosyal Bilgiler Ders Kitabı, Ansiklopediler, Web siteleri

I. Amaç ve Davranışsal Amaçlar

Özel Amaç: “Cumhuriyete Nasıl Kavuştuk?” ünitesinde geçen kavramların anlam bilgisi

Davranışsal Amaçlar:

- a. Verilen kavramın anlamını söyleme-yazma
- b. Tanımı verilen kavramı diğer kavramlar arasından seçerek işaretleme

Özel Amaç: Mondros Ateşkes Antlaşması ile ilgili temel olgular bilgisi

Davranışsal Amaçlar:

- a. Mondros Ateşkes Antlaşmasının imzalanma tarihini söyleme-yazma
- b. Mondros Ateşkes Antlaşmasının hangi ülkeler arasında imzalandığını söyleme-yazma
- c. Mondros Ateşkes Antlaşmasının şartlarını söyleme-yazma

Ek – 11 devam

- d. İtilaf Devletlerinin Mondros Ateşkes Antlaşmasına dayalı olarak yurdumuzun hangi bölgelerini işgal ettiğini söyleme-yazma

Özel Amaç: Mondros Ateşkes Antlaşması ile ilgili temel olguları açıklayabilme

Davranışsal Amaçlar:

- Osmanlı Devleti'nin Mondros Ateşkes Antlaşmasını hangi koşullar altında imzalandığını açıklama
- Mondros Ateşkes Anlaşmasından sonra Osmanlı Devletinin içine düştüğü durumu açıklama.
- Mondros Ateşkes Antlaşmasından sonra yurdumuzun içine düştüğü durumu açıklama
- İtilaf devletlerinin Mondros Ateşkes Antlaşmasının hangi maddelerine dayanarak işgallere başladığını açıklama

Özel Amaç: “Cumhuriyete Nasıl Kavuştuk?” ünitesi ile ilgili haritaları kullanabilme

Davranışsal Amaçlar:

- Mondros Ateşkes Anlaşmasından sonra işgal edilen toprakları haritada gösterme
- Çizdiği bir Türkiye haritasında, Mondros Ateşkes Anlaşmasından sonra işgal edilen toprakları haritada renklendirme.

II. Giriş :

1. Dikkat Çekme : Öğretmenin sınıfa “Bu sene Cumhuriyetin kaçınıcı yılını kutluyoruz ?” sorusunu yöneltmesi.

2. Güdüleme : Öğretmenin “81. yılını kutladığımız Cumhuriyete Nasıl Kavuştuk? merak ediyor musunuz?” demesi ve Atatürk'ün 10. Yıl Nutku'ndan bir bölüm okuması. Öğretmenin, “Atatürk'ün Nutku'nda bahsettiği az zamanda yapılan büyük işler nelerdir? Hangi koşullar altında, hangi süreçlerden geçilerek Cumhuriyete kavuşulmuştur? İşte bu sorulara bu ünite de işleyeceğimiz

Ek – 11 devam

konularla yanıt bulacaksınız. Konuları size ben anlatmayacağım. Derste elinizde bulunan materyaller ve kaynaklar aracılığıyla, “Cumhuriyete Nasıl Kavuştuk?” sorusunun yanıtına kendiniz ulaşacaksınız. Ben size yalnızca yol göstereceğim,” demesi.

3. Gözden Geçirme : Öğretmenin bugün “Osmanlı Devleti’nin Kuruluşundan Yıkılışına Genel Bakış ve Mondros Ateşkes Anlaşması konularını işleyeceğiz,” demesi.
4. Derse Geçiş : Öğretmenin sınıfa “Osmanlı Devleti’nin küçük bir beylikken nasıl imparatorluk haline geldiğini biliyor musunuz?” sorusunu yöneltmesi.

III. Geliştirme:

- Öğretmenin, öğrencilerin görüşlerini alması ve onları heterojen gruplara ayırması.
- Öğretmenin, her grubun ellerindeki ders materyali içerisinde bulunan Osmanlı İmparatorluğu’nun genişlemesi, Osmanlı İmparatorluğu’nun gerilemesi haritalarını inceleyerek ve ellerindeki kaynaklardan araştırarak, Osmanlı devletinin küçük bir beylikken nasıl imparatorluk haline geldiğini araştırmalarını istemesi.
- Öğretmenin, “Osmanlı İmparatorluğu’nun 16. yy.dan sonra topraklarını genişlemediğini görüyoruz. Ders materyalinde Osman ve Orhan kendilerine göre neden Osmanlı Devleti’nin topraklarını genişlemediğini cevaplamışlar. Onlara katılıyor musunuz?, Kendi görüşlerimiz var mı?” demesi. Öğrencileri kaynaklara yönlendirerek araştırmalarını istemesi.
- Öğretmenin “Fransız İhtilali” örneği üzerinden Avrupa’da yaşanan ve Osmanlı Devletini etkileyen olayları tahmin etmelerini istemesi.

Ek – 11 devam

- Öğretmenin, gruplardan Osmanlı Devletinin zayıflama nedenlerini çeşitli kaynaklardan yararlanarak; siyasal, ekonomik, askeri, sosyal gibi sınıflamalara ayırmalarını istemesi. Gruplar tarafından belirlenen nedenlerin, diğer gruplarla tartışılarak karşılaştırılmasının yapılması.
- Öğretmenin, “Şimdi ders materyalimizdeki karikatüre bakalım,” diyerek, “Bu karikatürden ne anlıyorsunuz?, Gerçekten Osmanlı padişahları duraklamayı hissettiler mi?, Hissettiklerini nereden çıkarabiliriz?, Karikatürün altındaki padişah konuşmalarına da bakarak nasıl bir ilişki kurabiliriz?” sorularını yöneltmesi.
- Öğretmenin, öğrencilerin gerilemeyi önlemek için padişahların yaptıkları ıslahat hareketlerine ilişki görüşlerini aldıktan sonra, öğrencilerden bu ıslahat hareketlerinin başarılı olup olmadığını tahmin etmelerini istemesi.
- Öğretmenin, ıslahat hareketlerinin başarısız olduğu sonucuna varılmasından sonra, neden başarısız olduğunu sorması ve öğrencilere “Bu durumda siz padişah olsaydınız ne yapardınız?” sorusunu yöneltmesi.
- Öğretmenin “Osmanlı Devleti’nin son zamanlardaki durumunu neye benzetebiliriz? Yakın tarihte hangi devletin durumunu Osmanlı Devleti ile karşılaştırabiliriz?” sorularını yöneltmesi.
- Öğretmenin, gruplardan Osmanlı Devleti’nin I. Dünya Savaşı’na neden girdiğini verilen kaynaklardan araştırmalarını istemesi. Daha sonra gruplardan savaş sonucuna göre Osmanlı Devletinin nasıl bir anlaşma imzalamış olabileceğini nedenleriyle birlikte açıklamasını istemesi. Gruplardan düşüncelerini birbirleriyle paylaşmalarının istenmesi.
- Gruplardan ders materyalinde yer alan Mondros Ateşkes Antlaşmasının maddelerini Türkiye haritasından da yararlanarak neden konulmuş olabileceğinin tahmin edilmesinin istenmesi. Grupların buldukları nedenleri birbirleriyle karşılaştırması.

Ek – 11 devam

- Öğretmenin “Anadolu bu anlaşmadan sonra işgal edilmeye başlandı. Osmanlı Devleti ise bu duruma sessiz kaldı. Sizce Osmanlı Devleti neden işgallere sessiz kalmış olabilir? Müdahale için uygun zamanı mı beklemekteydi?” sorularını yöneltmesi.
- Gruplardan İtilaf Devletlerinin Anadolu’da işgal ettikleri yerleri kaynaklardan yararlanarak bulmalarının istenmesi ve harita üzerinde bu yerlerin gösterilmesi.
- Öğretmenin “İşgallere Osmanlı Devleti sessiz kaldı. Buna karşı halk ne yapmış olabilir? Ders materyalindeki örneklerden de yararlanarak kendi görüşlerinizi ve nedenlerinizi yazıp eleyerek doğru sonuca ulaşmaya çalışın?” demesi.
- Öğretmenin ders materyalinde yer alan örnek olaya ilişkin öğrenci görüşlerini alması.

IV. Sonuç: Öğretmenin “Bugün kaynaklardan da yararlanarak Osmanlı Devleti’nin Kuruluşundan Yıkılışına Genel Görünümünü ve Mondros Ateşkes Anlaşmasını öğrendiniz, (keşfettiniz). İlerleyen haftalarda öğrendiğimiz konuları da bugün işlediğimiz konularla ilişkilendireceğiz ve aralarındaki bağlantıları kurarak Cumhuriyete Kavuşacağız” demesi.

V. Değerlendirme: Öğretmenin, her gruptan konuyla ilgili önemli gördükleri bir soruyu diğer gruplardan birine sormasını istemesi ve ünite sonundaki bulmacanın çözülmesi.

VI. Alıştırma/Ödev: Öğretmenin “ Konunun son bölümünde ders materyalinden bir örnek olay okumuş ve siz o durumda olsaydınız ne yapardınız? diye sormuştum. Şimdi sizden evde kendi verdiğiniz cevapla, Atatürk’ün bu durumda yaptıklarını karşılaştırmanızı istiyorum. Karşılaştırma yapabilmeniz için Atatürk’ün bu durumda neler yaptığını araştırmanız gerekecek. Elinizdeki ders materyalinden yararlanarak gerekli kaynaklara ulaşabilirsiniz,” demesi.

Ek – 11 devam

GAMZE DÖNER TAŞ

5-C 72

MONDROS ATEŞKES ANLAŞMASI

1

A. MONDROS ATEŞKES ANLAŞMASI

Aşağıda yer alan kutucuklara, Mondros Ateşkes Anlaşması hakkında bildiklerinizi ve bilmek istediklerinizi yazınız.
Yazdıklarınızı öğretmeninizle ve arkadaşlarınızla paylaşınız.

<p>Mondros Ateşkes Anlaşması ile ilgili bildiklerim:</p> <p>Birinci Dünya Savaşı sonunda kurulmuştur. Osmanlı Devleti ile İtilaf devletleri arasında yapılmıştır. 30 Ekim 1918 tarihinde imzalanmıştır. İlkemiz Mondros Ateşkes Anlaşmasından sonra Osmanlı Devletinin durumu savaş sonrası kalmıştı.</p>	<p>Mondros Ateşkes Anlaşması ile ilgili öğrenmek istediklerim:</p> <p>Niçin Osmanlı Devletiyle İtilaf devletleri savaş yapmışlar? Niçin başka ülkeler bazı illerimizi işgal ediyorlar?!</p>
--	--

Mondros Ateşkes Anlaşması ile Osmanlı Devleti'nin yıkılışı arasında nasıl bir ilişki vardır?
Bildiklerinizi arkadaşlarınızla ve öğretmeninizle paylaşınız.

1. Osmanlı Devletinin Kuruluşundan Yıkılışına Kadar Genel Bakış

Osmanlı Devleti 1299 yılında Osman Bey tarafından kuruldu. Bu devlet kurulduğu yerin coğrafi ve siyasi koşulları sayesinde kısa sürede topraklarını genişletti.

2. ve 3. sayfada size Osmanlı Devletine ait Harita I (1299-1566 Osmanlı İmparatorluğu'nun Sınırları), Harita II (1683-1821 yılları arası Osmanlı İmparatorluğu'nun Sınırları) ve Harita III (1812-1923 yılları arası Osmanlı İmparatorluğu'nun Sınırları) verilmiştir.

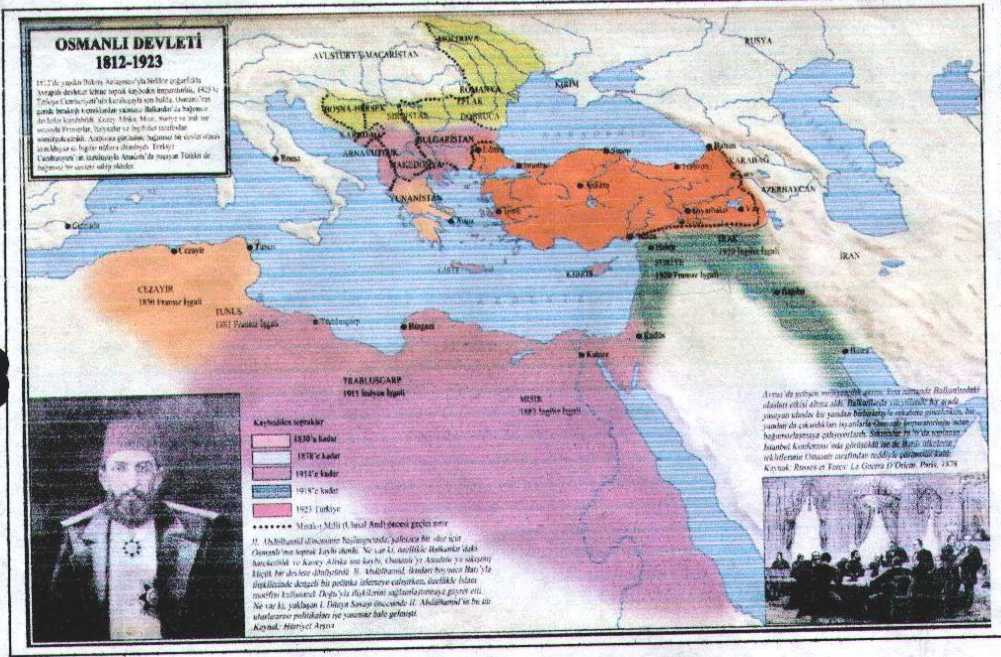
Bu haritaları grup arkadaşlarınızla birlikte inceleyiniz ve daha sonra haritalara ilişkin 3. sayfada yer alan etkinlikleri gerçekleştiriniz.

Ek – 11 devam

MONDRÖS ATEŞKES ANLAMASI

3

Harita III: 1812-1923 yılları arası Osmanlı İmparatorluğu'nun Sınırları

- Harita 1'i grup arkadaşlarınızla birlikte, Osmanlı Devleti'nin çeşitli dönemlerdeki sınırlarını göz önüne alarak inceleyiniz. Harita üzerinde Osmanlı Devletinin nasıl bir gelişim gösterdiğini tartışınız.
- Osmanlı Devleti'nin küçük bir beylikten nasıl imparatorluk haline geldiğini, grup arkadaşlarınızla birlikte çeşitli kaynaklardan yararlanarak araştırınız. Elde ettiğiniz sonuçları maddeleştirerek diğer gruplarla karşılaştırınız ve ulaştığınız sonuçları aşağıdaki kutucuğa özetleyiniz.

Osmanlı Devleti küçük bir beylik iken başına gelen padişah ve liderlerin cesareti ve kendine güveni sayesinde imparator haline gelmiştir. 1. Çağrışı konumuna uygunluğu 2. Merkezi devlet anlayışına sahip olması 3. Padişahın tekelinde bir bizzetki sahip olması 4. Hız gelişimin devlet politikası haline getirilmesi 5. Ahlî teşkilatın devletin olması 6. Diğer beyliklerle iyi geçmesi 7. Cihat anlayışı 8. Bizans'ın iyi kölelikte birliğinde olması 9. Toprak sistemiyle iyi sınırlanması 10. Doğudan gelen Türkmen güçleriyle nüfus ve askeri gücün artması Bu etkenler Osmanlı Devleti'nin küçük bir beylikten imparator haline gelmesine neden olmuştur.

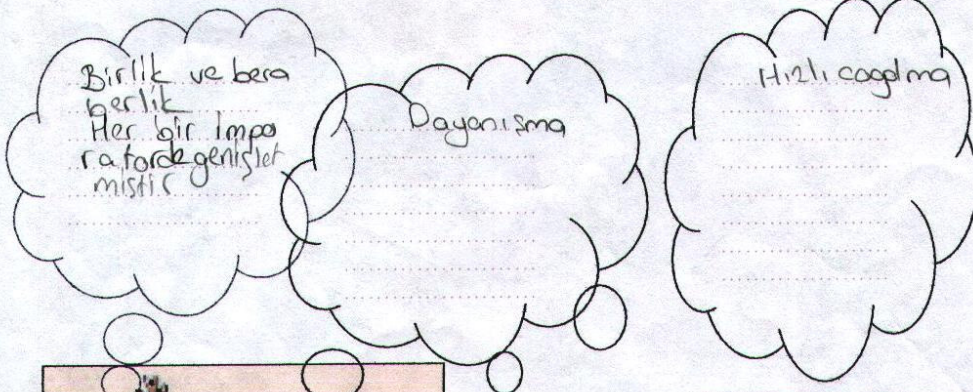
3

Ek – 11 devam

MONDROS ATEŞKES ANLASMASI

4

- Grup arkadaşlarınızla, harita II ve harita III' inceleyiniz. Osmanlı İmparatorluğu'nun sınırları nasıl bir değişim göstermektedir?
- Bu değişimin nedenleri neler olabilir? Aşağıdaki baloncuklara arkadaşlarınızla tartışarak düşüncelerinizi yazınız.

Sizin ulaştığınız kaynaklar ve yararlanabileceğiniz kaynaklar

Kitaplar:

- Osmalı Tarihi 1 (Osman, Çakırtas)
- Ansiklopediler

Web Adresleri:

- <http://www.osmanli700.gen.tr>
- <http://sosyalbilgiler.tripod.com>

Arama Motorları:

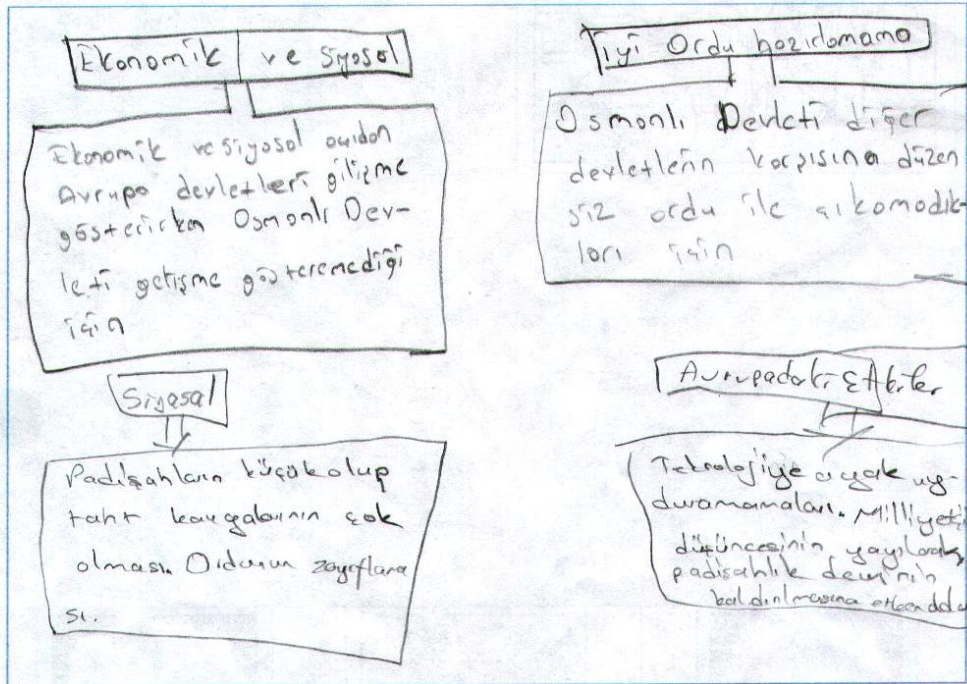
- www.google.com.tr

Ek - 11 devam

MONDROS ATEŞKES ANLAŞMASI

5

- Aşağıda yer alan kutucuğa Osmanlı İmparatorluğu'nun zayıflama ve gerileme nedenlerini çeşitli kaynaklardan yararlanarak grup arkadaşlarınızla birlikte sınıflandırınız.
- Grubunuzun yaptığı sınıflandırma ile, diğer grupların yaptığı sınıflandırmaları karşılaştırınız. Aradaki fark ve benzerlikleri tartışınız.

Yararlanabileceğiniz kaynaklar

- Kitaplar:**
- Osmalı Tarihi 1 (Osman, Çakırtas)
 - Atatürk İlke ve İnk. Tar. 1 (Ahmet Mumcu)
 - Atatürk İlke ve İnk. Tar (M. Akif Bal)
 - Ansiklopediler
- Web Adresleri:**
- <http://www.osmanli700.gen.tr>
 - <http://sosyalbilgiler.tripod.com>

Sizin Ulaştığınız Kaynaklar

- Kitaplar:**
- Dönme Tümdersler (Mustafa Özdil)
 - Sosyal bilgiler Kitabı (Mustafa Karatoprak)
- Web Adresleri:**
- -
 -

Ek – 11 devam

7

MONDROS ATEŞKES ANLAŞMASI

2. Mondros Ateşkes Anlaşması

Grup arkadaşlarınızla birlikte, Mondros Ateşkes Anlaşması ile Osmanlı Devleti'nin yıkılışı arasında ilişkiyi anlatan bir cümleyi aşağıdaki boşluğa yazınız ve bu cümleyi diğer grupların yazdıkları cümlelerle karşılaştırınız.

Osmanlı Devleti... yıkılışına... nedenleri... bunun sonucu... paslı zehir...
lar... kaybettikleri... toprakları... geri... alabilmek... için... Birinci Dünya Savaşı... ne... olur...
ve... için... Bu sebeple Mondros Ateşkes Anlaşması imzalanarak...
... oldu.

Aşağıdaki kutucuğa I. Dünya Savaşı'nda birbirleriyle mücadele eden devletleri yazınız.

Araştırınız →

İtilaf Devletleri: İngiltere, Fransa, Galiye Krallığı, Japonya, ABD, Japonya

İttifak Devletleri: Almanya, Avusturya, Macaristan, Bulgaristan, Osmanlı Devleti

Osmanlı Devleti I. Dünya Savaşı'na İttifak Devletlerinin yanında katılmış ve savaşı İtilaf Devletleri kazanmıştır. Osmanlı Devleti bu savaş sonunda ateşkes anlaşması imzalamıştır. Sizce Osmanlı Devleti savaş sonucuna göre nasıl bir anlaşma imzalamış olabilir? Nedenini aşağıdaki boşluklara yazınız.

Osmanlı için olumlu bir anlaşma

NEDEN ?

Bir yandan olumlu çünkü eğer imzalanmazdı işgal hemen başlayacak ve durdurulması zor olacaktı.

Osmanlı için olumsuz bir anlaşma

NEDEN ?

Çünkü cephe ve silahları güldüğü ve askeri maddeler vardı.

Osmanlı Devleti I. Dünya Savaşı'nda özellikle Çanakkale cephesinde büyük başarı kazandı. Bu duruma göre Osmanlı Devleti'nin lehine kararlar içeren bir anlaşma neden imzalanmadı? Grup arkadaşlarınızla nedenleri maddeleştiriniz.

7

Ek – 11 devam

MONDROS ATEŞKES ANLAŞMASI

8

Mondros Ateşkes Anlaşması'nın imzalandığı yeri ve tarihi yan taraftaki kutucuğa yazınız.

Tarih: 30 Eylül 1918
 Imzalanan Yer: Lüzak, Anadolu
 Mondros limanında.....

Osmanlı Devleti ağır şartlar içeren Mondros Ateşkes Anlaşması'nı imzalayarak I.Dünya Savaş'ından çekilmiştir.

Aşağıda Mondros Ateşkes Anlaşması'nın bazı maddeleri verilmiştir. Maddeleri tek tek okuyarak ve günümüz Türkiye haritası üzerinde inceleyerek, anlaşma maddelerinin ne amaçla konulmuş olabileceğini tahmin etmeye çalışınız?

Mondros Ateşkes Anlaşmasının Maddeleri

İtilaf Devletleri'nin Amaçladıkları

İstanbul ve Çanakkale Boğazları bütün devletlere açılacak ve İtilaf devletleri'nin denetiminde olacak.

İstanbul'u ele geçirmek için.

İtilaf devletleri güvenliklerini tehdit edecek bir durum ortaya çıkarsa istedikleri işgal edebilecekler.

Mudu işgal edebil-
melektir.

Ordu dağıtılacak ve silahlarla donanma teslim edilecek. Haberleşme araçlarına el konulacak

Milletin görüş emnesi için.

Doğudaki altı ilde karışıklık çıkarsa bu illerin herhangi bir bölümü işgal edilebilecek.

Ermenilere millet oluşturu-
bilmelektir.

Araştırınız

Osmanlı Devleti işgaller karşısında ne yaptı?

8

Ek – 11 devam

MONDROS ATEŞKES ANLAŞMASI

9

- Grubunuzla birlikte, Mondros Ateşkes Anlaşması'nın maddelerini önemine göre sıralayınız ve işgallere en fazla olanak sağladığını düşündüğünüz maddeyi yan taraftaki kutucuğa yazınız.
- Grubunuzun belirlediği en önemli madde ile diğer grupların belirlediği maddeleri karşılaştırınız.

Mondros Ateşkes Anlaşmasının en önemli maddesi:

İtilaf devletleri
Güvenlik için tehdit
edebilecek durumlarda
ya çıkması halinde her
hangi bir bölgeyi
işgal hakkına
haiz olacaktır

Fotoğraf 1: İstanbul'a gönderilen donanma

İtilaf Devletleri 13 Kasım 1918'de İstanbul'a bir donanma gönderip Osmanlı Devleti'nin başkentini denetim altına aldılar ve Anadolu'nun çeşitli bölgelerine girdiler. Aşağıdaki boşluklara işgal edilen yerleri grubunuzla birlikte **araştırarak** yazınız?

Anadolu'da işgal ettiği bölge

İtilaf Devleti

İngilizler

Fransızlar

İtalyanlar

Yunanlılar

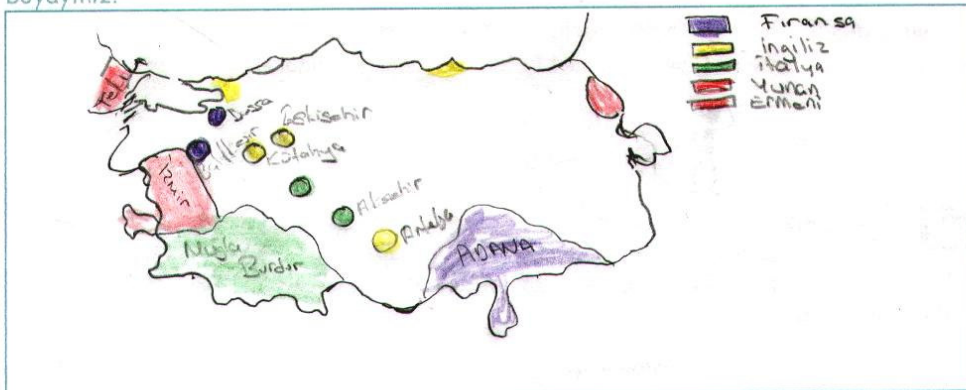
Güney..doğu..topraklarımızdaki **Antep, Mardin, Maroş ve Muş** şehirlerini işgal etti

Adana..ve..çevremizdeki topraklarımızı.....

Antalya ve Konya yörelerimizi.....işgal etti.....

Marmara..ve..Ege.....bölgeleri.....

Yukarıda yazdığınız bölgeleri aşağıda harita üzerine çizerek farklı renklerle boyayınız.

İtilaf devletlerinin yurdumuzu işgal etmesinden kimler yararlanmak istedi? Özellikle Mondros Ateşkes Anlaşması'nın 7. maddesini düşünün.

Ek – 11 devam

MONDROS ATEŞKES ANLAŞMASI

10

İşgallere karşı Osmanlı Devleti ne yapmıştı ve buna karşı halkın tepkisi ne oldu? Örneklerden yararlanarak kendi görüşlerinizi ve nedenlerini yazdıktan sonra arkadaşlarınızla karşılaştırarak, sonuçlara ulaşmaya çalışınız?

Olaylara seyirci kaldılar.	İtilaf devletleriyle işbirliği yaptılar.	Olaylara se- yirci kalmadılar.	İtilaf devletleriyle işbirliği yapmadılar.
☒ Evet ☐ Hayır	☒ Evet ☐ Hayır	☒ Evet ☐ Hayır	☒ Evet ☐ Hayır
NEDEN?	NEDEN?	NEDEN?	NEDEN?
Çünkü Güc- süzerlerdir.	Çünkü inşite- re ve bağımlı olmak için ve salımlar koruyucu içindir.	Çünkü Bağımlı- sızlığının, lo- rumalısın.	Çünkü Her yerde direnç hareketleri, kurultularla işgale karşı çıkmışlardır.

Fotograf 2: İstanbul'un işgali

Fotograf 3: Dağınık Kuva-yı Milliye Birlikleri

Kurtuluş Savaşı öncesinde Osmanlı ordusunun önemli komutanlarından birisi olduğunu düşün. Osmanlı İmparatorluğu çökmek üzere. Anadolu, İtilaf devletlerinin işgaline uğramış. Padişah ve hükümet bu duruma sesiz kalmakta.

BU DURUMDA NE
YAPARDIN?

Baş kaldırıp bağımsızlığımızı sağlamak için direniş
organizasyonu kurar. Osmanlı İmparatorluğu dönemindeki sivil
halkın düşman eline geçmeden Anadolu'ya gönderilmesini sağlar.

Mondros Ateşkes Anlaşması ile ilgili bilmek istedikleriniz ile öğrendikleriniz arasında bir değerlendirme yapınız. Değerlendirme sonucunu arkadaşlarınızla ve öğretmeninizle paylaşınız.

Ek – 11 devam

DERS PLANI

Dersin Adı:	: Sosyal Bilgiler
Sınıf ve Şube	: 5-C
Tarih	: 02/11/ 2004
Süre	: 80 Dakika
Konu	: Kurtuluş Savaşı (Mustafa Kemal'in Samsun'a Çıkışı, Genelgeler, Kongreler)
Yöntem ve Teknikler	: İşbirliğine Dayalı Öğrenme, Soru-Cevap, Tartışma,
Kaynaklar, Araç ve Gereçler	: Öğretmen Tarafından Hazırlanan Yapılandırmacı Öğrenme Materyalleri, İlköğretim 5. Sınıf Sosyal Bilgiler Ders Kitabı, Kurtuluş Savaşı ile ilgili belgeler, Ansiklopediler, Web siteleri.

I. Amaç ve Davranışsal Amaçlar

Özel Amaç: Kurtuluş Savaşı döneminde geçen temel olgular bilgisi

Davranışsal Amaçlar:

- a. Kurtuluş Savaşı başlamadan önce Mustafa Kemal'in yaptığı çalışmaları söyleme-yazma
- b. Mustafa Kemal'in Samsun'a hareketiyle Kurtuluş Savaşı'nın başladığını söyleme-yazma
- c. Kurtuluş Savaşı öncesinde milli bilinci güçlendirmek amacıyla Mustafa Kemal ve arkadaşlarının yaptığı kongreleri ve tarihlerini söyleme-yazma

Özel Amaç: Kurtuluş Savaşı döneminde geçen temel olguları açıklayabilme

Davranışsal Amaçlar:

- a. Mustafa Kemal'in Kurtuluş Savaşı başlamadan yaptığı çalışmaların önemini açıklama
- b. Mustafa Kemal'in Samsun'a çıkışının önemini açıklama

Ek – 11 devam

- c. Kurtuluş Savaşı öncesinde yapılan kongrelerde alınan kararları ve bu kararların Kurtuluş Savaşı açısından önemini açıklama

Özel Amaç: “Cumhuriyete Nasıl Kavuştuk” ünitesi ile ilgili haritaları kullanabilme

Davranışsal Amaçlar:

- a. Kurtuluş Savaşı öncesi yapılan çalışmalarını haritada gösterme
b. Çizdiği bir Türkiye haritasında, Mustafa Kemal ve arkadaşlarının Kurtuluş Savaşı öncesi yaptığı kongreleri renklendirme

II. Giriş :

1. Dikkat Çekme : Öğretmenin sınıfa “Geçen ders size sorduğum örnek olayı hatırlıyor musunuz?” sorusunu yöneltmesi.
2. Güdüleme : Öğretmenin “Size ders materyalindeki örnek olayı okuyarak bu durumda siz olsaydınız ne yapardınız diye sormuştum. Sizin yapacaklarınızla Atatürk’ün bu durumda yaptıklarını karşılaştırmanızı istemiştım. Bu gün Atatürk’ün bu durumda neler yaptığını adım adım ilerleyerek öğrenmeye başlayacağız. Bakalım sizin yaptıklarınızla benzerlikler var mı?” demesi.
3. Gözden Geçirme : Öğretmenin bugün “Mustafa Kemal’in Samsun’a Çıkışı, Milli Bilincin Güçlendirilmesi (Genelgeler, Kongreler) konularını işleyeceğiz,” demesi.
4. Derse Geçiş : Öğretmenin sınıfa “Mustafa Kemal’in Samsun’a niçin gitmiş olabileceğini biliyor musunuz?” sorusunu yöneltmesi.

Ek – 11 devam

III. Geliştirme:

- Öğretmenin, öğrencilerin soruya ilişkin görüşlerini alması.
- Öğretmenin, öğrencilerin, Mustafa Kemal Samsun'a gidiş nedenini tartışmalarını sağlaması.
- Öğretmenin, öğrencilere Mustafa Kemal'in Osmanlı Devleti tarafından hangi görevle Samsun'a gönderildiğini sorması. Gruplardan materyal içerisinde bulunan Belge 4 ve Belge 7'i incelemelerini ve bu konuya ilişkin görüşlerini belirtmelerini istemesi.
- Öğretmenin, "Mustafa Kemal Samsun'da yurt çapında mitingler düzenlenmesini istedi. Mitingin anlamı nedir? Mustafa Kemal neden halktan yurt çapında mitingler düzenlemesini istemiş olabilir?" sorularını yöneltmesi.
- Öğretmenin, öğrencilere "Atatürk içinde bulunduğu durumda başka neler yapabilirdi? sorusunu yöneltmesi. Gelen cevapların sınıfta tartışılması.
- Öğretmenin, "Atatürk milli birliği sağlamak amacıyla Samsun'dan sonra farklı yerlere gitti. Bu yola hangi ismi verebiliriz?" sorusunu yöneltmesi, en uygun ismin sınıfça seçilmesi ve bu yolun öğrencilere harita üzerinde çizdirilmesi.
- Öğretmenin, öğrencilere "Genelgenin anlamını biliyor musunuz?" sorusunu yöneltmesi.
- Öğretmenin, Mustafa Kemal'in Samsun'dan sonra nereye gittiğini ve hangi genelgenin yayınlandığını sorması.
- Öğretmenin, gruplardan ders materyalinde verilen Amasya Genelgesi'nde alınan kararları ve materyalde belirtilen kaynakları göz önüne alarak Kurtuluş Savaşı'nın amacını, gerekçesini ve yöntemini nedenleriyle birlikte belirlemelerini istemesi.
- Öğretmenin " İlk derste adlandırdığımız yolu takip ediyoruz. Şimdi nereye geldik?" sorusunu yöneltmesi.
- Öğretmenin, öğrencilere "Erzurum'da bir kongre düzenlendi. Kongrenin anlamını biliyor musunuz? Genelgeyle farkı ne?" sorularını yöneltmesi.

Ek – 11 devam

- Öğretmenin öğrencilerden Mondros Ateşkes Antlaşması'nın doğu illeriyle ilgili maddesini ve bu maddenin neden antlaşma içerisine koyulduğunu hatırlamalarını istemesi. Öğrencilerden gelen yanıtlardan sonra “Sizce bu maddenin Erzurum Kongresi ile ilişkisi ne olabilir?” sorusunu yöneltmesi ve öğrencilerden tartışmalarını istemesi.
- Öğretmenin öğrencilerden belirtilen kaynaklardan Erzurum Kongresi'nin amacını ve bu kongrede alınan kararları araştırmalarını istemesi.
- Öğretmenin “Erzurum Kongresi'nin toplanma nedeni ile aldığı kararları karşılaştırsak, nasıl bir sonuca ulaşırız?” sorusunu öğrencilere sorması ve tartışmalarını istemesi.
- Öğretmenin “.....” ile adlandırdığımız yola devam ediyoruz. Şimdi nereye geldik. Buraya gelme kararını nerede almıştık?” sorularını yöneltmesi.
- Öğretmenin “ Sivas Kongresi'ne Türkiye'nin her tarafından temsilciler katıldı. Bu durumu göz önüne alarak kongrenin amacını tahmin edelim?” sorusunu yönlendirmesi.
- Öğrencilerden belirtilen kaynaklardan Sivas Kongresi'nde alınan kararları bulmalarının istenmesi.
- Öğretmenin, gruplara “Kongre toplanma amacına ulaşmış mıdır?” sorusunu yöneltmesi ve kongrenin sonuçlarına bakarak grupların tartışmalarının istenmesi.

IV. Sonuç: Öğretmenin “Bugün kaynaklardan ve belgelerden yararlanarak Mustafa Kemal'in milli mücadeleyi başlatmak için attığı ilk adımı; Amasya Genelgesi'nin, Erzurum ve Sivas Kongreleri'nin Kurtuluş Savaşı'ndaki yerini öğrendiniz (keşfettiniz). Her hafta, her ders, her konuda yeni bir adım atılacak ve Cumhuriyete kavuşacağız,” demesi.

V. Değerlendirme: Öğretmenin, öğrencilere aşağıdaki soruları sorması:

- a. Mustafa Kamal'in Samsuna çıkması ile Kurtuluş Savaşı arasındaki ilişki nedir?
- b. Kurtuluş Savaşı öncesi gerçekleştirilen çalışmaların Kurtuluş savaşı açısından önemi nedir?

Ek – 11 devam

VI. Alıştırma/Ödev: Öğretmenin “ Mustafa Kemal’in Sivas’tan sonra nereye gittiğini, size dağıtılan materyalden ve belirtilen kaynaklardan araştıralım ” demesi.

Ek - 11 devam

KURTULUŞ SAVAŞI

11

B. KURTULUŞ SAVAŞI

Aşağıda yer alan kutucuklara, Kurtuluş Savaşı ile ilgili bildiklerinizi ve bilmek istediklerinizi yazınız.
Yazdıklarınızı öğretmeninizle ve arkadaşlarınızla paylaşınız.

<p>Kurtuluş Savaşı ile ilgili bildiklerim: 19 Mayıs 1919 günü başlandı. Atatürk'ün Samsun'a çıkışı ile başlamıştır. Türk halkının dayanışması ile başlamıştır.</p>	<p>Kurtuluş Savaşı ile ilgili öğrenmek istediklerim: Bandırma Vapurunun işi ne? Örneğin Atatürk'ün 4. mektubuna katılanların adlarını bilmek istiyorum.</p>
---	--

1. Mustafa Kemal'in Samsun'a Çıkışı

Mustafa Kemal'in Samsun'a çıkmasıyla Kurtuluş Savaşı arasındaki ilişkiyi açıklayınız.

Fotoğraf: 4

Mustafa Kemal, Anadolu'nun işgalden kurtulması için, milletin hep birlikte mücadele etmesine ve bu mücadelenin de Anadolu'dan yürütülmesi gerektiğine inanıyordu. Bu nedenle kendine verilen görevi fırsat bilerek Anadolu'ya geçti.

Mustafa Kemal hangi görevle Anadolu'ya geçmiştir?
Araştırınız.
Ekte verilen belge 4 ve belge 7'yi grup arkadaşlarınızla inceleyerek maddeleştiriniz.

Fotoğraf: 5
Bandırma Vapuru

Mustafa Kemal'in Samsun'a 19 Mayıs 1919'da çıkmasıyla Kurtuluş Savaşı'nın ilk adımı atılmış oldu. Mustafa Kemal burada yurt çapında mitingler düzenlenmesini istedi. Bunun nedeni sizce ne olabilir?

Mitingin anlamını araştırınız.
Günümüzde mitingler için düzenlenmektedir?
Arkadaşlarımızla tartışınız, televizyon veya gazete haberlerinden örnekler veriniz.

↓

Xuanda halka bilgiler verip halkı ayaklandırmak ve onları anlama beşiflik ve mesisi.

Ek – 11 devam

KURTULUŞ SAVAŞI

12

Atatürk'ün içinde bulunduğu durumda siz olsaydınız ne yapardınız?

➤ Grubunuzla birlikte bu soruyla ilgili senaryo yazınız. Grup üyeleri ile birlikte bu senaryoları canlandırınız ve diğer grubun senaryolarıyla farklılıklarını ve benzerliklerini karşılaştırınız.

2. Milli Bilincin Güçlendirilmesi

Mustafa Kemal milli birlik ve beraberliği güçlendirmek için Samsun'dan sonra farklı yerlere gitti. Mustafa Kemal'in Kurtuluş Savaşı öncesinde izlediği bu yolu adlandırınız? Adlandığı bu yolu aşağıdaki boşluğa harita üzerinde çizin.

CUMHURİYET
YOLU

➤ Grup arkadaşlarımızla birlikte boş bir kağıda , Kurtuluş Savaşı öncesinde yapılan çalışmaları içeren kavram haritası oluşturunuz. Oluşturduğumuz kavram haritasını diğer gruplarla karşılaştırınız.

42

Ek - 11 devam

KURTULUS SAVASI

a. Genelgeler

Amasya Genelgesi (22 Haziran 1919)

Genelge nedir? Grup arkadaşlarımızla anlamını araştırıp, bir cümlede tanımlayınız.

Amasya Genelgesi'nde Alınan Kararlar

1. Vatanın bütünlüğü, milletin bağımsızlığı tehlikededir.
2. İstanbul'daki hükümet, üzerine aldığı sorumluluğun gereklerini yerine getirememektedir. Bu durum milletimizi yok olmuş gibi göstermektedir.
3. Milletin bağımsızlığını yine milletin azim ve kararı kurtaracaktır.
4. Milletin durumunu ve davranışlarını göz önünde tutmak ve haklarını dile getirerek dünyaya duyurmak için milli bir kurulum varlığı gereklidir.
5. Sivas'ta milli bir kongre toplanacaktır.

Yukarıda sıralanan Amasya Genelgesi'nin maddelerine ve elinizde bulunan kaynaklara bakarak Kurtuluş Savaşı'nın **amacını, gerekçesini ve yöntemini** grup arkadaşlarınızla birlikte belirleyiniz ve diğer gruplarla karşılaştırınız.

AMAÇ	Milletin... bağımsızlığını... yine... milletin... azim ve kararı... kurtaracaktır.	NEDEN?
GEREKÇE	İstanbul'daki hükümet, üzerine aldığı sorumluluğun... gereklerini yerine... getirememektedir. Bu durum milletimizi yok olmuş gibi göstermektedir.	NEDEN?
YÖNTEM	Sivas'ta... milli bir kongre... toplanacaktır.	NEDEN?

Yararlanabileceğiniz kaynaklar

Kitaplar:

- Atatürk İlke ve İnk. Tar 1 (Ahmet Mumcu)
- Atatürk İlke ve İnk. Tar (M. Akif Baf)
- Sosyal Bilgiler Ders Kitabı

Web Adresleri:

-
-

Sizin Ulaştığınız Kaynaklar

Kitaplar:

- + Türkiye Cumhuriyeti İnkilap Tarihi ve Başvuruları
- + Uygun Berber
- + Sınıf Başarı: 5

Web Adresleri:

- + www.google.com.tr
- + www.hotmail.com.tr
- + www.Osmanlı Tarihi.com.tr

13

Ek – 11 devam

KURTULUŞ SAVAŞI

14

b. Kongreler

Kongre nedir? Grup arkadaşlarımızla anlamını araştırıp, bir cümlede tanımlayınız. Günümüzde kongreler yapılmakta mıdır? Örnekler veriniz.

Erzurum Kongresi

Ortak konular bir gün ortak çıkarlar üzerinde görüşmek isteyen kişilerin toplantısı.

Fotoğraf 6: Mustafa Kemal ve Arkadaşları Erzurum'da

Amaç!
Doğu Anadolu bölgesini işgalcilerden kurtarmak ve bilgilendirmek.

Mondros Ateşkes Antlaşması'nın doğu illeriyle ilgili maddesini hatırla.

	Bu madde niçin konulmuştu? Önceki bilgilerini hatırla!
	Bu maddenin Erzurum Kongresiyle ilişkisi sizce nedir?

Erzurum Kongresi'nde alınan kararları aşağıdaki boşluğa yazınız.

- * Milli sınırlar içinde vatan bir bütündür, parçalanamaz.
- * İstanbul hükümeti, vatanın bağımsızlığını korumazsa geçici bir hükümet kurulacaktır.
- * Milli meclis hemen toplanmalı ve hükümet işlerini denetmelidir.
- * Her türlü yabancı işgale karşı millet birleşecek ve vatanı savunacaktır.

Erzurum Kongresi'nin toplanma nedeni ile bu kongrede alınan kararları karşılaştırınız ve bir sonuç paragrafı yazınız.

Kurtuluş Savaşı dayanışma içinde kazanılacaktır.

Ek - 11 devam

15

KURTULUS SAVASI

Sivas Kongresi

Sivas Kongresi'nin toplanma kararı nerede alınmıştı?

Mustafa Kemal'in Amasya genelgesi'nde alınmıştı.

Fotoğraf 7: Sivas Kongresi

4 Eylül 1919'da toplanan Sivas Kongre'sinde sınıftaki her grup -Türkiye'deki farklı bölgelerden gelen temsilciler olsun. İçinde bulunduğunuz bölgelerin ve yurdun durumunu göz önüne alarak bu kongrenin ortak amacını tartışarak belirleyin.

Sivas Kongresi'nin amacı, Sivas Kongresine yurdun her bölgesinden seçilmiş temsilciler gelmiş ve Atatürk'ün baskıya karşı direnmeleri için.

Sivas Kongresi'nde Alınan Kararları aşağıdaki boşluğa yazınız.

Erzurum Kongresi'nde alınan kararların aynı yurdun her bölgesinden kurtulmuş millî cemiyetler Anadolu ve Rumeli Müdafî-i Hukuk Cemiyeti'ni adı altında birleştirilmiştir. Yapılan kongre sonunda bütün yurdun temsil edecek ve kongrenin kararlarını uygulayacak genel bir Temsil Heyeti oluşturulmuştur.

 Kongrede alınan kararlara bakarak, kongrenin toplanma amacının gerçekleşip gerçekleşmediğini arkadaşlarınızla tartışınız?

Sizin ulaştığınız kaynaklar ve yararlanabileceğiniz kaynaklar

Kitaplar:

- Atatürk İlke ve İnk Tar. 1 (Ahmet Mumcu)
- Atatürk İlke ve İnk Tar. (M. Akif Bal)
- Belge 90

Web Adresleri:

-
-

Kongreden alınan kararlar gerçekleşmiştir. Yani kongre toplanma amacı gerçekleşmiştir.

Ek – 11 devam
DERS PLANI

Dersin Adı	: Sosyal Bilgiler
Sınıf ve Şube	: 5-C
Tarih	: 03/11/ 2004
Süre	: 80 Dakika
Konu	: Kurtuluş Savaşı (Misak-ı Milli (Ulusal Ant) ve Önemi, TBMM'nin Açılışı, TBMM'nin Açılışından Sonraki Olaylar)
Yöntem ve Teknikler	: İşbirliğine Dayalı Öğrenme, Soru-Cevap, Tartışma.
Kaynaklar, Araç ve Gereçler	: Öğretmen Tarafından Hazırlanan Yapılandırmacı Öğrenme Materyalleri, İlköğretim 5. Sınıf Sosyal Bilgiler Ders Kitabı, Kurtuluş Savaşı ile ilgili belgeler , Ansiklopediler, Web siteleri.

I Amaç ve Davranışsal Amaçlar

Özel Amaç: Kurtuluş Savaşı döneminde geçen temel olgular bilgisi

Davranışsal Amaçlar:

- a.Misak-ı Milli'nin kabul edildiği yeri ve tarihi söyleme-yazma
- b.Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin açıldığı yeri ve tarihi söyleme-yazma

Özel Amaç: Kurtuluş Savaşı döneminde geçen temel olguları açıklayabilme

Davranışsal Amaçlar:

- a. Misak-ı Milli kararlarının Türk ulusu açısından önemini açıklama
- b. Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin açılmasının Türkiye Cumhuriyeti ve Türk demokrasisi açısından önemini açıklama

Ek – 11 devam

II. Giriş :

- 1. Dikkat Çekme** : Öğretmenin sınıfa “ Türkiye'nin şu anki sınırlarının büyük ölçüde hangi kararlara dayandığını biliyor musunuz? Şu anda ülkemizin yönetildiği yer olan TBMM'nin oluşum sürecini merak ediyor musunuz?” sorularını yöneltmesi.
- 2. Güdüleme** : Öğretmenin öğrencilere, “Bugün üzerinde çalışacağınız ve araştırarak keşfedeceğiniz konu içerisinde sorduğum soruların yanıtını bulabilirsiniz, ” demesi.
- 3. Gözden Geçirme** : Öğretmenin bugün “Misak-ı Milli ve Önemi, TBMM'nin Açılışı ve TBMM'nin Açılışından Sonraki Olaylar konularını işleyeceğiz,” demesi.
- 4. Derse Geçiş** : Öğretmenin sınıfa “Geçen ders Cumhuriyete giden yolda nerede kalmıştık?” sorusunu yöneltmesi.

III. Geliştirme:

- Öğrencilerden soru ile ilgili yanıtların alınması.
- Öğretmenin, öğrencilere “Sivas Kongresi'nden sonra bu kongrede birleştirilen Anadolu ve Rumeli Halklarını Koruma Derneği'nin Temsil Heyeti ile Osmanlı Devleti'nin temsilcileri Amasya'da görüştü.” demesi ve “Sizce bu görüşme Mustafa Kemal ve ulusal Kurtuluş Savaşı açısından başarı mıdır?” sorusunu yöneltmesi.
- Öğretmenin öğrencileri tartışmaya yönlendirmesi ve “Günümüzde bir dernek, bir devletle masaya oturup anlaşma yapabilir mi?” sorusunu öğrencilere yöneltmesi.
- Öğretmenin, Amasya Görüşmelerinde alınan kararları öğrencilere sorması. Gelen cevapların ardından “Bu kararların içinde Meclis-i Mebusan'ın açılması

Ek – 11 devam

kararı var. Meclis-i Mebusan'ın ne demek olduğunu biliyor musunuz?" sorusunu öğrencilere yöneltmesi.

- Graplardan, ders materyalinde yer alan Belge 107'i inceleyerek Meclis-i Mebusan'ın neden İstanbul'da toplandığını bulmalarının istenmesi. Grupların belgeye ilişkin görüşlerinin alınması. Grupların görüşlerinin tartışılması.
- Öğretmenin, "28 Ocak 1920'de Misak-ı Milli kararları kabul edildi," demesi ve öğrencilerin bu kararları materyalde belirtilen kaynaklardan araştırmalarının sağlanması. Grupların farklı kaynaklardan buldukları kararların sınıfta tartışılması.
- Öğretmenin "Misak-ı Milli'de alınan kararlar daha önce nerede alınan kararlara benzemektedir?" sorusunu öğrencilere yönlendirerek önceki bilgilerini hatırlamalarını sağlaması.
- Graplardan, ders materyalinde bulunan "Misak-ı Milliye Göre Sınırlar" haritası ile günümüz Türkiye haritasını karşılaştırmalarının istenmesi.
- Graplardan karşılaştırmalarını yaptıktan sonra, bu karşılaştırmaya dayalı olarak Misak-ı Milli'nin önemini belirtmelerinin istenmesi.
- Öğretmenin öğrencilere, "Misak-ı Milli kabul edildikten sonra İstanbul İtilaf Devletleri tarafından işgal edildi. Sizce bunun nedeni ne olabilir?" sorusunu yöneltmesi. Gelen yanıtlardan sonra "İstanbul'un işgal edilmesi ne gibi gelişmelere neden olabilir?" sorusunu yöneltip öğrencilerin kendi fikirlerini ifade etmelerinin sağlaması.
- Öğrencilerden gelen fikirler doğrultusunda, öğretmenin farklı kaynaklardan İstanbul'un işgalinden sonra yaşanan gelişmeleri bulmalarını istemesi ve bu gelişmelerin Atatürk'ün hangi düşüncesinin gerçekleşmesine ortam hazırladığını sorması.
- Öğretmenin öğrencilerin fikirlerini alması ve TBMM'nin açılışı ile bağlantı kurarak düşüncelerini derinleştirmelerini sağlaması.
- Öğretmenin TBMM'nin açılışının önemini gruplar arasında tartışılmasını sağlaması. "23 Nisan'ı bugün hangi milli bayram olarak kutlamaktayız," sorusunu sorması.

Ek – 11 devam

- Öğretmenin öğrencilere dağıtılan kaynaklar arasında yer alan Nutuk'tan TBMM'nin açılışı ve sonraki olaylar bölümünü grupların okumalarını istemesi. Grupların TBMM'nin açılışından sonra hangi olayların meydana geldiğini belirlemelerini istemesi ve belirlenen olayların gruplar arasında tartışılması.
- TBMM'nin açılışından sonra ortaya çıkan olayların nedenlerini daha ayrıntılı olarak incelenmesinin sağlanması. Bu amaçla öğretmenin Sevr Anlaşmasının neden kabul edilmediğini ve TBMM kurulduktan sonra, aldığı ilk kararlardan birinin düzenli bir ordu kurma kararı olmasının nedenlerini araştırmalarını ve tahmin etmelerini istemesi.

IV. Sonuç: Öğretmenin “Bugün Kurtuluş Savaşı'nın hazırlık aşamasını tamamladınız ve Cumhuriyete giden yolda önemli adımlar attınız. Bir sonraki derste bir diğer önemli aşama olan Savaş Dönemine geçip Cumhuriyete giden yolda yeni bir adım atacaksınız,” demesi ve Kurtuluş Savaşı öncesi yapılan hazırlıkların tekrar edilmesi.

V. Değerlendirme: Öğretmenin, öğrencilerden Kurtuluş Savaşı'nın hazırlık dönemine ilişkin değerlendirmeler yapmalarını istemesi.

VI. Alıştırma/Ödev: Öğretmenin, öğrencilerden Kurtuluş Savaşı'nda açılan cepheleri, savaşılan ülkeleri, bu cephelerde yapılan savaşları ve savaş sonuçlarını evde materyalden belirtilen kaynaklardan ve kendi buldukları kaynaklardan araştırmalarını istemesi.

Ek – 11 devam

KURTULUS SAVASI

16

Misak-ı Milli (Ulusal Ant) ve Önemi

Sivas Kongresi'nden sonra Amasya'da Osmanlı Devleti'nin temsilcileri ile Anadolu ve Rumeli Haklarını Koruma Derneği'nin Heyeti Temsiliye görüşme masasına oturdu.

Fotoğraf 8: Mustafa Kemal Sivas'ta Heyeti Temsiliye üyeleriyle birlikte

Osmanlı Devleti, Heyeti Temsiliye ile görüşmeyi neden kabul etmiştir? Arkadaşlarınızla tartışınız ve kabul etme nedenlerini maddeleştirerek aşağıdaki boşluğa yazınız.

Çünkü artık yapacak bir şey kalmayıp padişahın hükümetine sarkmayı düşündüler. Tahtlarından almak istemiyorlardı.

Amasya görüşmelerinde Sivas Kongresi kararları kabul edildi. Padişah seçimlerin yapılmasını ve Meclis-i Mebusan'ın toplanmasını onayladı. Yapılan seçimlerin çoğunluğunu Anadolu ve Rumeli Haklarını Koruma Derneği üyeleri kazandı.

Bu arada Mustafa Kemal ve Temsil Heyeti üyeleri 27 Aralık 1919'da Ankara'ya geldiler.

Mustafa Kemal ve Heyeti Temsiliye üyeleri neden Ankara'ya gelmiş olabilirler? Arkadaşlarınızla tartışınız ve nedenini bir cümle ile açıklayınız.

TBMM'ni açmak için Ankara'ya geldiler.

Meclise seçilen milletvekilleri İstanbul'a gitmeden Ankara'ya uğradılar ve burada mecliste neler yapılacağını kararlaştırdılar. Osmanlı Mebusan Meclisi 12 Ocak 1920'de çalışmalarına başladı. Müdafai Hukuk Cemiyeti üyeleri "Vatanın Kurtuluşu" grubunu kurdular. 28 Ocak 1920'de Misak-ı Milli (Ulusal Ant) kararları kabul edildi.

Padişahın istiağıyla İstanbul'da toplandı.

Grup arkadaşlarınızla, Belge 107'i inceleyiniz ve Mebusan Meclisi'nin neden İstanbul'da toplandığını yandaki kutucuğa kısaca açıklayınız.

Ek – 11 devam

KURTULUŞ SAVAŞI

17

Misak-ı Milli'de alınan kararları aşağıdaki boşluğa yazalım.

Sizin ulaştığınız kaynaklar ve yararlanabileceğiniz kaynaklar

Antkara'da bulunan Mustafa Kemal İstanbul'a giden millet vekillerinden bir bölümü ile görüşmüştü. Misak-ı Milli'yi göstermişti. (baca) Türk vatanının sınırları genişletilmisti. Osmanlı Mebusan Meclisinde kabul edilmişti. Başarılı korunursa Dünya ticaretine mecbur dır.

Kitaplar:

- Atatürk İlke ve İlkeleri (Ahmet Mumcu)
- Türkiye Cumhuriyeti Devrim Yasaları (Mazhar Erüreten)
- Sosyal Bilgiler Ders Kitabı

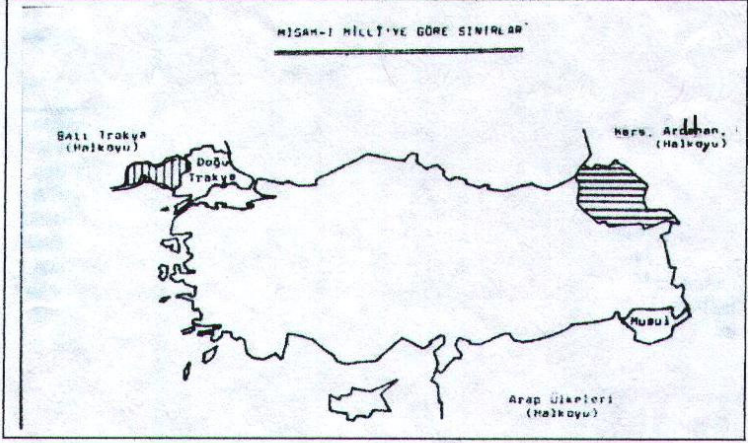
Web Adresleri

- <http://www.ataturk.net/>

Misak-ı Milli'de alınan kararlar daha önce nerede alınan kararlara benzemektedir? Önceki bilgilerinizi hatırla!

Erzurum-Sivas Kongresinde alınan kararlar gibidir.

Harita 4: Misak-ı Milli'ye göre Türkiye sınırları

Misak-ı Milli sınırları ile bu günkü sınırlarımızı karşılaştırdınız. Aradaki fark ve benzerlikleri bulunuz. *genişletir*

Misak-ı Milli olmasaydı, Türk sınırları bilinmezdi. " " ile Türk sınırları belirlenmiştir.

Grup arkadaşlarınızla Misak-ı Milli'nin önemini belirleyiniz ve diğer gruplarla karşılaştırdınız.

Ek – 11 devam

KURTULUS SAVASI

18

Misak-ı Milli kararları İtilaf Devletleri'nin sert tepkilerine neden oldu.

İtilaf Devletleri, İstanbul'u 16 Mart 1920'de işgal etti. Meclis dağıtıldı. Milletvekilleri tutuklandı ve çoğu kaçmak zorunda kaldı.

Bu olayların yol açtığı en önemli gelişmeyi grubunuzla birlikte belirleyiniz, aşağıdaki boşluğa yazınız ve diğer gruplarla karşılaştırınız.

- İtilaf Devletleri donanmaları ile İstanbul'u işgal ettiler.
- İstanbul'da bulunan Aydın Iksim Ankara'ya Mustafa Kemal'in yanına geldi. Anadolu hareketine Aydın kişileri de katılmış oldu.

Fotoğraf 9: İstanbul'un İşgali (16 Mart 1920)

Sizin ulaştığınız kaynaklar ve yararlanabileceğiniz kaynaklar

Kitaplar:

- Atatürk İlke ve İnk. Tar (M. Akif Bol)
- Türkiye Cumhuriyeti Devrim Yasaları (Mazhar Erüreten)
- T.C. İnkilap Tarihi ve Atatürkçülük

Web Adresleri:

- <http://www.ataturk.net/>
- <http://cumhuriyet.kulturturizm.gov.tr/>

Türkiye Büyük Millet Meclisi 'nin (TBMM) Açılışı

İstanbul'un işgali ve Osmanlı Mebusan Meclisi'nin dağıtılması neye yol açmıştır?

Bu durum Mustafa Kemal'in hangi düşüncesinin gerçekleşmesine ortam hazırladı? Önceki bilgilerinizi hatırlayınız!

Mustafa Kemal yayınladığı bir emirle seçimlerin yeniden yapılmasını ve İstanbul'dan Ankara'ya gelebilecek milletvekillerinin meclise katılmalarını istedi. TBMM 23 Nisan 1920'de büyük bir törenle açıldı.

Fotoğraf 10: TBMM'nin Açılış Töreni (23 Nisan 1920)

TBMM'nin açılışı niçin önemlidir? Arkadaşlarınızla tartışınız.

TBMM'nin açıldığı 23 Nisan'ı Atatürk kime armağan etmiştir? Tüm Örgütçü Göçmenleri na arınan olanı z. 1920

Ek - 11 devam

KURTULUŞ SAVAŞI

19

TBMM'nin Açılışından Sonraki Olaylar

Atatürk'ün en önemli eserlerinden biri olan Nutuk'un 89-101 sayfaları arasını okuyunuz. Bu bölüme göre;

- TBMM açıldıktan sonra hangi olaylar meydana gelmiştir belirleyiniz!
- Belirlediğiniz olayların sonuçlarını arkadaşlarınızla tartışınız!

Yeni bir hükümet kurulmalıdır. Meclis bu öneriyi kabul etti. TBMM Hükümeti kuruldu. Bunu tüm dünyaya ilan etti. padişah taraftarları TBMM'ni tanımadı. Ayaklanmalar oldu. Ancak kısa zamanda bastırıldı.

TBMM açıldıktan bir süre sonra İtilaf Devletleri'nin baskısıyla 10 Ağustos 1920 tarihinde Osmanlı Hükümeti Sevr Anlaşmasını imzaladı.

Nutuk'ta Atatürk, Sevr Anlaşması'nın neden kabul edilmediğine ilişkin neler söylemiştir? Grubumuzla birlikte araştırınız ve aşağıdaki boşluğa özetleyiniz.

İstanbul ve diğer yerlerde yaşayan azınlıklar geniş haklara sahip olacak. Aksi halde İstanbul elden gidecek. Bütün devletler kapitülasyonlardan faydalanacaktı. Türk Milletini esir etmeyi amaçlayan bu antlaşmayı TBMM tanımadı. Anlaşmaya imza koyan hükümet üyelerini de Vatan haini ilan etti.

TBMM kurulduktan sonra, aldığı ilk kararlardan biri düzenli bir ordu kurma kararıdır. Bu karar NİÇİN alınmış olabilir? Yan kutucuğu okuyarak tahmin ediniz.

Kuvayı Milliye birliklerini hatırlayınız!

Kurtuluş Savaşı ile ilgili bilmek istedikleriniz ile öğrendikleriniz arasında bir değerlendirme yapınız. Değerlendirme sonucunu arkadaşlarınızla ve öğretmeninizle paylaşınız.

Ek – 11 devam
DERS PLANI

Dersin Adı	: Sosyal Bilgiler
Sınıf ve Şube	: 5-C
Tarih	: 08/11/ 2004
Süre	: 80 Dakika
Konu	: Savaş Dönemi
Yöntem ve Teknikler	: İşbirliğine Dayalı Öğrenme, Soru-Cevap, Tartışma,
Kaynaklar, Araç ve Gereçler	: Öğretmen Tarafından Hazırlanan Yapılandırmacı Öğrenme Materyalleri, İlköğretim 5. Sınıf Sosyal Bilgiler Ders Kitabı, Nutuk, Atatürk İlke ve İnkılapları Tarihi Kitabı, Ansiklopediler, Web siteleri.

I. Amaç ve Davranışsal Amaçlar

Özel Amaç: Kurtuluş Savaşı döneminde geçen temel olgular bilgisi

Davranışsal Amaçlar:

- Savaş döneminde hangi cephede kimlerle mücadele edildiğini söyleme-yazma
- Çeşitli cephelerde yapılan savaşları ve sonuçlarını söyleme-yazma
- Savaş sırasında yapılan barış anlaşmalarını ve tarihlerini söyleme-yazma
- Kazanılan zaferler sonrası yapılan barış anlaşmalarını söyleme-yazma

Özel Amaç: Kurtuluş Savaşı döneminde geçen temel olguları açıklayabilme

Davranışsal Amaçlar:

- Cephelerde yapılan savaşlarda elde edilen başarının milli mücadele açısından önemini açıklama
- Savaşlarda kazanılan zaferlerin, imzalanan anlaşmalara olan etkisini açıklama

Özel Amaç: “Cumhuriyet’e Nasıl Kavuştuk?” ünitesi ile ilgili haritaları kullanabilme

Davranışsal Amaçlar:

- Kurtuluş Savaş’ındaki cepheleri haritada gösterme

Ek – 11 devam

- b. Çizdiği bir Türkiye haritasında, Kurtuluş Savaşında açılan cepheleri renklendirme

II. Giriş :

1. Dikkat Çekme : Öğretmenin sınıfa savaş fotoğrafları getirmesi ve “Savaşlarla ilgili neler düşünüyorsunuz?” sorusunu yöneltmesi.
2. Güdüleme : Öğretmenin savaşların kötü etkilerinden bahsetmesi. Bazen insanların vatanlarının işgale uğradığında savaşabileceklerini söylemesi ve Kurtuluş Savaşı örneğini vermesi.
3. Gözden Geçirme : Öğretmenin bugün “Kurtuluş Savaşı’nda açılan cepheleri, yapılan savaşları ve savaşların sonuçlarını işleyeceğiz,” demesi.
4. Derse Geçiş : Öğretmenin sınıfa “Savaş denince aklınıza neler geliyor?” sorusunu yöneltmesi.

III. Geliştirme:

- Öğretmenin, öğrencilerin soruya ilişkin görüşlerini alması.
- Öğretmenin, “Günümüzde devam eden savaşlar var mı? Varsa bunlar ülkemizi ve dünyayı nasıl etkilemektedir?” sorularını yöneltmesi.
- Öğretmenin, öğrenci görüşlerini aldıktan sonra “Türk milleti olarak neden Kurtuluş Savaşı’nı yaptık?” sorusunu yöneltmesi.
- Öğretmenin gruptan Kurtuluş Savaşı’nda açılan cepheleri, savaşılan ülkeleri, bu cephelerde yapılan savaşları ve savaşların sonuçlarını kaynaklardan yararlanarak araştırmalarını ve ulaşılan sonuçları resimlerden yararlanarak karton üzerine şemalaştırmalarını istemesi.
- Öğretmenin örnek bir şema göstermesi ve gruplar arasında gezerek öğrencilere rehberlik etmesi.

Ek – 11 devam

- Gruplar şemalarını tamamladıktan sonra aradaki fark ve benzerliklerin karşılaştırılması.

IV. Sonuç: Öğretmenin “Bugün kaynaklardan yararlanarak yaptığımız şema ile Kurtuluş Savaşı’nda açılan cepheleri, savaşılan ülkeleri, bu cephelerde yapılan savaşları ve savaşların sonuçlarını öğrendiniz (keşfettiniz).” demesi ve öğrenilenlerin oyun eşliğinde tekrarlanması.

V. Değerlendirme: Öğretmenin, her gruptan diğer gruplara şemalarıyla ilgili sorular sormalarını istemesi.

VI. Alıştırma/Ödev: Öğretmenin, öğrencilerden Kurtuluş Savaşı’ndan sonra gerçekleştirilen anlaşmaları araştırarak gelmelerini istemesi.

Ek – 11 devam

SAVAŞ DÖNEMİ

20

C. SAVAŞ DÖNEMİ

Savaş denilince aklınıza neler gelmektedir? Arkadaşlarınızla ve öğretmeninizle paylaşınız.

Fotoğraf 12: Büyük Taarruza Hazırlık

Grubumuz ile birlikte, Kurtuluş Savaşı'nda açılan cepheleri, savaşılan ülkeleri, bu cephelerde yapılan savaşları ve savaşların sonuçlarını aşağıda belirtilen kaynaklardan yararlanarak araştırınız, ulaştığımız bilgileri bir bütünlük içinde düzenleyiniz ve resimlerden yararlanarak boş bir sayfaya şemalaştırınız. Grupların yaptığı şemaların benzer ve farklı yönlerini karşılaştırınız.

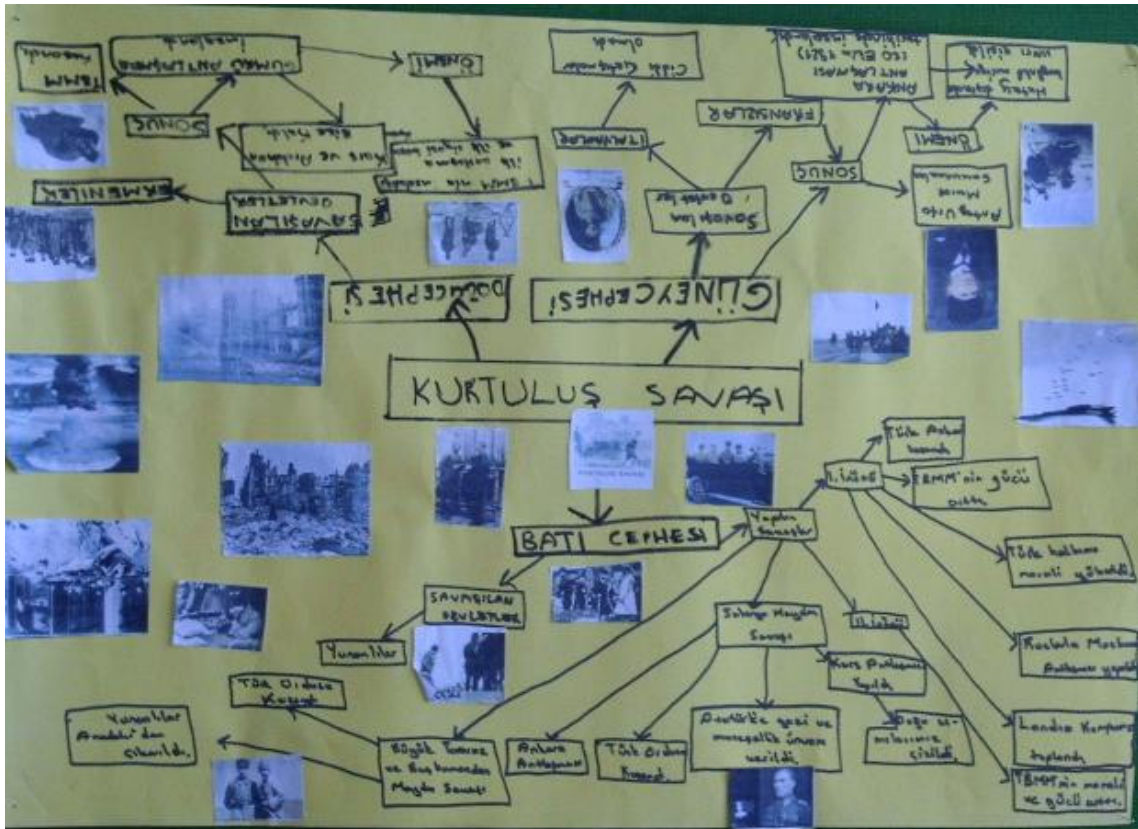
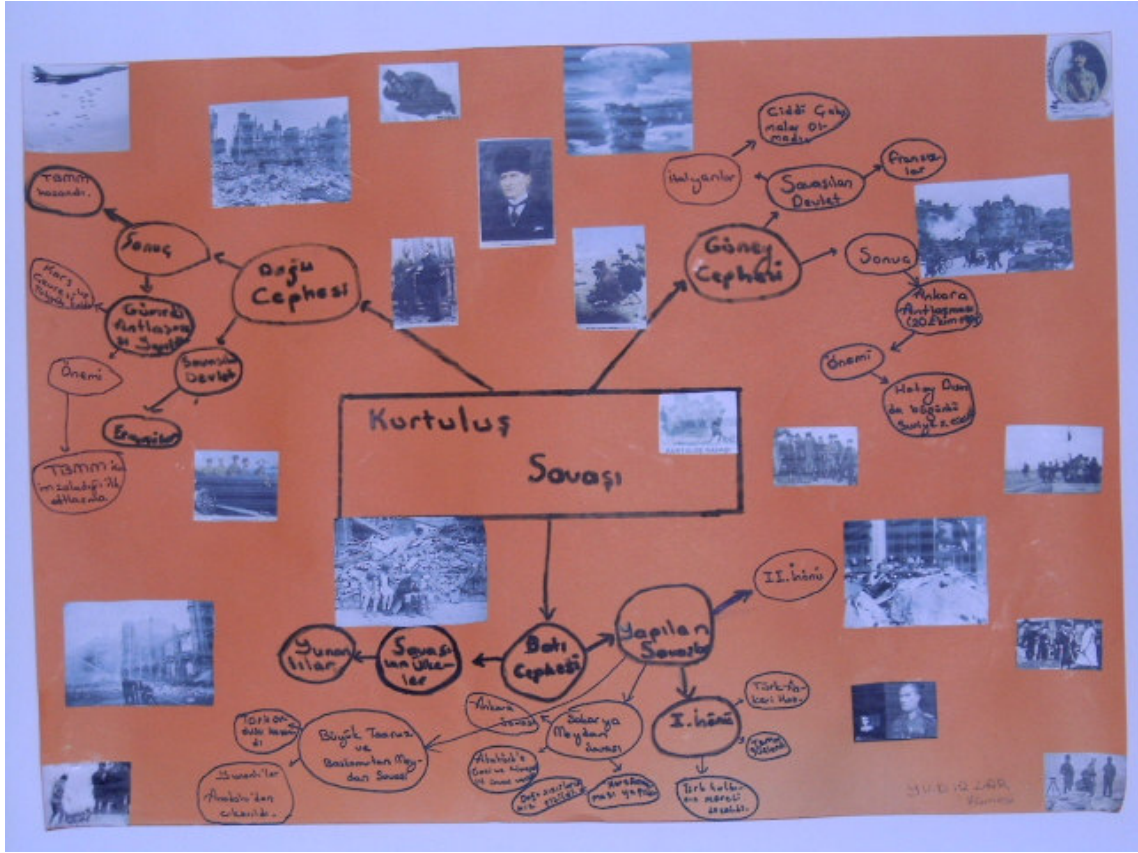
Cepheler: doğu ve batı cephe
Savaşlar: 1. ve 2. Dünya Savaşı, Büyük Taarruz, Kurtuluş Savaşı

Günümüzde savaşlar yapılmakta mıdır? Örnekler veriniz ve savaşların dünyaya etkisini arkadaşlarınızla tartışınız.

Yapılmaktadır. Bir çok insanı, evleri, mülkleri...

Yararlanabileceğiniz kaynaklar	Sizin Ulaştığınız Kaynaklar
<p>Kitaplar:</p> <ul style="list-style-type: none"> * Atatürk İlke ve İnk. Tar. 1. (Ahmet Mumcu) - Atatürk İlke ve İnk. Tar. (M. Akif Bol) + Türkiye Cumhuriyeti Devrim Yasaları (Mazher Erüreten) - Sosyal Bilgiler Ders Kitabı - Ansiklopediler <p>Web Adresleri:</p> <ul style="list-style-type: none"> + http://www.ataturk.net/ - http://cumhuriyet.kulturturizm.gov.tr/ + http://www.byeqm.gov.tr/YAYINLARIMIZ/yuzvii/giris.html <p>Arama Motoru:</p> <ul style="list-style-type: none"> - www.google.com 	<p>Kitaplar:</p> <ul style="list-style-type: none"> + + + + <p>Web Adresleri:</p> <ul style="list-style-type: none"> + + + <p>Arama Motoru:</p> <ul style="list-style-type: none"> - - -

Ek - 11 devam

Ek – 11 devam**DERS PLANI**

Dersin Adı	: Sosyal Bilgiler
Sınıf ve Şube	: 5-C
Tarih	: 09/11/ 2004
Süre	: 80 Dakika
Konu	:Barış Dönemi (Mudanya Ateşkes Anlaşması, Lozan Barış Anlaşması ve Önemi)
Yöntem ve Teknikler	: İşbirliğine Dayalı Öğrenme, Soru-Cevap, Tartışma,
Kaynaklar, Araç ve Gereçler	: Öğretmen Tarafından Hazırlanan Yapılandırmacı Öğrenme Materyalleri, İlköğretim 5. Sınıf Sosyal Bilgiler Ders Kitabı, Atatürk İlke ve İnkıpları Tarihi Kitabı, Ansiklopediler, Web siteleri.

I Amaç ve Davranışsal Amaçlar

Özel Amaç: Barış döneminde geçen temel olgular bilgisi

Davranışsal Amaçlar:

- Barış döneminde yapılan anlaşmaların tarihlerini söyleme-yazma
- Barış döneminde yapılan anlaşmaların yapıldıkları yerleri söyleme-yazma

Özel Amaç: Barış döneminde geçen temel olguları açıklayabilme

Davranışsal Amaçları:

- Savaşlarda kazanılan zaferlerin, imzalanan anlaşmalara olan etkisini açıklama
- Barış döneminde imzalanan anlaşmaların TBMM açısından önemini açıklama

Özel Amaç: “Cumhuriyete Nasıl Kavuştuk?” ünitesi ile ilgili haritaları kullanabilme

Davranışsal amaçlar:

- Barış Anlaşması sonrasında oluşan sınırları harita üzerinde gösterme
- Günümüz Türkiye haritası ile barış sonrası çizilen haritayı karşılaştırma

Ek – 11 devam

II. Giriş :

- 1. Dikkat Çekme** : Öğretmenin öğrencilere “Geçen ders Kurtuluş Savaşı’nı işledik. Savaşların sona ermesi için ne yapıldığını biliyor musunuz?” sorusunu yöneltmesi.
- 2. Güdüleme** : Öğretmenin “Önceki ders Kurtuluş Savaşı sürecinde yapılan savaşları araştırarak şemalaştırdınız. Savaşların sonlarında anlaşmalar yapılır. Bu gün Kurtuluş Savaşı sonunda Türk Devleti’nin ve İtilaf Devletlerinin durumunu göz önüne alarak, iki tarafa ilişkin anlaşma maddeleri hazırlayacağız,”demesi.
- 3. Gözden Geçirme** : Öğretmenin bugün “Mudanya Ateşkes Anlaşması ile Lozan Barış Anlaşması ve Önemi konularını işleyeceğiz,” demesi.
- 4. Derse Geçiş** : Öğretmenin sınıfa “Kurtuluş Savaşı’nda barış anlaşmalarının imzalanmasını hazırlayan koşullar nelerdi?” sorusunu yöneltmesi.

III. Geliştirme:

- Öğretmenin, öğrencilerden Mudanya Ateşkes Anlaşmasının imzalanmasına ortam hazırlayan koşullara ilişkin görüşlerini alması.
- Grupların yarısının İtilaf Devleti, diğer yarısının Türk Devleti temsilcileri olması ve materyalde belirtilen bölüme temsil ettikleri taraf doğrultusunda anlaşmada almak istedikleri kararları yazmaları.
- Grupların yazdıkları kararları belirtmeleri ve sınıfta bu kararların tartışılması.
- Öğretmenin öğrencilerden Mudanya Ateşkes Anlaşmasında alınan kararları bularak kendi aldıkları kararlarla karşılaştırmalarını istemesi. Aradaki fark ve benzerliklerin tartışılması.
- Öğretmenin “Mudanya Ateşkes Anlaşmasından sonra 24 Temmuz 1923’te Lozan Barış Anlaşması imzalandı,” demesi. Grupların Lozan Anlaşmasında alınan kararları bularak materyalde belirtilen yere yazmaları.

Ek – 11 devam

- Grupların Lozan Barış anlaşmasının maddelerini inceleyerek Türk Devleti açısından önemini belirlemeleri ve materyalde belirtilen yere özetlemeleri.

IV. Sonuç: Öğretmenin “Bugün Kurtuluş Savaşı’ndaki gelişmeleri göz önüne alarak anlaşma maddeleri hazırladık ve bu anlaşma maddelerini gerçek anlaşma maddeleri ile karşılaştırdık. Bundan sonra anlaşmaların nasıl ve hangi koşullarda yapıldığını daha iyi değerlendirebilirsiniz,” demesi.

V. Değerlendirme: Öğretmenin, aşağıdaki soruları öğrencilere sorması.

1. Anlaşmalar hangi koşullar altında yapılır?
2. Kurtuluş Savaşı sonrası hangi anlaşmalar hangi koşullar altında yapıldı?
3. Kurtuluş Savaşı sonrası yapılan anlaşmaların Türk Devleti açısından önemini nedir?

VI. Alıştırma/Ödev: Öğretmenin, öğrencilere “Cumhuriyete giden yolda Kurtuluş Savaşı’nı tamamladık. Şimdi hangi aşamaya geçeceğiz. Materyalden ve kaynaklardan araştırın,” demesi.

Ek – 11 devam

21

Ç. BARIŞ DÖNEMİ

1. Mudanya Ateşkes Anlaşması

Başkumandan Meydan Muharebesi'nin sonunda Batı Anadolu, tümüyle işgal kuvvetlerinden temizlendi. Fakat İstanbul ve denizlerde hala İngiliz donanması bulunmaktaydı. Ordularımız bu bölgeye yönelince işgal kuvvetleri ateşkes yapmak istediler. Mudanya'da bir konferans toplanmasına karar verildi.

Barış denilince aklınıza neler gelmektedir?

?

➤ Bu konferansa Türk devleti adına sizin ve grubunuzun katılımı istendi. İçinde bulunduğunuz koşulları da göz önüne alarak bu konferansta hangi kararları aldırırdınız?

➤ Bu Konferansa işgal kuvvetleri adına katılsaydınız hangi kararları aldırırdınız.

Türk Tarafı'nın almak istediği kararlar

İşgal kuvvetlerinin almak istediği kararlar

Türk Tarafı İstanbul, Boğazlar ve Doğu Trakya'yı almak istiyordu ve Sarraf yapmadan ocağı aldı.

Kara taraf Türkiye'den korkmuştu ayazden konuşarak yanlızca daha az yer vermeğe adanacaktı.

Mudanya Ateşkes Anlaşması'nda alınan kararları bulalım ve sizin aldığınız kararlarla karşılaştıralım.

Nasıl bir sonuca ulaştınız?

Türkiye Boğazlar ve Doğu Trakya'yı almıştır.

Fotoğraf 13: Mudanya Ateşkes Anlaşması

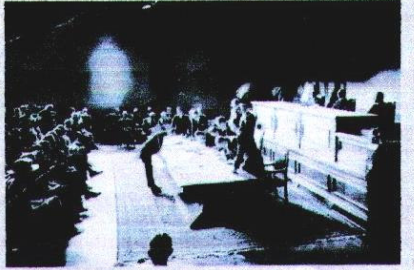
Ek - 11 devam

BARİŞ DÖNEMİ

22

2. Lozan Barış Anlaşması ve Önemi

Lozan Konferansı, 20 Kasım 1922'de toplandı. 24 Temmuz 1923'te imza töreni yapıldı. Lozan Konferansı'nda alınan kararları araştırınız.

Fotoğraf 14: Lozan Konferansı'nın Açılışı

Lozan Konferansı'nda alınan kararları aşağıdaki boşluğa yazınız.

→ Türk temsilcilerinin tutumu Misak-ı Milli çerçevesinde Türk devletlerinin bağımsızlığının ülkesine dayanarak.

→ Doğu Trakya toprakları Türkiye'ye bırakılarak Menç Nehri Munanistan arasında sınırlar olarak kabul edilmiştir.

→ Bu anlaşma

→ kapulluşun kabul edildi

Lozan hangi ülke sınırları içerisindedir?

Yukarıdaki maddeleri grubumuzla birlikte inceleyerek Lozan Barış Anlaşması'nın Türk Devleti açısından önemini belirleyiniz ve aşağıdaki boşluğa özetleyiniz. Özetinizi diğer gruplarla ve öğretmeninizle paylaşınız.

→ Lozan Barış anlaşması Kuruluş savaşımızı tam yönüyle tamamlayan siyasi bir zaferdir.

Ek – 11 devam**DERS PLANI**

Dersin Adı	: Sosyal Bilgiler
Sınıf ve Şube	: 5-C
Tarih	: 17/11/ 2004
Süre	: 80 Dakika
Konu	: Türk Devrimi ve Önemi (Çağdaşlaşma), Siyasal Alanda Devrimler (Saltanatın Kaldırılması)
Yöntem ve Teknikler	: İşbirliğine Dayalı Öğrenme, Soru-Cevap, Tartışma.
Kaynaklar, Araç ve Gereçler	: Öğretmen Tarafından Hazırlanan Yapılandırmacı Öğrenme Materyalleri, İlköğretim 5. Sınıf Sosyal Bilgiler Ders Kitabı, Nutuk, Çağdaşlaşmaya ilişkin çeşitli fotoğraflar.

I. Amaç ve Davranışsal Amaçlar

Özel Amaç: Türk İnkılabı ile ilgili olgular bilgisi

Davranışsal Amaç:

- Çağdaşlaşma alanında yapılan inkılâpları söyleme-yazma
- Siyasal alanda yapılan inkılâpları söyleme-yazma

Özel Amaç: Atatürk'ün çağdaşlaşma anlayışında taklitçilikten kaçınmanın önemini kavrayabilme

Davranışsal Amaçlar:

- Atatürk'ün çağdaşlaşma anlayışının temel özelliklerini açıklama
- Atatürk'ün çağdaşlaşma anlayışında taklitçiliğe yer olmadığını söyleme

Özel Amaç: Türk İnkılâbının önemini kavrayabilme

Davranışsal Amaçlar:

- Çağdaşlaşma yolunda atılan adımların önemini kavrama
- Siyasal alanda yapılan inkılâpların önemini kavrama

Ek – 11 devam

II. Giriş :

- 1. Dikkat Çekme** : Öğretmenin sınıfa, Türk Devrimi öncesi Türkiye ile devrimlerden sonraki Türkiye'ye ilişkin çeşitli fotoğraflar getirerek öğrencilere göstermesi.
- 2. Güdüleme** : Öğretmenin “Resimlerde gördüğünüz gibi devrimler öncesi ve devrimler sonrası fotoğraflar arasında çeşitli farklılıklar var. Bu konuda devrimin, çağdaşlaşmanın ne anlam ifade ettiğini, Atatürk devrimlerinin amaçlarını keşfedeceksiniz. Devrimlerin günlük hayatımıza yansımalarını kavrayacak ve örnekler vereceksiniz,” demesi.
- 3. Gözden Geçirme** : Öğretmenin “Bugün Çağdaşlaşma ve Siyasal Devrimlerinin ilki olan Saltanatın Kaldırılması konularını işleyeceğiz,” demesi.
- 4. Derse Geçiş** : Öğretmenin sınıfa “Yenilik, devrim, çağdaşlaşma kavramları denince aklınıza neler geliyor?” sorusunu yöneltmesi.

III. Geliştirme:

- Öğretmenin, öğrencilerin bu kavramlara ilişkin görüşlerini alması ve sınıfta bu kavramların tartışılması. Günlük yaşamda çağdaşlaşmanın getirdiği yeniliklere öğrencilerin örnekler vermesi.
- Öğretmenin gruplardan materyalde yer alan TBMM 1924 ve TBMM 2004 fotoğraflarını incelemelerini istemesi. Grupların iki resimdeki fark ve benzerlikleri bulmaları, bu resimlerin çağdaşlaşma ile bağlantılarını kurmaları ve böylece çağdaşlaşmaya ilişkin bildiklerini açığa çıkarmaları.
- Öğretmenin, öğrencilere Kurtuluş Savaşı'nın kimlere karşı yapıldığını hatırlatacak sorular sorması.

Ek – 11 devam

- Öğretmenin, öğrencilerden Nutuk'ta yer alan “ Ulusumuzu çağdaş uygarlık seviyesinin üzerine çıkaracağız,” sözünün bulunduğu bölümü okumalarını istemesi.
- Grupların çağdaşlaşma sürecinde, Kurtuluş Savaşı'nda mücadele edilen devletlerin örnek alınma nedenini araştırması ve materyaldeki boşluğa görüşlerini yazması. Grup değerlendirmelerinin sınıfta tartışılması.
- Öğretmenin öğrencilere “Sizce Atatürk ilke ve devrimleriyle çağdaşlaşma arasında nasıl bir ilişki var?” sorusunu sorması ve materyalde belirtilen boşluğa öğrencilerin görüşlerini yazması.
- Öğrencilerin farklı görüşleri değerlendirmeleri ve Atatürk ilke ve devrimleriyle çağdaşlaşma arasında çeşitli benzetmeler yapmaları.
- Öğretmenin gruplardan materyalde yer alan karikatürü incelemelerini istemesi. Karikatüre ilişkin öğrenci görüşlerinin alınması ve Osmanlı Devleti'nin yönetim biçimiyle karikatür arasında ilişki kurulması.
- Öğrencilerin, Osmanlı Devleti'nin yönetim biçimine ilişkin materyalde yer alan bölümü okuması. Öğretmenin öğrencilerden Kurtuluş Savaşı'nın temel amacını hatırlamalarını ve saltanat yönetimi ile bu amacı karşılaştırmalarını istemesi. Öğrencilerin materyalde belirtilen boşluğa değerlendirmelerini yazmaları ve sınıfta tartışılması.
- Öğretmenin “Kurtuluş Savaşı sona erdi ve barış yapma zamanı geldi. İtilaf devletleri barış anlaşmalarına Osmanlı Devleti'nin de katılmasını istediler. Osmanlı Devleti'nin Kurtuluş Savaş'ındaki tutumunu da hatırlayarak barış anlaşmalarına katılma hakkı olup olmadığına ilişkin görüşlerinizi materyalde belirtilen boşluğa yazın,” demesi. Öğrencilerin görüşlerini arkadaşlarıyla tartışmaları.
- Öğretmenin, öğrencilerden Atatürk'ün bu duruma karşı TBMM'de aldıracağı kararı kaynaklardan araştırmalarını istemesi.

Ek – 11 devam

IV. Sonuç: Öğretmenin “Bugün kaynaklardan ve çeşitli fotoğraflardan yararlanarak çağdaşlaşmanın ne anlama geldiğini, hayatımıza yansımalarını, Atatürk ilke ve devrimleri ile çağdaşlaşma arasındaki ilişkiyi keşfettiniz ve siyasal devrimlerin ilki olan saltanatın kaldırılmasının nedenlerini araştırarak öğrendiniz. İlerleyen haftalarda Atatürk devrimlerini tek tek göreceğiz ve hayatımıza yansımalarını keşfedeceksiniz” demesi.

V. Değerlendirme: Grupların, Osmanlı Devletinin yönetim biçimi ile günümüzdeki yönetim biçimini yansıtan senaryolar yazarak, bunları sınıfta sergilemeleri ve diğer grupların senaryolara ilişkin görüşlerini belirtmeleri.

VI. Alıştırma/Ödev: Öğretmenin, öğrencilere “Atatürk’ün siyasal alanda yaptığı diğer devrimleri ders materyalinden gerekli kaynaklardan ve sizin ulaştığınız kaynaklardan araştırın,” demesi.

Ek - 11 devam

TÜRK DEVRİMİ VE ÖNEMİ

23

D. TÜRK DEVRİMİ VE ÖNEMİ

Türk Devrimi ve Önemi konusu ile ilgili bildiklerinizi ve bilmek istediklerinizi bir kağıda yazınız. Yazdıklarınızı arkadaşlarınızla ve öğretmeninizle paylaşınız.

1. Çağdaşlaşma

52. yaşta
Kıyafet

Çağdaşlaşmanın anlamını araştırınız. Günlük yaşamda çağdaşlaşmanın getirmiş olduğu yeniliklere örnekler veriniz.

Çağdaşlaşma = Bilim, teknik ve sosyal alanlarda her türlü gelişmeyi yakından izlemektir. Teknolojik eşyalar bir örnektir.

Fotoğraf 15: TBMM 1924

Fotoğraf 16: TBMM 2004

Grubunuz ile birlikte, iki resmi benzerlik ve farklılıklar açısından karşılaştırınız.

İki resimdeki fark ve benzerliklerin çağdaşlaşma ile ilişkisini açıklayınız.

İkisindedeki yurdumuz hakkında bilgiler. Alınıyor. Fakat sol taraftaki çağdaşlaşma konusunda arkada kalmış durumda. Ve kilit kıyafette fark var.

Türk milleti Kurtuluş Savaşı'nı kimlere karşı yapmıştı hatırlayınız? Bu ülkelerin **en belirgin** özellikleri nedir?

Daha gelişmiş çağdaşlaşmış ülke olmaları.

Atatürk 10. Yıl Nutuk'un da "Ulusumuzu çağdaş uygarlık seviyesinin üstüne çıkaracağız." demektedir. Uygar bir toplum olabilme yolunda ise batılı ülkeler örnek alınmıştır. Bu ülkelerle Kurtuluş Savaşı'nda mücadele edilmesine rağmen sizce neden örnek alınmıştır?

O ülkeleri çağdaşlaşma yönünden kendimize örnek aldık.

Ek – 11 devam

TÜRK DEVRİMİ VE ÖNEMİ

24

Sızc

Atatürk ilke ve devrimleri ile çağdaşlaşma ve çağdaş uygarlık düzeyine ulaşma arasında nasıl bir ilişki vardır?

Atatürk çağdaşlaşma ve çağdaş uygarlık seviyesine ulaşmak için ülke adet ve sosyal yapısına da gereksinimlere göre devrimler yapmıştır.

2. Siyasal Alanda Devrim

Saltanatın Kaldırılması

Osmanlı Devleti saltanatla yönetilmekteydi. Saltanat yönetiminde, tüm yetki ve güç padişaha aitti. Halkın yönetimde söz ve karar yetkisi yoktu. Egemenliği sadece padişaha kullanmaktaydı.

Karikatür 2

Kurtuluş Savaşı'nın temel amacını hatırlayalım! Bu amacı saltanatlık yönetimle karşılaştığımızda nasıl bir sonuca ulaşabiliriz? Aşağıdaki boşluğa kısaca açıklayınız.

2) Padişah ülkenin tek egemeniydi, kurtuluş savaşının temel amacı ise ülkenin egemenliğinin ulusa ait olmasıydı.

1) Kurtuluş Savaşı sona ermiş ve barış anlaşmasını yapma zamanı gelmişti. İtilaf Devletleri Lozan Barış Anlaşması'na Osmanlı Hükümeti'nin de katılmasını istediler. Kurtuluş Savaşı sırasında padişahın ve Osmanlı Hükümeti'nin tutumunu hatırlayınız!

Sızc

Bu konferansa Osmanlı Hükümeti'nin katılmaya hakkı var mıdır?

Arkadaşlarınızla tartışınız!

Osmanlı devletinin kurtuluş savaşının kazanılmasında hiç bir katkısı olmamış ve hatta engellemeye çalışmıştır. Bu yüzden konferansa katılmaya hakkı yoktur. İtilaf devletleri osmanlı'nın katılmasını istediler.

Atatürk bu duruma karşı TBMM'de hangi kararı aldırdı? Araştırınız!

Bu tehlikeyi gören atatürk 1. Kasım 1922 TBMM'de karar alarak saltanatı kaldırdı.

Ek – 11 devam**DERS PLANI**

Dersin Adı	: Sosyal Bilgiler
Sınıf ve Şube	: 5-C
Tarih	: 18/11/ 2004
Süre	: 80 Dakika
Konu	: Siyasal Alanda Devrimler (Cumhuriyetin İlanı, Halifeliğin kaldırılması)
Yöntem ve Teknikler	: İşbirliğine Dayalı Öğrenme, Soru-Cevap, Tartışma.
Kaynaklar, Araç ve Gereçler	: Öğretmen Tarafından Hazırlanan Yapılandırmacı Öğrenme Materyalleri, İlköğretim 5. Sınıf Sosyal Bilgiler Ders Kitabı, Ansiklopediler.

I Amaç ve Davranışsal Amaçlar

Özel Amaç: Türk İnkılâbı ile ilgili olgular bilgisi

Davranışsal Amaç:

- Siyasal alanda yapılan inkılâpları söyleme-yazma
- Siyasal alanda yapılan inkılâpların tarihini söyleme- yazma

Özel Amaç: Türk İnkılabının önemini kavrayabilme

Davranışsal Amaçlar:

- Siyasal alanda yapılan devrimlerin önemini kavrama
- Siyasal alanda yapılan devrimlerin günümüze yansımalarını kavrama

II. Giriş :

1. Dikkat Çekme : Öğretmenin mutlakiyet yönetim biçimini yansıtan bir tavırla sınıfa girmesi, öğrencilere çeşitli emirler vermesi ve daha sonra öğrencilere “Sizce Ben nasıl bir sınıf

Ek – 11 devam

yönetimi sergiledim?” sorusunu yöneltmesi ve öğrencilerin bu durum ile yönetim biçimleri arasında ilişki kurması.

- 2. Güdüleme** : Öğretmenin “Devletler yönetimlerinde esas aldıkları kurallara göre adlandırılırlar. Yasaları ve kuralları farklı olan devletler vardır. Bu gün devletlerin yönetim biçimlerini öğreneceksiniz ve Türkiye’deki yönetim biçiminin ne olduğunu belirleyeceksiniz,” demesi.
- 3. Gözden Geçirme** : Öğretmenin bugün “Cumhuriyetin İlanı ve Halifeliğin Kaldırılması konularını işleyeceğiz,” demesi.
- 4. Derse Geçiş** : Öğretmenin sınıfa “Yönetim biçimi denince aklınıza neler geliyor?” sorusunu yöneltmesi.

III. Geliştirme:

- Öğretmenin, öğrencilerin yönetim biçimlerine ilişkin ön bilgilerinin saptaması.
- Öğretmenin, “Lozan Barış Anlaşmasıyla yeni Türk Devleti kurulmuştu. Bu devletin yönetim biçimi belli miydi? Materyalde yer alan yönetim biçimlerini okuyarak düşünün,” demesi ve öğrencilerin görüşlerini alması.
- Öğretmenin, gruplardan Kurtuluş Savaşı’nın hazırlık döneminden itibaren gelişen olayları göz önüne alarak hangi yönetim biçimine yönelik çalışmalar yapıldığını belirlemelerini istemesi. Grupların görüşlerinin tartışılması.
- Öğretmenin, gruplardan Mustafa Kemal’in benimsetmeye çalıştığı yönetim şekli ile günümüzde benimsenen yönetim şeklini karşılaştırmalarını istemesi. Grupların ulaştıkları sonuçları materyalde belirtilen yere yazmaları.
- Öğretmenin, öğrencilere “29 Ekim 1923’de meclise bir anayasa değişiklik tasarısı sunuldu ve Cumhuriyet ilan edildi. Mustafa Kemal oybirliği ile

Ek – 11 devam

Cumhurbaşkanı seçildi. Siz bugünkü Cumhurbaşkanını biliyor musunuz? sorusunu sorması.

- Öğretmenin gruptan, Cumhuriyetin ilanına karşı gelen tepkilerin nedenlerini araştırmalarını ve maddeleştirmelerini istemesi. Günümüzde Cumhuriyet yönetimine karşı hareketler olup olmadığını varsa o dönemde yapılan hareketlerle benzerlik gösterip göstermediğini sorması.
- Grupların görüşlerini diğer gruplarla tartışması.
- Öğretmenin öğrencilere, halifeliğin ne anlama geldiğini, Osmanlı Devleti ile bağlantısını ve Osmanlı Devleti’nde halifeliği ne amaçla kullanıldığını sorması.
- Öğrencilerden gelen yanıtlar doğrultusunda “ Hazreti Muhammet öldükten sonra onun yerine geçen devlet başkanlarına halife adı verilmişti. Osmanlı padişahları, halifeliğin dini niteliklerini kullanarak, İslam devletlerine egemen olmaya çalıştılar,” demesi.
- Öğretmenin öğrencilere “Osmanlı Devleti yıkıldıktan sonra yeni Türk Devleti kurulmuş ve Cumhuriyet yönetim biçimi benimsenmişti. Cumhuriyet yönetim biçiminin özellikleri göz önüne alındığında halifelik yeni Türk Devletinde devam ettirilebilir miydi?” sorusunu yöneltmesi ve öğrencilerden nedenlerini açıklayarak materyalde belirtilen boşluğa yazmalarını istemesi.
- Öğretmenin, öğrencilere “3 Mart 1924’de halifelik kaldırıldı. Acaba halifelik kaldırılmasa daha iyi mi olurdu? Yoksa kaldırılması mı daha iyi oldu? Bu konuda neler düşünüyorsunuz?” sorularını yöneltmesi. Öğrencilerin görüşlerini belirtmeleri ve sınıfta tartışılması. Halifeliğin kaldırılmasının Türk Devletine sağladığı yararları öğrencilerin belirlemeleri.
- Öğretmenin, öğrencilere “Günümüzde halifeliği geri getirmeye yönelik çalışmaları var mı?” sorusunu sorarak günümüzde yaşanan sorunlara ilişkin öğrencilerin görüşlerini alması.

IV. Sonuç: Öğretmenin “Bugün siyasal devrimlerin devamı olan Cumhuriyetin İlanının nedenlerini, cumhuriyetin yönetiminin bize sağladığı faydaları, halifeliğin ne olduğunu ve neden kaldırıldığının nedenlerini araştırarak öğrendiniz. Böylelikle siyasal alanda yapılan devrimleri tamamladınız, ” demesi.

Ek – 11 devam

V. Değerlendirme: Öğretmenin “Şimdi siyasal alanda yapılan devrimlerin yaşantımıza etkisini belirleyeceğiz,” demesi. Öğrencilerden birinin tahtaya çıkması ve diğer öğrencilerin görüşlerini tahtaya yazması.

VI. Alıştırma/Ödev: Öğretmenin “Atatürk’ün Hukuk alanında yaptığı devrimleri ders materyalinden belirtilen kaynaklardan ve sizin ulaştığınız kaynaklardan araştırın,” demesi.

Ek – 11 devam

TÜRK DEVRİMİ VE ÖNEMİ

Cumhuriyet'in İlanı

Devletler yönetimlerinde esas aldıkları kurallara göre adlandırılırlar. Yasaları, kurları farklı olan devletler vardır.

Lozan Barış Anlaşmasıyla yeni Türk Devleti kurulmuştu. Bu devletin yönetim biçimi sizce belli miydi? *Evet*

Yan kutucukta anlamı verilen devlet biçimlerini okuyarak düşününüz?

Kurtuluş Savaşı'nın hazırlık döneminden itibaren hangi yönetim biçimine yönelik hangi çalışmalar yapılmıştır?

Cumhuriyet çalışmaları

Mutlakiyet: Yönetimin (yasama, yürütme, yargı) tek kişinin elinde olduğu sistem.

Masruriyet: Hükümdarı kimi yetkilerini meclis ve diğer anayasal kurumlara devrettiği sınırlanmış yönetim.

Cumhuriyet: İktidarın, yetkisini toplumun verdiği vekaletle dayanarak kullandığı yönetim sistemi.

Lozan Barış Anlaşmasıyla Türk milletini yöneten tekli belliydi. Kurtuluş S. yönetim biçimi: Cumhuriyet'tir.

Mustafa Kemal'in benimsetmeye çalıştığı yönetim şekliyle günümüzde benimsenen yönetim şeklini karşılaştırınız! Nasıl bir sonuca ulaştınız?

*Mustafa Kemal'in yönetim şekli: Cumhuriyet'tir. (TBMM)
Günümüzde yönetim şekli yine aynıdır. Her yönetim şekli de aynıdır.*

29 Ekim 1923'te Meclise bir anayasa değişikliği tasarısı sunuldu ve Cumhuriyet ilan edildi. Mustafa Kemal Atatürk oy birliğiyle Cumhurbaşkanı seçildi. Şimdiki cumhurbaşkanımız kimdir? *Ahmet Necdet Sezer'dir.*

Cumhuriyet'in ilan edilmesi dolayısıyla Mustafa Kemal'e büyük tepkiler geldi. Bu tepkilerin nedeni ne olabilir? Arkadaşlarınızla tartışınız ve tepkilerin nedenlerini maddeleştiriniz. *TBMM'yi istemeneleleri*

Sizce, günümüzde Türkiye'de Cumhuriyet yönetimine karşı hareketler var mıdır? Varsa o dönemdeki hareketlerle benzerlik göstermekte midir?

Fotoğraf 17: Atatürk'ün Cumhurbaşkanı seçildiği gün

Ek – 11 devam**DERS PLANI**

Dersin Adı	: Sosyal Bilgiler
Sınıf ve Şube	: 5-C
Tarih	: 22/11/ 2004
Süre	: 80 Dakika
Konu	: Hukuk Alanında Devrim (Teşkilat-ı Esasiye Kanunu, Türk Medeni Kanunu ve Türk Ceza Kanunu)
Yöntem ve Teknikler	: İşbirliğine Dayalı Öğrenme, Soru-Cevap, Tartışma,
Kaynaklar, Araç ve Gereçler	: Öğretmen Tarafından Hazırlanan Yapılandırmacı Öğrenme Materyalleri, İlköğretim 5. Sınıf Sosyal Bilgiler Ders Kitabı, Nutuk, Atatürk İlke ve İnkılapları Tarihi Kitabı, Ansiklopediler, Web siteleri.

I. Amaç ve Davranışsal Amaçlar

Özel Amaç: Türk İnkılâbı ile ilgili olgular bilgisi

Davranışsal Amaçlar:

- Hukuk alanında yapılan inkılâpları söyleme-yazma
- Hukuk alanında yapılan inkılâplarının tarihini söyleme-yazma

Özel Amaç: Türk İnkılâbının önemini kavrayabilme

Davranışsal Amaçlar:

- Hukuk alanında yapılan devrimlerin önemini kavrama
- Hukuk alanında yapılan devrimlerin günümüze yansımalarını kavrama

Özel Amaç: Türkiye Cumhuriyeti anayasaları ile ilgili olaylar ve olgular bilgisi

Davranışsal Amaçlar:

- Yeni Türk Devleti'nin ilk anayasasının 1921 yılında hazırlandığını söyleme
- Bu anayasanın esaslarının Atatürk tarafından belirlendiğini söyleme

Ek – 11 devam

- c. Bu anayasanın TBMM'nde kabul edildiğini söyleme
- d. 1921 Anayasasının, egemenliği kayıtsız şartsız Türk milletine veren ilk anayasa olduğunu söyleme
- e. 1921 Anayasasının Türk tarihinde ilk defa milleti devlet yönetiminde söz sahibi yaptığını söyleme
- f. Bu anayasanın Kurtuluş Savaşı'nın devam ettiği sırada hazırlandığını söyleme
- g. 1921 Anayasası ile bütün yetkilerin TBMM'nde toplandığını söyleme
- h. 1923 yılında, 1921 Anayasasına Türkiye Devleti'nin bir cumhuriyet olduğu hükmünün konulduğunu söyleme
- i. Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nin ihtiyaçlarına uygun olarak zaman içerisinde yeni anayasalar hazırlandığını söyleme
- j. Türkiye Cumhuriyeti anayasalarının hepsinde, egemenliğin millete ait olduğu hükmünün korunduğunu söyleme

II. Giriş :

- 1. Dikkat Çekme** : Öğretmenin sınıfa bir anayasa kitabı ile girmesi ve öğrencilere “Bu elimdeki kitabın ne olduğunu ve ne işe yaradığını biliyor musunuz?” sorusunu sorarak öğrencilerin anayasa ile ilgili ön bilgilerini açığa çıkarması.
- 2. Güdüleme** : Öğretmenin öğrenci yanıtlardan sonra elindeki anayasa olduğunu, anayasada bir devlete ait kuralların yer aldığını söylemesi.
- 3. Gözden Geçirme** : Öğretmenin bugün “Hukuk alanında yapılan devrimleri işleyeceğiz,” demesi.
- 4. Derse Geçiş** : Öğretmenin sınıfa “Hukuk, anayasa, kanun denilince aklınıza neler geliyor?” sorularını yöneltmesi.

III. Geliştirme:

- Öğretmenin, öğrencilerin kavramlara ilişkin ön bilgilerini alması.

Ek – 11 devam

- Öğretmenin kısaca anayasayı tanımlaması.
- Öğretmenin gruplara “20 Ocak 1921 tarihinde ilk anayasa kabul edildi. Bu anayasada yasama, yürütme ve yargı TBMM’nin elinde toplandı. Sizce neden bu yetkiler TBMM’nin elinde toplanmış olabilir? O dönemdeki koşulları göz önüne alarak tahmin ediniz?” demesi.
- Öğretmenin, gruplardan tahminleri karşılaştırmasını istemesi.
- Öğretmenin gruplardan günümüzde yasama, yürütme ve yargı yetkilerini hangi kurumların kullandığını kaynaklardan araştırmalarını istemesi. Gruplardan gelen görüşlerin değerlendirilmesi.
- Öğretmenin, gruplara 1921 anayasasının günümüzde geçerliliğini sürdürüp sürdürmediğini sorması. Yeni anayasalar hazırlanmışsa neden hazırlandığını araştırarak kısaca raporlaştırmalarını istemesi.
- Öğretmenin öğrencilerden anayasa ya da yasa değişiklikleriyle ilgili gazeteden, televizyondan ya da internetten haber bulmalarını istemesi.
- Öğretmenin medeni kanunla ilgili kısa bilgiler vermesi.
- Gruplara Osmanlı Devleti’nde medeni kanun bulunup bulunmadığının sorulması ve araştırmalarının istenmesi.
- Öğretmenin “4 Ekim 1926’da Türk Medeni Kanunu yürürlüğe girdi. Bu Kanun İsviçre Medeni Kanunu örnek alınarak hazırlandı. Sizce neden İsviçre Medeni Kanunu örnek alınmış olabilir?” sorusunu yöneltmesi.
- Öğretmenin Medeni Kanunla getirilen yenilikleri gruplara sorması ve gruplardan yeniliklere ilişkin sorular hazırlayarak diğer gruplara sormalarını istemesi.
- Öğretmenin Türk Ceza Kanunu’nun hangi ülke örnek alınarak hazırlandığını araştırmalarını istemesi.

IV. Sonuç: Öğretmenin “Bugün hukuk alanında yapılan devrimleri, nedenleriyle birlikte öğrendiniz ve hayatımıza yansımalarına örnekler verdiniz. Böylelikle hukukun hayatımızdaki önemini kavradınız,” demesi.

Ek – 11 devam

V. Değerlendirme: Öğretmenin, öğrencilere “Şu anda Adalet Bakanı olduğunuzu düşünün. Günümüzde hukuk alanında yaşanan sorunlara ne tür çözümler getirirdiniz?” sorusunu sorması.

VI. Alıştırma/Ödev: Öğretmenin öğrencilere “Atatürk’ün toplumsal alanda yaptığı devrimleri ders materyalindeki kaynaklardan ve sizin ulaştığınız kaynaklardan araştırın,” demesi.

Ek – 11 devam

TURK DEVRİMİ VE ÖNEMİ

27

3. Hukuk Alanında Devrim

Teşkilatı Esasiye Kanunu (Anayasa)

Fotoğraf 19: Anayasa

.Anayasa bir devletin dayandığı esasları gösteren temel kanundur. Yasama (yasa yapma), yürütme (yasaları uygulama), ve yargı ile ilgili düzenlemeler anayasada yer almaktadır.

Yeni Türk Devleti'nin ilk anayasası 20 Ocak 1921'de kabul edilmiştir. Bu anayasada yasama, yürütme ve yargı yetkileri TBMM'de toplanmıştır. Neden bütün yetkiler TBMM'de toplanmış olabilir? O dönemki koşulları göz önüne alarak tahmin etmeye çalışınız? Tahminleriniz aşağıdaki boşluğa yazınız. Diğer gruplarla karşılaştırınız.

Çünkü o zaman en güvenilir ve ilk hükümet kurumu TBMM idi.

 Günümüzde yasama, yürütme ve yargı yetkilerini TBMM mi kullanmaktadır? TBMM, kullanmıyorsa bu yetkiler hangi kurumlara aittir?

TBMM kullanmaktadır.

 1921'de hazırlanan anayasa halen geçerliliğini sürdürmekte midir? Yoksa yeni yasalar hazırlanmış mıdır? Hazırlanmışsa neden? Grup arkadaşlarınızla birlikte araştırınız ve kısa bir rapor hazırlayınız. Hazırladığınız raporu öğretmeninizle ve sınıfınızla paylaşınız.

Anayasa ya da yasa değişiklikleriyle ilgili gazete haberi bulunuz ve bulduğunuz haberleri öğretmeninizle ve arkadaşlarınızla paylaşınız.

27

Ek - 11 devam

TÜRK DEVRİMİ VE ÖNEMİ

Yapıldı.

↳ Türk Medeni Kanunu ve Türk Ceza Kanunu

Bir toplumda, kişilerin hakları, borçları, aile kurması ve bunun işleyişi medeni kanunla düzenlenir. Medeni kanunda evlenme, boşanma, miras ve kişilerin birbiri ile ilgili işlemleri yer alır.

Fotoğraf 20:
Medeni Kanun

Osmanlı Devleti'nde medeni kanun bulunmakta mıydı? Araştırınız.
Vardı. Adı Mecelle'dir.

4 Ekim 1926'da Türk Medeni Kanunu yürürlüğe girdi. Bu Kanun İsviçre Medeni Kanunu örnek alınarak hazırlandı.

Medeni Kanunla getirilen yenilikler nelerdir? Grubumuzla birlikte bu yeniliklere ilişkin çeşitli sorular hazırlayınız ve bu soruları diğer gruplara sorunuz?

Kadınlarla erkek arasında toplumsal ve ekonomik alanda tam bir eşitlik sağlandı. Aile hayatında eşler arasında da eşitlik getirildi. Tek evlilik tanındı. Aile toplumun temel taşıdır, Devlet koruması altında olmalıdır. Miras eşitliği getirildi. Çocukların iyi yetiştirilmesi için; Anne ve Babanın yükümlülükleri bulundu.

Soru: Türk Medeni Kanununun kabulünden sonra neler çıkarıldı?

Neden İsviçre Medeni Kanunu örnek alındı?
İsviçre daha uygun daha medeni olduğu için alındı.

Türk Ceza Kanunu'nun hangi ülke örnek alınarak hazırlandığını araştırınız ve aşağıdaki boşluğa yazınız. İtalya

Türk Ceza Kanunu'nun örnek alınarak ülke = İtalya'dır.

Ek – 11 devam**DERS PLANI**

Dersin Adı	: Sosyal Bilgiler
Sınıf ve Şube	: 5-C
Tarih	: 23/11/ 2004
Süre	: 80 Dakika
Konu	: Eğitim Alanında Devrimler (Öğretim Birliğinin Sağlanması, Öğretimin Yaygınlaştırılması, Milli Eğitim Sisteminin Gözettiği Esaslar, Yeni Türk Harflerinin Kabulü, Milli Kültür)
Yöntem ve Teknikler	: İşbirliğine Dayalı Öğrenme, Probleme Dayalı Öğrenme, Soru-Cevap, Tartışma.
Kaynaklar, Araç ve Gereçler	: Öğretmen Tarafından Hazırlanan Yapılandırmacı Öğrenme Materyalleri, İlköğretim 5. Sınıf Sosyal Bilgiler Ders Kitabı, Ansiklopediler.

I. Amaç ve Davranışsal Amaçlar

Özel Amaç: Türk İnkılâbı ile ilgili olgular bilgisi.

Davranışsal Amaç:

- Eğitim ve kültür alanında yapılan inkılâpları söyleme-yazma
- Eğitim ve kültür alanında yapılan inkılâpların tarihini söyleme-yazma

Özel Amaç: Türk İnkılâbının önemini kavrayabilme

Davranışsal Amaçlar:

- Eğitim alanında yapılan devrimlerin önemini kavrama
- Eğitim alanında yapılan devrimlerin günümüze yansımalarını kavrama

Özel Amaç: Eğitimin önemini kavrayabilme

Davranışsal Amaçlar:

- Bir ülkenin gelişmesinde eğitimin önemli bir etken olduğunu söyleme
- Eğitimin sayesinde bireylerin ülke kalkınmasına bilinçli olarak katkıda bulunduğunu söyleme

Ek – 11 devam

- c. Türk milletinin daha mutlu ve güçlü olmasının, eğitimde elde edilecek başarılarla bağlı olduğunu söyleme
- d. Eğitimin dünya barışına her zaman katkıda bulunduğunu söyleme
- e. Atatürk'ün eğitime önem verdiğini örneklerle açıklama

Özel Amaç: Atatürk'ün millî eğitim konusundaki düşüncelerini/uygulamalarını fark edebilme

Davranışsal Amaçlar:

- a. Atatürk'ün eğitimin millî ve çağdaş olmasına önem verdiğini söyleme
- b. Atatürk'ün öğretim birliğine önem verdiğini söyleme
- c. Atatürk'ün karma eğitime neden önem verdiğini açıklama
- d. Atatürk'ün eğitim ve öğretim de lâiklik ilkesine önem verdiğini söyleme
- e. Eğitim ve öğretimde lâiklik ilkesine niçin bağlı kalmak gerektiğini açıklama
- f. Atatürk'ün eğitimin yaygınlaştırılmasını amaçladığını söyleme
- g. Atatürk'ün millî kültürümüzün yaygınlaştırılmasına önem verdiğini söyleme

II. Giriş :

1. Dikkat Çekme : Öğretmenin öğrencilerin dikkatini çekmek amacıyla “Kurtuluş” adlı filmde yer alan eğitim alanında yapılan girişimler ile ilgili bölümü izletmesi. Öğretmenin filmde yola çıkarak eğitime ilişkin öğrencilerin ön bilgilerini saptaması.

2. Güdüleme : Öğretmenin “Eğitim kurumları aracılığıyla toplumlar istenilen bilgi, beceri, tutum ve davranışları bireylere kazandırır. Bu nedenle, eğitim, toplum ve devlet hayatında önemli bir yere sahiptir. Bugünkü dersimizde şu anda sizin içinde bulunduğunuz eğitim kurumlarının oluşum sürecini ve eğitimde yapılan yenilikleri öğreneceksiniz, ” demesi.

Ek – 11 devam

3. Gözden Geçirme : Öğretmenin bugün “Eğitim Alanında yapılan devrimleri (Öğretim Birliğinin Sağlanması, Öğretimin Yaygınlaştırılması, Milli Eğitim Sisteminin Gözettiği Esaslar, Yeni Türk Harflerinin Kabulü, Milli Kültür) işleyeceğiz,” demesi.

4. Derse Geçiş : Öğretmenin gruplara “Az önce Atatürk’ün eğitimle ilgili görüşlerinin yer aldığı bir film izledik. Bu filmde Atatürk eğitim ile ilgili hangi düşüncelere sahip ve amacı ne?” sorusunu yöneltmesi.

III. Geliştirme:

- Grupların belirttikleri düşüncelerin sınıfta tartışılması.
- Grupların bu doğrultuda kaynaklardan Atatürk’ün eğitim ile ilgili yaptıkları çalışmaları araştırmaları.
- Öğretmenin öğrencilere “Günümüzde eğitim ile ilgili ne tür sorunlar yaşıyor. Sizden bu konuyla ilgili gazete, dergi ya da televizyon haberi bulmanızı istemiştim. Bulabildiniz mi?” demesi. Öğrencilerin buldukları eğitim sorunları ile ilgili haberlerin sınıfta tartışılması.
- Öğretmenin gruplara “Şimdi materyalde yer alan problem durumunu okumanızı istiyorum,” demesi.
- Grupların materyalde yer alan problem durumunu tanımlamaları, probleme ne tür çözümler bulduklarını belirtmeleri, grupların buldukları çözümlerin diğer gruplarla paylaşılması ve en uygun çözümlerin bulunması.
- Öğretmenin “Materyalde yer alan durum yeni Türk Devleti içinde önemli bir problemdi. Sizden materyalde belirtilen kaynaklardan ve kendi bulduğunuz kaynaklardan yararlanarak Atatürk’ün bu probleme ilişkin ne tür çözümler bulduğunu araştırmanızı istiyorum,” demesi.
- Grupların çözüm önerilerini Atatürk’ün probleme getirdiği çözümlerle karşılaştırmaları.

Ek – 11 devam

- Öğretmenin “Önceki derslerde belirlediğimiz gibi Atatürk yaptığı devrimlerle çağdaşlaşmayı amaçlamıştır. Sizce çağdaş uygarlık seviyesine ulaşmayı hedefleyen bir ülkede eğitimin rolü ne olabilir? Eğitim ülkenin geneline mi yayılmalıdır yoksa belli bir bölümüne sağlansa yeterli midir?” sorularını yöneltmesi.
- Öğretmenin gruptan materyalde yer alan Atatürk’ün sözünü okumalarını istemesi ve gruptan Atatürk’ün bu sözünde nelerden bahsettiğini bu amaçla neler yaptığını materyalde yer alan kaynaklardan ve kendi buldukları kaynaklardan araştırarak özetlemelerini istemesi.
- Grupların özetlerinin sınıfta tartışılması.
- Öğretmenin materyalde yer alan Milli Eğitim sisteminin gözettiği temel esasları okuması ve öğrencilerden bu esasların ne amaçla konulmuş olabileceğini tahmin ederek önem sırasına dizmelerini istemesi.
- Öğretmenin Milli Eğitim sisteminin gözettiği temel esaslardan yola çıkarak yeni Türk Harflerinin kabulü Konusu ile ilişki kurması.
- Öğretmenin gruptan materyalde bulunan problem durumunu okumalarını istemesi.
- Grupların materyalde yer alan problem durumunu tanımlamaları, probleme ne tür çözümler bulduklarını belirtmeleri, grupların buldukları çözümlerin diğer gruplarla paylaşılması ve en uygun çözümlerin bulunması.
- Grupların çözüm önerilerini Atatürk’ün probleme getirdiği çözümle karşılaştırmaları.
- Öğretmenin “Şimdi Milli Kültür konusunu işleyeceğiz,” demesi. “Kültür denince aklınıza ne geliyor?” sorusunu yöneltmesi.
- Öğretmenin öğrencilerin görüşlerini aldıktan sonra materyalde yer alan bölümü okuması.
- Öğretmenin gruptan materyalde yer alan Atatürk’ün “Memleketler çeşitlidir, fakat uygarlık birdir ve memleketlerin ilerlemesi için de uygarlığa ortak olması lazımdır,” sözünden nasıl bir anlam çıkardıklarını sorması.

Ek – 11 devam

- Öğretmenin “Milli kültürü geliştirmek için Türk Tarih ve Türk Dil Kurumları açıldı. Sizce bunun nedeni ne olabilir? Tahmin etmeye çalışın,” demesi.

IV. Sonuç: Öğretmenin “Bugün eğitim alanında yapılan devrimleri, o zaman yaşanan problemlere çözümler üreterek, karşılaştırmalar yaparak ve günümüzle ilişkisini kurarak öğrendiniz,” demesi ve eğitim alanında yapılan devrimlerin neler olduğunun öğrenciler tarafından tekrar söylenmesi.

V. Değerlendirme: Öğretmenin gruplara “Eğitim alanında yapılan devrimleri işledik. Şimdi bu devrimleri göz önüne alarak önem sırasına dizmenizi istiyorum,” demesi. Grupların sıralamalarını nedenleri ile açıklamaları.

VI. Alıştırma/Ödev: Öğretmenin “Gazete ve televizyonları takip ederek eğitim ile ilgili günümüzde yaşanan sorunları yazın ve hangisinin önemli olduğunu kısaca açıklayın,” demesi.

Ek – 11 devam

TÜRK DEVRİMİ VE ÖNEMİ

4. Eğitim ve Kültür Alanında Devrim

 Eğitim kurumları aracılığıyla, toplumlar istenilen bilgi, beceri, tutum ve davranışları bireylere kazandırır. Bu nedenle, eğitim, toplum ve devlet hayatında önemli bir yere sahiptir.

Atatürk tarafından gerçekleştirilen devrimlerin daha sağlıklı bir şekilde hayata geçirilmesinde sizce eğitimin rolü nedir?

Eğitim insanların (örneğin) vb. gibi insanların meslek sahibi olmasını sağlar. Bu yüzden eğitim olmazsa meslek sahibi olmazdır.

 TRT'nin yapımını üstlendiği, yönetmenliğini Ziya Öztan'ın yaptığı "KURTULUŞ" adlı filmin ilk bölümü olan "Şu Çılgın Türkler" in son 15 dakikasını izleyiniz. Bu bölümde, Atatürk'ün eğitimle ilgili düşüncelerini ve amacını belirleyiniz.

 Fotoğraf 21: KURTULUŞ SAVAŞI
FILM AFIŞI

 Atatürk eğitim sisteminin geliştirilmesi için hangi çalışmaları yapmıştır? Araştırınız.

Türk Dil Kurumunu kurmuş. Latin Alfabetini kundu ve Arap Alfabetini ortadan kaldırdı.

Sizce günümüzde eğitim alanında yaşanan sorunlar nelerdir? Bu sorunlara örnekler veriniz (gazete, televizyon haberi vb.) Doğu Bölgelerinde kızların okutulması, tarlalarda çalıştırılması, öğretmenlerin yetersizliğidir.

Ek – 11 devam

TÜRK DEVRİMİ VE ÖNEMİ

30

Öğretim Birliğinin Sağlanması

Problem: Günümüzden 81 yıl önce bir devlet kuruldu. Bu devletin amacı geride kaldığı uygarlık seviyesine kısa sürede ulaşmaktı. Yöneticiler, bunu sağlayabilmenin en iyi yollarından birinin halkın eğitilmesi olduğunu düşünüyordu. Fakat bu devlette, eski sistemden kalan okullar, Avrupa ülkeleri örnek alınarak açılan yeni okullar ve yabancıların açtığı okullar olmak üzere üç farklı programın uygulandığı okul sistemi vardı. Bu nedenle, farklı düşünen insanlar yetişmekteydi.

Grubunuz ile birlikte:

➤ Bu devletin sorununu tanımlayınız:

Günümüzden 81 yıl önce bir devlet kuruldu. Bu devletin amacı geride kaldığı uygarlık seviyesine kısa sürede ulaşmaktı. Yöneticiler, bunu sağlayabilmenin en iyi yollarından birinin halkın eğitilmesi olduğunu düşünüyordu. Fakat bu devlette, eski sistemden kalan okullar, Avrupa ülkeleri örnek alınarak açılan yeni okullar ve yabancıların açtığı okullar olmak üzere üç farklı programın uygulandığı okul sistemi vardı. Bu nedenle, farklı düşünen insanlar yetişmekteydi.

➤ Bu sorunun çözümü için neler yapılabilir?

Öğretmenlerin eğitilmesini bir seviye altına düşürmek ve aynı şeyleri öğretmelerini sağlayabiliriz.

➤ Çözüm seçeneklerinizi arkadaşlarınızla karşılaştırarak tartışınız ve en uygun çözümleri belirleyiniz.

Öğretmenlerin eğitilmesini bir seviye altına düşürmek ve aynı şeyleri öğretmelerini sağlayabiliriz.

 Yeni kurulan Türk Devleti'nde de yukarıda bahsedilen problem yaşanmaktaydı. Mustafa Kemal bu sorunun çözümü için neler yapmıştır? Kaynaklardan araştırınız.

 Yararlanabileceğiniz kaynaklar

- Atatürk İlke ve İnk. Tar. 1. (Ahmet Mumcu)
- Atatürk İlke ve İnk. Tar. (M. Akif Bal)
- Çeşitli Yönleriyle Atatürk ve Atatürkçülük (İlbeyi Laçin)
- Sosyal Bilgiler Ders Kitabı
- <http://www.ataturk.net/>
- <http://cumhuriyet.kulturturizm.gov.tr/>
- <http://www.byegm.gov.tr/YAYINLARIMIZ/yuzuil/>
- www.google.com

Ek – 11 devam

TÜRK DEVRİMİ VE ÖNEMİ

Öğretimin Yaygınlaştırılması

Atatürk yaptığı devrimlerle çağdaşlaşmayı amaçlamıştır. Böyle bir ülkede eğitimin tüm ülke çapına yayılması gerekmektedir.

Neden: Yarısı görmezse - Cahil olurlar. Görürse daha çağdaş, daha uygar bir ülke olurlar.

Ülkenin belli bir kısmına eğitim olanağı sağlansa ülke çağdaşlaşamaz mı?
NEDEN

Milli eğitim ışığının memleketin en derin köşelerine kadar ulaşmasına, yayılmasına özellikle dikkat ediyoruz.

Mustafa Kemal ATATÜRK

Fotoğraf 22

Atatürk'ün yukarıdaki sözünde neden bahsetmektedir? Bu amaçla neler yapıldığını çeşitli kaynaklardan araştırınız ve aşağıdaki boşluğa özetleyiniz.

Memleketin her bölümü eğitim almıştır. Böylece ülkemiz daha uygar olmuştur. Daha çağdaşlık düzeyine çıkmıştır.

Yararlanabileceğiniz kaynaklar

- Atatürk İlke ve İnk. Tar. 1. (Ahmet Mumcu)
- Atatürk İlke ve İnk. Tar (M. Akif Bal)
- Çeşitli Yönleriyle Atatürk ve Atatürkçülük (İlbeyi Laçin)
- "Cumhuriyetimiz 80 Yaşında" (Gazeteciler Cemiyeti)
- <http://www.ataturk.net/>
- <http://cumhuriyet.kultururizm.gov.tr/>
- <http://www.byegm.gov.tr/YAY>

Milli Eğitim Sisteminin Gözettiği Esaslar

Milli eğitim sisteminin planlanması ve uygulanmasında gereken esaslar şu şekilde belirlenmiştir:

- * Öğretim birliğinin sağlanması,
- Eğitimde kız erkek eşitliğinin sağlanması,
- Öğretimin yaygınlaştırılması ve kolaylaştırılması,

Hangi devrimle sağlanmıştı
HATIRLAYALIM.

Devrimi Tehrecat ile

Ek – 11 devam

TÜRK DEVRİMİ VE ÖNEMİ

32

5. * Eğitim programlarının, sosyal hayatın ve çağımızın ihtiyaçlarını karşılayacak nitelikte olması,
6. * Eğitim programlarının bilimsel olması,
4. * Görevlerinin bilincinde öğretmenlerin yetiştirilmesi.

Bu esasların neden konulduğunu, Yeni Türk Devleti'nin durumunu düşünerek arkadaşlarınızla tartışınız ve önem sırasına diziniz.

.....

.....

.....

Yeni Türk Harflerinin Kabulü

Türklerin kullandığı alfabeleri grubumuzla birlikte araştırınız ve aşağıdaki boşluğa yazınız.

.....

.....

Problem: Osmanlı Devleti'nde Arap harfleri kullanılmaktaydı. Bu alfabe Türk diline uygun değildi ve okuyup yazmak çok zordu. Bu nedenle, yeni Türk Devleti'nde okuma yazma bilenlerin sayısı azdı.

Bu durumda siz olsaydınız nasıl bir çözüm üretirdiniz?

ا ب پ ت ث ج ح خ د ذ
 ز ز س ش ص ض ظ ع غ
 ف ق ك ل م ن و ه ی
 ye he vev nün ünün kün lül lül te

Fotoğraf 23: Arap Alfabeti

Arap harfleri kalırsın yeni bir harf koydum. Bu dilde İngilizce olurdu.

.....

.....

Çözüm önerilerinizi arkadaşlarınızla tartışınız.

Atatürk'ün bu soruna getirdiği çözümü kaynaklardan araştırarak kendi çözümünüzle karşılaştırınız. Fark ve benzerlikleri değerlendiriniz.

Atatürk Latin harflerini ben işe İngilizceyi tercih ettim.

.....

.....

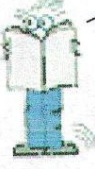

Fotoğraf 24

Ek - 11 devam

TÜRK DEVRİMİ VE ÖNEMİ 33

Milli Kültür

Bir toplumun dili, gelenekleri ve sanat eserleri o toplumun kültürünü oluşturmaktadır. Her toplumun kendine özgü bir kültür anlayışı vardır.

Toplumların kültürlerinin katılımıyla oluşan geniş kültür topluluğuna uygarlık denir. Uygar toplumlar ise, bilim, teknik ve sanatta ilerlemiş toplumlardır.

"Memleketler çeşitlidir, fakat uygarlık birdir ve milletin ilerlemesi için de uygarlığa ortak olması lazımdır."

Mustafa Kemal Atatürk

Atatürk'ün bu sözünden nasıl bir anlam çıkarabilirsiniz. Arkadaşlarınızla tartışınız.

Fotoğraf: 25

Bir toplum ne kadar kendini geliştireceğine o kadar ilerler. Etenarlık, bilim, sanat ve daha bir çok alanda başarı o devletin uygar ve benzeri olduğunu gösterir.

Atatürk Milli kültürü geliştirmek için Türk Tarih ve Türk Dil kurumlarını kurdu muştur. Bunun nedenini tahmin etmeye çalışınız.

Türk insanı tarihini bilerek ve kendi dilini bilerek ilerlerse daha başarılı olur. Kendini geliştirmek için kurdu muştur.

Ek – 11 devam**DERS PLANI**

Dersin Adı	: Sosyal Bilgiler
Sınıf ve Şube	: 5-C
Tarih	: 24/11/ 2004
Süre	: 80 Dakika
Konu	: Toplumsal Alanında Devrimler (Kıyafette Değişiklik, Takvim, ve Ölçülerde Değişiklik, Türk Kadın Hakları, Soyadı Kanunu)
Yöntem ve Teknikler	: İşbirliğine Dayalı Öğrenme, Soru-Cevap, Tartışma.
Kaynaklar, Araç ve Gereçler	: Öğretmen Tarafından Hazırlanan Yapılandırmacı Öğrenme Materyalleri, İlköğretim 5. Sınıf Sosyal Bilgiler Ders Kitabı, Ansiklopediler.

I. Amaç ve Davranışsal Amaçlar

Özel Amaç: Türk İnkılâbı ile ilgili olgular bilgisi

Davranışsal Amaç:

- Toplumsal alanda yapılan inkılâpları söyleme-yazma
- Toplumsal alanda yapılan inkılâpların tarihini söyleme-yazma

Özel Amaç: Türk İnkılâbının önemini kavrayabilme

Davranışsal Amaçlar:

- Toplumsal alanda yapılan devrimlerin önemini kavrama
- Toplumsal alanda yapılan devrimlerin günümüze yansımalarını kavrama

Özel Amaç: Türk kadınının toplumdaki yerini kavrayabilme

Davranışsal Amaç:

- Türk toplum hayatında kadına verilen önemi açıklama
- Kadının toplum hayatında sahip olduğu haklara Türk tarihinden örnekler verme
- Türk kadınının Kurtuluş Savaşı'ndaki yerini örnekler vererek açıklama

Ek – 11 devam

Özel Amaç: Atatürk'ün kadın haklarına önem verdiğini kavrayabilme

Davranışsal Amaçlar:

- Kadınların Cumhuriyet yönetimi sayesinde elde ettikleri sosyal ve siyasal hakları açıklama
- Türk kadınlarının Atatürk'ün sayesinde birçok Avrupa ülkesindeki kadınlardan daha önce siyasal haklara kavuştuğunu söyleme
- Atatürk'ün kadın hakları konusundaki görüşlerinden örnekler verme

Özel Amaç: İnkılâpların korunmasındaki sorumluluğumuzun farkında oluş

Davranışsal Amaçlar:

- İnkılâpların gerçekleştirildiği tarihlerde gerçekleştirilen tören ve kutlamalara coşkuyla katılma.
- İnkılâplara yönelik tehditlere karşı uyanık olma
- İnkılâpların korunmasında kendisine düşen görevlerin farkında olma

Özel Amaç: Türk İnkılâbı ile ilgili sınıflamalar bilgisi

Davranışsal Amaç:

- Türk İnkılâbını gerçekleştirdiği alanlara göre sınıflama
- Şemalaştırılan Türk İnkılâpları içerisinde boş bırakılan yeri doldurma
- Gerçekleştirilen İnkılâpları önem sırasına göre sınıflama

II. Giriş:

- Dikkat Çekme** : Öğretmenin Türkiye’de kadın haklarının gelişimi ile ilgili bir power-point sunusunu öğrencilere izletmesi.
- Güdüleme** : Öğretmenin “Toplumsal alanda yapılan bazı devrimlerle power-point sunusunda izlediğiniz gibi, toplumsal yaşayışta değişimler meydana geldi, ” demesi.

Ek – 11 devam

- 3. Gözden Geçirme** : Öğretmenin bugün “Toplumsal Alanda yapılan devrimleri (Kıyafette Değişiklik, Takvim, ve Ölçülerde Değişiklik, Türk Kadın Hakları, Soyadı Kanunu) işleyeceğiz,” demesi.
- 4. Derse Geçiş** : Öğretmenin Atatürk’ün toplumsal alanda yapılan devrimlerle ilgili sözünü okuması.

III. Geliştirme:

- Öğretmenin, gruplardan Atatürk’ün sözünden yola çıkarak neden kılık, kıyafet alanında yenilikler yapmış olabileceğini tahmin etmelerini ve materyalde belirtilen boşluğa yazmalarını istemesi.
- Öğretmenin gruplara “25 Kasım 1925’te Şapka Giyilmesi Hakkında Kanun Kabul edildi. Türk halkının büyük bir çoğunluğu şapka giymeye başladı. Günümüzde bu durum sürmektedir? Neden?” sorusunu yöneltmesi.
- Grupların görüşlerini belirtmeleri.
- Öğretmenin “Günümüzde kılık kıyafet ile ilgili sorunlar yaşanıyor mu? Yaşanırsa örnek verebilir misiniz?” demesi.
- Grupların örnekler vermeleri ve yaşanan problemlere çözümler üretmeleri.
- Öğretmenin öğrencilerden takvim, saat ve ölçülerin hayatımızdaki önemini belirten senaryolar yazarak canlandırmalarını istemesi.
- Grupların senaryoları canlandırmaları.
- Öğretmenin gruplardan Atatürk’ün Osmanlı Devleti’nden kalan takvim, saat ve ölçüleri yeni Türk Devleti’nde devam ettirmediğini, bu alanda hangi yenilikleri yaptığını araştırarak materyalde belirtilen yere özetlemelerini istemesi.
- Öğretmenin daha sonra “Herkes sadece ismiyle hitap edilseydi, soyadları olmasaydı sorunlar yaşanır mıydı?” sorusunu öğrencilere sorması. Öğrencilerin görüşlerini belirtmeleri.

Ek – 11 devam

- Öğretmenin “Osmanlı Devleti’nde ve Cumhuriyet’in ilk dönemlerinde insanların soyadları yoktu. İnsanlar adlarıyla çağrılmaktaydı. Bu durum ne gibi sorunlara yol açabilir?” sorusunu sorması ve öğrencilerden ortaya çıkabilecek sorunlara ilişkin senaryolar hazırlayarak canlandırmalarını istemesi.
- Öğretmenin “21 Haziran 1934’de çıkarılan Soyadı Kanunu ile her aileye bir soyadı alma zorunluluğu getirildi. TBMM, Mustafa Kemal’e Atatürk soyadını verdi. Materyalde Atatürk’ün nüfus cüzdanı var. Bu nüfus cüzdanını kendi nüfus cüzdanınızla karşılaştırın,” demesi.
- Öğretmenin “Dersin başında Kadının Türk toplumundaki yeri ile ilgili bir power-point sunusu izlemiştik. Bu power-point göz önüne alarak kadınların Türk toplumundaki yerini tartışmanızı istiyorum,” demesi.
- Tartışmaların sürerken kadınlara ilişkin atılan ilk adımın hatırlanmasının sağlanması.
- Öğretmenin grupların Atatürk’ün materyalde yer alan kadınlar ile ilgili sözünü okumalarını ve Atatürk’ün kadınlar için yaptığı çalışmaları araştırmalarını istemesi.
- Öğretmenin gruplara “Sizce Türk kadınlarına sağlanan haklar yeterli mi? Günümüzde kadınlara sağlanan haklardan nasıl ve ne derecede yararlanmaktalar? Kadınların günümüzde yaşadığı sorunlar neler? sorularının yanıtlarını içeren kısa bir rapor yazmanızı istiyorum,” demesi.
- Öğretmenin “Şimdide ekonomik alanda yapılan devrimleri kısaca öğreneceğiz,” demesi ve öğrencilere ekonomi kavramı hakkında neler bildiklerini sorması.
- Öğretmenin “Osmanlı Devletinin çöküşe götüren nedenler arasında ekonomik etkenler de yer almaktaydı. Bu etkenleri hatırlıyor musunuz? Türkiye Cumhuriyeti bu sorunları nasıl çözebilirdi? Mustafa Kemal Atatürk ekonominin gelişmesi için neler yapmıştır?” sorularını yöneltmesi. Öğrencilerin materyaldeki kaynaklardan ve kendi buldukları kaynaklardan yararlanarak soruları araştırmaları.

Ek – 11 devam

IV. Sonuç: Öğretmenin “Bu gün işlediğimiz konularla birlikte Atatürk Devrimleri konusunu bitirdik. Günümüz Türkiye’sini düşünerek devrimlerin önemini açıklayabilir misiniz? Devrimleri korumak için neler yapabiliriz” sorularını sorması ve öğrencilerden devrimlerin günlük yaşantımızdaki etkilerine örnekler vermesi.

V. Değerlendirme: Öğretmenin gruplardan materyalde karışık halde yer alan devrimleri sınıflandırmalarını istemesi.

VI. Alıştırma/Ödev: Öğretmenin öğrencilerden Türk Devrimi ve Önemi konusu ile ilgili bilmek istedikleri ile öğrendikleri arasında bir değerlendirme yapmalarını ve yaptıkları değerlendirmeleri arkadaşlarıyla paylaşmalarını istemesi.

Ek – 11 devam

TÜRK DEVRİMİ VE ÖNEMİ

34

5. Toplumsal Alanda Devrim

Kıyafette Değişiklik

Fotoğraf: 26

"Fikrimiz, zihniyetimiz, tepeden tırnağa kadar medeni olacaktır. Medeni ve milletlerarası kıyafet, milletimiz için lâıyk bir kıyafettir. Onu giyeceğiz."

Mustafa Kemal Atatürk

Atatürk'ün yukarıda belirtilen sözünden yola çıkarak neden kılık, kıyafet alanında yenilikler yapmış olabileceğini grup arkadaşlarınızla birlikte tahmin ediniz? Tahminlerinizi aşağıdaki boşluğa yazınız.

Örneğin: Dünyadaki gelişmiş ülkelerde Erkekler takım elbise kadınler de dopyes giyiyordu bu yoldan uygular devlet olarak bir yolda kılık kıyafetler olması

25 Kasım 1925'de "Şapka Giyilmesi Hakkında Kanun" kabul edildi. Türk halkının büyük bir çoğunluğu şapka giymeye başladı.

Günümüzde bu durum sürmekte midir? Neden?

Hayır. Kıyafetlerde değışim oldu. Foter şapka ve nediren giyiliyor. İnsanlar şapka da rahat şık kıyafet giyerek oturuyor

Günümüzde kılık ve kıyafetlerle ilgili yaşanan sorunlara örnekler veriniz.

Spor olupda uygun sun sistem insanlar

Takvim, Saat ve Ölçülerde Değişiklik

Takvim, saat ve ölçülerin hayatımızdaki önemini belirten senaryolar yazalım ve bu senaryoları canlandıralım?

Fotoğraf 27:
Takvim, Saat, Ölçü

Ek - 11 devam

35

TÜRK DEVRİMİ VE ÖNEMİ

Atatürk neden Osmanlı Devleti'nden kalan takvim, saat ve ölçüleri yeni Türk Devleti'nde devam ettirmemiştir? Bu alanda hangi yenilikler yapılmıştır? Araştırınız ve aşağıdaki boşluğa özetleyiniz?

Saat-takvim ve ölçülerde yenilikler vardı, egdeş ve Lujgar devlet olamıyorduk. Bahli d. arasındaki ilişkiler zor oluyordu. Hicri→miladi, alaturka→milletler arası saat vb. gibi egler getiriliyordu.

↳ **Soyadı Kanunu**

Osmanlı Devleti'nde ve Cumhuriyetin ilk dönemlerinde insanların soyadları yoktu. İnsanlar sadece adları ile çağrılmaktaydılar.

Bu durum ne gibi sorunlara yol açabilir? Arkadaşlarınızla tartışınız ve bu sorunlarla ilgili bir senaryo yazarak canlandırınız.

Bu soyadı kanunıyla insanların birbirleriyle karıştırmaları önlenmiş ve bu da milletler arası bazı zorluklara yol açardı.

21 Haziran 1934'de çıkarılan Soyadı Kanunu ile her aileye bir soyadı alma zorunluluğu getirildi. TBMM, Mustafa Kemal'e Atatürk soyadını verdi.

Fotoğraf 28: Atatürk'ün Nüfus Cüzdanı

Atatürk'ün Nüfus cüzdanı ile kendi nüfus cüzdanınızı karşılaştırınız.

Ne tür farklılıklar görüyorsunuz?

- Bazı değişiklikler görüyorum.
- Atatürk'ün 'kü yan dağın da benimki yan dağın da aynı oluyor ama

☆ tens ve resiminde tens oluyor.

Ek - 11 devam

TÜRK DEVRİMİ VE ÖNEMİ 36

➤ Türk Kadın Hakları

Günümüzde Türk kadınının Türk toplumundaki yeri sizce nedir?

Osmanlı Devleti zamanında Türk kadınına eşitlik yoktu. Bu yüzden kadınlar eziliyordu. Atatürk bu nederele Türk kadınına bazı haklar tanıdı. Bunlardan biride eşitlikti. Fakat Doğu Anadolu da Türk kadınına verilen haklar uygulanmıyordu.

Türk Devleti kurulduktan sonra kadın haklarının geliştirilmesine yönelik atılan ilk adımı hatırlayınız.

TD kurulduktan sonra ilk adımı: Seçme ve Seçilme haklarıdır.

Türk Kadınına sağlanan bu haklar yeterli miydi?

Mustafa Kemal'in tanıdığı haklar yeterliydi fakat uygulanma yanlıtı. Örneğin = Doğu Anadolu da bu haklar uygulanmıyordu.

Günümüzde kadınlara sağlanan haklardan kadınlar nasıl ve ne derecede yararlanmaktadır? Kadınların günümüzde yaşadığı sorunlar nelerdir. Grubunuzla bu soruların yanıtlarını içeren kısa raporlar oluşturunuz.

Bazı bölgelerde yararlanılmaktadır. Bazı bölgelerde yararlanılmamaktadır. Doğu Anadolu bölgelerinde kadınlar eziliyor. Bir toplum aynı amaçla, bütün kadınları ve erkekleriyle birlikte yürümezse, ilerlemesine ve uygarlaşmasına olanak yoktur.

Mustafa Kemal ATATÜRK

Atatürk Türk kadınlarına büyük önem verirdi. Bu amaçla, Türk kadınına sağlanan hakları araştırınız?

Fotoğraf: 29. Seçme-Seçilme hakları tanıdı. Kadınıla erkek arasında toplumsal ve ekonomik alanda tam bir eşitlik sağlandı. Tek kadınıla eşitlik tanıdı.

Yararlanabileceğiniz kaynaklar

- Atatürk İlke ve İnk. Tar. 1. (Ahmet Mumcu)
- Atatürk İlke ve İnk. Tar. (M. Akif Bal)
- Çeşitli Yönleriyle Atatürk ve Atatürkcülük (İlbeyi Laçin)
- "Cumhuriyetimiz 80 Yaşında" (Gazeteciler Cemiyeti)
- <http://www.ataturk.net/>
- <http://cumhuriyet.kulturaturizm.gov.tr/>
- <http://www.byegm.gov.tr/YAY>

Ek – 11 devam

37

TÜRK DEVRİMİ VE ÖNEMİ

6. Ekonomik Alanda Devrim

Ekonomi kavramı sizin için ne ifade etmektedir?

Üretim, tüketim ve gelirlerin hepsidir.

Osmanlı Devletini çöküşe götüren nedenlerin arasında ekonomik etkenler de yer almaktaydı. Bu etkenler nelerdi hatırlayınız.

Parasızlık ve değiş tokuş yöntemi.

Türkiye Cumhuriyeti bu sorunları nasıl çözebilirdi? Mustafa Kemal Atatürk ekonominin gelişmesi için neler yapmıştır? Araştırınız.

Aşar vergisi kaldırıldı, kapitülasyonlar kaldırıldı, Gıftıkların kaldırılması, Deniz Geliştirme fabrikası açıldı ve Maden Tetkik ve Arama Enstitüsü açıldı.

Yararlanabileceğiniz kaynaklar

- Atatürk İlke ve İnk. Tar.1. (Ahmet Mumcu)
- Atatürk İlke ve İnk. Tar (M. Akif Bal)
- Çeşitli Yönleriyle Atatürk ve Atatürkçülük (İlbeyi Laçin)
- <http://www.ataturk.net/>
- Sosyal Bilgiler Ders Kitabı

7. Türk Devriminin Önemi, Bize Kazandırdıkları ve Bu Konudaki Sorumluluklarımız

Yapılan devrimler sizce neden önemlidir? Günümüz Türkiye'sini düşünerek arkadaşlarımızla tartışalım. Devrimlerin günlük yaşamımızdaki etkilerine örnekler verelim.

Bir sonraki sayfada karışık halde bulunan devrimleri belli bir sistematik içinde düzenleyerek şemalaştıralım.

Türk Devrimi ve Önemi konusu ile ilgili bilmek istedikleriniz ile öğrendikleriniz arasında bir değerlendirme yapınız. Değerlendirme sonucunu arkadaşlarınızla ve öğretmeninizle paylaşınız.

Ek – 11 devam**DERS PLANI**

Dersin Adı	: Sosyal Bilgiler
Sınıf ve Şube	: 5-C
Tarih	: 29/11/ 2004
Süre	: 80 Dakika
Konu	: Atatürkçü Düşünce Sistemi (Atatürk'ün Kendi Düşünce Sisteminin Oluşmasına Neden Olan Etmenler, Atatürkçülüğün Tanımı, Atatürkçülüğün İlkeleri, Atatürkçü Düşüncede Milli Güç Unsurları, Atatürk İlke ve Devrimlerinin Dayandığı Esaslar), Atatürk İlkeleri
Yöntem ve Teknikler	: İşbirliğine Dayalı Öğrenme, Soru-Cevap, Tartışma.
Kaynaklar, Araç ve Gereçler	: Öğretmen Tarafından Hazırlanan Yapılandırmacı Öğrenme Materyalleri, İlköğretim 5. Sınıf Sosyal Bilgiler Ders Kitabı, Ansiklopediler.

I. Amaç ve Davranışsal Amaçlar

Özel Amaç: Atatürk'ün düşünce sistemini oluştururken dünyadaki ve ülkedeki olaylardan etkilendiğini açıklayabilme

Davranışsal Amaçlar:

- Atatürk'ün dünyada meydana gelen siyasî, ekonomik, sosyal, kültürel ve bilimsel gelişmeleri izlediğini söyleme
- Bunlardan yararlanarak devletin ve ülkenin içinde bulunduğu siyasî, ekonomik, sosyal, kültürel ve askerî durumu değerlendirdiğini söyleme
- Ülkenin içinde bulunduğu durumdan kurtarılması için çözüm yolları aradığını söyleme
- Atatürk'ün hürriyet ve bağımsızlığa verdiği önemi açıklama
- Atatürk'ün millî egemenliği esas alan yeni bir devlet kurmanın gerekli olduğuna inandığını söyleme

Ek – 11 devam

- f. Atatürk'ün yıkılmış olan Osmanlı Devleti'nin yerine yeni bir Türk Devleti'ni kurmak için çok çalıştığını söyleme
- g. Atatürk'ün, gücünü, tarih boyunca bağımsız yaşamayı ilke edinmiş olan Türk milletinden aldığını söyleme
- h. Atatürkçü düşünce sisteminin bu şartlarda oluştuğunu söyleme

Özel Amaç: Atatürkçülüğü tanımlayabilme

Davranışsal Amaçlar:

- a. Atatürkçülüğün, Türk milletinin bugün ve gelecekte tam bağımsız olmasını amaçladığını söyleme
- b. Atatürkçülüğün, Türk milletinin bugün ve gelecekte huzur ve refah içinde yaşamasını amaçladığını söyleme
- c. Atatürkçülüğün, devlet yönetiminde millet egemenliğini esas aldığını söyleme
- d. Atatürkçülüğün, aklın ve bilimin rehberliğinde Türk kültürünü çağdaş uygarlık düzeyi üzerine çıkarmayı amaçladığını söyleme
- e. Atatürkçülüğün dayandığı esasların Atatürk tarafından ortaya konulduğunu söyleme
- f. Atatürkçülüğün gerçekçi fikirlere dayandığını söyleme

Özel Amaç: Atatürkçülüğün önemini kavrayabilme

Davranışsal Amaçlar:

- a. Atatürkçülüğün amacının Türk milletinin bağımsız yaşaması olduğunu söyleme
- b. Atatürkçülüğün, Türk milletinin devlet idaresinde söz sahibi olmasına dayandığını söyleme
- c. Atatürkçülüğün, aklın ve bilimin rehberliğinde Türk toplumunun huzur ve esenlik içinde yaşamasını esas aldığını açıklama
- d. Atatürkçülüğün, Türk milletinin çağdaşlaşmasını hedeflediğini açıklama

Özel Amaç Atatürkçülüğün bir bütün olduğunu fark edebilme

Davranışsal Amaçlar:

- a. Atatürkçülüğü oluşturan ilke ve esasların birbirini tamamladığını ve bir bütün oluşturduğunu söyleme

Ek – 11 devam

- b. Atatürkçülüğün Türk milletinin ihtiyaçlarından ve gerçeklerinden ortaya çıkan bir düşünce sistemi olduğunu söyleme

Özel Amaç: Atatürk ilke ve inkılâplarının dayandığı esasları kavrayabilme

Davranışsal Amaçlar:

- Atatürk ilke ve inkılâplarının millî tarih bilincine dayandığını söyleme
- Atatürk ilke ve inkılâplarının vatan ve millet sevgisine dayandığını söyleme
- Atatürk ilke ve inkılâplarının millî dili esas aldığını söyleme
- Atatürk ilke ve inkılâplarının bağımsızlığı esas aldığını söyleme
- Atatürk ilke ve inkılâplarının özgürlüğü esas aldığını söyleme
- Atatürk ilke ve inkılâplarının egemenliğin millete ait olduğu anlayışını esas aldığını söyleme
- Atatürk ilke ve inkılâplarının millî kültürün geliştirilmesini esas aldığını söyleme
- Atatürk ilke ve inkılâplarının Türk milletini çağdaş uygarlık düzeyi üzerine çıkarmayı hedef aldığını söyleme
- Atatürk ilke ve inkılâplarının millî birlik ve beraberliği esas aldığını söyleme
- Atatürk ilke ve inkılâplarının ülke bütünlüğünü esas aldığını söyleme

Özel Amaç: Atatürk'ün millî dış politika hakkındaki düşüncelerini fark edebilme

Davranışsal Amaçlar

- Atatürk'ün dış politikada bağımsızlık ilkesini esas aldığını söyleme
- Atatürk'ün dış politikada devletlerin eşitliği ilkesini esas aldığını söyleme
- Atatürk'ün, komşu devletlerle barış içinde yaşamamızı ilke edindiğini söyleme
- Atatürk'ün dış politikada "Yurtta sulh cihanda sulh" prensibini esas aldığını açıklama

Özel Amaç: Türk Silâhlı Kuvvetlerinin önemini fark edebilme

Davranışsal Amaçlar:

- Türk Silâhlı Kuvvetlerinin Türkiye Cumhuriyeti'nin varlığının teminatı olduğunu söyleme
- Türk Silâhlı Kuvvetlerinin millî birliğimizin simgesi ve geleceğimizin teminatı olduğunu söyleme

Ek – 11 devam

- c. Türk Silâhlı Kuvvetlerinin Türk milletinin içinden çıktığını söyleme
- d. Türk Silâhlı Kuvvetlerinin millet-ordu bütünlüğünün en güzel örneği olduğunu söyleme
- e. Türk Silâhlı Kuvvetlerinin Türk milletinin her zaman hizmetinde olmaktan gurur duyduğunu söyleme

Özel Amaç: Türk Silâhlı Kuvvetlerinin görevlerini kavrayabilme

Davranışsal Amaçlar:

- a. Türk Silâhlı Kuvvetlerinin Türk yurdunu ve Türkiye Cumhuriyeti'ni koruduğunu ve kolladığını söyleme
- b. Türk Silâhlı Kuvvetlerinin yurdumuzun güvenliğini sağladığını söyleme
- c. Türk Silâhlı Kuvvetlerinin ülkemizi iç tehlikelere karşı koruduğunu söyleme
- d. Türk Silâhlı Kuvvetlerinin ülkemizi dış tehlikelere karşı koruduğunu söyleme
- e. Atatürk'ün Türk Silâhlı Kuvvetleri ile ilgili sözlerinden örnekler verme

II. Giriş :

- 1. Dikkat Çekme** : Öğretmenin öğrencilere “Atatürk’ün düşünce sistemini oluşturan etmenler neler olabilir,” sorusunu yöneltmesi.
- 2. Güdüleme** : Öğretmenin gelen yanıtlardan sonra “Bu gün Atatürk’ün düşünce sistemini oluşturan etmenleri öğreneceksiniz ve bu etmenleri kendi hayatınıza uygulama konusunda çıkarımlarda bulunabileceksiniz,” demesi.
- 3. Gözden Geçirme** : Öğretmenin “Bugün Atatürkçü Düşünce Sistemi’ni (Atatürk’ün Kendi Düşünce Sisteminin Oluşmasına Neden Olan Etmenler, Atatürkçülüğün Tanımı, Atatürkçülüğün İlkeleri, Atatürkçü Düşüncede Milli Güç Unsurları, Atatürk İlke ve Devrimlerinin Dayandığı Esaslar) işleyeceğiz,” demesi.

Ek – 11 devam

4. Derse Geçiş : Öğretmenin “Sizin düşüncelerinizi neler etkilemektedir?” sorusunu yöneltmesi.

III. Geliştirme:

- Öğrencilerin görüşlerini belirtmesi.
- Öğretmenin Atatürk’ün düşüncelerini neler etkilemiş olabilir? sorusunu sorması. Öğrencilerin araştırması.
- Öğretmenin materyalde yer alan Atatürkçülüğün tanımını söylemesi. Öğrencilerden Atatürkçülüğün neleri amaçladığını Kurtuluş Savaşı sürecini tahmin ederek önemini belirtmelerini istemesi.
- Öğretmenin materyalde yer alan Atatürkçülüğün ilkelerini önem sırasına dizmesi ve ne anlama geldiklerini açıklaması.
- Öğretmenin milli güç ne anlama geldiğini sorması.
- Materyalde sınıflandırılan milli güç unsurlarının temel niteliklerini kaynaklardan araştırarak belirlenmelerini istemesi.
- Öğrencilerin milli güç unsurlarından hangisinin önemli olduğunu önem sırasına dizerek belirlemeleri ve nedenini açıklamaları.
- Öğrencilerin Atatürk ilke ve Devrimlerinin dayandığı esasları araştırarak materyalde belirtilen boşluğa yazmaları.
- Öğretmenin, öğrencilere “Materyalde yer alan Cumhuriyetin temeli Atatürk ilkeleridir sözünden ne anlıyorsunuz? sorusunu sorması. Öğrencilerin görüşlerini belirtmeleri ve arkadaşlarıyla tartışmaları.
- Öğretmenin gruplara “Mustafa Kemal Atatürk, Türk Devletinin çağdaş uygarlık düzeyine ulaşması için birçok devrim yaptı. Çağdaş uygarlık düzeyine erişmek için yapılan bu devrimlerle Atatürk ilkelerinin ilişkisi sizce nedir?” sorusunu sorması ve materyalde belirtilen boşluğa yazmalarını istemesi.
- Öğrencilerin gerçekleştirilen devrimler ve Atatürk ilkeleri arasındaki ilişki doğrultusunda benzetmeler yapması.

Ek – 11 devam

- Öğrencilerin materyalde belirtilen boşluğa Atatürk ilkelerinin isimlerini yazmaları.

IV. Sonuç: Öğretmenin “Bugün Atatürk’ün düşünce sistemini oluşturan etmenleri, esasları ve ilkeleri öğrendiniz. Atatürk Devrimleri ile Atatürk ilkeleri arasındaki ilişkiyi kavradınız. Bir sonraki derse Atatürk ilkelerini ayrıntılı olarak öğreneceksiniz,” demesi.

V. Değerlendirme: Öğretmenin öğrencilerden Atatürk ilkeleri ile Atatürk devrimleri arasındaki ilişkiyi yansıtan resimler yapmalarını istemesi.

VI. Alıştırma/Ödev: Öğretmenin her gruba bir ilke gelecek şekilde Atatürk İlkelerini dağıtması. Gruplardan materyalde belirtilen sorular ışığında ve kaynaklardan yararlanarak o ilkenin ne anlama geldiğini, neleri amaçladığını, Atatürk’ün o ilkeye ilişkin düşüncelerini-sözlerini belirlemelerini ve o ilkenin günlük yaşantımıza sağladığı yararlarla ilişkin senaryolar yazmalarını istemesi.

Ek – 11 devam

39

ATATÜRKÇÜ DÜŞÜNCE SİSTEMİ

E. ATATÜRKÇÜ DÜŞÜNCE SİSTEMİ

Atatürk ve Atatürkçü Düşünce Sistemi konusu ile ilgili bildiklerinizi ve bilmek istediklerinizi bir kağıda yazınız. Yazdıklarınızı arkadaşlarınızla ve öğretmeninizle paylaşınız.

1. Atatürk'ün Kendi Düşünce Sistemi'nin Oluşmasına Neden Olan Etmenler

Sizin düşüncelerinizi neler etkilemektedir?
 Kitaplar ve haberler etkiliyor. Filmler etkiliyor.

Mustafa Kemal Atatürk'ün düşüncelerini neler etkilemiş olabilir? Araştırınız.
 Siyaset, ekonomi, sosyal, bilimsel gelişmeleri izleme etkili olmuştur.

2. Atatürkçülüğün Tanımı ve Önemi

Fotoğraf: 30

Atatürkçülük, Atatürk ilkelerinden oluşan bir düşünce sistemidir. Atatürkçülük, demokratik ve çağdaş bir düşünce sistemidir.

3. Atatürkçülüğün İlkeleri

- Akla ve bilime dayanır.
- İnsanın temel hak ve özgürlüklerine saygılıdır.
- İnanç ve düşünce özgürlüğünü savunur.
- Milli birlik ve bütünlüğe önem verir.
- Yurtta ve dünyada barıştan yanadır.

Sizce hangisi daha önemlidir?

Yukarıda sıralanan ilkelerin ne anlama geldiğini arkadaşlarımızla tartışalım.

Ek – 11 devam

ATATÜRKÇÜ DÜŞÜNCE SİSTEMİ 40

Atatürkçü Düşüncede Milli Güç Unsurları

Sizce

Milli Güç ne demektir?

Siyasi, ekonomik, askeri, sosyo-kültürel güç unsurlarının tamine birlikle milli güç denir.

Atatürkçü düşünce sisteminde milli güç unsurları, toplumu bir arada tutmakta ve Atatürkçülüğü geliştirici bir nitelik göstermektedir.

Milli güç unsurları siyasi, ekonomik, askeri ve sosyo-kültürel güç olarak sınıflandırılmaktadır.

Aşağıda sınıflandırılan milli güç unsurlarının temel niteliklerini kaynaklardan araştırarak belirleyiniz.

Milli Güç Unsurları	Temel Nitelikleri
Siyasi Güç	 <p>Sizce</p> <p>Hangisi daha önemli? Önem sırasına diziniz.</p>
Ekonomik Güç	
Askeri Güç	
Sosyo-kültürel Güç	

5. Atatürk İlke ve Devrimlerinin Dayandığı Esaslar

Atatürk ilke ve devrimlerinin dayandığı esasları araştıralım ve arkadaşlarımızla tartışalım.

Ulaştığımız Kaynaklar

Kitaplar:

-
-
-
-

Web Adresleri:

-
-
-
-

Ek – 11 devam**DERS PLANI**

Dersin Adı	: Sosyal Bilgiler
Sınıf ve Şube	: 5-C
Tarih	: 30/11/ 2004
Konu	: Atatürk İlkeleri (Cumhuriyetçilik, Milliyetçilik, Halkçılık)
Yöntem ve Teknikler	: İşbirliğine Dayalı Öğrenme, Soru-Cevap, Tartışma.
Kaynaklar, Araç ve Gereçler	: Öğretmen Tarafından Hazırlanan Yapılandırmacı Öğrenme Materyalleri, İlköğretim 5. Sınıf Sosyal Bilgiler Ders Kitabı, Öğrencilerin Oluşturduğu Materyaller

I. Amaç ve Davranışsal Amaçlar

Özel Amaç: Cumhuriyetçilik ilkesini kavrayabilme

Davranışsal Amaçlar:

- Cumhuriyetin bir yönetim şekli olduğunu söyleme
- Cumhuriyetin millet egemenliğine dayandığını söyleme
- Millet egemenliğinin milletin devlet yönetiminde söz sahibi olmasını sağladığını söyleme
- Cumhuriyetçilik ilkesiyle vatandaşların hak ve hürriyetlerinin güvenceye alındığını söyleme
- Cumhuriyetçilik ilkesiyle vatandaşların hak ve hürriyetlerinin güvenceye alındığını örneklerle açıklama
- Cumhuriyet yönetiminde yöneticilerin halkın oyu ile seçildiğini söyleme
- Cumhuriyet yönetiminde seçimle iş başına gelen yöneticilerin belli bir süre için seçildiklerini söyleme
- Cumhuriyet yönetiminin Türk milleti için en uygun yönetim şekli olduğunu söyleme
- Cumhuriyetçilik ilkesinde, yönetim şekli olarak cumhuriyetin kabul edildiğini söyleme

Ek – 11 devam

- j. Cumhuriyetin bir devlet şekli olarak anayasamızda yer aldığını söyleme
- k. Türkiye devletinin yönetim şeklinin cumhuriyet olduğunu belirten anayasa maddesinin değiştirilemeyeceğini söyleme
- l. Anayasamızda Türkiye Cumhuriyeti'nin demokratik, lâik ve sosyal bir hukuk devleti olduğu hükmünün yer aldığını söyleme
- m. Cumhuriyetçilik ilkesinin demokrasiyi esas aldığını söyleme
- n. Cumhuriyetçilik ilkesinde demokrasinin esas alındığını, Atatürk'ün sözleriyle açıklama
- o. Cumhuriyetçilik ilkesini benimsemenin cumhuriyet yönetimine bağlılığı sağladığını söyleme
- p. Cumhuriyetçilik ilkesinin, cumhuriyet yönetimini korumayı ve yüceltmeyi amaçladığını söyleme
- q. Atatürk'ün Türkiye Cumhuriyeti'nin sonsuza kadar yaşatılmasını istediğini söyleme
- r. Atatürk'ün Türkiye Cumhuriyeti'ni Türk gençliğine emanet ettiğini söyleme
- s. Türk gençliğinin görevlerinin Atatürk'ün Gençliğe Hitabesi'nde yer aldığını söyleme
- t. Cumhuriyet yönetiminin Türk milletine sağladığı yararları örneklerle açıklama

Özel Amaç: Milliyetçilik ilkesini kavrayabilme

Davranışsal Amaçlar:

- a. Atatürk milliyetçiliğinin Türk milletini sevmeye ve yüceltmeye dayandığını söyleme
- b. Atatürk'e göre, "Ben Türküm" diyen herkesin Türk olduğunu söyleme
- c. Milliyetçilik ilkesinin millî birlik ve beraberliğimizin temel taşı olduğunu söyleme
- d. Milliyetçilik ilkesinin milletin bağımsızlığını amaçladığını söyleme
- e. Milliyetçilik ilkesiyle insanlara ve insanlığa değer verildiğini söyleme
- f. Milliyetçilik ilkesine göre Türk vatandaşları arasında hiçbir ayırım yapılamayacağını söyleme

Ek – 11 devam

- g. Milliyetçilik duygusunun Kurtuluş Savaşı'nın kazanılmasında önemli bir rol oynadığını söyleme
- h. Atatürk'ün Türk milletine güvendiğini ve inandığını söyleme
- i. Atatürk'ün milliyetçilik konusu ile ilgili sözlerinden örnekler verme
- j. Atatürk milliyetçiliğinin yurttta ve dünyada barışa önem verdiğini söyleme
- k. Atatürk milliyetçiliğinin Türk toplumuna sağladığı yararları örneklerle açıklama

Özel Amaç: Halkçılık ilkesini kavrayabilme

Davranışsal Amaçlar :

- a. Bir ülkede oturan ve o ülkeyi vatan bilen insanlara halk denildiğini söyleme
- b. Halkçılık ilkesinin millî egemenliğin dayanağı olduğunu söyleme
- c. Halkçılık ilkesine göre herkesin kanun önünde eşit olduğunu söyleme
- d. Halkçılık ilkesine göre herkesin devlet hizmetlerinden yararlanma hakkına sahip olduğunu söyleme
- e. Halkçılık ilkesiyle, devlet ile vatandaş arasındaki ilişkilerin çağdaş bir anlayışla düzenlendiğini söyleme
- f. Halkçılık ilkesine göre bütün vatandaşların kanunların öngördüğü şekilde haklarını arayabileceğini söyleme
- g. Halkçılık ilkesinin, halkın refah ve mutluluğunu sağlamayı amaçladığını söyleme
- h. Halkçılık ilkesinin Türk toplumuna sağladığı yararları örneklerle açıklama
- i. Atatürk'ün halkçılık konusuyla ilgili sözlerinden örnekler verme

II. Giriş :

1. Dikkat Çekme : Öğretmenin elinde üzerinde Atatürk ilkelerinin yazılı olduğu parçalara ayrılmış bir altıgenle sınıfa girmesi ve altıgeni eşit parçalara ayırarak üzerindeki okuması.

2. Güdüleme : Öğretmenin “Altıgenin parçalarında gördüğünüz gibi Atatürk ilkeleri altı ögeden oluşmakta ve bunların her

Ek – 11 devam

biri Türk Devleti açısından oldukça büyük önem taşımaktadır,” demesi.

- 3. Gözden Geçirme** : Öğretmenin bugün “Atatürk İlkelerinden Cumhuriyetçilik, Milliyetçilik ve Halkçılık konularını arkadaşlarınız hazırladıkları materyallerle sunacaklar,” demesi.
- 4. Derse Geçiş** : Öğretmenin “Şimdi ilk grubumuz Cumhuriyetçilik konusunu materyalde belirtilen yönerge ve kendi hazırladıkları materyaller doğrultusunda size sunacaklar,” demesi.

III. Geliştirme:

- Cumhuriyetçilik konusunu anlatan grubun seçtikleri temsilcilerin tahtaya çıkması.
- Grubun öncelikle yaptıkları çalışmalar ve yararlandıkları kaynaklar hakkında bilgi vermesi.
- Grubun hazırladıkları materyal doğrultusunda (asetat-powerpoint) konularını diğer gruplara sunması.
- Grubun sunusunu tamamlaması ve hazırladıkları soruları sınıfa sormaları.
- Diğer grupların, sunuyu değerlendirmeleri ve çeşitli sorular sorarak Cumhuriyetçilik ilkesini tartışmaları.
- Milliyetçilik konusunu anlatan grubun seçtikleri temsilcilerin tahtaya çıkması.
- Grubun öncelikle yaptıkları çalışmalar ve yararlandıkları kaynaklar hakkında bilgi vermesi.
- Grubun hazırladıkları materyal doğrultusunda (asetat-powerpoint) konularını diğer gruplara sunması.
- Grubun sunusunu tamamlamaması ve hazırladıkları soruları sınıfa sormaları.

Ek – 11 devam

- Diğer grupların, sunuyu değerlendirmeleri ve çeşitli sorular sorarak Milliyetçilik ilkesini tartışmaları.
- Halkçılık konusunu anlatan grubun seçtikleri temsilcilerin tahtaya çıkması.
- Grubun öncelikle yaptıkları çalışmalar ve yararlandıkları kaynaklar hakkında bilgi vermesi.
- Grubun hazırladıkları materyal doğrultusunda (asetat-powerpoint) konularını diğer gruplara sunması.
- Grubun sunusunu tamamlaması ve hazırladıkları soruları sınıfa sormaları.
- Diğer grupların, sunuyu değerlendirmeleri ve çeşitli sorular sorarak Halkçılık ilkesini tartışmaları.

IV. Sonuç: Öğretmenin “Bugün Atatürk ilkelerinin ilk üç tanesini gördük. Arkadaşlarımız çeşitli kaynaklardan bu konuları araştırdılar ve kendi hazırladıkları sunu planı çerçevesinde çeşitli materyallerden yararlanarak size anlattılar. Siz de önceden bu konuları araştırdığımız onlara çeşitli aşamalarda katkı getirdiniz ve bu ilkeleri tartışarak öğrendiniz, günümüze yansımalarının farkına vardınız,” demesi.

V. Değerlendirme: Grupların hazırladıkları soruları yeniden sınıfa sorması.

VI. Alıştırma/Ödev: Öğretmenin öğrencilere “Eve gittiğinizde altıgenin diğer parçalarına ilişkin kaynaklar bulmanızı istiyorum,” demesi.

Ek – 11 devam

ATATÜRKÇÜ DÜŞÜNCE SİSTEMİ

42

a. Cumhuriyetçilik

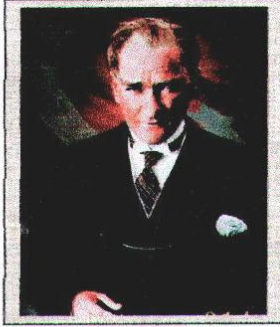

Cumhuriyetçilik Nedir?

Cumhuriyetçilik; cumhuriyet... yönüne ilişkin bağımlık, onun
kalıcılık, yükseltmek ve yasatmak demektir.

Atatürk'ün cumhuriyetçilik anlayışı neyi amaçlar?

Atatürk'ün cumhuriyetçilik anlayışı demokrasiyi amaçlar.

Fotoğraf: 32

Cumhuriyetçiliğe yönelik Atatürk'ün görüş ve sözleri

"Cumhuriyetin son sözü millet... her daimin
seçilmiş ve seçilirdir. Millet adına konuş-
ları... aygıtı Hükümet... gücünü... ve...
ya... onu... dilediği Millet vekillerinden...
... olursa... belirli zamanlar...
kalanı... seçer. Millet, sorumluluğu...
... katılmasını... zamanında...
... kullanılarak sağlanır."

Cumhuriyetçilik ilkesinin Türk Devleti'ne sağladığı yararlar nelerdir?
Arkadaşlarımızla tartışalım.

Türk devletinin... sayısız... faydalar... sağlanmıştır. En başta, milleti, dev-
letin... yönetimi... söz...
... güvene...
...

b. Milliyetçilik

Milliyetçilik Nedir?

Milliyetçilik; milleti...
... benimsenmek ve...
...

Ek - 11 devam

ATATÜRKÇÜ DÜŞÜNCE SİSTEMİ 43

Atatürk'ün milliyetçilik anlayışı neyi amaçlar?
 Milli birlik ve beraberliğin temel taşıdır. Vatan ve
 Millete çok önem verir.

Milliyetçiliğe yönelik Atatürk'ün görüş ve sözleri

Atatürk "Milliyetçilik milli birlik ve beraberliğimizin temel taşıdır." "Vatanın bütünlüğünü ve milletin bağımsızlığını herseyden üstün tutar." "Yurtta barış ve Dünya'da barış ister."

Fotoğraf: 33

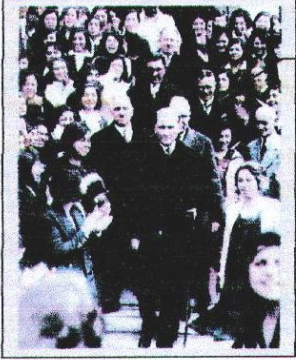
Milliyetçilik ilkesinin Türk Devleti'ne sağladığı yararlar nelerdir?
 Arkadaşlarımıza tartışalım.
 Kurtuluş Savaşında önemli rol oynamıştır. Milliyetçilik ilkesi
 vatan ve duygularıdır. Atatürk'e göre dili inancını ne dursa
 olan "Ne mutlu Türküm" diyen insan Türktür. Amacı her yerde olduğu
 gibi çağdaş bir toplum düzeyine çıkmaktır.

c. Halkçılık

Halkçılık Nedir?
 Bir milletin mutluluğuna kadar o ülkenin halkın kendisine bağlıdır. Halk ve ulus birbiriykle bağlanarak (kaynışarak) bir bütünü oluşturur.

Atatürk'ün halkçılık anlayışı neyi amaçlar?
 Egemenlik halka dayanır. Demokrasikle halkçılığı oluşturur

Halkçılığa yönelik Atatürk'ün görüş ve sözleri

"Demokrasinin esasına dayalı hükümetlerde egemenlik halka, halkın çoğunluğuna aittir. Demokrasi prensibi, egemenliğin ulusa olduğunu başka yerde olamayacağını gerektirir."
 Sözünü demir çividir. Halkçılık, toplum düzenini; çalışmaya, hukuka dayandırımda isteyen bir toplum sistemidir." sözünü demir çividir.

Fotoğraf: 34

Ek – 11 devam**DERS PLANI**

Dersin Adı	: Sosyal Bilgiler
Sınıf ve Şube	: 5-C
Tarih	: 01/11/ 2004
Süre	: 80 Dakika
Konu	: Atatürk İlkeleri (Devletçilik, Laiklik, Devrimcilik)
Yöntem ve Teknikler	: İşbirliğine Dayalı Öğrenme, Soru-Cevap, Tartışma.
Kaynaklar, Araç ve Gereçler	: Öğretmen Tarafından Hazırlanan Yapılandırmacı Öğrenme Materyalleri, İlköğretim 5. Sınıf Sosyal Bilgiler Ders Kitabı, Öğrencilerin Oluşturduğu Materyaller

I. Amaç ve Davranışsal Amaçlar

Özel Amaç: Devletçilik ilkesini kavrayabilme

Davranışsal Amaçlar :

- Devletçilik ilkesinin, Atatürk'ün ekonomi alanındaki görüşlerini ifade ettiğini söyleme
- Devletçilik ilkesinin Türk ekonomisini geliştirmek amacıyla ortaya atıldığını söyleme
- Devletçilik ilkesinin sosyal ve kültürel kalkınmayı da amaçladığını söyleme
- Devletçilik ilkesiyle devletin, ekonominin her alanındaki faaliyetleri başlattığını ve geliştirdiğini söyleme
- Devletçilik ilkesinde özel teşebbüse de yer verildiğini söyleme
- Devletçilik ilkesinde, devletin kişileri üretim ve ticaret gibi işlere özendirildiğini söyleme
- Devletin çıkardığı kanunlarla özel teşebbüsü koruduğunu söyleme
- Devletçilik ilkesinin Türk toplumuna sağladığı yararları örneklerle açıklama
- Atatürk'ün devletçilik konusuyla ilgili sözlerinden örnekler verme

Ek – 11 devam

Özel Amaç: Lâiklik ilkesini kavrayabilme**Davranışsal Amaçlar:**

- a. Lâikliğin, din ve devlet işlerinin birbirinden ayrı olarak yürütülmesi olduğunu söyleme
- b. Lâiklik ilkesiyle devlet yönetiminde din kuralları yerine millet egemenliğinin esas alındığını söyleme
- c. Cumhuriyetten önceki dönemde padişahların din ve devlet işlerini birlikte yürüttüğünü söyleme
- d. Lâiklik ilkesinin, akla ve bilime önem verdiğini söyleme
- e. Lâiklik ilkesi gereğince Türkiye Cumhuriyeti vatandaşlarının din ve vicdan hürriyetinin anayasa ile güvenceye alındığını söyleme
- f. Lâiklik ilkesiyle dinî inanç ve duyguların istismar edilmesine izin verilmediğini söyleme
- g. Atatürk'ün dinî istismar ve taassup konularındaki sözlerinden örnekler verme
- h. Lâiklik ilkesiyle, Türk milletine çağdaşlaşma yolunun açıldığını örneklerle açıklama
- i. Lâiklik ilkesinin, cumhuriyet yönetiminin güçlenmesi için gerekli olduğunu söyleme
- j. Lâiklik ilkesinin, ülkemizde demokrasinin yerleşmesine yardımcı olduğunu söyleme
- k. Atatürk'ün İslâm dinî hakkındaki görüşlerini örneklerle açıklama
- l. Atatürk'ün din ve vicdan hürriyeti ile ilgili sözlerinden örnekler verme
- m. Lâiklik ilkesinin, Türk toplumuna sağladığı yararları örneklerle açıklama
- n. Lâiklik ilkesinin millî birlik ve beraberliğimizin sağlanmasında çok önemli bir rol oynadığını açıklama

Özel Amaç: İnkılâpçılık ilkesini kavrayabilme**Davranışsal Amaçlar:**

- a. İnkılâpçılık ilkesinin, yeniyi, iyiyi ve güzeli esas aldığını söyleme
- b. İnkılâpçılık ilkesinin, Türk toplumunu bütün yönleriyle ve sürekli olarak çağdaştırmayı hedef aldığını söyleme

Ek – 11 devam

- c. Çağdaş uygarlık düzeyine ulaşmanın yenilikleri kabul etmeye açık olmakla sağlanabileceğini söyleme
- d. Atatürk'ün inkılâpçılık konusu ile ilgili görüşlerinden örnekler verme
- e. İnkılâpçılık ilkesinin Türk toplumuna sağladığı faydaları örneklerle açıklama

Özel Amaç: Atatürk ilkelerine sahip çıkmanın ve devamlılığını sağlamanın önemini kavrayabilme

Davranışsal Amaçlar:

- a. Türkiye Cumhuriyeti'nin temelini Atatürk ilkelerine dayandığını söyleme
- b. Atatürk ilkelerine bağlı kalmakla Türkiye Cumhuriyeti'nin varlığının devam edeceğini söyleme
- c. Türkiye'de demokratik yönetimin Atatürk ilkelerinin uygulanmasıyla sürdürüleceğini söyleme
- d. Atatürk ilkelerine niçin sahip çıkılması gerektiğini açıklama
- e. Atatürk ilkelerinin devamlılığını sağlamak için neler yapılması gerektiğini açıklama

II. Giriş :

1. Dikkat Çekme : Öğretmenin sınıfa “Geçen ders sınıfa getirdiğim altıgen neyi ifade etmekteydi?” sorusunu yöneltmesi.

2. Güdüleme : Öğretmenin “Altıgenin üç parçasını geçen ders üç grubumuz bize sundu. Siz de onlara sorularınızla katkılar getirdiniz. Bugün kalan üç parçayı diğer üç grubumuz sunacak. Böylelikle altıgenin parçalarını tamamlayacak ve bu parçaların bütün olarak yaşamınızdaki önemini keşfedeceksiniz,” demesi

Ek – 11 devam

- 3. Gözden Geçirme** : Öğretmenin bugün “Atatürk ilkelerinden Devletçilik, Laiklik ve Devrimcilik konularını arkadaşlarınız hazırladıkları materyallerle sunacaklar,” demesi.
- 4. Derse Geçiş** : Öğretmenin “Şimdi ilk grubumuz Devletçilik konusunu materyalde belirtilen yönerge ve kendi hazırladıkları materyaller doğrultusunda size sunacaklar,” demesi.

III. Geliştirme:

- Devletçilik konusunu anlatan grubun seçtikleri temsilcilerin tahtaya çıkması.
 - Grubun öncelikle yaptıkları çalışmalar ve yararlandıkları kaynaklar hakkında bilgi vermesi.
 - Grubun hazırladıkları materyal doğrultusunda (asetat-powerpoint) konularını diğer gruplara sunması.
 - Grubun sunusunu tamamlaması ve hazırladıkları soruları sınıfa sormaları.
 - Diğer grupların, sunuyu değerlendirmeleri ve çeşitli sorular sorarak Devletçilik ilkesini tartışmaları.
-
- Laiklik konusunu anlatan grubun seçtikleri temsilcilerin tahtaya çıkması.
 - Grubun öncelikle yaptıkları çalışmalar ve yararlandıkları kaynaklar hakkında bilgi vermesi.
 - Grubun hazırladıkları materyal doğrultusunda (asetat-powerpoint) konularını diğer gruplara sunması.
 - Grubun sunusunu tamamlaması ve hazırladıkları soruları sınıfa sormaları.
 - Diğer grupların, sunuyu değerlendirmeleri ve çeşitli sorular sorarak Laiklik ilkesini tartışmaları.
-
- Devrimcilik konusunu anlatan grubun seçtikleri temsilcilerin tahtaya çıkması.
 - Grubun öncelikle yaptıkları çalışmalar ve yararlandıkları kaynaklar hakkında bilgi vermesi.

Ek – 11 devam

- Grubun hazırladıkları materyal doğrultusunda (asetat-powerpoint) konularını diğer gruplara sunması.
- Grubun sunusunu tamamlaması ve hazırladıkları soruları sınıfa sormaları.
- Diğer grupların, sunuyu değerlendirmeleri ve çeşitli sorular sorarak Devrimcilik ilkesini tartışmaları.

IV. Sonuç: Öğretmenin “Bugün Atatürk ilkelerinin diğer üç tanesini gördük ve altıgeni tamamladık. Arkadaşlarımız çeşitli kaynaklardan bu konuları araştırdılar ve kendi hazırladıkları sunu planı çerçevesinde çeşitli materyallerden yararlanarak size sundular. Siz de onlara çeşitli aşamalarda katkı getirdiniz, bu ilkeleri tartışarak öğrendiniz ve günümüze yansımalarının farkına vardınız,” demesi.

V. Değerlendirme: Grupların hazırladıkları soruları yeniden sınıfa sorulması.

VI. Alıştırma/Ödev: Öğretmenin öğrencilere “Bütün Atatürk ilkelerini işledik. Sizce Atatürk ilkeleri neden önemli? Neden bu ilkelere sahip çıkmalıyız? Bu ilkelere sahip çıkmak ve devamlılığını sağlamak için neler yapmalıyız? sorularını grup arkadaşlarınızla birlikte tartışın ve materyalde belirtilen yere yazın,” demesi.

Ek – 11 devam

ATATÜRKÇÜ DÜŞÜNCE SİSTEMİ

44

Halkçılık ilkesinin Türk Devleti'ne sağladığı yararlar nelerdir?
Arkadaşlarımızla tartışalım.

Halkçılık ilkesi, devletin refah ve mutluluğu amaçlar. Vatandaşlar arasında ise birlik ve dayanışmayı sağlar.

ç. Devletçilik

Devletçilik Nedir?

Devletçilik, ekonomik, kültürel ve sosyal kalkınmada devlete düşen görevleri belirlemek için Atatürk'ün koyduğu temel ilkelere bağlıdır.

Atatürk'ün devletçilik anlayışı neyi amaçlar?

Atatürk'ün devletçilik anlayışı çağdaş uygarlık ve refah düzeyine ulaşmaktır.

Fotoğraf: 35

Devletçiliğe yönelik Atatürk'ün görüş ve sözleri

"Yeni Türkiye devleti terelleriyle değil, ille değil, sükunetle ve dayanışma ile kurulacaktır." "Devlet ve özel girişimci birbirinden ayrılmaz bir bütündür."

Devletçilik ilkesinin Türk Devleti'ne sağladığı yararlar nelerdir?
Arkadaşlarımızla tartışalım.

Sanayi işletmelerinin kurumsallaştırılması, fabrikaların açılması, işletmelerin mülk ve devletin elinde tutulması, yabancıların elinden alınarak millileştirilmiştir.

d. Laiklik

Laiklik Nedir?

Laiklik, din ve devlet işlerinin birbirinden ayrılması, ve devlet yönetiminde ve siyasette din kurullarına yer verilmesi demektir.

44

Ek - 11 devam

45

ATATÜRKÜ DÜŞÜNCE SİSTEMİ

Atatürk'ün laiklik anlayışı neyi amaçlar?
Din ve devlet işlerini birbirinden ayırmaktır. Akıl ve bilime dayalı. Ulusal birlik ve beraberlikte rol alır.

Laikliğe yönelik Atatürk'ün görüş ve sözleri

"Din bir vicdan meselesidir. Herkes vicdanına emine yınakta serbesttir. "Biz dine saygı gösteririz. Düşünce ve düşünmeye karşı değiliz. Biz sadece din ve devlet işlerini karıştırmız." Herkes vicdan, dinsel inanca ve kanaat hürriyetine sahiptir.

Fotoğraf: 36

Laiklik ilkesinin Türk Devleti'ne sağladığı yararlar nelerdir? Arkadaşlarımızla tartışalım.
Akıl ve bilim kazandırdı.

e. Devrimcilik

Devrimcilik Nedir?
Dinami ileri gidip topluma iyiyi, güzel-şeyleri öğretmektir.

Atatürk'ün devrimcilik anlayışı neyi amaçlar?
Akıl ve bilimin öncülüğünde sürekli çağdaşlaşmayı önerir.

Devrimcilğe yönelik Atatürk'ün görüş ve sözleri

"İnkılabın temellerini her gün derinleştirmek, kuvvetlendirmek lazımdır." "Yaptığımız ve yapacakta olduğumuz inkılapların amacı T. halkını, tamamını çağdaş ve bütün anlam ve güçle bu ile uygar bir toplum durumuna getirmektir."

Fotoğraf: 37

Devrimcilik ilkesinin Türk Devleti'ne sağladığı yararlar nelerdir? Arkadaşlarımızla tartışalım. Her türlü çağdaş düzeye ulaştık.

Ek – 11 devam

10 soru

CUMHURİYETİMİZİN KURUCUSU: ATATÜRK 46

7. Atatürk İlkelerine Sahip Çıkmak ve Devamlılığını Sağlamak

Sizce Atatürk ilkeleri neden önemlidir? Neden bu ilkelere sahip çıkmalıyız? Bu ilkelere sahip çıkmak ve devamlılığını sağlamak için neler yapmalıyız? Grup arkadaşlarımızla yukarıdaki soruları tartışalım ve yanıtlarını kısaca aşağıdaki boşluğa yazalım.

Korunmalı, geliştirmeliyiz, güzelleştirmeliyiz, batırmamak için
çabalamalıyız.

F. CUMHURİYETİN KURUCUSU ATATÜRK

1. Atatürk'ün Hayatı

Mustafa Kemal Atatürk 1881 yılında Selanik'te doğdu. Annesinin adı Zübeyde Hanım, babasının adı Ali Rıza Efendi'dir.

Grubumuzla birlikte, Atatürk'ün eğitim ve öğretim, askeri, siyasi, fikir hayatını, eserlerini aşağıda belirtilen kaynaklardan araştırarak çeşitli projeler yapalım. Projeleri yaparken aşağıdaki noktalara dikkat edelim.

- Projeyi yapma amacımızı belirleyelim.
- Amacı belirledikten sonra yapılacak işi tanımlayalım.
- Projenin nasıl sunulacağını belirleyelim.
- Projeleri yürütecek grupları oluşturalım.
- Çalışma takvimini hazırlayalım.
- Projeye ilgili çeşitli kaynaklardan bilgiler toplayalım.
- Ulaşılan bilgiler doğrultusunda projelerimizi gerçekleştirelim, sunalım ve raporlaştıralım. Projelerimizi diğer projelerle karşılaştıralım.

Örnek Proje: Atatürk Albümü
(Atatürk'ün doğumundan ölümüne çeşitli yıllarda çekilmiş resimlerinin kronolojik olarak bir albüme çeşitli açıklamalarla toplanması.)

Atatürk'ün hayatı ile ilgili yukarıdaki örnek dışında ne tür projeler yapılabilir? Düşünelim ve yukarıda belirtilen noktalara dikkat ederek projelerimizi gerçekleştirelim.

Doğumuyla - ölümü arasında

Fotograf albüm yapılır.

Yararlanabileceğiniz kaynaklar

Kitaplar:

- Çeşitli Yönleriyle Atatürk ve Atatürkçülük (İlbeyi Laçın)
- Atatürk Hayatı, Düşünceleri ve Kişiliği (Semih Yalçın, Ali Güler).

Web Adresleri:

- <http://www.ataturk.net/>
- <http://cumhuriyet.kulturturizm.gov.tr/>

Ek – 11 devam**DERS PLANI**

Dersin Adı	: Sosyal Bilgiler
Sınıf ve Şube	: 5-C
Tarih	: 06/12/ 2004
Süre	: 80 Dakika
Konu	:Atatürk'ün Hayatı
Yöntem ve Teknikler	: Proje Tabanlı Öğrenme, Soru-Cevap, Tartışma.

Kaynaklar, Araç ve Gereçler : Öğretmen Tarafından Hazırlanan Yapılandırmacı Öğrenme Materyalleri, İlköğretim 5. Sınıf Sosyal Bilgiler Ders Kitabı, Öğrencilerin Oluşturduğu Materyaller, Materyalde Belirtilen Kaynaklar

I. Amaç ve Davranışsal Amaçlar

Özel Amaç: Atatürk'ün hayatıyla ilgili olayları ve olguları kavrayabilme

Davranışsal Amaç:

- Akılcılığın ve bilimselliğin neden Atatürk'ün fikir hayatını oluşturan temel ilkeler arasında yer aldığını açıklama
- Dayanışma ve barışçılığın neden Atatürk'ün fikir hayatını oluşturan temel ilkeler arasında yer aldığını açıklama
- İnsan sevgisi ve evrenselliğin neden Atatürk'ün fikir hayatını oluşturan temel ilkeler arasında yer aldığını açıklama
- Atatürk'ün Trablusgarb Savaşı'nda kazandığı başarıyı açıklama
- Atatürk'ün Çanakkale Zaferi'nin kazanılmasındaki rolünü açıklama
- Atatürk'ün Kurtuluş Savaşı'nda kazandığı başarılarla örnekler verme
- TBMM'nin kimin önderliğinde açıldığını söyleme
- Cumhuriyet'in kimin önderliğinde ilân edildiğini söyleme
- İlk Cumhurbaşkanımızın Atatürk olduğunu söyleme
- Atatürk'ün Cumhurbaşkanı olarak devleti en iyi şekilde yönettiğini söyleme
- Atatürk'ün en büyük eserinin neden Türkiye Cumhuriyeti olduğunu açıklama
- Atatürk'ün önderliğinde çeşitli alanlardaki inkılâpları açıklama

Ek – 11 devam

Özel Amaç: Atatürk'ün kişiliğini ve özelliklerini tanımaya ilgi duyuş

Davranışsal Amaç:

- a. Atatürk'ün çok yönlü bir önder olduğunu söyleme
- b. Atatürk'ün öğreticilik yönünü açıklama
- c. Atatürk'ün iyi bir yönetici olduğunu açıklama
- d. Atatürk'ün ileri görüşlülüğüne örnekler verme
- e. Atatürk'ün gerçekleri milletine açıkça anlattığına örnekler verme
- f. Atatürk'ün Kurtuluş Savaşı'nda Türk milletini nasıl aynı amaç etrafında birleştirdiğini açıklama

Özel Amaç : Atatürk'ün barışçı bir devlet adamı olduğunu kavrayabilme

Davranışsal Amaçlar:

- a. Atatürk'ün yurttta barışa önem verdiğini söyleme
- b. Atatürk'ün dünyada barışa önem verdiğini söyleme
- c. Atatürk'ün barışçı bir devlet adamı olduğunu açıklama

II. Giriş :

- 1. Dikkat Çekme** : Öğretmenin Atatürk'ün hayatının çeşitli dönemlerine ait fotoğrafların yer aldığı bir albümü sınıfa getirmesi ve öğrencilere göstermesi.
- 2. Güdüleme** : Öğretmenin “Siz de Atatürk'ün hayatını yansıtan projeler yapmak ister misiniz?” sorusunu yöneltmesi.
- 3. Gözden Geçirme** : Öğretmenin bugün “Atatürk'ün Hayatı konusunu işleyeceğiz. Bu konuyu elinizdeki materyal doğrultusunda projelerinizi gerçekleştirirken öğreneceksiniz,” demesi.

Ek – 11 devam

4. Derse Geçiş : Öğretmenin “Atatürk’ün hayatı ile ilgili ne tür projeler yapabiliriz?” sorusunu öğrencilere yöneltmesi.

III. Geliştirme:

- Öğrencilerden gelen proje önerilerinin tahtaya yazılması ve altı projenin belirlenmesi.
- Öğretmenin öncelikle gruplardan projeyi yapma amaçlarını yazmalarını istemesi.
- Grupların projelerinin amaçlarını yazdıktan sonra yapacakları işi tanımlamaları.
- Grupların yapacakları projeleri nasıl sunacaklarını belirlemeleri ve çalışma takvimini oluşturmaları.
- Grupların projeleriyle ilgili çeşitli kaynaklardan bilgi toplamaları. Bu amaçla bazı grupların okul kütüphanesinde, bazı grupların bilgisayar laboratuvarı çalışmaları ve projeleri için gerekli bilgileri toplamaları.
- Grupların ulaştıkları bilgiler doğrultusunda yararlanacakları araç-gereçleri belirlemeleri ve proje çalışmalarına başlamaları.
- Grupların çalışmaları için gerekli araç-gereç ve malzemenin öğretmen tarafından sağlanması ve gerekli ortamın oluşturulması.
- Grupların ders boyunca proje çalışmalarına devam etmeleri.

IV. Sonuç: Öğretmenin “Bugün Atatürk’ün Hayatına ilişkin çeşitli projeler yapmaya başladık. Elimizdeki materyal doğrultusunda, öncelikle ne tür projeler yapacağımızı belirledik. Daha sonra projeye ilişkin amacımızı belirledik ve bu doğrultuda kaynaklara ulaşarak projelere başladık.” demesi.

V. Değerlendirme: Grupların projelerinde ders boyunca yaptıklarına ilişkin değerlendirmeler yapmaları ve bundan sonra yapacakları işleri saptamaları.

VI. Alıştırma/Ödev: Öğretmenin gruplara, “Grup arkadaşlarınızla birlikte ders dışında bir araya gelerek projelerinizde yapacağınız bundan sonraki çalışmalara ilişkin hazırlıklar yapmanızı istiyorum,” demesi.

Ek – 11 devam**DERS PLANI**

Dersin Adı	: Sosyal Bilgiler
Sınıf ve Şube	: 5-C
Tarih	: 07/11/ 2004
Süre	: 80 Dakika
Konu	: Atatürk'ün Hayatı
Yöntem ve Teknikler	: Proje Tabanlı Öğrenme, Soru-Cevap, Tartışma.

Kaynaklar, Araç ve Gereçler : Öğretmen Tarafından Hazırlanan Yapılandırmacı Öğrenme Materyalleri, İlköğretim 5. Sınıf Sosyal Bilgiler Ders Kitabı, Öğrencilerin Oluşturduğu Materyaller, Materyalde Belirtilen Kaynaklar

I. Amaç ve Davranışsal Amaçlar

Özel Amaç: Atatürk'ün hayatıyla ilgili olayları ve olguları kavrayabilme

Davranışsal Amaç:

- Akılcılığın ve bilimselliğin neden Atatürk'ün fikir hayatını oluşturan temel ilkeler arasında yer aldığını açıklama
- Dayanışma ve barışçılığın neden Atatürk'ün fikir hayatını oluşturan temel ilkeler arasında yer aldığını açıklama
- İnsan sevgisi ve evrenselliğin neden Atatürk'ün fikir hayatını oluşturan temel ilkeler arasında yer aldığını açıklama
- Atatürk'ün Trablusgarb Savaşı'nda kazandığı başarıyı açıklama
- Atatürk'ün Çanakkale Zaferi'nin kazanılmasındaki rolünü açıklama
- Atatürk'ün Kurtuluş Savaşı'nda kazandığı başarılarla örnekler verme
- TBMM'nin kimin önderliğinde açıldığını söyleme
- Cumhuriyet'in kimin önderliğinde ilân edildiğini söyleme
- İlk Cumhurbaşkanımızın Atatürk olduğunu söyleme
- Atatürk'ün Cumhurbaşkanı olarak devleti en iyi şekilde yönettiğini söyleme
- Atatürk'ün en büyük eserinin neden Türkiye Cumhuriyeti olduğunu açıklama
- Atatürk'ün önderliğinde çeşitli alanlardaki inkılâpları açıklama

Ek – 11 devam

Özel Amaç: Atatürk'ün kişiliğini ve özelliklerini tanımaya ilgi duyuş

Davranışsal Amaç:

- a. Atatürk'ün çok yönlü bir önder olduğunu söyleme
- b. Atatürk'ün öğreticilik yönünü açıklama
- c. Atatürk'ün iyi bir yönetici olduğunu açıklama
- d. Atatürk'ün ileri görüşlülüğüne örnekler verme
- e. Atatürk'ün gerçekleri milletine açıkça anlattığına örnekler verme
- f. Atatürk'ün Kurtuluş Savaşı'nda Türk milletini nasıl aynı amaç etrafında birleştirdiğini açıklama

Özel Amaç : Atatürk'ün barışçı bir devlet adamı olduğunu kavrayabilme

Davranışsal Amaçlar:

- a. Atatürk'ün yurttta barışa önem verdiğini söyleme
- b. Atatürk'ün dünyada barışa önem verdiğini söyleme
- c. Atatürk'ün barışçı bir devlet adamı olduğunu açıklama

II. Giriş:

1. Dikkat Çekme : Öğretmenin öğrencilere, “Atatürk’ün hayatı ile ilgili projelerimize devam ederken onun çok yönlü kişilik özelliklerinden yararlanarak projelerinize farklı boyutlar kazandırabilirsiniz” demesi.

2. Güdüleme : Öğretmenin öğrencilerden, Atatürk’ün çok yönlü kişiliğine örnekler vermesini istemesi, gelen yanıtlardan sonra “Atatürk’ün yaşamı ile ilgili farklı özellikler içeren daha nitelikli projeler hazırlayabileceklerini söylemesi ” demesi.

Ek – 11 devam

- 3. Gözden Geçirme** : Öğretmenin öğrencilere “Bugün, elimizdeki materyal doğrultusunda, Atatürk’ün Hayatı konusunu ile ilgili projelere devam edeceğiz,” demesi.
- 4. Derse Geçiş** : Öğretmenin “Geçen ders gruplar neler yaptı?” sorusunu sorması.

III. Geliştirme:

- Grupların geçen ders yaptıklarını kısaca anlatmaları ve yapacaklarını belirtmeleri.
- Grupların proje çalışmalarına devam etmeleri
- Öğretmenin grupların arasında dolaşarak, projede yaşanan sorunların çözümüne ilişkin öğrencilere rehberlik etmesi.
- Grupların projelerini tamamlamaları ve tamamlanan projelerin diğer gruplara sunmaları.

IV. Sonuç: Öğretmenin “Geçen ders ne tür projeler yapacağımızı, projeye ilişkin amacımızı belirlemiş ve bu doğrultuda kaynaklara ulaşarak projelere başlamıştık. Bugün Atatürk’ün hayatına ilişkin yapmaya başladığımız projeler tamamladık ve diğer gruplara sunduk,” demesi.

V. Değerlendirme: Bütün grupların belirlenen ölçütler doğrultusunda projeleri değerlendirmeleri ve en iyi projenin seçilmesi.

VI. Alıştırma/Ödev: Öğretmenin gruplara, “Yaptığımız projelerin ailelerimize ve okuldaki öğrencilere sunulması için gerekli hazırlıkları planlamanızı istiyorum,” demesi.

Ek - 11 devam

Ek – 11 devam**DERS PLANI**

Dersin Adı	: Sosyal Bilgiler
Sınıf ve Şube	: 5-C
Tarih	: 08/11/ 2004
Süre	: 80 Dakika
Konu	: Atatürk'ün Kişiliği ve Özellikleri, Atatürk'ün son günleri ve Ölümü.
Yöntem ve Teknikler	: İşbirliğine Dayalı Öğrenme, Soru-Cevap, Tartışma.
Kaynaklar, Araç ve Gereçler	: Öğretmen Tarafından Hazırlanan Yapılandırmacı Öğrenme Materyalleri, İlköğretim 5. Sınıf Sosyal Bilgiler Ders Kitabı, Öğrencilerin Oluşturduğu Materyaller, Materyalde Belirtilen Kaynaklar

I. Amaç ve Davranışsal Amaçlar

Özel Amaç: Atatürk'ün son günleri ile ilgili olaylar ve olgular bilgisi

Davranışsal Amaç:

- Atatürk'ün hastalığı sırasında bile görev ve sorumluluğunu yerine getirdiğini söyleme
- Son günlerinde bile memleketin iç işleri ile ilgilendiğini söyleme
- Hastalığı sırasında katıldığı yurt içi gezilerin hangileri olduğunu açıklama
- Memleketin dış işleri ile ilgilendiğini söyleme
- Atatürk'ün, Hatay'ın Türkiye'ye katılması için çok çalıştığını söyleme
- Atatürk'ün son günlerinde vasiyetini yazdığını ve servetinin büyük bir kısmını Türk milletine bıraktığını söyleme

Özel Amaç: Atatürk'le ilgili anılardan zevk alış

Davranışsal Amaç:

- Atatürk'ün siyasî hayatı/son günleri ile ilgili bir anıyı okuma
- Anıda geçen önemli olayları açıklama
- Anıda geçen olayların günümüz için önemini açıklama

Ek – 11 devam

II. Giriş :

- 1. Dikkat Çekme** : Öğretmenin, materyalde yer alan Atatürk'ün tahta başında halka ders verdiği fotoğrafını göstermesi ve öğrencilere “Atatürk burada ne yapıyor?” sorusunu sorması.
- 2. Güdüleme** : Öğretmenin “Gördüğünüz gibi Atatürk kişilik özellikleri bakımından birçok olayda Türk milletine önder oldu. Bugün çeşitli olaylardan yola çıkarak Atatürk'ün kişilik özelliklerini keşfedeceksiniz,” demesi.
- 3. Gözden Geçirme** : Öğretmenin bugün “Atatürk'ün Kişiliği ve Özellikleri konusunu işleyeceğiz,” demesi.
- 4. Derse Geçiş** : Öğretmenin “Atatürk'ün materyalde yer alan kişilik özelliklerini tahtaya yazması. Her grubun istedikleri bir özelliği seçmesi.

III. Geliştirme:

- Öğretmenin “Tahtaya yazdığım ve gruplara dağıttığım Atatürk'e ait özelliği ele almanızı ve Atatürk'ün neden bu özelliğe sahip olduğunu belirten kanıtlara ulaşmanızı istiyorum. Bunun için eski bilgilerinizi hatırlayın, çeşitli kaynaklardan ve resimlerden yararlanın,” demesi.
- Öğretmenin grupları kaynaklara yönlendirmesi.
- Grupların Atatürk'ün kişisel özelliklerini yansıtan bilgi ve resimleri toplamaları.
- Grupların Atatürk'ün kendilerine düşen kişilik özelliğini elde ettikleri bilgiler ve materyaller ışığında diğer gruplara sunmaları.
- Grup sunusunun sınıfta tartışılması.
- Grupların sunularından yola çıkarak Atatürk'ün en önemli kişilik özelliklerini belirlemeleri.

Ek – 11 devam

- Öğretmenin Atatürk'ün son günlerini anlatan belgesel olan “Sarı Zeybek” filmini öğrencilere izletmesi.
- Öğretmenin, öğrencilerden Atatürk'ün son günlerinde gerçekleşen olayları, nerede hayata gözlerini yumduğunu, nereye defnedildiğini filmde yola çıkarak belirlemelerini istemesi.
- Öğretmenin, öğrencilerden filmi izlerken hissettiklerine ilişkin şiir ya da resim yapmalarını istemesi.
- Öğretmenin Atatürk ile ilgili anılardan örnekler okuması ve anılara ilişkin öğrencilerin görüşlerini alması.

IV. Sonuç: Öğretmenin, öğrencilere “Bugün materyal doğrultusunda, Atatürk'ün kişilik özelliklerini çeşitli olaylardan ve resimlerden yola çıkarak keşfettik. Ayrıca Atatürk'ün son günlerini anlatan güzel bir belgesel izledik ve Atatürk ile ilgili çeşitli anılar okuduk,” demesi.

V. Değerlendirme: Öğretmenin öğrencilerden, yazdıkları şiirleri okumalarını istemesi.

VI. Alıştırma/Ödev: Öğretmenin öğrencilere bu ünite de öğrenmek istedikleri ile öğrendikleriniz arasında değerlendirme yapmanızı ve bunu bir kağıda yazarak sınıfla paylaşmanızı istiyorum,” demesi.

Ek – 11 devam

CUMHURİYETİMİZİN KURUCUSU: ATATÜRK

47

2. Atatürk'ün Kişiliği ve Özellikleri

Atatürk'ün sahip olduğu özellikler: Çok yönlülüğü, önder oluşu, öğreticilik yönü, yöneticiliği, ileri görüşlülüğü, açık sözlülüğü, insan sevgisi, birleştirme ve bütünleştirme gücü, vatan ve millet sevgisi.

Yukarıda belirtilen Atatürk'e ait özellikleri tek tek ele alalım ve Atatürk'ün neden bu özelliğe sahip olduğunu belirten kanıtlara ulaşalım. Bunun için eski bilgilerimizi hatırlayalım, çeşitli kaynaklardan ve resimlerden yararlanalım.

Örnek:

Öğreticilik Yönü: Öğretmek amaçla

Atatürk'ün eğitim ile ilgili devrimlerini hatırlayalım.

Atatürk bir ülkenin kalkınması için en önemli görevlerden birinin eğitim sistemine düştüğüne inanıyordu. Bu nedenle, harf devrimini gerçekleştiren, okuma-yazmayı kolaylaştırmıştı. Resimde görüldüğü gibi yeni harfleri bizzat kendisi tahta başına geçerek halka öğretmişti. Bu onun öğreticilik yönünün en önemli göstergesidir.

Fotoğraf: 38

Grup arkadaşlarımızla birlikte, her gruba bir özellik gelecek şekilde Atatürk'ün diğer özelliklerini kanıtlayan olayları, konuşmaları ve resimleri önceki bilgilerimizi hatırlayarak araştıralım. Grup araştırmalarını tamandıktan sonra sınıfa sunalım.

Atatürk'ün hangi özelliği daha önemli? Neden?

Vatan ve millet sevgisi

Görüşü: Vatanını, milletini çok seven kişi doğu iyidir.

Ek – 11 devam

Doğukan Demir No:97 Sınıf:5/C

CUMHURİYETİMİZİN KURUCUSU: ATATÜRK

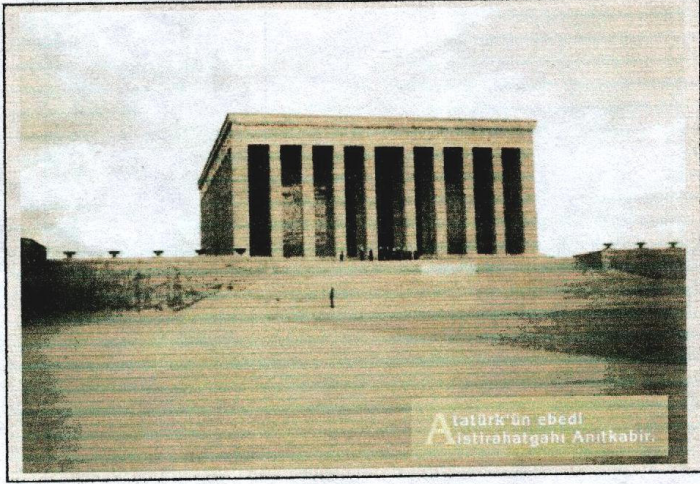
48

3. Atatürk'ün Son Günleri ve Ölümü

Atatürk'ün son günlerini anlatan *Sarı Zeybek* belgeselini izleyelim. Atatürk'ün son günlerinde gerçekleşen olayları, nerede hayata gözlerini yumduğunu, nereye defnedildiğini belirleyelim ve aşağıdaki kutucuğa yazalım.

Atatürk'ün son günlerine ve ölümüne çok üzülüm.
 Mustafa Kemal ölmedi.
 Mustafa Kemal ölmez
 ölse bile hala yarımızda
 Ama o ölmedi ve
 ölmeyecek
 onu hep yaşatacağız.

Filmi izlerken neler hissettiniz? Duygularımızı anlatan bir şiir yazalım.

Atatürk'ün ebedi istirahatgahı Anıtkabir.

Fotoğraf: 39

4. Atatürk'le İlgili Anılar

 Atatürk ile ilgili çeşitli anılara ulaşınız ve anılarda meydana gelen olayları arkadaşlarınızla paylaşınız.

Atatürk ve Atatürkçü Düşünce Sistemi konusu ile ilgili bilmek istedikleriniz ile öğrendikleriniz arasında bir değerlendirme yapınız. Değerlendirme sonucunu arkadaşlarınızla ve öğretmeninizle paylaşınız.

EK 12

**DENEY VE KONTROL GRUPLARININ TUTUM ÖLÇEĞİNDEN ALDIKLARI
ÖNTEST PUANLARI**

Deney Grubu		Kontrol Grubu	
Denek Sıra No	Puanı	Denek Sıra No	Puanı
1	148	1	138
2	144	2	134
3	136	3	149
4	125	4	113
5	131	5	144
6	130	6	119
7	149	7	147
8	120	8	135
9	130	9	145
10	122	10	119
11	144	11	143
12	118	12	124
13	110	13	118
14	132	14	142
15	130	15	140
16	120	16	106
17	129	17	127
18	141	18	127
19	99	19	106
20	127	20	130

EK 13**DENEY VE KONTROL GRUPLARININ TUTUM ÖLÇEĞİNDEN ALDIKLARI
SONTEST PUANLARI**

Deney Grubu		Kontrol Grubu	
Denek Sıra No	Puanı	Denek Sıra No	Puanı
1	146	1	120
2	134	2	129
3	128	3	91
4	113	4	115
5	103	5	148
6	124	6	132
7	144	7	142
8	114	8	135
9	146	9	142
10	138	10	132
11	137	11	132
12	121	12	153
13	124	13	131
14	123	14	150
15	137	15	134
16	128	16	123
17	141	17	125
18	138	18	124
19	111	19	153
20	106	20	153

EK 14

**DENEY VE KONTROL GRUPLARININ ÇOKTAN SEÇMELİ BAŞARI
TESTİNDEN ALDIKLARI ÖNTEST PUANLARI**

Deney Grubu		Kontrol Grubu	
Denek Sıra No	Puanı	Denek Sıra No	Puanı
1	65	1	68
2	53	2	55
3	50	3	50
4	48	4	48
5	45	5	45
6	43	6	45
7	48	7	45
8	43	8	43
9	40	9	43
10	45	10	43
11	45	11	43
12	43	12	43
13	38	13	35
14	38	14	35
15	35	15	35
16	30	16	33
17	33	17	30
18	30	18	30
19	30	19	28
20	25	20	28

EK 15

**DENEY VE KONTROL GRUPLARININ BAŞARI TESTLERİNDEN
ALDIKLARI SONTEST PUANLARI**

Deney Grubu		Kontrol Grubu	
Denek Sıra No	Puanı	Denek Sıra No	Puanı
1	92	1	76
2	81	2	65
3	63	3	57
4	67	4	46
5	61	5	37
6	65	6	46
7	66	7	77
8	64	8	64
9	69	9	38
10	54	10	47
11	75	11	55
12	62	12	66
13	57	13	38
14	63	14	50
15	69	15	61
16	47	16	25
17	52	17	57
18	74	18	37
19	53	19	51
20	54	20	40

EK 16

**DENEY VE KONTROL GRUPLARININ BAŞARI TESTLERİNDEN
ALDIKLARI ÖĞRENİLENLERİ HATIRLAMA TESTİ PUANLARI**

Deney Grubu		Kontrol Grubu	
Denek Sıra No	Puanı	Denek Sıra No	Puanı
1	91	1	82
2	87	2	71
3	62	3	64
4	78	4	59
5	65	5	32
6	56	6	50
7	71	7	78
8	47	8	71
9	64	9	50
10	38	10	52
11	80	11	60
12	58	12	61
13	66	13	33
14	68	14	59
15	69	15	56
16	47	16	32
17	47	17	58
18	82	18	40
19	59	19	42
20	60	20	38

KAYNAKÇA

- Abbott, Martin L., Jefferey T. and Baker B. Duane. "Constructivist Teaching and Student Achievement: The Results of a School-Level Classroom Observation Study in Washington. Technical Report", **ERIC Document**. ED 481694, 2003.
- Açıkgöz, Kamile Ün. "İşbirliğine Dayalı Öğrenme ve Geleneksel Öğretimin Üniversite Öğrencilerinin Akademik Başarısı, Hatırda Tutma Düzeyleri ve Duyuşsal Özellikleri Üzerindeki Etkileri", **I. Eğitim Bilimleri Kongresi**. Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları, 1993, ss. 187-201.
- _____. **Aktif Öğrenme**. İzmir: Eğitim Dünyası Yayınları, 2002.
- Airasian, P.W. and Walsh, M.E. "Constructivist Cautions", **Phi Delta Kappan**, 78:444-449, 1997.
- Aksu, Meral. "Nasıl Bir İnsan? Nasıl Bir Öğretim?", **Yeni Türkiye**, 55:101-105, 1996-1997.
- Alesandrini, Kathryn and Linda Larson. "Teacher Bridge to Constructivism", **Clearing House**, 75:3, 118-122, 2002.
- Alkan, Cevat ve Mehmet Kurt. **Özel Öğretim Yöntemleri**. Ankara: Anı Yayıncılık, 1998.
- Applefield, J.M., Richard Huber and Mahnaz Moallem. "Constructivism In Theory And Practice: Toward A Better Understanding", **High School Journal**, 84:2,19-35, 2000-2001.
- Arı, Yılmaz. "Amerika Birleşik Devletlerinde Coğrafya Eğitim Reformu: Türkiye İçin Dersler", **Türkiye Coğrafya Kurumu Coğrafya Kurultayı**. Ankara: Gazi Kitabevi, 2003.

Asan, Aşkın ve Gönül Güneş. “Oluşturmacı Öğrenme Yaklaşımına Göre Hazırlanmış Örnek Bir Ünite Etkinliği” İnternet adresi: <<http://yayim.meb.gov.tr/yayimlar/147/asan.htm>>, Erişim Tarihi:03.10.2003.

Aydın, E. İrem. “Yapıcı Görüşe Göre Ders Kitaplarının Tasarımı: AÖF Uzaktan Öğretim Ders Kitapları Örneği”. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Eskişehir: 2002.

Barr, Robert; James Barth L. and S. Samuel Shermis. **The Nature of the Social Studies**. California: ETC Publications, 1978.

“Bauman, Zygmunt. **Sosyolojik Düşünmek**. (Çev.: A. Yılmaz) İstanbul: Ayrıntı Yayınları, 1998” İçli, Gönül. **Sosyolojiye Giriş**. Ankara: Anı Yayıncılık, 2002, s. 8’deki alıntı.

Baydil, Emin. **Coğrafyaya Giriş**. Ankara: PegemA Yayıncılık, 2003.

Bilen, Mürüvvet. **Plandan Uygulamaya Öğretim**. Ankara: Anı Yayıncılık, 1999.

Black, Luisa. “Tarih Öğretim ve Öğreniminde Yöntem Sorunlar”, **Tarih Eğitime Eleştirel Yaklaşımlar**. İstanbul: Türkiye Ekonomik ve Toplumsal Tarih Vakfı Yayınları, 2003.

Brooks, J. and M. Brooks. **The Case for Constructivist Classrooms**. Virginia: Association for Supervision and Curriculum Development, 1993.

_____. “The Courage to Be Constructivist”, **Educational Leadership**, 57:3, 18-24, 1999.

“Bruning, R.H., Schraw, G.J. and Ronning, R.R **Cognitive Psychology and Instruction**. Second edition. Englewood Cliffs, NJ: Prentice Hall., 1995”
 Applefield, J.M., Richard Huber ve Mahnaz Moallem. “Constructivism In Theory And Practice: Toward A Better Understanding”, **High School Journal**, 84:2, 19-35, 2000-2001’deki alıntı.

Cemal, Ahmet. **Sosyal Bilimlerde Temel Kavramlar**. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Yayınları, 2003.

“Cunningham, D. J. In Defense Of Extremism. **Educational Technology**, 31:9, 26-27, 1991” Deryakulu, Deniz. “Yapıcı Öğrenme”, **Sınıfta Demokrasi**. Editör: Ali Şimşek. Ankara: Eğitim-Sen Yayınları, 2000, ss. 53-77.s.61’deki alıntı.

“_____ . Assessing Constructions and Constructing Assessments: A Dialogue.

Duffy T. M. And Jonassen D. II. **Consructivism And The Technology Of Instruction**. New Jersey: Lawrence Erlbaum Associates Publishers, 1992”
 Erdem, Eda ve Özcan Demirel. “Program Geliştirmede Yapılandırıcılık Yaklaşımı”, **Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi**, 23:81-87, 2002.

Çağlar, A. “İlkokul 4. ve 5. Sınıf Sosyal Bilgiler Öğretim Programı Üzerine Bazı Görüşler”, **Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi**, Sayı:4, 1992.

Çeçen, A.Rezan. “Vygotsky’nin Sosyokültürel Perspektifi Işığında Bilişsel Gelişime Katkıları”, **Çukurova Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi**, 2:19,21-25, 2000.

Demirel, Özcan. **Planlamadan Uygulamaya Öğretme Sanatı**. Ankara: PegemA Yayıncılık, 1999.

_____ . “Öğretimde Yeni Yaklaşımlar”, **Öğretimde Planlama ve Değerlendirme**. Editör: Mehmet Gültekin. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Yayınları, 2001, ss. 123–142.

Demirel, Özcan, Alper Başbay, Nihat Uyangör ve Cemal Bıyıklı. “Proje Tabanlı Öğrenme Modelinin Öğrenme Sürecine ve Öğrenci Tutumlarına Etkisi”. İnternet adresi: <http://www.epo.hacettepe.edu.tr/eleman/Bolu.doc.>, Erişim Tarihi: 23.05.2005.

Deryakulu, Deniz. “Yapıcı Öğrenme”, **Sınıfta Demokrasi**. Editör: Ali Şimşek. Ankara: Eğitim-Sen Yayınları, 2000, ss. 53-77.

Deveci, Handan. **Sosyal Bilgiler Dersinde Probleme Dayalı Öğrenmenin Öğrencilerin Derse İlişkin Tutumlarına, Akademik Başarılarına ve Hatırlama Düzeylerine Etkisi**. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları, 2003.

Dethlefs, T. Marie. “Relationship of Constructivist Learning Environment to Student Attitudes and Achievement in High School Mathematics and Science”, İnternet adresi: <http://www.lib.umi.com/dissertations/fullcit/3059944>>, Erişim Tarihi: 03.04.2005.

Doğanay, Ahmet. “Sosyal Bilgiler Öğretimi”, **Hayat Bilgisi ve Sosyal Bilgiler Öğretimi**. Editörler: Cemil Öztürk ve Dursun Dilek. Ankara: Pegem Yayıncılık, 2002, ss.15-46.

Doolittle, E. Peter. “Constructivism and Online Education”, İnternet adresi: <http://edpsychserver.ed.vt.edu/workshops/tohe1999/types.html>.> Erişim Tarihi: 15.06.2005.

“Duffy, T.M. and D. J. Cunningham. “Constructivism: Implications For The Design and The Delivery of Instruction”, **Handbook Of Research for Educational Communications And Technology**. Editör: D. H Jonessen. New York: Simon and Schuster Macmillan, 1996, ss. 170-198” Şefik, Yaşar. “Yapısalcı Kuram ve Öğrenme-Öğretme Süreci”, **Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi**, 8,1-2:68-75, 1998, s.71’deki alıntı.

“Duffy, T.M. and D. H. Jonassen. “Constructivism: New Implications for Instructional Technology”, **Educational Technology**, 31 (5), 7-12, 1991”
Deryakulu, Deniz. “Yapıcı Öğrenme”, **Sınıfta Demokrasi**. Editör: Ali Şimşek. Ankara: Eğitim- Sen Yayınları, 2000, ss. 53-77.s’61’deki alıntı.

Duverger, Maurice. **Sosyal Bilimlere Giriş**. (Çev.: Ünsal Oskay) Ankara: Bilgi Yayınevi, 1990.

Dönmez, Cengiz. “ Sosyal Bilimler ve Sosyal Bilgiler” **Konu Alanı Ders Kitabı İnceleme Kılavuzu**. Editör: Cemalettin Şahin. Ankara: Gündüz Eğitim ve Yayıncılık, 2003.

“Engle, S.H. and A. Ochoa. **Education for Democratic Citizenship: Decision Making in the Social Studies**. New York: Teacher College Press, 1988” Doğanay, Ahmet. “Sosyal Bilgiler Öğretimi” **Hayat Bilgisi ve Sosyal Bilgiler Öğretimi**. Editörler: Cemil Öztürk ve Dursun Dilek. Ankara: PagemA Yayıncılık, ss.15-46, 2002, s.16’daki alıntı.

Erden, Münire. **Sosyal Bilgiler Öğretimi**. Ankara: Alkım Kitapçılık Yayıncılık,?

Erdem, Mukaddes ve Buket Akkoyunlu. “İlköğretim Sosyal Bilgiler Dersi Kapsamında Beşinci Sınıf Öğrencileriyle Yürütülen Ekip Proje Tabanlı Öğrenme Üzerine Bir Çalışma”, 2002. İnternet Adresi: <http://ilkogretim-online.org.tr/vollsay1/mv01s01a.htm>, Erişim Tarihi: 21.04.2005.

Erdem, Eda. “Program Geliştirmede Yapılandırmacı Yaklaşım”. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara: Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2001.

Erdem, Eda ve Özcan Demirel. “Program Geliştirmede Yapılandırmacılık Yaklaşımı”, **Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi**, 23:81-87, 2002.

Epstein, M. and Ryan T. “Constructivism”, (2002), İnternet adresi: <http://tiger.towson.edu/users/mepste1/researchpaper.htm.> Erişim Tarihi: 15.06.2005.

Fidan, Nurettin ve Münire Erden. **Eğitime Giriş**. İstanbul: Alkım Yayınevi, 1998.

Fontana, A. Lynne. “Online Learning Communities Implications for the Social Studies”. **Interactive Technologies and the Social Studies**. Editör: H. Peter Martorella. Albany: State University of New York Press, 1996.

“Fosnot, C.T. “Constructivism: A Psychological Theory of Learning”, **Constructivism: Theory, Perspectives, and Practice**. Editör: C.T. Fosnot. New York: Teachers College Press, 1996, ss.8-33” Olsen, G. Dwayne. “Constructivist Principles Of Learning and Teaching Methods”, **Education**, 120:2, 347-355, 1999’deki alıntı.

Gagnon, W. George and Michelle Collay. “ Constructivist Learning Design”, İnternet adresi: <http://www.prainbow.com/cld/cldp.html> , Erişim Tarihi: 10.03.2004.

“Glatthorn, A. A. “Constructivism Implications for Curriculum.” **International Journal of Education Reform**. 3,4:449-455, 1994” Saban, Ahmet. **Öğrenme Öğretme Süreci: Yeni Teori ve Yaklaşımlar**. Ankara: Nobel Yayınları, 2000, s.126’deki alıntı.

Grant, S.G. and B. Vansledright. “The Dubious Connection: Citizenship Education and the Social Studies”, **The Social Studies**, 87:2, 1996.

Gray, Audrey. “Constructivist Teaching and Learning”, (1997) , İnternet adresi: <http://www.ssta.sk.ca/research/instruction/97-07.htm,> Erişim Tarihi: 10.03.2004.

Gültekin, Mehmet. “Öğretme Öğrenme Sürecinde Yeni Yaklaşım”, **Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi**, 14,1: 25-51, 2004.

Gürkan, Tanju. “Programın Yapısal Boyutları ve Program Geliştirme Süreci”, **Öğretimde Planlama ve Değerlendirme**. Editör: Mehmet Gültekin. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Yayınları, 2003, ss.15-30.

Gürkan, Tanju ve Erten Gökçe. **Türkiye’de ve Çeşitli Ülkelerde İlköğretim**. Ankara: Siyasal Kitabevi, 1999.

Hanley, Susan. “On Constructivism”, (1994), İnternet adresi: <http://www.inform.umd.edu/UMS+State/UMDProjects/MCTP/Essays/Constructivism.txt> Erişim Tarihi: 23.05.2004.

“Hertzberg, H.W. **Social Studies Reform 1880-1980**. Boulder: Social Science Education Consortium Inc., 1981” Doğanay, Ahmet. “Sosyal Bilgiler Öğretimi”, **Hayat Bilgisi ve Sosyal Bilgiler Öğretimi**. Editörler: Cemil Öztürk ve Dursun Dilek. Ankara: Pagem A Yayıncılık, ss.15-46, 2002, s.16’deki alıntı.

“Honebein, P.C. “Seven Goals For The Design of Constructivist Learning Environments”, **Constructivist Learning Environments: Case Studies in Instructional Design**. Editör: B.G. Wilson . Englewood Cliffs, N.J.: Educational Technology Publications, 1996” Olsen, G. Dwayne. “Constructivist Principles Of Learning and Teaching Methods”, **Education**, 120:2, 347-355, 1999’deki alıntı.

İçli, Gönül. **Sosyolojiye Giriş**. Ankara: Anı Yayıncılık, 2002.

İşman, Aytekin ve diğerleri. “Fen Bilgisi Eğitimi ve Yapısalcı Yaklaşım”. İnternet adresi: <http://www.tojet.sakarya.edu.tr/archive/v1i1/p11.htm>.> Erişim Tarihi: 03.10.2003.

Jonassen, D. "Objectivism vs. Constructivism", **Educational Technology Research and Development**, 39:3, 5-14, 1991.

"Julyan, C. and Duckworth, E. "A Constructivist Perspective on Teaching and Learning Science", **Constructivism: Theory, Perspectives, and Practice**
Editör: C.T. Fosnot. New York: Teachers College Press, 1996, ss.55-72" Olsen, G. Dwayne. "Constructivist Principles of Learning and Teaching Methods", **Education**. 120:2, 347-355, 1999'daki alıntı.

Kaltsounis, Theodore. **Teaching Social Studies in the Elementary School the Basics for Citizenship**. New Jersey: Englewood Cliffs, 1987.

Karasar, Niyazi. **Bilimsel Araştırma Yöntemi**. Ankara: Nobel Yayınları, 1998.

Kaptan, Fitnat ve Hünkar Korkmaz. "Fen Eğitiminde Probleme Dayalı Öğrenme Yaklaşımı", **Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi**, 20:185-192, 2001.

Kısakürek, Mehmet Ali. **Sosyal Bilgiler Öğretimi**. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Yayınları No: 97, 1989.

"Kindsvatte, R., W. Wilen and M. İshler. **Dynamics of Effective Teaching**. Third Edition. New York: Longman Publishers, 1996" Yaşar, Şefik ve Mehmet Gültekin. "Uzaktan Eğitimde Kullanılan Ders Kitaplarının Yapısalıcı Öğrenmeyi Gerçekleştirecek Biçimde Düzenlenmesi", İnternet adresi: <http://aöf20.anadolu.edu.tr>, Erişim Tarihi: 09.10.2002, s.4'deki alıntı.

Kılıç, Bağcı. "Oluşturmacı Fen Öğretimi", **Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri**, 1,1: 7- 22, Haziran 2001.

Küçükahmet, Leyla. **Öğretim İlke ve Yöntemleri**. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım, 2001.

- Koç, Gürcü. “Yapılandırmacı Öğrenme Yaklaşımının Duyuşsal ve Bilişsel Öğrenme Ürünlerine Etkisi”. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Ankara: Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2002.
- Lord, T.R. “A Comparison Between Traditional and Constructivist Teaching in Environmental Science”, **The Journal of Environmental Education**, 30,3: 22-28,1999.
- Marlowe, B.A. and M. L. Page. **Creating and Sustaining the Constructivist Classroom**. California: Corwin Press Inc., 1998.
- Martorella, Peter H. **Social Studies for Elementary School Children Developing Young Citizens**. Second edition. New Jersey: Prentice-Hall, 1998.
- “McGuire, M. Definition of Social Studies Papers Submitted by Margit McGuire, NCSS President, 1991-1992” Ewans, Ronald W. **The Social Studies Wars: What Should We Teach the Children?**. New York: Teacher College Press, 2004, s.165’deki alıntı.
- Moursund, D. G. “Problem-based Learning and Project-Based Learning”, (2001), İnternet adresi: <<http://www.uoregon.edu/~moursund/Math/pbl.htm>>, Erişim Tarihi: 10.03.2004.
- MEB. “İlköğretim Okulu Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı,” **Milli Eğitim Bakanlığı Tebliğler Dergisi**, 2487, Nisan 1998.
- _____. **İlköğretim Sosyal Bilgiler Dersi (4-5. Sınıflar) Öğretim Programı**. (Eğitim Amacıyla Hazırlanan Taslak Baskı.) Ankara: Devlet Kitapları Müdürlüğü Basım Evi, 2004.
- Murphy, E. “Constructivism: From Personal Beliefs to Theoretical Principles”, İnternet adresi: <<http://www.mun.ca/educ/faculty/mwatch/fall02/Murphy.htm>>, Erişim Tarihi: 11.04.2005.

- Namlu, G. Ayşen. **Bilgisayar Destekli İşbirliğine Dayalı Öğrenme**. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları, 1999.
- NCSS. “A Vision of Powerful Teaching and Learning in the Social Studies: Building Social Understanding and Civic Efficacy”, (1992), İnternet adresi: <http://www.socialstudies.org/positions/powerful/>, Erişim Tarihi: 21.02.2005.
- “_____. **The Social Studies Professional**. Washington DC: National Council for the Social Studies, January-February, 1993” Doğanay, Ahmet. “Sosyal Bilgiler Öğretimi” **Hayat Bilgisi ve Sosyal Bilgiler Öğretimi**. Editörler: Cemil Öztürk ve Dursun Dilek. Ankara: PagemA Yayıncılık, ss.15-46, 2002. s.16’daki alıntı.
- _____. 1994a. Sunal, Szymanski Cynthia and Mary Elizabeth Haas. **Social Studies for the Elementary and Middle Grades. A Constructivist Approach**. Boston: Allyn and Bacon, 2002, s.9’daki alıntı.
- _____. “Curriculum Standards for Social Studies: I. Introduction”, (1994b), İnternet adresi: <http://www.socialstudies.org/standards/introduction/>, Erişim Tarihi: 21.02.2005.
- Olsen, G. Dwayne. “Constructivist Principles of Learning and Teaching Methods”, **Education**, 120:2, 347-355, 1999.
- Özkalp, Enver. “Sosyolojiye Giriş ve Yöntem”, **Davranış Bilimlerine Giriş**. Editör: Enver Özkalp. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Yayınları, 2004.
- Özkan, Betül. “Yapılandırmacı Öğrenme Ortamlarında Özgün Materyal Kullanımının Etkililiği”. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Ankara: Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2001.

- Özoğlu, Süleyman Çetin. **Liselerde Sosyal Bilgiler Öğretimi**. Ankara: Ankara Üniversitesi Eğitim Fakültesi Yayınları, 1994.
- Özden, Yüksel. **Öğrenme ve Öğretme**. Beşinci baskı. Ankara: PegemA Yayıncılık, 2003.
- Öztürk, Cemil ve Dursun Dilek. “Hayat Bilgisi ve Sosyal Bilgiler Öğretim Programları” **Hayat Bilgisi ve Sosyal Bilgiler Öğretimi**. Editörler: Cemil Öztürk ve Dursun Dilek. Ankara: PegemA Yayıncılık, 2002, ss.48-108.
- Öztürk, Cemil ve Rahmi Otluoğlu. **Sosyal Bilgiler Öğretiminde Edebi Ürünler ve Yazılı Materyaller**. Ankara: PegemA Yayıncılık, 2003.
- “Page, M. Active Learning: Historical and Contemporary Perspectives. Unpublished Manuscript, University of Massachusetts Amherst, 1990, (2004 EBSCO Research Database) ” Marlowe, B.A. ve M. L. Page. **Creating and Sustaining the Constructivist Classroom**. California: Corwin Press Inc., 1998, sayfa 16’deki alıntı.
- Paykoç, Fersun. **Tarih Öğretimi**. Editör: Bekir Özer. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Yayınları, 1991.
- “Perkins, David N. “The Many Faces of Constructivism”, **Educational Leadership**, November, 1999:6-11.” Şahan, Hasan H. “Yapılandırmacı Öğrenme”, **Yaşadıkça Eğitim**, 74-75:49-52, 2002, s.49’deki alıntı.
- “Proje Tabanlı Öğrenme”, İnternet adresi: <http://bilkent.edu.tr/serpilt/pro.htm>, Erişim Tarihi: 23.05.2005.
- “Pyhne, G.D. **Handbook of Academic Learning: Construction of Knowledge**. San Diego: Academic Press, 1997” Olsen, G. Dwayne. “Constructivist Principles of Learning and Teaching Methods”, **Education**, 120:2, 347-355, 1999’deki alıntı.

Pressley, M., Harris, KR., and Marks, M.B. “But Good Strategy Instructors are Constructivists!”, **Educational Psychology Review**, 4:3-31, 1992.

“Ragan, B.W. and D.J. McAulay. **Social Studies in High School**. Second Edition. New York: Appleton Centruy Crofts, 1973” Erden, Münire. **Sosyal Bilgiler Öğretimi**. Ankara: Alkım Kitapçılık Yayıncılık.?

Rice, Margaret L., and Wilsion, Elizabeth K. “How Technology Aid Constructivism in the Social Studies Classroom”, **The Social Studies**, 90, 28-34, 1999.

Richardson, Virginia. “Constructivist Pedagogy”, **Teachers College Record**, 105:9, 1623- 40, 2003.

Saban, Ahmet. **Öğrenme Öğretme Süreci: Yeni Teori ve Yaklaşımlar**. Ankara: Nobel Yayınları, 2000.

Savage, Tom and David Armstrong. **Effective Teaching in Elementary Social Studies**. Third Edition. New Jersey: Englewood Cliffs, 1996.

“Slavin, R. E. “Synthesis of Research on Cooperative Learning”, **Educational Leadership**, 48:5,1991, ss.71-82” Yaşar, Şefik. “Yapısalcı Kuram ve Öğrenme-Öğretme Süreci”, **Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi**, 8, 1-2: 68-75, 1998b, s.70’deki alıntı.

Soeharto, S. “The Effects of a Constructivist Learning Environment on Grade Six Student Achievement and Attitude Toward Mathematics in Indonesian Primary Schools”, (1998), İnternet adresi: <http://wwwlib.umi.com/dissertations/fullcit/9911461>, Erişim Tarihi: 03.04.2005.

Solomon, G. “Project-Based Learning: A Primer”. **Technology and Learning**, 23:6, 2003.

Sönmez, Veysel. **Sosyal Bilgiler Öğretimi**. Ankara: Pagem Yayınları, 1994.

Sözer Ersan. “Sosyal Bilgiler Programının Amaçları, İlkeleri ve Temel Özellikleri.”
Sosyal Bilgiler Öğretimi. Editör: Gürhan Can. Eskişehir: Açıköğretim Fakültesi
Yayınları, 1998a.

_____. **Kuramdan Uygulamaya Sosyal Bilimlerin Öğretimi**. Eskişehir:
Anadolu Üniversitesi Yayınları, 1998b.

Stahl, J. Robert. “Cognitive Psychology and Constructivism: Concepts, Principles and
Implications Within The Social Science Disciplines and Applications for Social
Studies Education”, **NCSS CUFA Paper**, 1995.

Sunal, Szymanski Cynthia and Mary Elizabeth Haas. **Social Studies for the
Elementary and Middle Grades. A Constructivist Approach**. Boston: Allyn
and Bacon, 2002.

Şen, H. Şenay. “Yapısalcı Öğrenme Ortamları ve Öğretmenin Rolü”, **Çağdaş Eğitim**,
284:39-44, 2002.

Teague, Ryan. “Social Constructivism & Social Studies”, (2000), İnternet adresi:
<<http://filebox.vt.edu/users/rteague/PORT/SocialCo.pdf>>, Erişim Tarihi:
18.04.2004.

TED. **Ortaöğretim Kurumlarında Sosyal Bilimler Öğretimi ve Sorunlar**. Türk
Eğitim Derneği Yayınları, 1987.

Tekin, Halil. **Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme**. Ondördüncü baskı. Ankara: Yargı
Yayınları, 2000.

Tezci, Erdoğan ve Aysun Gürol. “Oluşturmacı Öğretim Tasarımında Teknolojinin
Rolü”, **Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi**, 3: 151-156, 2001.

Turgut, Halil. “Fen Bilgisi Öğretiminde Yapılandırmacı Öğretim Yaklaşımı İle Modellendirilmiş Etkinliklerin Öğrencide Kavramsal Gelişime ve Başarıya Etkisi”. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, 2001.

Turner, Thomas N. **Essentials of Elementary Social Studies**. Boston: Allyn and Bacon, 1994.

Varış, Fatma. **Eğitimde Program Geliştirme “Teori ve Teknikler”**. Altıncı baskı. Ankara: Alkım Kitapçılık Yayıncılık, 1996.

“Wesley, Edgar B., **Teaching Social Studies in High School**. Third Edition. New York: Heath, 1950” Özoğlu, Süleyman Çetin. **Liselerde Sosyal Bilgiler Öğretimi**. Ankara: Ankara Üniversitesi Eğitim Fakültesi Yayınları, 1994, s.10’daki alıntı.

Welton, David and John T. Mallan. **Children and Their World: Strategies for Teaching Social Studies**. Sixth Edition. New York: Houghton Mifflin Company, 1999.

“Yager, R. “The Constructivist Learning Model: Towards Real Reform in Science Education”, **The Science Teacher**, 58,6: 52-57, 1991” Hanley, Susan. **On Constructivism**. 1994. Erişim Tarihi: 23.05.2004. İnternet adresi: <http://www.inform.umd.edu/UMS+State/UMDProjects/MCTP/Essays/Constructivism.txt’>, internet sayfasındaki alıntı.

Yalın, H. İbrahim **Öğretim Teknolojileri ve Materyal Geliştirme**. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım, 2000.

Yanpar, Tuğba Şahin. “Eğitimde Teknolojinin Temelleri”, **Öğretmenlik Mesleğine Giriş**. Editör: Veysel Sönmez. Ankara: Anı Yayıncılık, 2000.

_____. “Oluşturmacı Yaklaşımın Sosyal Bilgiler Dersinde Bilişsel ve Duyuşsal Öğrenmeye Etkisi”, **Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri**, 1,2:465-481, Aralık 2001.

Yaşar, Şefik. “Çağdaş Bilim Anlayışı”, **Çağdaş Yaşam Çağdaş İnsan**. Editör: Gürhan Can. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi Yayınları, 1998a., ss.63-80.

_____. “Yapısalcı Kuram ve Öğrenme-Öğretme Süreci”, **Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi**, 8, 1-2: 68-75, 1998b.

_____. “Öğretimde Araç ve Gereç Kullanımı”, **Öğretimde Planlama ve Değerlendirme**. Editör: Mehmet Gültekin. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Yayınları, 2001, ss. 143-160.

Yaşar, Şefik ve Mehmet Gültekin. “Uzaktan Eğitimde Kullanılan Ders Kitaplarının Yapısalcı Öğrenmeyi Gerçekleştirecek Biçimde Düzenlenmesi”. İnternet adresi: <http://aof20.anadolu.edu.tr>, Erişim Tarihi: 09.10.2002